

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

21'inci Toplantı

20 Kasım 2020 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelele

a)Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

b)Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, toplantıda görüşler ifade edilirken sabırla dinlenilmesi, büyük tepki gösterilmemesi gerektiğine ve Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un soruları cevapladığı sırada Bakana yönelik kullandığı bazı ifadelere ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

20 Kasım 2020 Cuma

21'inci Toplantı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10,06'da açılarak üç oturum yaptı.

Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum tarafından, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunum yapıldı.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının,

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün,

2021 yılı bütçeleri ile 2019 yılı kesin hesapları,

Kabul edildi.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz, toplantıda görüşler ifade edilirken sabırla dinlenilmesi, büyük tepki gösterilmemesi gerektiğine ve Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un soruları cevapladığı sırada Bakana yönelik kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 23 Kasım 2020 Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere 20.50'de toplantıya son verildi.

20 Kasım 2020 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.06

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuzun 21'nci Birleşimini açıyorum. (*)

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gündemimizde toplumumuz açısından yine çok önemli bir Bakanlığımız var. Yaşadığımız afetler başta olmak üzere şehirleşme, sürdürülebilir kalkınma, çevre konularında son derece önemli görevler yürüten Çevre ve Şehircilik Bakanlığı var gündemimizde. Yine, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü var. Bakanlığımızın ve Genel Müdürlüğümüzün bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını bugün müzakere edeceğiz.

Şimdi sunumlarını yapmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum'a söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

II.- SUNUMLAR

1.- Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MURAT KURUM - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekillerimiz, değerli basın mensuplarımız; Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın 2020 faaliyetleri ile 2021 yılı bütçe teklifi hakkında bilgi sunmak üzere huzurlarınızdayız. Hepinizi sevgi, saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Her şeyden evvel, bütçe komisyon çalışmalarında ülkemiz ve milletimiz için son derece yoğun bir mesai harcıyorsunuz. Ben siz kıymetli milletvekillerimize bu gayretlerinizden dolayı çok teşekkür ediyorum. Tüm çalışmalarımızın ülkemiz, milletimiz, çevremiz ve doğamız için hayırlı olmasını temenni ediyorum. Yapacağımız tüm çalışmaların 2023 yılı hedeflerimize ulaşılmasına vesile olmasını, 2053 ve 2071 vizyonuna hizmet etmesini de canı gönülden temenni ediyorum.

Yine, Sayın Bakanımız, Komisyon Başkanımız Cevdet Yılmaz beyefendiyi bir kez daha bu vesileyle tebrik ediyor, yeni görevlerinde başarılar diliyorum.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak çevremizin, doğal alanlarımızın korunması ile şehirlerimizin imar, inşa ve ihyasından sorumluyuz. Bakanlığımızın, bağlı ve ilgili kurumlarımızla beraber 41.682 personeli bulunmaktadır. 2021 yılı bütçe teklifinde Bakanlığımızın bütçesi 3 milyar 378 milyon 164 bin lira, bağlı kuruluşumuz Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzün bütçesi ise 1 milyar 290 milyon 815 bin lira olarak belirlenmiştir.

Bugünkü konuşmamda sizlere hedeflerimizi, son bir yıl içerisinde geldiğimiz aşamayı; Elâzığ, Giresun ve İzmir’de yaşanan afetler sonrası yapacağımız çalışmaları, ülkemizin deprem gerçeği ve kentsel dönüşüm faaliyetlerini paylaşacağım. Bu başlıkların ardından, iklim değişikliğiyle mücadelemizi, sıfır atık projemizin sonuçlarını, doğal alanlarımızdaki gelişmeleri, çevre yatırımlarımızı ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzün faaliyetlerini sunacağım.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2020 yılı ne yazık ki yıkıcı depremlerin, büyük sellerin, heyelanların ve salgınların yaşandığı bir yıl oldu. Bu yıl dünyada artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını tüm dünyaya gösterdi. Devletler çevre kirliliği, temiz gıda, temiz su, doğal kaynakların korunması, iklim değişikliği, çevre ve şehircilik konularında birçok yeni görüşü, yeni politikaları da hayata geçirdi, geçiriyor.

Biz de Bakanlık olarak, yeni projeleri hayata geçirebilmek adına hep sahada olduk. Her hafta en az bir ilimizde olacak şekilde; 81 il, 922 ilçemizde ziyaretlerimizi sürdürüyoruz. Bugüne kadar 75 ilimizi, 300’e yakın kez ziyaret ettik. Projelerimizi yerinde görme fırsatı yakaladık ve her gittiğimiz ziyarette vatandaşlarımızdan, esnafımızdan başlamak üzere valilerimizle, milletvekillerimizle, belediye başkanlarımızla, muhtarlarımızla bir araya geldik ve sorunları birlikte tespit edip yine çözümü birlikte ortaya koyduk. Saha çalışmalarımızdan edindiğimiz bilgiyi temel alarak ilkelerimizi, stratejik hedeflerimizi yeni sürece, yeni dünya düzenine uyumlu hâle getirerek güncelledik. Yapmış olduğumuz bu ziyaretler çerçevesinde, birincisi, çevreyi korumak en önemli, en kıymetli vazifemizdir. Cennet vatanımızın toprağını, suyunu ve havasını korumayı en büyük sorumluluk olarak görüyor ve çalışmalarımızı bu yönde ifa ediyoruz. Bu sebepten 81 ilimizdeki millet bahçelerimiz ve 22 ekolojik koridorumuzla, sıfır atık projesi ve geri dönüşümle doğal koruma alanı büyüklüğümüzü yüzde 17’nin üzerine çıkarma hedefiyle şehirlerimize nefes aldırıyoruz.

İnsan odaklı, sağlıklı, güvenli ve kimlikli şehircilik anlayışıyla şehirlerimizi afetlere hazır kılmak için, Türkiye’nin her yerinde kentsel dönüşüm ve sosyal konut hedefiyle, canla başla çalışıyoruz. Bunu yaparken de mahalle kültürümüzü yaşatan yatay şehirleşmeyi hâkim kılacak projelerimizin sayısını ve çeşidini her geçen gün arttırıyoruz. Bakanlık olarak tüm projelerimizi bu temel ilke ve hedefler çerçevesinde şekillendirdik. Hedeflerimizi 2020 yılında, yıllık bazda ne oranda gerçekleştirebildik, izinle ifade etmek isterim. Bir; kentsel dönüşüm kapsamında yatırım bedeli 39 milyar lira olan 110 bin konutun dönüşümünü başlattık, yatırım bedeli yaklaşık 4 milyar TL olan 19.766 konutun yapımını tamamladık ve hak sahiplerine teslim ettik. 30 milyar bedelli 85 bin konutun da inşa çalışmaları şu an için devam etmektedir. İki; 98.524 bağımsız bölümü riskli yapı olarak tespit ettik, bağımsız bölümlerden 50.822’sinin yıkımını gerçekleştirerek dönüşüm çalışmalarını başlattık. Toplam büyüklüğü 295 hektar olan 31 alanı riskli alan ilan ettik. Yine büyüklüğü 4.641 hektar olan 95 alanı da rezerv yapı alanı olarak belirledik.

Kentsel dönüşümde inşa, kira yardımı, proje ve kamulaştırma için birçok kalemden 6 milyar 800 milyon lira kaynak kullandık. Yapı denetim kapsamında 2 yılda 102.500 binayı denetledik. Yine, TOKİ eliyle, yatırım bedeli 44 milyar lira olan 115.581 sosyal konutun temelini attık. 17 milyar 212 milyon TL bedelli 60 bin konutun da yine yapımını ve donatılarla birlikte sürecini tamamlamış olduk.

Başta Elâzığ, Malatya, İzmir ve Giresun olmak üzere doğal afetlerden etkilenen vatandaşlarımıza 165 milyon TL kaynak sağladık. Yine, 3.034 afet konutunun yapımını tamamladık, 20.858 afet konutunun da hızlı bir şekilde yapım süreci devam etmektedir. 22 ilde 6 milyon 132 bin metrekarelik 35 millet bahçesini açarak milletimizin hizmetine sunduk, 50 milyon metrekarelik 237 millet bahçemizin de çalışmaları hızlı bir şekilde devam etmektedir. 441.800 hektar alanı koruma altına aldık. 143.909 hektar büyüklüğünde 2 ÖÇK alanı ve 297.891 hektar büyüklüğünde 350 doğal sit alanı ilan ettik. Bunların 180.975 hektar büyüklüğündeki 175'ini kesin korunacak hassas alan ilan ettik. Bugüne kadar 116 kilometre bisiklet yolu yaptık, 5.737 metrekare de gürültü bariyeri yaptık. 287 kilometre bisiklet yolu, 54.478 metrekare de gürültü bariyerinin çalışmaları devam etmektedir. Bisiklet yolu projeleri için 128 milyon TL, gürültü bariyerleri için yaklaşık 14 milyon TL kaynak sağladık, destek sağladık. Yine, Sıfır Atık Projesi kapsamında 11 milyon ton değerlendirilebilir atık topladık ve geri dönüşüme kazandırdık, bu çerçevede de 11 milyar TL tasarruf elde ettik. Plastik poşet kullanımını yüzde 80 oranında azalttık ve bu çerçevede 1 milyar 500 milyon TL tasarruf sağladık. 80 bin ton deniz çöpünü topladık ve ülkemize 27 yeni mavi bayraklı plaj kazandırdık. Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla 30 bin çevre denetimi yaptık ve çevreyi kirlüten 4.047 tesise toplamda 202 milyon TL idari para cezası uyguladık. Yerel yönetimlerin çevre koruma projeleri için belediyelerimize 1 milyar 250 milyon TL destek sağladık. İller Bankamızla yine yerel yönetimlerimizin altyapı, üstyapı ve çevre düzenlemesi projelerine 9,7 milyar TL destek sağladık. 2/B ve tarım arazileri satışı kapsamında 112 bin vatandaşımızın mülkiyet problemini çözdük. Hazineye ait tarım arazilerinin kiralanması kapsamında, 569 milyon metrekare büyüklüğündeki hazine arazisini çiftçimize ecri misil bedelinin yarısı üzerinden kiraladık.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Türkiye, kasım ayına hüznle, acıyla girdi. Güzel İzmir'imizde 6,6 büyüklüğünde bir deprem yaşadı, 116 canımızı kaybettik. Kaybettiğimiz tüm vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına sabırlar diliyorum.

İzmir'de, depremin hemen ardından, arama kurtarma ekiplerimiz enkazdan vatandaşlarımızı kurtarmak için gönüllülerimizle birlikte büyük bir gayret gösterdiler ve 107 vatandaşımızı enkazlardan kurtardık. İzmir'de geçirdiğimiz on beş günlük süre içerisinde, kurduğumuz koordinasyon merkezlerimizde vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını dinledik. Tüm bakanlarımız, bakanlıklarımız, milletvekillerimiz, valimizle, AFAD'ımız, Kızılayımız, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanımızla, diğer illerden gelen belediyelerimizle, tüm ilçe belediye başkanlarımızla, sivil toplum kuruluşlarımız ve gönüllülerimizle mahalle mahalle, sokak sokak gece gündüz demeden, bir seferberlik anlayışı içerisinde hareket ettik. Bu süreçte Cumhurbaşkanımız anbean bütün bakanlıklarımızdan bilgi aldılar, İzmir'de yapılan tüm çalışmaları yakinen takip ettiler. Ben bu vesileyle Cumhurbaşkanımıza şükranlarımı sunuyorum, İzmir için seferber olan herkese, 83 milyonluk büyük Türkiye ailesine de teşekkür ediyorum.

İzmir'de yapmış olduğumuz çalışmalar kapsamında 145.677 bina, 737.291 bağımsız bölüme hasar tespit çalışmaları tamamlanmıştır. Buna göre, ağır hasarlı, acil yıkılacak ve yıkık 647 bina, 4.556 bağımsız bölüm olduğunun tespitini yaptık. Yine, 6.465 az hasarlı, 676 orta hasarlı binamız var. Bugün itibarıyla eşya tahliye çalışmaları biten bina sayısı 136, yine yıkımı biten bina sayısı da 73'tür.

930 personelimizle yürüttüğümüz hasar tespit çalışmaları ki bu çok önemlidir, şunu altını çizerek ifade etmek gerekirse: İzmir depreminde ağır hasarlı ya da yıkılmış binaların ortalama yüzde 30'u 1990 ila 2000 yılları arasında, yüzde 70'i ise 90 öncesi yapılmış yapılar. İzmir'de 2000 yılından sonra yapılan binalarda yıkım da, hasar da tespit etmedik. Bu da aslında devlet olarak 99 depremi sonrası aldığımız tedbirlerin, inşaatlarda uyguladığımız yapı denetim çalışmalarımızın ne kadar doğru adımlar olduğunun da bir göstergesidir.

Bugün İzmir’imizde, İzmir tarihinin en büyük kentsel dönüşüm, deprem dönüşümü seferberliğini başlattık. Kira ve taşınma yardımlarımız kesintisiz bir şekilde devam ediyor. İlk etapta uygulayacağımız 5 bin konut için projelerimiz hazır. Yıkılan binaların bulunduğu 7 ayrı bölgede dönüşümü bu ay içerisinde başlatıyoruz. İlâveten şehir hastanemizin hemen yanında yer alan yaklaşık 1 milyon 380 bin metrekaresiz rezerv alanımızda, zemin artı 4-5 katı geçmeyecek, yatay mimariye ve bölge dokusuna uygun bir şekilde yeni konutlarımızı da yine, aynı, eş güdümlü bir şekilde başlatıp bir yıl içerisinde de İzmirli kardeşlerimize teslim edeceğiz.

Yine, 2020 yılı başında yaşadığımız Elâzığ depreminde de ağır hasarlı, acil yıkılacak ve yıkık 15.382 konut tespit ettik. Bugün, Elâzığ’da tarihimizin en büyük ve en hızlı deprem dönüşümünü gerçekleştiriyoruz. Elâzığ ve Malatya’da sosyal donatılarla birlikte 26.123 konut üretiyoruz. Elâzığ’da yaptığımız 19.668 konutumuzun inşaatları devam ediyor. Depremden en çok etkilenen Sürsürü ve Bizmişen Mahallelerinde yaptığımız 960 konutu altı ay gibi kısa bir süre içerisinde bitirdik. Yıl sonuna kadar yaklaşık 8 bin konutun teslimini yapacak, 2021 yılının ilk yarısında da bütün yuvalarımızı Elâzığlı, Malatyalı kardeşlerimize teslim edeceğiz. Malatya’da da 6.081 konutun inşaatlarına süratle devam ediyoruz. Elazığ ve Malatya’da toplam da 4.665 köy evi ve 1.382 ahır inşaatı gerçekleştiriyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; her zaman ifade ettiğimiz gibi depremle mücadele terörle mücadele kadar önemlidir. Bugün, baktığınızda, nüfusumuzun yüzde 71’i deprem riskli alanlarda yaşıyor. Ne yazık ki son 100 yılda 80 bin vatandaşımız hayatını depremlerde kaybetti. Bugünkü tespitlerimize göre Türkiye’de 9,8 milyon bina, 28,6 milyon konut var ve Türkiye genelinde 1,5 milyon, İstanbul’umuzda da 300 bin bağımsız bölümün acil bir şekilde dönüşmesi gerekiyor.

2012 yılında Cumhurbaşkanımızın “Bedeli ne olursa olsun yapacağız.” sözleriyle kentsel dönüşüm seferberliğini İstanbul’da, Gaziosmanpaşa’da başlattılar ve o günden bugüne 59 ilde, 568 bin bağımsız bölümün bulunduğu, 269 riskli alanda çalışmalara başladık. 81 ilde 690 bin konut ve iş yerinin yenileme çalışmalarını başlattık ve bu kapsamda riskli alanlarda ve yapılarda yer alan 677 bin konutun ve iş yerinin yıkım işlemlerini tamamladık. 67 ilde rezerv konutlarımızı üretmek amacıyla 480 milyon metrekaresiz rezerv yapı alanı belirledik. Yine, 33 ilde 161 kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ve 11 ilimizde 16 yenileme alanı belirledik.

Kentsel dönüşüm için bugüne kadar vatandaşlarımıza, belediyelerimize kira, taşınma ve kamulaştırma yardımı olmak üzere 15,5 milyar lira kaynak kullandık. 1 milyon 500 bin bağımsız bölümde ikamet eden 6 milyon vatandaşımızın can güvenliğini teminat altına alacak dönüşüm çalışmalarımız devam etmektedir.

Yine, Yapı Denetim Sistemi’yle birlikte 2001 yılı itibarıyla 798 bin binamızda 6,1 milyon konutumuzun denetimini tamamladık ve yapmış olduğumuz bu denetimlerle yapıların yüzde 40’ını teminat altına aldık. 24 milyon vatandaşımızın depreme karşı sağlam, güvenli konutlarda oturmasını sağladık ve hâlen 400 bin binanın denetimi de sürmektedir ve bu çerçevede, tamamlandığında, inanın, sadece Yapı Denetim Sistemi’yle bile yapmış olduğumuz 1 milyon 200 bin binanın denetimiyle birlikte vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini emniyet altına alacak çalışmaları yapmaktayız.

Yine, yeni yaptığımız düzenlemeyle birlikte, Beton İzleme Sistemi’yle sahada 116 bin yapıdan 8 milyon 357 bin çipli beton numunesi aldık ve bu betonlarımızın da detaylı bir şekilde incelemelerini yapıyoruz.

Yapılara ait tüm ruhsat, iskân, proje, denetim, yapı sahibi, müteahhit gibi bilgilerin yer aldığı -ki bu bizim hem deprem öncesinde hem deprem sonrasında kullanacağımız çok önemli bir envanter olacaktır- Türkiye’de uygulanacak Bina Kimlik Sistemi’ni de 2021 yılında devreye alıyoruz.

Kentsel dönüşüm faaliyetlerini de yürüten TOKİ'miz, on sekiz yıl içerisinde 180 milyar lira yatırımla, ürettiği 975 bin konutla en çok konut üreten kamu kuruluşlarının başında yer almaktadır. 4 milyon vatandaşımız TOKİ'nin ürettiği, depreme dayanıklı, sosyal donatıları ve çevre düzenlemeleriyle kaliteli konutlarda oturuyor. TOKİ, deprem dönüşümü kapsamında bugüne kadar 61 ilde 146 ilçede 164 bin konutluk kentsel dönüşüm projesini hayata geçirdi. Yaklaşık 54 bin konutun ise plan ve proje çalışmaları devam etmektedir. Son iki yıl içerisinde 80 bin konutun teslimini vatandaşlarımıza yaptık ve 46 milyar lira yatırım bedelli 111 bin konutun inşaatları da hâlen devam etmektedir. Sosyal konutta tüm donatılarıyla birlikte 50 bin ve 100 bin konutun inşaatları yine devam etmektedir.

Kentsel dönüşümün yoğun olarak devam ettiği İstanbul'umuzda depreme hazırlık çalışmalarımızı da hızlı bir şekilde sürdürüyoruz. Bu kapsamda 72 bin binayı yani 370 bin bağımsız bölümü riskli yapı statüsünde yeniliyoruz. Bugün İstanbul'umuzun hemen hemen her ilçesinde yeni konutlar, yeni iş yerleri yapıyoruz. Bu kapsamda son sekiz ayda Kağıthane'de, Üsküdar'da, Zeytinburnu'nda, Gaziosmanpaşa'da, Beyoğlu'nda, Kartal'da, Esenler'de toplamda 10 bin konutun temellerini attık.

Başkentimiz Ankara'da ise 28 kentsel yenileme projesi çerçevesinde 44 bin konutluk çalışmaları başlattık. Bu çalışmaların 35 bin konutluk kısmını tamamlayarak hak sahibi vatandaşlarımıza teslim ettik.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde terör olaylarından zarar gören şehirlerimizde 25.115 konut, 21 okul, 16 cami, 12 taziyeevi, 15 park ve 1.670 kilometre altyapı hizmetlerinin yapımını tamamladık. Başta Diyarbakır olmak üzere, tüm illerimizde çalışmalarımız olanca hızıyla devam etmektedir.

Şu ana kadar kamu ve özel sektör eliyle yapılan kentsel dönüşümle, TOKİ konutlarımızla ve Yapı Denetim Sistemi'mizle ülkemizdeki binaların yüzde 65'ini güvenli hâle getirdik ve bu çerçevede 54 milyondan fazla vatandaşımızı afetlere karşı güvence altına aldık.

Saydığım tüm projeler, deprem riski altındaki alanların dönüşümüne ilişkin oldu. Tabii, biz kentsel dönüşümü sadece bu alanların dönüşümü olarak görmüyoruz. Bunun dışında, sel ve heyelan riski altındaki alanları dönüştürüyoruz; yine, tarihî kent merkezleri ve meydanlarımızı ihya ediyoruz, sanayi alanlarını şehir dışına çıkarmak suretiyle yine şehrin içindeki çöküntü alanlarının dönüşümünü gerçekleştiriyoruz; tarımköy projeleriyle 81 ilimizde kırsal dönüşümü gerçekleştirecek uygulamaları yapıyoruz, yine, büyükşehirlerimizde ciddi anlamda sorun olan otopark problemini aşmak ve aynı zamanda da kentsel dönüşümde o riskli binaların dönüşümünü sağlamak amacıyla bölge otoparkları yapıyor ve şehirlerimizdeki araç yükünü azaltıyoruz.

Sel ve heyelan riski altındaki bölgeler için Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliği Eylem Planı kapsamında yeni konutlar üretiyoruz. İlk etapta; Trabzon Araklı'da 118, Giresun Bulancak'ta 570 konutun yapımına başladık. Giresun'da yaşanan son sel felaketinden sonra Dereli, Doğankent, Tirebolu ilçelerinde ve köylerinde 612 konut, dükkân ve köy evleri yapımına başladık. İnşallah “Yeni Dereli” “Yeni Doğankent” “Yeni Tirebolu” projelerimizi de bir yıl içerisinde tamamlayıp Giresunlu kardeşlerimize teslim edeceğiz.

Tarihî kent merkezlerinin ihyası projemizle; Ankara Hergelen Meydanı'nı, yine Ankara'da Saraçoğlu Mahallemizi, Konya Mevlana Meydanı, Bursa Hanlar Bölgesi, Erzurum Çifte Minareli Medrese ve Ulu Cami alanı, Afyonkarahisar Mısıri ve İmaret Camisi çevresi, Kayseri Kaleiçi mevkii, Yozgat Çapanoğlu Cami, Kastamonu Nasrullah Cami çevresi, Diyarbakır, Niğde, Muş, Kütahya ve Sinop illerinde de yine şehir merkezlerindeki kent meydanlarımızı ihya ediyoruz.

Sanayi alanlarını çok daha modern ve geniş alanlara taşıyor, 12 ilimizde, 10 bin sanayi projesini şu an için başlattık ve bu çerçevede 1.420 adetini tamamladık, 3.422'sinin de yapımına devam ediyoruz.

Kırsal kalkınma kapsamında, tarımköy uygulamaları yapıyoruz ve 45 projede 7 bin konutun inşaatını bu çerçevede tamamladık. Yine Elâzığ, Malatya, Ağrı ve Bingöl'de 6.600 konut ve ahır çalışmalarımız da devam etmektedir. Kentsel dönüşüm projelerimizle birlikte otopark ihtiyacını giderecek bölgesel katlı otoparklar yapıyoruz.

Tüm bu yatırımlarımızı yaparken, kentsel dönüşüm başta olmak üzere şehirciliğimizin geleceği adına, Meclisimiz de bu süreçte attığı çok önemli düzenlemeler oldu. Bu düzenlemelere katkı sağladılar. Bu düzenlemelerle birlikte parsel bazlı imar plan değişikliklerinin yapılmasının önüne geçildi. Yine imar planı değişiklikleri sonucunda meydana gelen değer artışının kamuya döndürülmesi sağlandı. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılarda ilave inşaat alanı ihdas edilmemesi şartıyla güçlendirme yapılabilmesine imkân tanındı. Yine Coğrafi Bilgi Sistemleri Kanunu'yla kurumlarımız arasında coğrafi verilere erişim, paylaşımı ve kullanımı, bedelsiz bir şekilde, coğrafi bilgi platformu üzerinden sağlandı. Yarım kalan veya başlanamayan hiçbir kentsel dönüşüm projesinin olmaması ve sürecin durmaması adına tek taraflı fesih dönemi başlatıldı ve bu anlamda müteahhitlik sektörü disipline edildi. Kentsel dönüşümde müteahhidin üçüncü kişilere olan borcundan dolayı vatandaşlarımızın taşınmaz mülklerine konulan haciz ve tedbir uygulamalarına son verilmesi sağlandı. Ayrıca, Kartal ve Kâğıthane'deki riskli yapıların bulunduğu alanlarda dönüşüm uygulamalarını Bakanlığımızın resen yapmasının önü açıldı. Bu anlamda ben emeği geçen tüm milletvekillerimize ve çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerimiz; tüm bu çalışmalarımız aslında şehirlerimizi elli yıl sonrasına, yüz yıl sonrasına hazırlamaktır ki, önümüzdeki yıl yapacağımız, tamamlayacağımız Türkiye Mekânsal Strateji Planı'mızla birlikte iç ve dış yatırımların önünü açacağız ve bunları tek plan çerçevesi içerisinde disipline edeceğiz, sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi yüksek şehirler oluşturacağız, altyapı ve hizmetlerin şehirlere dengeli dağılımını sağlayacağız. Özellikle Anadolu şehirlerimizin rekabet gücünü de bu anlamda artırmış olacağız. Böylece şehirlerimizi belli bir stratejiye göre yeniden planlayacağız ve geleceğe hazır hâle getireceğiz.

2020-2023 Ulusal Akıllı Şehir Stratejisi ve Eylem Planı'nda mekânsal stratejik planımızın en önemli ayağını oluşturmaktadır. Bu çerçevede, belediyelerimize ücretsiz olarak vereceğimiz coğrafi uygulamaları barındıran Kent Bilgi Sistemi Projesi'ni başlattık.

İstanbul Esenler'de kurduğumuz 60 bin konutluk akıllı şehirde Akıllı Şehir İhtisas Teknoloji Geliştirme Bölgesi oluşturuyoruz.

Coğrafi Bilgi Sistemi Uzmanlığı Yönetmeliği'yle yeni bir uzmanlık kolu oluşturduk. Böylece, kamu kurumlarımızda nitelikli personel çalıştırılmasını ve genç nüfusun istihdam edilmesini sağladık.

Yerel yönetimlerimizle vatandaşlarımıza daha etkin, daha kaliteli, şeffaf ve hesap verilebilir hizmet sağlayacakları coğrafi uygulama yazılımları geliştirdik ve e-Belediye Bilgi Sistemi'yle entegre ettik. Böylece, mükerrer veri üretiminin önüne geçerek kaynak tasarrufu sağladık. Mekânsal planlama süreçlerini standart bir yapıda sürdürebilmek için e-Plan Otomasyon Sistemi uygulamasını 20 Aralık 2020 tarihinde hizmete açacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizin ortak hedefi daha güzel bir dünya, daha güzel bir tabiat ve çevre. Tüm çalışmalarımızı, çevre hassasiyeti gözeterek insanlarımızın yaşam kalitesini yükseltmek, cennet vatanımızın her köşesini, gölünü, kıyısını, yaylasını geleceğimize en güzel şekilde taşımak hedefiyle kararlılıkla yürütüyoruz.

Bugün, ne yazık ki insanlık âlemi dünya tarihinin en hassas dönemlerinden birini yaşıyor, izleri uzun yıllar boyunca silinmeyecek en kritik sınavlardan birini veriyor. 2020 yılında Covid-19 salgını sebebiyle sevdiklerimizi, yakınlarımızı, 10 binden fazla vatandaşımızı kaybettik. Bu durum, doğamızı korumak, çevremizi temiz tutmak adına yaptığımız çalışmaların ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gösterdi. Çocuklarımızın emaneti olarak gördüğümüz dünyamızı yeşil alanlarıyla, çevresiyle, doğasıyla daha yaşanabilir bir hâle getirmek hepimizin üzerine düşen en önemli vazifedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, normal süreniz dolmuştur. Sunumunuzu tamamlamak üzere on beş dakika ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Teşekkür ediyorum.

Biz de Bakanlık olarak yerel yönetimlerimizle birlikte şehirlerimizin temizliği ve hijyenini sağlamak için tedbirler aldık. Finansman, kira ödemeleri ve konut taksitlerinin ertelenmesine kadar birçok konuda vatandaşlarımıza destek olduk.

Salgın, küresel bir sorun olan iklim değişikliğiyle mücadelede sürdürülebilir politikaların uygulanması gerektiğini tüm dünyaya bir kez daha göstermiştir. Ülke olarak da özellikle Akdeniz havzasında yer almamız nedeniyle iklim değişikliğinin etkilerini bu süreçte çok daha ciddi boyutlarda yaşadık, yaşıyoruz. Bu yıl içinde yaşadığımız ve 13 vatandaşımızı kaybettiğimiz Giresun sel felaketi iklim değişikliğinin en acı sonuçlarından biridir. Ani ve aşırı yağışlara bağlı seller, fırtınalar, dev hortumlar, başta çiftçilerimiz olmak üzere vatandaşlarımızın büyük mali kayıplar yaşamasına sebep oldu. Kayıpların yaşanmaması adına hazırladığımız İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı'yla 541 eylem ve bu eylemlerden sorumlu kuruluşları belirledik. 81 il valiliğimize ve tüm belediyelerimize İklim Değişikliği ve Afet Önlemleri Genelgemizi gönderdik. Tüm bölgelerimize ait iklim değişikliği eylem planlarını tamamladık. 30 büyükşehir belediyemizin yerel iklim değişikliği eylem planlarını hazırlamaları için yönetmelik ve teknik kılavuz çalışmalarımız da devam etmektedir.

İklim değişikliğiyle mücadelemizin en önemli ayağı, Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin de himayelerinde yürüttüğümüz Sıfır Atık Projesi'dir. Bu projeyle, bugüne kadar, 50 bin kurum ve kuruluşta sıfır atık uygulamasına geçtik. 17 milyon tonun üzerinde değerlendirilebilir geri atığı da geri dönüşüme kazandırdık. Hedefimiz, 2023 yılına kadar bütün Türkiye'de sıfır atık sisteminin kurulumunu tamamlamak, geri kazanım oranını yüzde 35'e çıkarmak ve bu kapsamda yıllık 20 milyar TL tasarruf ve 100 bin kişiye de istihdam sağlamaktır.

Ülkemizde bir ilk olan Türkiye Çevre Ajansı'nın kurulmasını amaçlayan kanun teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi Çevre Komisyonunda kabul edildi. Bu düzenlemeyle, depozito iade sistemini etkin bir şekilde tek merkezden yönetecek ve sıfır atık uygulamalarını yaygınlaştıracğız. Depozito İade Sistemi'yle yıllık 20 milyar adedi aşan içecek ambalajlarının yüzde 90'ını geri dönüşüme ulaştıracak, her yıl en az 1 milyon ton ilave atığı geri dönüşüme tabi tutacağız. Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda da kabul edilmesi hâlinde zorunlu depozito uygulamasını, inşallah 2022 yılında başlatacağız. Katı atık düzenli depolama tesisi sayısını bugün itibarıyla 90'a çıkardık. Bu sayede, 1.185 belediyede 65 milyon vatandaşımıza hizmet veriyoruz. Katı Atık Programı'yla yerel yönetimlerimize toplam 90 milyon TL destek sağladık. 2020 yılı sonuna kadar 50 milyon TL daha ilave destek sağlayacağız.

Sıfır Atık Mavi Hareket'yle bugüne kadar 80 bin ton deniz çöpünü topladık ve bertarafa gönderdik. Denizlerimizin korunması adına, bugün 305 kıyı tesisinde gemilere atık alım hizmeti veriyoruz. Mavi bayraklı plaj sayımızı 486'ya çıkardık.

Arıtma tesislerimizle, bugün belediye nüfusunun yüzde 89'una atık su arıtma hizmeti veriyoruz. İnşallah 2023 yılına geldiğimizde, hiçbir atık su arıtılmadan doğaya deşarj edilmeyecek. Atık su arıtma tesisi yönetimlerini teşvik etmek amacıyla 2020 yılı enerji teşvik ödemeleri için de 153 milyon TL ödenek ayırdık. Yerel yönetimlerimizin çevre yatırımlarına 2019-2020 yılları arasında araç, proje ve enerji teşvikleri için toplam 1 milyar 250 milyon TL destek sağladık. Avrupa Birliği fonlarından da yaklaşık 1 milyar avroluk hibe desteği ile çevre yatırımları gerçekleştiriyoruz. Bu kapsamda 35 ilimizde içme suyu, atık su ve katı atık yönetimi alanında 30 projeyi tamamladık, 18 projenin de çalışmaları devam etmektedir.

Çevresel etki değerlendirmesiyle, çevresel etkisi olabilecek tesislere gerekli önlemleri aldırarak. Bugün itibarıyla 33.202 tesisimize Çevre İzin ve Lisans Belgesi düzenledik. 2020 yılının ilk on ayında denetimlerimizle çevreyi kirleten 239 tesisin faaliyetini durdurduk 4.047 tesise 202 milyon TL idari yaptırım uyguladık. Ülkemizde ürün ve hizmet grupları için geliştirdiğimiz ve bunların çevre dostu olduğunu gösteren Çevre Etiket Sistemi'ni hayata geçirdik. 2002 yılına kadar, 8 olan hava kalitesi ölçüm istasyonu sayısını bugün 355'e yükselttik.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2023 yılına kadar tamamlamayı hedeflediğimiz ekolojik koridorlarla, millet bahçeleriyle ülkemizi bir uçtan diğer uca yeşil ağlarla örüyoruz. Ekolojik koridorlarımızın pilot uygulamalarını 22 ilimizde başlattık. Ekolojik koridorların bir parçası olan ve 81 ilde 81 milyon metrekare hedefiyle yola çıktığımız millet bahçeleri projelerimiz de devam etmektedir. Bu kapsamda 77 ilde büyüklüğü 50 milyon metrekareyi bulan 272 millet bahçesi projesi yapıyoruz. 22 ilde 6 milyon metrekare büyüklüğünde 35 millet bahçesinin açılışlarını gerçekleştirdik ve vatandaşımızın hizmetine açtık. 237 millet bahçesinin de yapım, projelendirme ve yer çalışmaları devam etmektedir. İnşallah, 2023 yılına kadar da diğer millet bahçelerimizi açarak 81 ilde 81 milyon metrekare millet bahçemizi milletimizin kullanımına sunmuş olacağız.

Ekolojik koridorların en önemli noktalarını doğal korunan alanlarımız oluşturuyor. Son iki yılda, korunan alan büyüklüğümüzü yüzde 10,6'ya çıkardık. Bu oranı, OECD ortalaması olan yüzde 17'ye çıkarmak için çalışmalarımız devam etmektedir. 2020 yılı itibarıyla ülkemizdeki 3.402 korunan alanın büyüklüğü yaklaşık 83 bin kilometrekaredir. Özel Çevre Koruma Bölge sayısı ise 18'dir. Doğamızı, bugünden daha iyi koşullarda çocuklarımıza aktarmak için alanlarında uzman isimlerle doğamızı ve çevremizi korumak adına Çevre ve Tabiat Varlıkları Kurulumuzu oluşturduk .

Sayın Başkan değerli üyeler; İller Bankamız, ülkemizin tüm bayındırlık hizmetlerinde en aktif şekilde yer almış, sağladığı finansal kaynaklarla, belediyelerimizin altyapı yatırımlarına destek veren en önemli kuruluşlardan bir tanesidir. Son on sekiz yılda, İller Bankamızla, yerel yönetimlerimize öz kaynaklarımızdan toplam 59 milyar TL destek sağladık.

Yine, SUKAP kapsamında 1.400 proje için 11 milyar 567 milyon TL kaynak aktardık. 2003-2020 yılları arasında, SUKAP dâhil, yaklaşık 7,6 milyar TL hibe desteği sağladık.

Uluslararası finansman kuruluşlarıyla imzalanan anlaşmalar çerçevesinde 2 milyar 169 milyon avro finansman sağladık.

Yerel yönetimlere genel bütçe vergi gelirlerinden 2002 yılında 4,7 milyar TL kaynak aktarılırken, 2019 yılında bu rakam 76,5 milyar TL'ye çıkarılmıştır.

Belediyelerimizin gelirlerinin artırılması için çalışmalar yapmaya da devam ediyoruz. KÖYDES projesiyle 2005-2020 yılları arasında toplam 15 milyar 225 milyon TL ödenek aktarıldı.

Yine, Türkiye Emlak Katılım Bankamızla başta inşaat ve gayrimenkul sektörü olmak üzere, üretimi ve reel sektörü desteleyecek finansal çözümler geliştiriyoruz. Emlak Bankasını geçtiğimiz yıl finans sektörüne Türkiye Emlak Katılım Bankası olarak geri kazandırdık. 2020 yılı kurumsal faaliyetleri gerçekleştirdiğimiz bir yıl oldu. Bankamızın bugün itibarıyla aktif büyüklüğü 16,2 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu yılın sonunda 51 şube ve 20 milyar TL aktif büyüklüğe ulaşmayı, 2021 yılı sonunda 101 şubeyle istihdama önemli bir katkı sağlamayı hedefliyoruz.

Emlak Katılım Bankasıyla kaynak çeşitliliği anlamında önemli bir fon toplama aracı olan kira sertifikası ihracına da devam ediyoruz. Şimdiye kadar 2 milyar 826 milyon TL tutarında kira sertifikası ihracını da gerçekleştirdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hazine taşınmazlarımızın yönetimi ve planlanmasına dair önemli çalışmalar yürüttük, üretimi ve yatırımı destekleyici yeni projeleri hayata geçirdik. 2/B arazileri ile hazineye ait tarım arazilerinin satışında 894 bin hak sahibini tapularına kavuşturduk. Satışı yapılan 642 bin taşınmazın toplam satış bedeli 14 milyar TL oldu. Çiftçilerimizin üretimini desteklemek amacıyla yine bu kapsamda ekolojik koridorlarımıza, yeşil alanlarımıza destek vermek, aromatik bitkilerin üretilmesi amacıyla 51.600 vatandaşımıza 567 milyon metrekare tarım arazisini ecrimisil bedelinin yarısı üzerinden kiraladık. Tıbbi aromatik ve süs bitki türleri, ceviz, badem, Antep fıstığı, zeytin başta olmak üzere ağaçlandırmaya faaliyetlerini desteklemek ve yerli üretimi teşvik etmek amacıyla da yine 7,1 milyon metrekare taşınmazı vatandaşımıza kiraladık.

Eğitim, sağlık ve spor faaliyetlerini desteklemek amacıyla 27 milyon metrekare büyüklüğünde hazine taşınmazını kurumlarımıza tahsis ettik. Yaklaşık 1,8 milyar TL olan 7.047 kamu konutunun satışını tamamladık ve bu kapsamda 1,2 milyar TL tahsil ettik.

Bunun yanı sıra, tapu ve kadastro faaliyetleri kapsamında da hazineye 2019 yılında 12,2 milyar TL, 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla 16,2 milyar TL harç geliri sağladık. Vatandaşlarımızın tapu ve kadastro müdürlüklerine gitmeden işlem görebilmesi ve başvuru yapılabilmesi için “web tapu” sistemini kurduk. Yeni başlattığımız QR kodlu yeni tapu senetlerimizle vatandaşlarımız artık QR kodunu telefonlarına okutarak taşınmazın ada, parsel ve harita bilgilerine erişebilirler.

Yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın ve yabancıların işlemlerini bulundukları ülkelerden yapabilmesini sağlamak amacıyla Berlin temsilciliğini açtık. Diğer ülkelerde de temsilcilik açılmasına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Yabancıların Türkiye’de yapacakları gayrimenkul yatırımlarını teşvik etmek amacıyla 6 dilde hizmet veren Yabancı Bilgi Portalı Projesi’ni tamamladık.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; bundan önce olduğu gibi, önümüzdeki dönemde de ülkemizde insan odaklı, doğal hayata ve tarihi mirasa saygılı, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı, kimlikli, dayanıklı ve engelli dostu şehirler oluşturulmasına yönelik çalışmalarımıza titizlikle devam edeceğiz.

81 ilimizde 83 milyon vatandaşımıza merkez teşkilatımızla, taşra teşkilatımızla, tüm ekibimizle gece gündüz demeden hizmet ediyoruz, etmeye devam edeceğiz.

Tüm bu saydığımız projelerimizle amacımız milletimizin gönlünü kazanmak, bu gök kubbede hoş bir seda bırakmaktır.

Bu vesileyle sözlerimize son verirken iki sene boyunca gece gündüz çalışan tüm mesai arkadaşlarıma, değerli Komisyon üyelerimize ayrı ayrı teşekkür eder, 2021 yılı bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diler, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, bu kapsamlı sunumunuz için çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, müzakere kısmına geçeceğiz ama geçmeden önce Komisyonunda bulunan değerli Bakan Yardımcılarımızı ve bürokratlarımızı da tanımak istiyoruz. Şimdi, Sayın Bakan Yardımcılarımızdan başlamak suretiyle kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum. Mikrofonunu açtığım Bakan Yardımcımız kendisini tanıtırsa...

Buyurun lütfen.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, tamamladık galiba.

Sayın Bakan Yardımcılarımıza ve bürokratlarımıza da tekrar Komisyonumuz adına hoş geldiniz diyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri (**)

a)Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

b)Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, müzakerelere başlıyoruz

Öncelikle parti grupları adına arkadaşlarımız söz alacaklar, daha sonra Komisyon üyelerimiz, en son kısımda da Komisyonumuz dışından gelen değerli milletvekillerimize söz verme imkânımız olacak. Şimdiden söyleyeyim, saat dörtten, beşten önce Komisyon dışından gelen arkadaşlarımıza genellikle sıra gelmiyor, ona göre kendilerini ayarlama imkânları olabilir, sağlık şartları açısından ifade etmek istiyorum.

Gruptan söz alan arkadaşlarımıza yirmi dakika, Komisyon üyesi arkadaşlarımıza on dakika, Komisyon dışından gelenlere de beşer dakika olmak üzere söz verilecektir, onu da ifade etmiş olayım.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Kamil Okyay Sındır’a söz veriyorum.

Sayın sındır, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, öncelikle, İzmir’de yaşadığımız deprem sürecinde gösterdiğiniz iyi niyetli çabalarınız için teşekkür ediyorum, bu konuya biraz sonra biraz daha değineceğim.

Sayın Bakan, ben de şöyle bir baktım, sizin öz geçmişinizde inşaat mühendisi olduğunuzu, mesleğinize karşı sonsuz saygım olduğunu da belirterek söylüyorum, çok kısa bir sürede başarılı bir geçmişinizle bugün Bakanlık düzeyine gelmişsiniz. Tabii, bu süreçte TOKİ’de, Emlak Bankasında ve özel sektörde mesleğinizin gereği olan çalışmaları yapmışsınız. Bu konuda tabii ki takdire şayan bir süreç var geçmişinizde.

(**)(1/281) ile (1/280) esas numaralı Kanun teklifleri 21/10/2020 tarihli 3’üncü Toplantı tutanağına eklidir.

Bakanlığımız Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Bu, sunumunuzda da dikkatimi çekti, kelime sayısı üzerinden de baksanız, sayfa sayısı üzerinden de baksanız, içerik üzerinden de baksanız çevre ve çevreye duyarlılık konusunun ikinci planda olduğunu görüyorsunuz, hissediyorsunuz. Bu konuda düşüncelerimi özellikle belirtmek istedim.

Sayıştay raporuna baktığımızda öncelikle dikkatimi çeken, denetim görüşünün dayanakları kısmında toplamda yaklaşık 19 bulgunun olması. Denetim görüşünü etkilemeyen tespit ve değerlendirmeler içerisinde 40 adet bulgu var ve hepsi birbirinden önemli. Yani bunlara kısaca baktığımızda, örneğin ecrimisil gelirlerinin eksik muhasebeleştirilmesini görüyoruz ve öyle böyle değil yani 294 milyon 761 bin 949 TL, “121” hesabının eksik olduğu tespit edilmiş. Örneğin İskân Kanunu kapsamındaki işler için verilen krediler ile bu krediler karşılığı yapılan tahsilatların muhasebe kayıtlarındaki takibinin zamanında yapılmaması. Duran varlıklar için yapılan değer artırıcı harcamaların doğrudan gider kaydedilmesi gibi burada üzerinde dikkatle durmanız gereken birçok konu var. Tabii, denetim görüşünü etkilemeyen tespit ve değerlendirmelerde de özellikle çevre ve çevreyle ilgili konulardaki eksiklikler, yanlışlıklar ve buna bağlı çok sayıda tespitler var. Yani Çevre Kanunu gereğince yapılan çevre giderlerinin ödenmemesi, çevre idari para cezalarının yüzde 50’sinin genel bütçeye gelir kaydedilmemesi, çevre gelirlerinin takip ve tahsili için tahsilat karşılığı öngörülen ödeneğin kullanımı hakkında yönetmelik kapsamında verilen nakdî yardımların denetiminin yeterince yapılmaması; ambalaj atığı yönetim sistemiyle ilgili, atık ithalatı yapan ithalatçılar tarafından ödenen ücretin maktu olarak belirlenmemesi; ÇED’le ilgili, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüyle ilgili, ekolojik temelli bilimsel araştırma raporu hazırlama sürecinde eksiklerin olduğu gibi gibi... Yani Bakanlığımızın hemen hemen bütün kurumlarındaki, birimlerindeki sıkıntıların hepsi bir yer alıyor. Bu konuda daha önceki yıllarda da aynı bulguları gördüğümüz için bunlara bir kez daha dikkat edilmesini ve bu konuda daha hassas ve duyarlı olmanızı önemle rica ediyorum.

Bütçeniz 3 milyar 378 milyon 164 bin lira. Bu da şaşırtıcı tabii, bir ülkenin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak yani bütün dünyanın üzerinde titrediği çevre konusunda ve deprem riski çok yüksek olan bir coğrafyada olan ülkemizin şehircilik konusunda görev yapan Bakanlığı tek başına Cumhurbaşkanlığı bütçesi olan 4 milyar 39 milyon liranın yaklaşık 700 milyon lira altında 3 milyar 378 milyon lira bir bütçeyle hem çevre hem de şehircilik konularına el atıyorsunuz. Diyorum ya: Tek başına Cumhurbaşkanlığı bütçesi 4 milyarın üzerinde bir bütçe. Tabii, bu da bütçe dengesinde, bütçenin önceliklerinde, bütçe tercihlerinde ne kadar sorun olduğunu bir kez daha bize gösteriyor.

Sayın Bakan, ben stratejik planınıza baktım, aslında bütün belgelerinizi gözden geçirip performans programınızı inceledim. Burada, yani acaba biz nereye gidiyoruz ülke olarak, hedefimiz nedir? Örneğin, Avrupa Birliği kendisine bir hedef koymuş, demiş ki: “2020 yılında -bu yıl itibarıyla- sera gazı emisyonlarında 1990 yılına göre yüzde 20 azaltım öngörüyorum. 2030’da yüzde 30.” demiş, sonra onu yeni tedbirlerle yüzde 40’a çıkarmış. Kaldı ki 2050’de de yüzde 80, yüzde 95... Yani küresel ısınma ve iklim değişikliğinin üzerinde durulması gereken en temel konusu sera gazı emisyonları. Bu konuda ciddi bir tedbir öngören bir hedefi var. Bizim bu konuda sürdürülebilir bir yaşam adına sürdürülebilir bir çevre stratejimiz nedir? Bu örnekte olduğu gibi, Bakanlığımızın, ülkemizin bu konudaki strateji belgesi nedir? Buna ilişkin birtakım amaçlarınız var; çevrenin ve tabiatın korunması, iklim değişikliğiyle mücadele birinci amaç.

Tabii, sizin ve iktidarınızın diğer bakanlıklarının getirdiği yasal düzenlemeler ne yazık ki ne çevrenin ne tabiatın korunmasına değil tahribatına neden oluyor. Orman tarımından çıkartıp, efendim, endüstri bölgelerine, sanayi bölgelerine, konut alanlarına açılmasına izin veren düzenlemeler getiriyorsunuz. Tarım alanları kirletiliyor. Bu konuda yaptığınız herhangi bir şey, bilgi, belge, bir

şey göremiyorum burada. Yer altı suları kirleniyor. Bu konuda tarımdan kaynaklanan herhangi bir önlem, tedbir göremiyorum. Madencilik faaliyetlerine sınırsız önü açılarak her imkân sunuluyor. Bunun yarattığı asit maden drenajı, toprakların yarattığı yer altı kirliliğine dayalı sorunlar, kirlilikler ve emisyonlar... Bu konuda tabii şunu görüyorum ben yani çevreyi korumak isterken, kirletenler, bu koruma tedbirlerine hep birtakım engel getirir ve bu önlerindeki engelleri ortadan kaldırmaya kalkar ve Bakanlığınızın üzerinde bu konuda ciddi bir baskı olduğunu düşünüyorum.

Diğer yandan “Sürdürülebilir bir kent planlaması yapalım.” diyorsunuz, ki burada akıllı şehirler vesaire birçok konu yer almış stratejik planınızda ama tabii rant çevreleri bu hedeflerinizden sizi döndürmeye çalışırlar.

Bakın, ÇED izin ve lisans süreçlerinin hızlandırılması, etkin denetim ve izleme diye bir amacınız var. Şimdi, baktım, bu ÇED’le ilgili Bakanlığımızın karnesi nedir diye, Bakanlık ne kadar çevre korumacı bir anlayış içerisinde diye. Bu, Bakanlığınızın, ÇED Yönetmeliği’nin yayınladığı 93 yılından 2019 yılına kadar verilen ÇED kararları; Bakanlığınızın sayfasından aldığım bir veridir bu. Bu yıllar içerisinde, 93-2019 yılları içerisinde 63.112 proje için ÇED Gerekli Değildir.” demişsiniz, sadece 1.076 için “ÇED Gereklidir.” demişsiniz. ÇED olumlu ve olumsuz değerlendirmelerinde yine aynı şekilde, sadece 54 projeye yani 93’ten bugüne kadar sadece ve sadece 54 projeye ÇED olumsuz raporu verilmiş Sayın Bakan. Şimdi, bu neden? Tabii bunu çok iyi biliyorum, yani hâlen daha adı o zaman “Çevre ve Orman Bakanlığı” olan 2009 yılındaki bir genelgeden kaynaklanıyor; 2009/7 sayılı Genelge, hâlen yürürlükte bu genelge. Bu genelge diyor ki: “Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararları hakkındaki yürütmenin durdurulması/iptal kararları, hakkında ÇED Olumlu Kararı verilen ÇED Raporunun bir ya da birkaç bölümüne ilişkin ise ve yürütmenin durdurulması/iptal kararı, ÇED Raporunun diğer bölümlerini olumsuz yönde etkilemiyor, yani Kararın tümünün yeniden ele alınıp değerlendirilmesini gerektirmiyorsa, ÇED Raporunun hazırlanmasına ilişkin tüm sürecin en baştan tekrarlanmasına gerek bulunmamaktadır.” deyip bir inceleme değerlendirme komisyonu ÇED’i yeniden veriyorsunuz yani ÇED raporu “olumsuz” diyor size ya da nedenlerini de ortaya koyuyor, daha doğrusu mahkeme bu kararı veriyor, ÇED olumlu kararına karşı mahkeme “Olmaz.” diyor, siz mahkemeyi arkadan dolanmak için bir genelgeyi hâlâ uyguluyorsunuz. Çevresel Etki Değerlendirmesi çok kıymetli bir yönetmeliktir, doğru uygulandığı takdirde ama bugüne kadar doğru uygulandığını maalesef hiç görmedik, bu her alanda, daha sonra değinebilirim birkaç cümleyle.

Şehircilik vizyonu yeni planlama ve kentsel dönüşüm... Bakın, zaten bunu açıklamaya gerek yok. Sayın Cumhurbaşkanı “İstanbul’a ihanet ettik, betona dönüştürdük.” dedi. Bu zaten sizin veya sizden önceki... Ben Bakanlık nezdinde ve sizin siyasal iktidarınız nezdinde ifade ediyorum. Zaten bir de “imar barışı” getirdiniz, o da evlere şenlik bir konudur aslında. Yani bugün depremle ilgili yaşananlar, bugün selle ilgili yaşananlar, sel felaketi... Zaten bunlara afet demek yanlış bir şey, doğal olaylardır bunlar; bunları afete dönüştüren insanın kendisidir, yanlış kararlar, yanlış uygulamalar, yanlış yasalar veya yasaların yanlış kullanılması sonuçta bunu afete dönüştürüyor. İmar barışı da yanlış bir yasadır ve bu doğa olaylarının afete dönüşmesine neden olan bir konudur. Tabii, imar barışıyla getirilen çok ilginçtir yani ruhsatsız, imarsız, aslında hiçbir yönetmeliğe... Örneğin, İzmir’de Bayraklı bölgesinde birçok yapının, 1975 yılı yönetmeliğiyle 1998 öncesi yapılmış yapıların yıkımı, özellikle ağır hasarlı yapıların yıkımı söz konusu. Ama öbür taraftan, siz hiçbir yönetmeliğe göre yapılmamış binalara yapı kayıt belgesi verdiniz ve “Bunların da sorumluluğu mülk sahibine aittir.” dediniz sorumluluktan devleti azat ederek. Şimdi bu yapılar ortada duruyor, Türkiye’nin dört bir yanında. Nerede bir deprem olsa yıkılabilecek nitelikte bu yapılar maalesef sizin çıkardığınız kanunla risk yaşıyor şu anda o bölgeler de. Dolayısıyla bütün bunlara baktığımızda ne şehircilik ne çevre konularında gerçekten... Böyle parça parça baktığımızda yapılan çalışmalar güzel çalışmalar diye de nitelenebilir ama bir bütün, bir vizyon

ve korumacı bir anlayış olduğunu maalesef göremiyoruz bu çalışmalarınızda tabii. Enerji etkin ve çevreye duyarlı binalar da bu imar barışıyla kaçak ve ruhsata aykırı ekleri olan binalara dönüştürüldü yani onun yerine bu söz konusu, tabii bu da ayrı bir sorun.

Hangi akıllı şehirden bahsediyorsunuz? Hedefiniz nedir? Güzel, akıllı şehirler her konuda, sadece akıllı şehir değil, ekokent ya da ekolojik yaşam, pasif binalar, sıfır enerjili binalar, binaların yapımı sürecinde suyun geri dönüşümü, gri suyu kullanan binalar gibi aslında çevresel amaçlı daha nice proje uygulamaları varken, bunlara yönelik bir vizyon veya bir uygulamayı da ben ne yazık ki ne stratejik planınıza uygun olan performans programınızda ne de bugünkü sunumunuzda göremedim. Dolayısıyla bu hedef ve tahmin performans kriterleriniz de, performans programınız da heyecan da vermiyor, bir vizyonel niteliği de yok.

Sayın Bakan, bakın, sağlıklı çevrede yaşamaya yönelik çalışmaların en önemli parçası olan çevresel altyapı süreçleri ve çevre yönetimi, kentlerin planlanması ve yönetim süreçlerinin tüm aşamalarında çevre boyutunun değerlendirilmesi ve doğru yönetilmesiyle ancak mümkün. Merkezî ve yerel yönetimlere baktığımızda ise su temini, atık su, atık yönetimi, hava kalitesi, iklim değişikliği, gürültü, enerji ve planlamanın diğer çevresel süreçlerin yürütülmesi esas olmalı. Bugün su kaynaklarımız, yer altı sularımız, toprağımız, havamız kirlenmiş durumda Sayın Bakan. Yapılan bilimsel araştırmalar, ilgili kamu kuruluşları değerlendirmeleri ve TÜİK istatistikleri bu gerçeği de önümüze koyuyor. Yüzey sularımızın yüzde 80'i, yer altı sularımızın büyük kısmı kirlenmiş durumda. Vatandaşlarımızın da yüzde 50'si bu bağlamda sağlıklı içme suyuna ulaşamıyor. Kentlerimizde hava kirliliği boyutları her geçen gün artıyor. Yeşil alanlarımız yok denilecek kadar az, tarım alanlarımız, meralarımız yapılaşmaya, sanayi, enerji ve benzeri yatırımlara ve amaç dışı kullanımına terk ediliyor. Son, iktidarınız döneminde, Türkiye tarım alanları yaklaşık 36 milyon dönüm azalmıştır Sayın Bakanım ve bunun bir kısmı konut, bir kısmı tabii ki madencilik, bir kısmı sanayi, endüstri bölgeleri, büyük bir kısmı ise tarım politikasızlığından kaynaklanıyor. Son on beş yılda, 28 bin hektar orman alanı için izinler verilirken, 8 bin hektar orman alanını yangınlarla kaybettik ve maalesef orman alanlarımız, meralarımız, tarım alanlarımız, doğal karakteri korunması gereken alanlar mevzuatlar eliyle yani çıkardığınız yasalarla madencilik, sanayi, enerji, turizm, konut ve benzeri faaliyetlere açılarak bir bir kaybediliyor.

Covid-19 olarak tanımlanan coronavirus salgını tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sağlığını tehdit etmeye devam ediyor. Yaşadığımız süreç, hijyenin sağlık için önemiyle birlikte sağlıklı şehirlerde yaşayabilmek için çevre sağlığı hizmetlerinin de önemini ortaya koymuştur. Salgın sürecinde sağlıklı bir çevrede, sağlıklı yaşamın önemini de çok daha iyi anlıyoruz.

Bakın, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yönetilen 313 hava kalitesi izleme istasyonundan alınan ve "havaizleme.gov.tr" adresinde yayımlanan açık kaynaktan elde edilen verilere dayanarak 2014'ten bu yana hava kalitesine dair raporlar incelendiğinde, neredeyse bütün kentlerimizde hava kalitesinin gittikçe kötüleştiğini görüyoruz.

Öte yandan, Covid-19 nedeniyle 30 büyükşehrin yanında Zonguldak ilinde de kısıtlamaların getirilmiş olmasının ana nedeninin bu bölgede yaşayan vatandaşlarımızın uzun süredir hava kirliliğine maruz kalmaları olduğunu da unutmayalım. Ülkemizde en az 75 milyon insan 2019 yılında kirli hava solumuştur. Hava kirliliği ancak ve ancak sürekli ve verimli ölçüm izlemeyle çözülebilir fakat ne yazık ki SO₂, NO₂, kükürt dioksit, azot dioksit ve SO_x gibi ülkemize sınır değerleri tanımlanmış kirleticiler, kirlilik kaynaklarının sağlıklı bir şekilde tespit edilmesini sağlayacak düzeyde izlenmemektedir. Tabii, kent merkezlerinde ise ulaşımın kaynaklı hava kirliliği de etkisini artırarak gösteriyor.

Bakın, insan sağlığı ve doğa için risk olan kömürlü termik santrallerin olduğu bölgelerdeki istasyonların bir kısmında -örneğin Muğla Yatağan, Sivas Kangal- ölçüm yapılmadığı ve bu santrallerin etkisini tespit etmesi gereken istasyonlarda tüm kirlilik parametrelerinin partikül madde olarak 2,5 ölçülmediği görülmektedir. Doğrudan akciğerlere ulaşan ve alt solunum yolu enfeksiyonu, akciğer hastalıkları yapan partikül madde 2,5 kirleticisine dair mevzuatımızda hâlâ herhangi bir sınır değeri tanımlanmamıştır. Dolayısıyla, hava kirliliği konusunda Avrupa Birliği kriterlerine yönelik de söylenecek çok şey var. Sayın Bakan, bakın, Adana, Mersin, Gaziantep gibi nüfusun yoğun olduğu büyükşehirlerimizde ve Kahramanmaraş, Manisa Soma gibi kirliliğin önemli kaynağı olan kömürlü termik santrallerin olduğu istasyonlarda PM2,5 ölçümünün yapılmıyor olması, İzmir’de PM2,5 ölçüm istasyonu olmasına rağmen veri olmaması, hava kalitesinin yeterince takip edilmediğini de göstermektedir. Bakın, 229 istasyonda SO2 ölçümü yapılmakta, bu istasyonların 26’sında ölçüm yapılmamıştır. Tabii, daha nice şeyler söyleyebiliriz; bunların sağlık faturaları, bunların yaşam tehditleri, halkımız tarafından yaşanıyor. Yapılan araştırmalar ülkemizde yüzeysel sularımızın, yer altı su kaynaklarımızın, havamızın ve topraklarımızın yüzde 50’sinden fazlasının kirliliği olduğunu gösteriyor. Bakın, Kaz Dağları, Salda, Akkuyu, Sinop, İğneada, Kuzey Ormanları, Aliğa, Bergama, Trakya Alakır Vadisi, Alpu Ovası, Gediz Ovası, Gördes, Menderes, Murat Dağı, Munzur Dağı, Çataltepe, Karadeniz, Aydın, Karaburun Yarımadası, Ovacık, Soma, Yatağan... Daha buraya sığdıramadığımız pek çok yerde ekolojik yıkım karşımıza çıkıyor ve bunların etkilerini maalesef hep beraber yaşıyoruz. Tabii, İzmir ve bölgemizde de daha nice altın madeni, nikel madenciliği gibi Gediz Havzasında...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Sındır, normal süreniz bitmiştir; tamamlamanız için iki dakika ek süre veriyorum.

Lütfen, tamamlayınız.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Tabii, ÇED olumlu belgesi iptal edilen termik santrallere ilişkin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yeniden verilen ÇED olumlu belgeleriyle -gene dava süreçleriyle- santrallerin çalışmasına devam ediliyor. Yapılan çalışmalara göre, belediyelerde toplanan atıkların yüzde 30’unun plastik olduğunu, Türkiye’de farklı sektörlerde toplam 8 milyon 612 bin ton plastik tüketildiğini, 1 milyon 800 bin ton plastik ambalajın piyasaya sürüldüğünü ve bunun sadece 384 bin tonunun toplandığını, bu noktada oluşan atıkların büyük kısmının kontrolsüz koşullarda doğaya bırakıldığını da hepimiz görüyoruz. Tabii, atık yönetimi süreçlerini de gerçekleştirebildiğimizi söyleyemem. Süre kısa olduğu için bu konuyu hızlı geçiyorum. Virüs salgını nedeniyle çevre sağlığı ve kişisel hijyene yönelik hassasiyetin ve zorunluluğun arttığı bu dönemde atık yönetimi de bu sürecin ön önemli parçalarından birisi.

Sayın Bakan, Bakanlığınızda -tabii ben dilerdim ki- bakın, planlama, sanayi, enerji, ulaşım, altyapı, kentleşme, turizm gibi birçok konuda ülke yönetimi ve politikalarını, yatırımları yönlendiren, yürüten kamu yönetimi idarelerinde çevre mühendislerinin istihdamı da yok denecek kadar az. Örneğin, çalışma alanı içerisinde tarımsal kaynaklı kirleticiler, su yönetimi, gıda, orman alanında Tarım ve Orman Bakanlığına alınan 2.153 mühendis alımında hiç çevre mühendisinin olmadığını da görüyoruz ve alınan çevre mühendislerinin sayısının zaten, işte, 21, 7, 17, 23 sayılarıyla ve Çevre Bakanlığının dışında olduğunu da idrak ettiğimizi özellikle belirtmek istiyorum.

Sayın Bakan, tabii, Sayıştay raporlarına da değindim, bunların da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Sındır ek süreniz de dolmuştur lütfen toparlayınız.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Toparlıyorum, bitti zaten Sayın Başkanım.

Bu konuda, bir de şunu söylemek istiyorum son olarak Sayın Başkan, teşekkür ederim. Bakın, İzmir depremi bir afet olarak karşımıza çıktı, bir doğa olayı ama insanın yarattığı bir sorun olarak, bir afet olarak karşımıza çıktı. Yitirdiğimiz bütün canları rahmetle anıyorum, yaralılarımıza, hâlen tedavisi süren yaralılarımıza acil şifalar diliyorum, bir daha böyle afetleri yaşamayalım diye diliyorum. Ancak Sayın Bakan, derhâl müdahil oldunuz. Tabii yerelin imarla ilgili kararlarını da bir kenara bırakarak bu konuda imar uygulamalarına yönelik, yapılaşmaya yönelik bir takım kararlar aldınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Sındır, çok aştınız sürenizi, rica ediyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Son cümlem.

Bu konuda, bakın, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bilim uzmanları diyor ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sizin şehir hastanesinin hemen yakınındaki rezerv alanı olarak tanımladığınız alan aslında Laka Deresi havzasında yüzeysel akışın bertaraf edilmesi için hemen çalışmalara...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız, Sayın Sındır, üç buçuk dakika oldu, rica ediyorum. Bakın, çok konuşmacımız var “bir cümle” dediniz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Son cümlem Sayın Başkan, konu olarak son konu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen, buyurun.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bir sel felaketinden sonra -1995 yılındaki- 65 vatandaşımız Laka Deresi havzasında sellere kapılarak hayatını yitirmişti, burada yitirmişti Sayın Bakan. Siz şimdi, aynı dere havzasında 3 bin, 5 bin konut yapmayı, rezerv alanda yapmayı planlıyorsunuz. Sayın Bakan, Çevre ve Şehircilik Bakanısınız, doğa olayını afete dönüştürmemenin gereği bu tür havzalarda, bu tür sel felaketlerinde olabilecek alanlarda bunun yapılmamasıdır, bu konuda dikkatinizi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun, Sayın Sındır.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Bitti, son...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama çok aştınız süreyi, rica ediyorum, kimse bu kadar süre kullanmadı.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bitiriyorum sözlerimi.

Sayın Bakan, her ne şekilde olursa olsun 2021 yılı bütçenizin bu düşünceler çerçevesinde çevremize, doğamıza, insanlığa, ülkemize, vatanımıza milletimize hayırlı olmasını, bu konuda da başarılı olmanızı diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, çevre korumada en önemli unsurlardan biri kurallara uymamız. Süre kurallarında da lütfen, rica ediyorum bütün gruplara, sürelere, kurallara uyarak gidersek çok daha verimli bir müzakere yapmış oluruz.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın İsmail Faruk Aksu’ya söz veriyorum.

Sayın Aksu, süreniz yirmi dakikadır, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz ve gayretli çalışmalarınız için tebrik ediyorum. Özellikle deprem ve sel gibi afetlerden sonra yaraların sarılması, insanlarımızın başını sokacağı yuvalarının yeniden inşası konusunda gösterdiğiniz çaba ve başarılı uygulamalar için şahsınız da tüm Bakanlık çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Son olarak yaşadığımız İzmir depremi ve tüm afetlerde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.

2021 yılı Bakanlığınız bütçesi, 2020 yılına göre yüzde 19 oranında artırılarak 3,3 milyar Türk lirası olarak belirlenmiştir. Bu hâliyle bütçenizin merkezî yönetim bütçesi içindeki payı yaklaşık yüzde 2,5 olmaktadır. Bakanlığınız, doğal çevreyi korumak, sürdürülebilir şehirler ve yerleşimler oluşturmak üzere, şehirlerimizin kimliğini canlandıran, güvenli yapılaşma, taşınmaz yönetimi ve konut sektörüyle çevreyi korumayı esas alan bir anlayışla görev ve sorumluluk üstlenmektedir. Bu çerçevede kentsel dönüşümden sosyal konutlara, altyapı çalışmalarından millet bahçelerine, sıfır atıktan iklim değişikliğine, yapı denetimi, akıllı şehirler ve korunan alanların artırılması gibi pek çok konuda yüzlerce proje yürütülmektedir. Geride bıraktığımız iki yıl ülkemizde ve dünya genelinde yüzlerce can kaybına yol açan depremlerin, sel ve heyelanların aynı zamanda da binlerce hayvanın ölümüne neden olan orman yangınlarının gündemde yer aldığı yıllar olarak tarihe geçmiştir. Tüm bu gelişmeler bize çevreyi koruma, doğal kaynakları kullanma, afete karşı duyarlı olma, yaşanabilir bir konuta sahip bulunma gibi hususların kentleşme, konut, afet ve çevreye ilişkin politikaların oluşturulmasındaki önemini ortaya koymaktadır. Kentleşme politikalarımızın esasını, yerleşimlerin afete duyarlı olması, doğal, tarihi ve kültürel varlıkların korunması ve yaşatılması, kentlilik kültürünün oluşturulmasına katkı sağlaması, su kaynaklarının...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımız hatibi dinlemek durumunda, lütfen aralarda konuşun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - ...ve çevrenin korunması, planlı, çağdaş, altyapılı, yaşanabilir kentler inşa edilmesi, yerel kalkınmanın sağlanması, hizmetlere erişimin kolaylaştırılması ve kentte yaşayan vatandaşlarımızın hayat kalitesinin artırılması oluşturmaktadır.

Eğitim, sağlık, sosyal hizmet, kültür, ulaşım ve kentsel altyapı hizmetlerinin hızlı, güvenli, zamanında, ucuz ve erişilebilir bir şekilde sunulması diğer politikalarla birlikte sağlıklı kentleşmenin bir gereğidir. Yaşanabilir kentlerin oluşturulabilmesi için ulaşım altyapısı tamamlanmış, çağdaş, donanımlı konut alanları yanında gerekli altyapıya sahip endüstri, teknoloji ve sanayi bölgeleriyle mali ve ticari merkezler oluşturması önemlidir. Doğal afetlerin zararlarının en aza indirilebilmesi için afete maruz kalmadan önce önlemlerin alınması anlamlı olacaktır. Bu kapsamda Türkiye'nin tamamını kapsayacak bir çalışmayla fay hatları, dere yatakları, kıyı şeritleri, tarım alanları ve doğal yapılar gibi imara uygun olmayan alanlar tespit edilerek yerleşime kapatılması, üst ölçekli planların tamamlanması suretiyle yer seçimde yaşanan karmaşanın giderilerek, düzenli kentleşmenin altyapısının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu yönde önemli çalışmalar yapılmış, altyapı hazırlanmıştır. Kentsel dönüşüm uygulamaları başta deprem olmak üzere sel ve heyelana dönük afet öncelikli olarak, insan hayatını önceliğine alan bir anlayışla hızla tamamlanması için el birliğiyle yapılması gerekenleri yapmalıyız. Bu yönde mevzuat dâhil var olan eksiklikler öncelikle giderilmelidir. Kentsel dönüşüm öncesinde, ilgili yerleşim yerinde yaşayanların da sürece dâhil edilmesi sağlanarak, karar alma aşamalarında etkili olmaları, uygulamada karşılaşılan çoğu sorunu önleyecektir.

Dönüşüm çalışmalarının her aşamasının yerleşim yeri sakinlerinin bilgisi dâhilinde, şeffaflık içinde yürütülmesi, dönüşüm talebinin vatandaştan geleceği bir farkındalık oluşturmasının yanında, bireysel karşı çıkışların toplumsal talepleri engellemeyeceği bir düzenin de oluşturulmasını kolaylaştıracaktır.

Yapılaşmada estetik değer ve kültürel kimlik oluşturulması önem arz etmektedir. Bina üretiminde ise depreme dayanıklılığı esas alan teknoloji ve standart malzeme kullanımı mutlaka sağlanmalıdır. Şehirlerimiz kalkınma vizyonu ile eş güdüm içerisinde, çok merkezli, karma kullanımı destekleyen, özellikle erişilebilirliği sağlayan bir yaklaşımla planlanmalıdır. Mekânsal planlama sistemi, merkezî kuruluşlarla iş birliği içerisinde belirlenen ilke ve kurallar çerçevesinde, mahalle düzeyinde etkili katılım mekanizmalarını, izleme ve denetleme süreçlerini içerecek şekilde geliştirilmelidir. Topoğrafyaya uyum, coğrafi özellikler ve tarihî değerlerin gözetilmesi esas alınmalıdır. Dönüşüm ihtiyacı olan alanların sayısının ve büyüklüğünün artmış olması, dönüşüm uygulamalarının aynı anda yürütülmesindeki mali, idari ve teknik zorluklar nedeniyle kentsel dönüşüm uygulamalarına ilişkin önceliklendirme ihtiyacının çözüme kavuşturulması acil bir gerekliliktir. Zira, kentsel dönüşüm meselesi sadece İstanbul gibi büyükşehirlerde değil, Türkiye'nin birçok yerinde ihtiyaç halini almış; hatta sadece kentlerde değil, kırsal alanda da yaşanan sel, heyelan, taşkın gibi nedenlerden ötürü zorunluluk ve öncelik hâline gelmiştir. Dönüşüm alanlarında ortaya çıkan kentsel değer artışının yönetilmesine ilişkin sorunların mutlaka giderilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, imar planları üzerinden rant baskısı yapılmasının önüne geçilmelidir.

Deprem gerçeği, riskli bina kadar riskli bölgelerin de belirlenmesinin hız kazanması gerekliliğini ortaya koymaktadır. En son yaşanan İzmir depremi, olası İstanbul depremiyle ilgili gerçeği bir kez daha gözler önüne sermiştir. Doğal afetler sonucu yıkımların yüzde 61'i deprem, yüzde 14'ü sel, yüzde 15'i toprak kayması, yüzde 5'i kaya düşmesi, yüzde 4'ü yangın, yüzde 1'i çığ, fırtına, yağmur afeti nedeniyle olmaktadır. Bu istatistik, deprem öncelikli ancak tüm afetlerin zararlarını azaltacak tedbirlerdeki zarureti ortaya koymaktadır.

Konut piyasasında doğru ve uzun vadeli analizler yapılabilmesi ve yerleşimler itibarıyla arz ve talep dengesinin kurulabilmesi için ülkemizin gayrimenkul envanterinin çıkarılarak mevcut yapıların nitelik ve nicelik boyutu itibarıyla tanımlanması ve bu doğrultuda kentleşme ve konut politikalarına yön verilmesi gerekmektedir. Sunumunuzda önemli sayıda konuta ilişkin iyileştirme ve dönüşümün gerçekleştirildiğini ifade ettiniz ancak veriler hâlâ mevcut konut stokunun önemli bir kısmının iyileştirme ihtiyacının olduğunu göstermektedir.

Seçim beyannamemizde de belirttiğimiz gibi, herkesin insanca yaşayabileceği nitelikli bir konutunun bulunmasının insan haklarının bir gereği olduğuna inanıyoruz. Dar ve sabit gelirli vatandaşlarımızın konut edinebilmesi için uygun yöntemler ve finansman modellerinin uygulamaya konulması, muhtaç ve kimsesizler için devlet eliyle sosyal konutlar üretilmesi gerekmektedir. TOKİ'nin, rant projeleri yerine dar gelirli vatandaşlarımızı ev sahibi yapmaya ve buna ilişkin finansman modelleri geliştirmeye yönelik projelere yaygınlık ve ağırlık kazandırması yerinde olacaktır.

Türkiye'de hem kamu hem de özel sektör eliyle önemli konut yatırımları yapılmaktadır. İnşaat teknolojisinde önemli bir birikime sahip bulunan inşaat sektörü dünyada da önemli yatırımlar yapmaktadır. İnşaat sektörü, etkilediği birçok yan sektörle birlikte istihdama da önemli katkısı olan bir sektördür. Konut yapımı, yerleşimlerin gelişme eğilimleri ve özelliklerine göre, talep dikkate alınarak yönlendirilmelidir. Yaşlı, çocuk ve engellilerin ihtiyaçlarına uygun konut ve çevreleri tasarlanmalıdır.

Konut ve her türlü bina üretiminde güneş enerjisi ve gün ışığından daha fazla yararlanılmasına dikkat edilerek ısı yalıtımını ve depreme dayanıklılığı esas alan teknoloji ve standart malzeme kullanımı sağlanmalıdır. Bu şekilde ancak sağlıklı, güvenli, kaliteli ve ekonomik konut üretimi mümkün olacaktır. Bununla birlikte, inşaat yapımı sürecinde zemin etüdü ve yer seçiminden iskân ruhsatı aşamasına kadar denetim mekanizması etkin bir şekilde yürütülmelidir. Mevcut gecekondu bölgelerinde sürdürülen

ıslah çalışmalarıyla bu bölgelerin kent merkezleriyle sosyal ve ekonomik açıdan bütünleşmesi temin edilmelidir. İmar planları yoluyla rant oluşturulmasına fırsat verilmemelidir. Akıllı şehir uygulamaları kapsamında yerel yönetimlerin akıllı şehir projelerinin seçilmesi ve hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.

Değerli Komisyon üyeleri, Türkiye'nin kalkınma politikalarının, uluslararası gelişmelere paralel olarak, ekonomi, çevre, toplum etkileşimleri çerçevesinde sürdürülebilir kalkınmaya doğru bir gelişim göstermesi gerekmektedir. Bu çerçevede sürdürülebilir kalkınma ilkelerini hayata geçirmek üzere ekonomik refahın artırılması ve çevrenin korunması yönünde strateji ve politikalar geliştirilmelidir.

Her tarafı tabiat, tarih ve kültür değerleriyle dolu olan ülkemiz doğrudan ülke içerisinde veya diğer ülkelerden kaynaklanan çeşitli kirlenmelerle etkilenmektedir. Çevre kirlenmesiyle birlikte düzensiz yapılaşma, arazi kullanımındaki değişimler doğayı hızla tahrip etmektedir; biyolojik zenginliklerimiz tehlike altına girmekte, türlerin nesli tükenme aşamasına gelmektedir. Bununla birlikte vatandaşlarımız, hayat standardının yükselmesi, afetler ve çevre farkındalığının artması gibi nedenlerle doğanın kendisi için öneminin ve vazgeçilmezliğinin daha çok farkına varmaktadır. Doğal kaynaklarımızın korunmasının esasen yaşamsal ihtiyaçlarımızın karşılanması kadar zorunlu bulunduğu bu şekilde anlaşılmaktadır.

Gelecek nesillerimize bozulmamış, zengin biyolojik varlık mirası ve yaşanabilir, sağlıklı, temiz bir çevre bırakmak sorumluluğumuzdur. Bunu temin için ülkemizde korunan alanlar ilan edilmiş, edilmeye de devam edilmektedir. Bu yönde yapılan ve planlanan projelerle hem ekosisteme destek verecek ve küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en aza indirecek hem de ülkemizin tüm doğal değerlerini koruyacak projeler uygulanmaktadır. Korunan alanlarda endemik, nadir, nesli tehdit ve tehlike altında olan tür ve habitatların sınıflandırılmasını, koruma ve kullanma ilkelerinin belirlenmesini ve yönetilmesini sağlamak amacıyla biyolojik çeşitlilik araştırma çalışmaları da yürütülmektedir.

Çevresel kalitenin artırılmasında, iklim değişikliği ve küresel ısınmayla mücadelede, karbon salınımının azaltılmasında, taşkınlarla mücadelede ve türlerin yok olmasının engellenmesinde ekolojik koridorlar büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmalarla birlikte hem kişisel hem kurumsal farkındalık artacak, kural ve kurumlar buna göre şekillendirilecektir.

Ülkemiz, 1994 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne, 2004 yılında 189'uncu taraf olarak katılmıştır. Bu çerçevede, bildiğimiz kadarıyla, korunan alanlarımızda iklim değişikliğine uyum sürecinde tür ve habitatların izlenmesi, restorasyonu, ekolojik koridorlar ile tür ve eylem planları çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca, bu alanlarda nesli tehdit ve tehlike altında olan türler için koruma ve izleme çalışmaları da yürütülmektedir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak çevre politikamızın esasını herkesin temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının temin edilmesi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, çevre sorunlarını kalkınma, çevre koruma ikilemi yerine akılcı bir koruma, kullanma ve geliştirmeyi öngören, sürdürülebilir kalkınma modeliyle aşarak gelecek nesillerimize temiz, doğal ve kültürel değerleri korunmuş, yaşanabilir bir çevrenin intikalini sağlayacak politikaların hayata geçirilmesi esas olmalıdır.

Doğal, tarihî ve kültürel değerlerin kirlenmesini, tahrip edilmesini ve yok olmasını önlemek için çevre konusuna, bilimi ve aklı esas alan tarih, kültür, inanç ve millî menfaatlerimizle çatışmayan bir bakış açısıyla yaklaşılması gerekmektedir. Ekonomik ve sosyal politikalar ile çevre politikası arasında uyum sağlanmalı, insan sağlığı, ekolojik denge, kültürel, tarihî ve estetik değerler korunmalıdır. Çevre sorunları, kirlenmenin ortaya çıkmasından sonra çözümü aranan sorunlar olarak değil, genel kalkınma planının bir unsuru olarak önceden belirlenen kıstaslar çerçevesinde ele alınmalıdır.

Kıyı, deniz, akarsu, göl, yapay göl ve diğer sulak alanların çevresi ile ekosistemlerin tamamı bütünlük içinde ele alınmalı; su, hava, toprak ve denizi birlikte dikkate alan entegre çevre politikaları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Tabii zenginliklerimize toplum olarak sahip çıkma anlayışının kuvvetlenmesi ve çevre duyarlılığının geliştirilmesi için eğitime ve kamuoyunun bilgilendirilmesine önem verilmelidir.

Yatırım projelerinin yer seçiminde çevre duyarlılığına önem verilerek yatırımlarda çevre dostu teknolojinin kullanılması esas olmalıdır. Ülkemizin sahip olduğu biyolojik çeşitliliğin ve genetik kaynakların araştırılması, korunması ve ekonomik değer kazandırılması sağlanmalı, biyogüvenlik ve genetiği değiştirilmiş organizmalar konusundaki risklerin en aza indirilmesi için tarım, çevre ve teknoloji politikaları birlikte ele alınmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, salonda bir uğultu var, hatibin konuşmasının daha iyi anlaşılması bakımından, rica ediyorum...

Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Yer altı ve yer üstü su kaynaklarının kirlilikten korunması, hidrolojik dengeyi gözeterek şekilde kullanılması ve atık suların arıtılarak tarım ve sanayide kullanımı teşvik edilmelidir. Katı atık yönetimi etkinleştirilmeli, katı atık yönteminde kaynak verimliliğinin ve çevresel sorumluluğun sağlanması temin edilmelidir.

Değerli Komisyon üyeleri, millî emlakimizi ilgilendiren konular bakımından da vatandaşlarımızın güncel bazı sorunları bulunmaktadır. Esasen, tarım nitelikli hazine arazilerinin kullanıcılarına satışı, belediye mücavir alan sınırları içindeki uzun süreli kullanılan hazine adına kayıtlı bazı arazilerin satışı, 2/B uygulaması kapsamında satış ve ecrimisil uygulamasıyla ilgili olarak Meclisimiz tarafından bazı yasal düzenlemeler yapılmış ve vatandaşlarımızın lehine mağduriyetlerini gideren önemli adımlar atılmış, kronik hâle gelmiş bazı sorunlar çözülmüştü. Ancak uygulamada bu satış ve kiralama için belirlenen bedellerin ödenebilirliği konusunda vatandaşlarımız zorluk yaşadıklarını belirtmektedir. Bu nedenle, hem vatandaşlarımızı mağdur etmeyen ve fırsatçılara meydan bırakmayan hem de devletimizin hak ve çıkarlarını gözetken bir iyileştirme yapılabilir mi, bunun değerlendirilmesinde yarar görüyoruz.

Tapu ve kadastroyla ilgili de bazı hususları ifade etmek istiyorum. Kadastro, devletin asli işlerinden birisidir. Mülkiyet hakkının esasını kadastro ve tapu oluşturmaktadır. Türkiye'nin hemen tüm bölgelerinde kadastro sorunları vardır. Kadastro yenileme kapsamında önemli mesafeler alınmıştır. Mülkiyet hakkına esas verilerin yenilenmesi, doğru tespiti adına önemli bir çalışma yürütülmektedir. Bununla birlikte, yeni belirlenenle eskisi arasında farklılık olması hukuki ihtilaflara, yargıya taşınan uyuşmazlıklara ve kamu zararlarına yol açmaktadır. Bunun dışında, veraset ve benzeri nedenlerle paylaşılmamış mülkiyet hukuki bir mesele olmakla birlikte kangrene dönüşen sorunlara neden olan bir durumdur ve bunların çözümüne katkı sunacak, daha basit hâle getirecek yol ve yöntemleri Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzün üretmesi yararlı ve yol gösterici olacaktır.

Yine, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzle ilgili olarak yabancıların Türkiye'de taşınmaz edinimi ve vatandaşlık talepleriyle ilgili önemli bir iş yükü ve bürokrasi vardır. Özellikle, taşınmaz aracılık hizmetlerinin belli bir yasal althğının olmaması nedeniyle binlerce kontrolsüz, vergisiz iş takipçisi bulunmakta, stratejik önemi olan bu hizmetlerin bu nedenle kontrol altına alınması önem arz etmektedir. Ayrıca, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzde çalışan personelin döner sermayeden pay almasını da önemli bir talep olarak burada ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, sürem içerisinde birkaç tane de soru sormak istiyorum seçim bölgem İstanbul’la ilgili olarak. 2020 yılının hemen başında depreme karşı “İstanbul’un Her Yerinde Kentsel Dönüşüm” sloganıyla yıkım ve inşa seferberliği başlattığınızı duyurmuştunuz. Bu seferberlik hâli devam ediyor mu? İstanbul’un dönüşüm ihtiyacını bugüne kadar ne ölçüde karşılayabildik?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki dakika ek süre veriyorum Sayın Aksu.

Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Çalışmalar öncelik sırasına göre mi yapılmakta yani deprem bakımından, yoksa sorunsuz dönüşüm alanları bakımından mı önceliklendirilmektedir?

Son olarak da çevre mühendislerinin Bakanlıkta daha fazla istihdam edilme yönünde talepleri vardır; bunu da bilgilerinize sunmak istiyorum.

Ben, bu düşüncelerle Bakanlığınızın 2021 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aksu.

Şimdi de HDP Grubu adına Sayın Garo Paylan’a söz veriyorum.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Sayın Bakan, Komisyonumuza hoş geldiniz; değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri ve Komisyonumuzun değerli çalışanları, emekçileri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, artık iki buçuk yıllık bir Bakansınız, daha tecrübeli bir Bakansınız. İlk yıllarda size daha çok yapıcı eleştiriler yapıyorduk ancak iki buçuk yıllık bir Bakan olduğunuza göre artık eleştirilmeyi daha fazla hak ediyorsunuz çünkü siyasi sorumluluğunuz da artık çok daha fazla.

Sayın Bakan, bakın, siz 3’üncü kez bütçe sunuyorsunuz, 3’üncü kez size benzer eleştirilerde bulunacağım çünkü Sayın Bakan, siz çevrenin Bakanısınız; doğanın, ekolojinin Bakanısınız yani insanın doğayla barış içinde yaşamasını sağlamak için aslında bir fren mekanizması görmesi gereken bir Bakansınız ama sizi maalesef bu noktalarda göremiyoruz. Yani aslında demokratik ülkelerde şöyledir: Diyelim ki enerji bakanı bir santral yapmak ister, bir nükleer santral yapmak ister, bir hidroelektrik santral yapmak ister veya bir rüzgâr türbini kurmak ister; o noktada çevre bakanı devreye geçer. Diyelim ki orada bir rüzgâr santrali kurulması isteniyorsa hemen yakınında bir yerleşim alanı varsa bunun ona bir gürültü kirliliği yaratacağını bilir ve bunu burada yapmamamız gerektiğine dair bir fren mekanizması görür veya nükleer santral yapma girişimi olduğunda çevre bakanı çıkar “Hayır.” der, “Nükleer ölümdür.” der ve yeni dönemin artık yenilenebilir enerji meselesinden geçtiğine dair bir fren mekanizması görür. Maalesef sizi bu noktalarda göremiyoruz ve sunumunuz da benim için bir hayal kırıklığıydı, tekrar onu söyleyeyim çünkü Sayın Bakan, âdeta bir rant Bakanlığı olarak adlandırılacak bir sunum yaptınız. Yani her şeyi rant çerçevesinde gören bir anlayış var, kentsel dönüşümü rantsal dönüşüme çeviren bir anlayış var ve ekoloji meselelerinde de madenlerde, enerji projelerinde fren tutmayan, Kaz Dağları’nı tarumar eden ve pek çok alanda ekolojimizi, doğamızı tarumar eden bir anlayış var; buna karşı bir fren mekanizması göremiyorsunuz Sayın Bakan.

Bakın, dünyamız 6 milyar yaşında ve biz de milyonlarca yıldır insan türü olarak bu dünyayı diğer varlıklarla beraber paylaşıyoruz. Düşünün, milyonlarca yıldır diğer varlıklarla barış içinde paylaşmışız ama yüz elli yıldır dünyamıza kötülük ediyoruz, yüz elli yılda milyarlarca yıllık bir hikâyeyi neredeyse yok etmek üzereyiz.

Sayın Bakan, size açıkça soruyorum -beni de dinlerseniz, notlarınıza mı bakıyorsunuz bilmiyorum ama- Green New Deal'ı mutlaka duymuşsunuzdur -yani okudunuz mu bilmiyorum- bununla ilgili ciddi çabalar var; Amerika'da, Kanada'da, diğer ülkelerde, Avrupa ülkelerinde "The Green New Deal" diye yani "Yeni Yeşil Anlaşma" diye veya "Yeşil Ekonomi" diye belli anlayışlar var; bunlarla ilgili ciddi çabalar var çünkü artık dünyamız "İmdat!" diyor. Yani küresel ısınma konusuna sunumunuzda neredeyse hiçbir vurgu yapmamışsınız Sayın Bakan. Dünyamız yüzyıl sonuna kadar 2 derece daha ısınma riskiyle karşı karşıya ve dünyamız 2 derece daha ısınırsa kitlesel göçler olacak Sayın Bakan. Bakın, şu anda ekolojik yıkımdan dolayı kitlesel göçler zaten başlamış durumda ve Türkiye'mizin de gerek bir ekolojik yıkım yaşama gerek kitlesel bir göçle karşı karşıya kalma olasılığı var Sayın Bakan. Biz bunlara "Bize dokunmaz." diye baksak bile -küresel bir dünyada yaşıyoruz- bu küresel dünyada ekolojik yıkımın önüne geçmek de hepimizin sorumluluğu; bununla ilgili herhangi bir sorumluluk almadığınızı görüyoruz.

Paris Anlaşması Meclisimizde hâlâ onaylanmadı arkadaşlar. Trump bu anlaşmadan çıkmaya kalktı; bakın, Biden Paris İklim Anlaşması'na geri dönecek, biz hâlâ Paris İklim Anlaşması'nı Meclisimizde onaylayıp devreye sokmamış bir ülkeyiz. Size açıkça soruyorum: Siz Kabinede Paris İklim Anlaşması'nı savunuyor musunuz Sayın Bakan? "Paris İklim Anlaşması'nı onaylamamız gerekir." diyor musunuz yoksa "Boş verin Paris İklim Anlaşması'nı efendim, termik santralleri yapmaya devam edelim, doğamızı tarumar etmeye devam edelim." mi diyorsunuz? Onayladığınız ÇED raporlarından ben Paris İklim Anlaşması'nın umurunuzda olmadığını görüyorum.

Geçen gün Enerji Bakanı gururla "Enerjimizin yüzde 35'ini kömürden elde ediyoruz." diyor; ya, bundan utanç duymalıyız arkadaşlar. Bakın, şehirlerimizin havası kirli; gidin Maraş'a, nefes alamıyor insanlar; Yatağan'a gidin, nefes alamıyorlar ve kanser hastalıkları son derece yüksek, biz hâlâ termik santral yapmaya kalkıyoruz Sayın Bakan. İnsanlarımız kanser oluyor, doğa zehirleniyor, sular zehirleniyor, yediğimiz gıdalar zehirleniyor, hâlâ termik santral yapmakla gurur duyuyoruz.

Sayın Bakan, benim sizden beklediğim neydi biliyor musunuz? Yeni dönemin bir vizyonunu ortaya koymanızdı, bu sunumunuzda hâlâ bir vizyon yok. Yani "yeşil" dediğimizde olaya yalnızca "dolar" diye bakıyorsanız bile yeşil ekonomiye bakmanız lazım. Yani parasal yönden bile bakıyorsanız yeşil ekonomi trenini yakalayan ekonomiler büyüyecekler, onu söyleyeyim; net. Yani yeşil ekonomi anlayışına dönen ülkeler kazanacaklar, ona ulaşamayanlar kaybedecekler.

Ya, arkadaşlar bir gazdır, gazdır yürüyorsunuz "Doğal gaz, bulduk doğal gaz bulduk!" Ya, doğal gaz, 40-50 milyar dolarlık bir doğal gaz, onun da büyük bölümü maliyet olacak zaten; bize kalacak katma değer 8-10 milyar dolar ya olacak ya olmayacak ama bakın, yeşil ekonomi anlayışını yakalayan ülkeler ve oradaki bazı şirketler bizim orada bulacağımız üç kuruşluk doğal gazın bin katı ekonomik katma değer elde edecekler. Neden? Çünkü elektrikli arabalar konusunda düşünün, bir Tesla şirketi bile 200 milyar dolarlık bir değere ulaşmış, hani bizim bulacağımız gazın 20 katı bir değere ulaşmış. Niye? Bir hikâye yaratmış. "Elektrikli arabalar dönüştüreceğiz, elektrikli istasyonları bütün yurda yayacağız." diye bir hikâyesi var. Bizim hikâyemiz yok, ne yapıyoruz? Dizel arabalar üretilmeye devam edilsin, benzinli arabalar üretilmeye devam edilsin, "Ülkemize ne zaman elektrikli şarj istasyonları yayacağız?" diye bir anlayış yok.

Bakın, Almanya bir yasa çıkardı Sayın Bakan, biliyor musunuz? “Biz 2028 yılında artık benzinli ve dizel araba üretimine son vereceğiz.” diye bir yasa çıkardı. Ya, niye böyle bir yasayı çalışmıyoruz arkadaşlar? Ulaştırma Bakanına sorduk, haberi bile yok; Enerji Bakanına sorduk, oralı değil; Sanayi Bakanına sorduk, oralı değil; siz bu 3 Bakanla birlikte çalışsanız Sayın Bakan, ne olur? Yani bir vizyon ortaya koysanız “Biz de 2028 yılından sonra artık içten patlamalı motorlardan vazgeçiyoruz, topyekûn elektrikli araçlara geçiyoruz.” veya “Toplu taşımayla ilgili, toplu taşımayı öne koyuyoruz, tren taşımacılığını daha fazla artıracacağız.” diye bir vizyon ortaya koysanız ve “karbon sıfır” diye bir hedef koysanız ne olur?

Almanya ne dedi? “2030’da sıfır karbon.” dedi, Sayın Bakan. Sizin sıfır karbonla ilgili bir vizyonunuz var mı? Diyebiliyor musunuz “Ben de 2030 yılında Türkiye’yi sıfır karbon hedefine ulaştıracağım.” Böyle bir vizyon burada gördük mü? Maalesef, hayır. Oysa bunu yaptığınız zaman bakın yalnızca parasal olarak bile düşünüyorsanız, hani rantsal anlayıştan çıkıp yeşil ekonomiye kilitlenmemiz gerekir Sayın Bakan. Yeşil ekonomiye kilitlenirsek ekonomide öne çıkarız. O zaman inovatif ürünler sergileyebiliriz, elektrikli arabalar gibi veya pek çok karbon sıfır teknolojiyle ilgili. Mesela “Binalarımızı sıfır karbon yapacağız.” diye bir vizyonunuz var mı? Şimdi, binalar inşa ediliyor, bina diyor ki: “Ben idareden hiç elektrik almayacağım.” Çatısında elektriğini üretiyor, hatta cephe malzemesi elektrik üretiyor. Bakın, o binada yıkanıyorsunuz ya, suyu kendisi artırp tekrar binaya veriyor. Böyle binalar var yani çevreye zarar vermeyen, ekolojik bina anlayışı önde. İşte burada gidenler Sayın Bakan, ekonomilerini büyütecekler, bizim gibi ekonomiler nal toplayacaklar; termik santrallerde kömür yakacaklar, çevresini kirletecekler, suyunu kirletecekler, besinleri kirletecekler, toprağı kirletecekler, insanların kanser edecekler.

Sayın Bakan, hem ekolojik olarak hem insani olarak hem de ekonomik olarak yeşil ekonomiye kilitlenmeliyiz, yeni yeşil anlaşmaya kilitlenmeliyiz. Böyle bir vizyonu 3’üncü yılınızda yine Meclise sunamadınız, bari kapanışta bunlarla ilgili bir şeyler söyleyin Sayın Bakan. Enerji verimliliği konusunda neredeyiz Sayın Bakan? Bununla ilgili bir şey neden sizden duyamıyoruz? Bakın, yasalar da var, sürekli erteleniyor. Ya, bu anlamda, binalarda sıfır karbonla ilgili veya binaların mantolanmasıyla ilgili, enerji kimlik belgesini almasıyla ilgili daha hızlı hareket etmeliyiz; böyle bir vizyonunuz yok. Ulaşımla ilgili bir vizyonunuz yok. Bakın, sanayide enerji verimliliğiyle ilgili bir vizyonunuz yok. Ciddi bir enerji verimsizliği var sanayide. Bununla ilgili, sanayimizi yeşil ekonomiye yönlendirecek bir vizyonunuz yok.

Sayın Bakan, yaşanılabilir bir Türkiye için, yaşanılabilir bir dünya için size, karbon vergisi çıkarmanızı öneriyorum. Bakın, dünyadaki demokratik ülkeler karbon vergisini çıkardılar. Gelin, hep beraber yasa önerimizi tartışalım sizlerle, kim Türkiye’yi daha fazla kirletiyorsa ondan daha fazla vergi alalım. Hadi, buyurun; hangi termik santral bacasından çevreyi kirletiyorsa ondan karbon vergisi alalım. Var mı böyle bir vizyonunuz? Yok. Çevreyi kirletenleri frenlemenin yolu buradan geçiyor Sayın Bakan. Bakın, karbon vergisi yasasını çıkarırsak, emin olun, o zaman çevreyi kirleten sanayiler devre dışı kalacak ve diğer sanayiler devreye geçecek.

Size bir şey daha öneriyorum: Çevreyi kirletmeyen sanayilere de teşvik verelim yani onların vergisini düşürelim. Diyelim ki bir fabrika diyor ki: “Arkadaş, ben sıfır karbon emisyonuyla üretim yapıyorum.” Gelin, onda vergi indirimi yapalım; hadi, buyurun. Böyle teşvik edelim veya bir apartman diyor ki “Arkadaş, ben çatımda elektrik üretiyorum, dünyaya da 5 kuruşluk bir zararım yok.” O apartmanın emlak vergisini düşürelim; hadi buyurun, böyle şeyler yapalım, böyle teşvik edelim. Var mı böyle bir vizyonunuz? Yok.

Sayın Bakan, konuşmamın devamında da depreme geleceğim. Geçenlerde sizi enkazların üzerinde gördük Sayın Bakan, maalesef diyorum. Yani İzmir depreminde enkazlarla karşı karşıya kaldık ve vatandaşlarımız altında kaldı.

Sayın Bakan, şimdi, arkadaşlarımız ne diyor? “Allah’tan rahmet diliyoruz.” Siz de Allah’tan rahmet dilediniz, hepimiz Allah’tan rahmet diledik ama siyasetçilerin görevi Allah’tan rahmet dilemek değildir. Bilim vardır, bilim bize şunu haykırıyor bakın, -bundan yüz yıl önce de belliydi Sayın Bakan- diyor ki: “Türkiye bir deprem ülkesidir.” Bilim bize bunu söylüyor. Yalnızca İstanbul ünlü; yani bu hatlar, burada bulunan bütün şehirler, İzmit’i, efendim Çankırı’sı, Çorum’u, Amasya’sı, Erzincan’ı, Van’ı, Hatay’ı, Antep’i, Maraş’ı, Adıyaman’ı, İzmir’i, Manisa’sı bunların hepsi deprem şehirleri ve buralarda her an deprem olup insanlarımız altında kalabilir.

Sayın Bakan, size hesap soruyorum. Dünyada da depremler olmuyor mu Sayın Bakan? Dünyadaki depremlerde en çok hayatını kaybeden insan Türkiye’de oluyor. 2020 yılındaki depremlerde en çok hayatını kaybeden insan Türkiye’de; 2019’da da öyleydi. Sayın Bakan, niye bizim insanlarımız hayatını kaybediyor da depremlerde başka bir ülkede insanlar hayatını kaybetmiyor? Orada insanlar “Kaderdir, kısmettir.” demiyor, orada bakanları enkazların üzerinde görmüyoruz. Niye böyle olmuyor? Çünkü siz bilimin gereğini yapmıyorsunuz. İktidar olarak depremle ilgili bir vizyon ortaya koymadınız, koymadınız. Yaptığınız tek şey rantsal dönüşümdü Sayın Bakan. Bunu net olarak İstanbul’da da Diyarbakır’da da bütün şehirlerde de gördük.

SALİH CORA (Trabzon) – Yalan konuşuyorsun, yalan, yalan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Zengin mahallelerde kentsel dönüşüm oluyor, oraya imar artışları veriyorsunuz, 5 katlı binaya 10 kat imar veriyorsunuz, hem kentlerimizi tarumar ediyorsunuz hem de rantsal dönüşüm yapıyorsunuz. Size iddiayla söylüyorum, yoksul mahallelerde dönüşüm son derece düşük Sayın Bakan; istatistiğe vurun, dönüşümlerin büyük çoğunluğu orta ve üst kesim mahallelerde olmuştur, yoksul mahallelerde dönüşüm olmamıştır. Niye? Orada rant yok çünkü Sayın Bakan, oraya müteahhitler girmiyor. Peki, biz sosyal devlet değil miyiz, biz sosyal devlet değil miyiz Sayın Bakan? Sosyal devlet ne yapar? Yoksulun yanında durur, öyle değil mi? Yoksulun evini dönüştürme şansı yok; vatandaş ne diyor? Bakın, görmüşsünüzdür geçen gün televizyonda, evin kolonları çatlamış, vatandaş evin içinde yaşıyor “Mecburum, ne yapayım?” diyor. Tabut evlerde yaşıyor vatandaşlarımız ve siz o evlerle ilgili neredeyse hiçbir şey yapmıyorsunuz Sayın Bakan.

Bakın, yapılması gereken şey şu: Devletin derhâl, topyekûn, kamu olarak harekete geçmesi. Yapılması gereken şu Sayın Bakan... Ya, 3-5 milyar lira bütçeniz var Sayın Bakan, kaç kuruşluk bütçeniz var? 3 milyar, 4 milyar lira. 3 milyarla neyin dönüşümünü yapacaksınız -büyük çoğunluğu da maaşa gidiyor- ne dönüşümü yapacaksınız? Bakın, saray vicdansız davranmış olabilir, biz Meclis olarak yoksulların evlerinin dönüştürülmesi için bütçe vermeyecek miyiz bu Bakanlığa, belediyelere bütçe vermeyecek miyiz arkadaşlar? Tabut evlerde yaşıyor vatandaşlarımız.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Belediyeler ne yapıyor?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Bakan, bakın, sizi bu anlamda sorumluluğa davet ediyorum, açıkça söyleyeyim, ben sizin yerinizde olsam İzmir depreminden sonra bu sorumluluğu alıp istifa ederdim ve sizi istifaya davet ediyorum çünkü bu konuda, kentsel dönüşümle ilgili, vatandaşın, halkın yanında adım atmadınız.

SALİH CORA (Trabzon) – Her gün birini istifaya davet ediyorsun, sen istifa et ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, önceki Sayın Bakan Mehmet Özhaskeki iki yıl önce sizin koltuğunuzda oturuyordu, geldi buraya, ne dedi biliyor musunuz? “İmar affı çıkaracağız.” dedi. İmar affı. Dedim ki : Yapmayın, büyük vebali var Sayın Bakan. Arkadaşlar, el kaldırmayın, bunun büyük vebali var, dedim. El kaldırdılar. Sayın Bakan, ne dedi biliyor musunuz? “Efendim, biz bunu yapmak zorundayız, buradan da 50 milyar, 100 milyar gelir gelecek. Bununla kentsel dönüşüm yapacağız.” dedi. Sayın Bakan, 10 milyarlarca lira para topladınız. Nerede bütçe, hani bütçe? 3 milyar lira bütçeniz var. Nerede bu paralar, nereye gitti 50 milyar lira? Yandaşlara gitti, saraylara gitti maalesef. Özhaskeki dedi ki: “Bu parayla kentsel dönüşüm olacak.” Ne oldu? Rantsal dönüşüm oldu, para yandaşlara gitti, vatandaşlarımız enkazın altında kaldı. Eğer o 50 milyar lirayı, şu anda İzmir’deki kentsel dönüşüm için kullanmış olsaydınız o vatandaşlarımız enkaz altında kalmazdı. Bu anlamda vebal altındasınız Sayın Bakan, bu vebalin hesabını nasıl vereceksiniz?

Bakın, size söylüyorum İstanbul bir dinamitin üzerinde yaşıyor. Erzincan, Van dinamitlerin üzerinde yaşıyor, Hatay dinamitin üzerinde yaşıyor. Bütün bu şehirlerde tabut evler var arkadaşlar, tabut evler var. Ya, yasal düzenleme gerekiyorsa derhâl, hadi hep beraber yapalım. Bütçe gerekiyorsa hadi hep beraber yapalım arkadaşlar, hadi bütçe koyalım. Var mısınız? O tabut evlerden vatandaşlarımızı kurtaralım, var mısınız? Yoksunuz. 2 milyar, 3 milyar bütçesi var. Oysa bu Meclis, vicdanlı bir Meclis beraber imar affı paralarını, vatandaşlarımızı tabut evlerden kurtaracak bütçeyi koymalı arkadaşlar ve bununla ilgili bir vizyon ortaya konulmalı.

Sayın Bakan, beni dinlerseniz sevinirim. Bakın, imar artışlarıyla kentsel, rantsal dönüşüm yapmayın. Şehirlerimizi yaşanılır bir hâle getirin. Bakın, yaptığınız TOKİ bir facia yarattı ülkede; TOKİ ülkeyi tek renkli hâle getirdi, gri bir hâle getirdi. Ya, bütün şehirlere gidiyorsunuz, karactersiz binalarla, mahallelerle karşı karşıya kalıyorsunuz. TOKİ, hatırayı yok etmiştir, hafızayı yok etmiştir arkadaşlar.

SALİH CORA (Trabzon) – Sur’a gittin mi, Sur’a?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ezbere konuşuyorsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım. Sayın Bakanımız mutlaka konuşmasında bunlara cevap verecektir. Size sıra geldiğinde siz de görüşlerinizi ifade edersiniz.

Buyurun.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Başkanım, onlara söyleyin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bakın, TOKİ’nin girdiği yerde muhabbet yoktur. Sokaklarda çocuklar top koşturmaz TOKİ’nin girdiği yerlerde, evlerde o bilgisayarların başında kalakalırlar. Yaşlılarımızı mahallelerde göremezsiniz, sokakta bir tane insan göremezsiniz. TOKİ’nin evlerine ne girer biliyor musunuz? Psikiyatrist girer, psikologlar girer, insanlar bunalıma girerler çünkü. Çok katlı o korkunç şehirleşmelerle karşı karşıya bıraktınız. Ya, yaşanılabilir bir kentsel dönüşüme ihtiyaç var. Ya, tarihi hafızayı yok ediyorsunuz. Ya, ben Diyarbakır Vekiliyim arkadaşlar, Allah’ımızı severseniz, bu mudur kentsel dönüşüm ya? Diyarbakır’ın hatırasına, hafızasına ihanettir bu. Beton evler yapıyorsunuz taş evleri yıkıp ve üzerine taş kaplama yapıyorsunuz. “İnsanlar 50 derecelik Diyarbakır sıcaklığında bu evlerde nasıl yaşayacak?” diye düşünmüyorsunuz. Diyarbakır’ın yoksulları bu mahallelerde yaşamıyor. Bir soylulaşma çerçevesinde değişim yapıyorsunuz. O mahallelerde yoksullar yaşıyordu, siz, zenginleri yaşatmak için kentsel dönüşüm yapıyorsunuz ve orada tarihi yok ediyorsunuz, oysa orada binlerce yıllık bir tarih var. Tarihe saygılı, insana saygılı, doğaya saygılı, hatıraya ve hafızaya saygılı bir kentsel dönüşüm yapmamız lazım. Bunu da Ankara’dan yapamazsınız Sayın Bakan, Ankara’dan veriyorsunuz ruhsatları. Yerelle iş birliği hâlinde yapmanız lazım, yerel yönetimlerle iş birliği hâlinde yapmanız lazım ama yerel yönetim bırakmadınız. Bakın, kayyumlar

atıyorsunuz, bölge valileri atıyorsunuz, onlar üzerinden rant projeleri yapıyorsunuz, yandaşlarınıza ihaleleri veriyorsunuz; bunun için yerel yönetimlerin öne alındığı bir dönüşümü yapmamız lazım Sayın Bakan.

Sayın Bakan, bakın, şehirlerimizin havası kirli dedim, bununla ilgili de size tekrar bir önerim var. Bakın, ne yapıyorsunuz sosyal politika çerçevesinde? Yoksullara, dar gelirliilere kömür dağıtımı yapıyorsunuz öyle değil mi? Ya, diyorum ki: Şu kömür dağıtımıyla yoksulların hem zehirlenmesine yol açıyorsunuz hem de sürdürülebilir bir düzenek ortada yok Sayın Bakan. “Gaz da bulduk.” diyorsunuz ya Karadeniz’de; ya, kömür dağıtacağımıza, yoksulların havasını kirleteceğinize bütün yoksullara -daha doğrusu bütün vatandaşlarımıza- ihtiyaç sınırına kadar doğal gazı ücretsiz olarak sağlamaya ne dersiniz Sayın Bakanım?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Doğal gazı olmayan vatandaş... Köylerde var mı doğal gaz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Niye kömür dağıtıyoruz da doğal gaz vermiyoruz? Bakın, gaz veriyorsunuz yoksullara “İleride zengin olacaksınız.” diye, öyle gaz vereceğinize gerçekten doğal gaz verin Sayın Bakan. Bu anlamda, ihtiyaç sınırına kadar gazı yoksullar, bütün vatandaşlarımız hak ediyor diye düşünüyorum.

Sayın Bakan, son olarak da şunu söyleyeceğim: Geçen hafta, yakın zamanda sizi kepçenin üzerinde gördük. Dün tutturamamıştım, dün burada Ulaştırma Bakanı vardı, meğerse Ulaştırma Bakanı yokmuş.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ezbere konuştuğun için her zaman tutmuyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sizi kepçenin üzerinde gördük Sayın Bakan. Bakın, doğaya saygınız olmadığında işte böyle kepçeye binersiniz Sayın Bakan.

SALİH CORA (Trabzon) – Biz de sizi dağlarda gördük.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) –Bakın, yollar gitmiş yollar. Bakın, çevreye saygınız olmadığında ne olduğunu size göstereyim mi?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – O fotoğraf ne zamandan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yollar gitmiş, bulamadım o resmi, yollar gitmiş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, iki dakika ek süre veriyorum, lütfen tamamlayınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Ankara’dan ihaleler verildiğinde -işte, 5 tane yandaş müteahhidinize verdiğinizde- giderler oraya, yolu yaparlar Giresun’a, menfezini koymazlar; efendim, yollar gider, şehirleri sel götürür; işte siz de böyle 3 Bakan kepçeye binersiniz. Bu, Türkiye’nin utancıdır Sayın Bakan; bu, Türkiye’nin utancıdır. İnanın, ben şu kepçeye bindiğim an utancımдан istifade ederdim. Çünkü bu Giresun’u sel götürdüğünü oradaki köylüler biliyor ama Ankara’da oturan sizler bilmiyorsunuz. Orada yandaş müteahhitlerinize ihale veriyorsunuz, orada yollar bu şekilde yapılıyor ve sonuçta siz böyle, kepçeye biniyorsunuz.

Sayın Bakan, ben sizi tekrar istifaya davet ediyorum çünkü siz doğanın Bakanı değilsiniz; çevrenin, ekolojinin Bakanı değilsiniz, bu anlamda sizi tekrar istifaya davet ediyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Sen böylesin. Sen de sel bölgesine gitmemenin utancından istifade etmelisin.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ağzını kapat.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum sağ olun.

Şimdi, öğleden önceki oturumda son konuşmacımız Sayın Bekir Kuvvet Erim’e söz veriyorum.

Sayın Erim, süreniz yirmi dakikadır. Lütfen, süreye riayetinizi özellikle istirham ediyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Afet bölgesine gitmeyen, sel bölgesine gitmeyen, deprem bölgesine gitmeyen bir milletvekili...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Maskeni tak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, karşılıklı konuşmayalım. Çevreyi konuşuyoruz, gürültü kirliliği olmasın lütfen.

Buyurun Sayın Erim.

SALİH CORA (Trabzon) – Diyarbakır’a gitmeyen bir milletvekilinin milletvekilliğinden istifa etmesi lazım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne diyorsun ya?

SALİH CORA (Trabzon) – Deprem bölgesine gitmeyen bir milletvekili utancından istifa etmesi lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cora, lütfen.

Sayın Erim Buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Başkan, Kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, Bakanlığımızın değerli bürokratları ve yöneticileri ve kıymetli basın mensupları; Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarımızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, sözlerimin başında sizleri saygıyla selamlıyorum.

Merkezine insanı koyan, yeryüzünün dengesine müdahale etmeyen, şehirlerimizi korumanın yanında çocuklarımız için çok daha yaşanabilir, dünyaya örnek olacak şehirler inşa etmeyi amaçlayan anlayışımızla, Türkiye’nin yeni şehircilik vizyonunu son 18 yılda yaptığımız icraat ve yatırımlarımızla milletimizin hizmetine sunduk. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde ülkemize, şehirlerimize bugüne kadar birbirinden güzel ve sağlam kamu binalarıyla, millet bahçeleriyle, kentsel dönüşüm çalışmalarıyla, sosyal konut projeleriyle destek olduk. Vatandaşlarımızın daha iyi yaşam şartlarında yaşamaları adına yapılması gereken tüm projeleri kararlılıkla sürdürdük. Eğitimden sağlığa, ticaretten turizme, tüm sanayi alanlarının iyileştirilmesine kadar şehirlerimiz, vatandaşlarımız için yapılması gereken tüm projeleri bir bir hayata geçirdik ve inşallah yine aynı anlayışıyla dev projeler yapmaya, milletimizin gönlüne girmeye, milletimizin duasını almaya, güçlü ve büyük Türkiye’yi inşa etmeye devam edeceğiz.

Bakanlığımız misyonunu, sürdürülebilir çevreyle uyumlu, hayat kalitesi yüksek şehirler ve yerleşimler oluşturmak üzere planlama, yapım, dönüşüm ve çevre yönetimine ilişkin iş ve işlemleri düzenleyici, denetleyici, katılımcı ve çözüm odaklı bir anlayışla sürdürmektedir. Ülkemizin ekonomik, sosyal ve çevre politikaları ile stratejilerini mekânla ilişkilendirerek; insan odaklı, kimlikli, yaşanabilir ve üreten şehirler oluşturulması yolunda mekânsal planlamayı yönlendiren Türkiye Mekânsal Strateji Planı çalışmaları devam etmektedir. Mekânsal planların uygulanması, izlenmesi, denetimi ile farklı kademelerdeki planlar arasındaki eşgüdüm sorunlarının ve plan değişikliklerinin şehirlerdeki yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemesini engellemek amacıyla yapımı büyük ölçüde tamamlanan imar planlarının günün şartlarına uygun olarak bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde güncellenmesi çalışmaları devam etmektedir. (Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen biraz sessiz, hatibi dinleyelim.

Sayın Paylan, lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Kamulaştırma, toplulaştırma ve imar uygulamalarının etkinliğini artırmak ve piyasanın daha sağlıklı işleyişini sağlamak üzere nesnel ölçütlere dayalı bir gayrimenkul değerlendirme sisteminin geliştirilmesi çalışmaları da devam etmektedir. Merkezî kurumların plan yetkilerinin genişletilmesinden ziyade planlama, yapılaşma ve denetim sürecinde dikkate alınacak nesnel kuralların geliştirilmesi, teknik olarak detaylandırılması ve yerel yönetimlerin kapasitelerinin geliştirilerek planlamanın mahallinde yapılması çalışmaları sürdürülmektedir. Mekânsal planların yapımında yapılaşma sınırları, yoğunlukları ve uygulama esaslarının afet risk faktörlerine göre belirlenmesi ile kıyı alanları ve tarımsal alanlar başta olmak üzere kontrolsüz kentsel genişlemenin doğal, tarihi ve kültürel alanlar üzerinde oluşturduğu tahribatın önlenmesi yönünde çalışmalar yürütülmektedir.

Başta afet riskleri olmak üzere, standartlara uygun olmayan yapı stokuyla işlevleri değişen kentsel alanlardaki yıpranma nedenlerine bağlı olarak ülkemizde kentlerin dönüşüm çalışmaları devam etmektedir. 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında 59 ilimizde 268 riskli alan, 33 ilimizde 158 kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ile 11 ilimizde 16 yenileme alanı ilan edilmiştir. Ayrıca, yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere 66 ilimizde 48 bin hektar büyüklüğünde rezerv yapı alanı belirlenmiştir. Riskli yapıları tespit etmek üzere üniversite, kamu kurumu, sivil toplum kuruluşu, tüzel kişi, yapı denetim kuruluşu ve yapı laboratuvarının da bulunduğu 1.292 kurum/kuruluş Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca lisanslandırılmıştır. Bu kurum ve kuruluşlar tarafından toplam 685 bin bağımsız birimin riskli yapı olduğu tespit edilmiştir. Dönüşüm Projeleri Özel Hesabı'nın ihdas edildiği 2012 yılından itibaren başta kurumsal ve bireysel kira yardımı, faiz desteği, kamulaştırma ve dönüşüm uygulamaları olmak üzere cari fiyatlarla yaklaşık 19,9 milyar Türk lirası ödenek sağlanmıştır.

20 ilimizin kentsel dönüşüm strateji belgesi hazırlanmış, 25 ilimizde ise kentsel dönüşüm strateji belgesi hazırlama çalışmaları sürdürülmektedir. Dönüşüm alanlarında ortaya çıkan kentsel değer artışının yönetilmesinde sorunları giderecek ve kentsel dönüşüm projeleriyle mevcut yapılaşma haklarının artırılması yönünde imar planları üzerinde baskıyı önleyecek bir yaklaşım geliştirilmektedir. Kentsel dönüşüm alanlarında farklı kademelerdeki planlar arasındaki eş güdüm göz ardı edilmeden kent ve yakın çevresiyle bütüncül bir anlayış çerçevesinde planlanarak kent bütünüyle uyumun sağlanmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Ülkemizde kentsel dönüşüm uygulamalarını hızlı işleyen bir yapıya kavuşturmak için katılımçılık ve uzlaşma sürecini daha etkin kılacak mekanizmaların oluşturulması çalışmaları devam etmektedir.

Ülkemizde dar gelirlilerin ve dezavantajlı grupların konuta erişimi önceliğini korumaktadır. Konut yapımının yerleşmelerin gelişme eğilimlerine ve özelliklerine göre yönlendirilmesi, alt gelir gruplarının konut sorununu çözmek amacıyla uygun yapım ve finansman yöntemlerinin geliştirilmesi; yaşlı, çocuk ve engellilerin ihtiyaçlarına uygun konut ve çevrelerinin tasarlanması hedeflenmektedir. Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca (TOKİ) 2003 yılından itibaren inşaatına başlanan 969.925 konutun 798.819'u 2020 yılı Eylül sonu itibarıyla sosyal ve teknik donatılarıyla birlikte tamamlanmıştır. TOKİ tarafından üretilen konutların yüzde 86'sı sosyal konut niteliğindedir. TOKİ tarafından yürütülen Sosyal Konut Programı kapsamında 2020 yılı sonunda 102 bin konut üretilmesi öngörülmektedir.

İçme ve kullanma suyu şebekesiyle hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusumuza oranı 2020 yılı itibarıyla yüzde 99 seviyesindedir. Yerleşime yeni açılan alanlar ve mevcut şebekelerin yenileme ve bakım çalışmaları dışında içme suyu şebeke ihtiyacı ve içme suyunu arıtma ihtiyacı artmıştır. 2012 yılında 258 olan arıtma tesisi sayısı 2019 yılında 629'a çıkmıştır. Kanalizasyon

şebekesiyle hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı 2019 yılında yüzde 91 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında atık su arıtma tesisi hizmeti alan belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı yüzde 87'dir.

12 Kasım 2012 tarihli ve 6360 sayılı Kanun'un uygulama sürecinde kurulan 14 büyükşehir belediyesindeki su ve kanalizasyon idareleri başta olmak üzere tüm idarelere hem teknik hem de finansal kapasite açısından destek sağlanmaktadır. Su, Kanalizasyon ve Altyapı Projelerinden (SUKAP) faydalanan proje sayısı Eylül 2020 itibarıyla 1.388'e ulaşmış olup 2011-2020 döneminde yaklaşık 4,6 milyar Türk lirası hibe ve uygun şartlarla 6,8 milyar Türk lirası kredi İLBANK aracılığıyla belediyelere proje karşılığı tahsis edilmiştir.

TÜİK verilerine göre 2018 yılında toplanan evsel nitelikli atık miktarı yaklaşık 32,2 milyon tondur. Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planı (2016-2023) kapsamında çalışmalar sürdürülmekte olup atıkların yüzde 60'ı düzenli depolanmakta ve yüzde 13'ü ise geri kazanılmaktadır. Mevcut atık yönetim planlarının Sıfır Atık Yönetim Planı'yla uyumlu hâle getirilmesi, ayrı toplama verimliliğinin kaynağında artırılması ve yaygınlaştırılması, geri kazanım ve bertaraf yöntemlerinin belirlenmesi amacıyla 2023-2035 yıllarını kapsayacak Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planı revizyonu çalışmaları başlatılmıştır.

Atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek engellenmesi veya en aza indirilmesi, atığın kaynağında ayrıştırılarak geri dönüşüme kazandırılması amacıyla 2017 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Sıfır Atık Projesi başlatılmıştır. Uygulamanın başladığı Haziran 2017'den itibaren Ekim 2020'ye kadar 48.445 kurum/kuruluş binasında Sıfır Atık Yönetim Sistemi'nin uygulanmasına başlanmıştır.

Sürdürülebilir kırsal kalkınmanın ana unsurunu köy tüzel kişilikleri oluşturmaktadır. Tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülen 16 binden fazla köyle birlikte toplam köy sayısı 35 bine yakındır. Köylerin yaklaşık 23 bini orman köyü olup bunların 10.500'ünün tüzel kişiliği kaldırılmıştır.

Türkiye'de 2012 yılı itibarıyla 20 bin nüfus eşiğini esas alan kır-kent tanımına göre toplam nüfusun yüzde 27,7'sine karşılık gelen 20,9 milyon kişi kırsal yerleşimlerde yaşamaktadır. Kırsal kesime götürülen hizmet faaliyetlerinin başında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülen Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi, KÖYDES; kırsal iskân ve yeniden iskân projeleri gelmektedir. Köylerin yol ve içme suyu gibi temel altyapı ihtiyaçlarına yönelik olarak 2005 yılında başlatılan KÖYDES Projesine 2005-2020 döneminde yaklaşık 15,2 milyar TL kaynak tahsis edilmiş, 1.935 kilometre ham, 86.372 kilometre stabilize, 125.308 kilometre asfalt ve 4.516 kilometre beton yol olmak üzere 277.998 km uzunluğunda yol; köy içi yollarda ve köy meydanı düzenlemelerinde 36,394 milyon metrekare parke yatırımı gerçekleştirilmiştir.

İçme suyu projeleriyle 4.943 suyu olmayan ve 62.723 suyu yetersiz olmak üzere toplam 67.666 ünite de içme suyu yatırımı yapılmıştır. Küçük sulama yatırımlarıyla 72 bin hektar tarım alanı sulamaya kavuşmuş, 80 bin çiftçi ailesi bu sulama yatırımlarından yararlanmış, 896 ünite de atık su yatırımı gerçekleştirilmiştir. Ağustos 2020 sonu itibarıyla KÖYDES kapsamında yapılan köy yolu uzunluğu kümülatif 125.307 kilometre olmuştur. Ağustos 2020 sonu itibarıyla köylerde içme suyu tesisi yapılan ve yenilenen ünite sayısı 67.666 olarak gerçekleşmiştir.

Hızla artan nüfus, şehirleşme, ekonomik faaliyetler ve çeşitlenen tüketim alışkanlıkları çevre üzerindeki baskıyı artırmakta ve iklim değişikliği, çölleşme, biyolojik çeşitlilik kaybı ve kuraklık gibi çevre problemleri her geçen gün insan yaşamını ve kalkınma sürecini daha belirgin bir şekilde etkilemektedir. Bu kapsamda çevre ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi gittikçe önem kazanmaktadır.

Ülkemizde çevre sorunlarına duyarlı politikalar, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, küresel sürdürülebilir kalkınma amaçlarıyla uyumlu bir şekilde geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Bu kapsamda çevre alanında kurumsal yapı, mevzuat ve standartların geliştirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Türkiye gelişmekte olan bir ülke olarak enerji, sanayi ve ulaştırma sektörleri başta olmak üzere ilgili alanlarda iklim değişikliğiyle mücadele stratejileri belirlemekte, yeşil büyümenin sağlanması ve emisyon artış trendinin sınırlandırılması yönünde bir politika izlemektedir. Bu kapsamda Türkiye, 2030 yılında sera gazı emisyonunda yüzde 21'e kadar artıştan azaltım yapabileceğini gösteren Niyet Edilen Ulusal Katkısı Belgesi'ni 2015 yılında Birleşmiş Milletler'e sunmuştur.

Ayrıca Türkiye coğrafi konumu itibarıyla iklim değişikliğinden en çok etkilenecek ülkeler arasında yer aldığından, ülkemizin iklim değişikliğine uyum kapasitesinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, iklim değişikliğine uyumun sağlanması ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliği Eylem Planı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 2019 yılında açıklanmış olup diğer coğrafi bölgeler için iklim değişikliği eylem planları hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

Son olarak geçtiğimiz on sekiz yılda yapılan icraatlara da bakacak olursak; çevre düzeni planı çalışmaları, ülkemiz bütününde 2002 yılında yüzde 5 oranında tamamlanmış iken 2020 yılı itibarıyla yüzde 99 oranında tamamlanmıştır.

Kadastro çalışmaları cumhuriyetin kuruluşundan 2002 yılına kadar 38.796 birimde yapılmış iken 2018 itibarıyla ülke genelinde ilk tesis kadastro su tamamlanmıştır. Parsellerin durumunu gösteren Mekânsal Gayrimenkul Sistemi kurularak tapuda kayıtlı 58 milyon 20 bin 411 parselin yüzde 99'unun sisteme entegrasyonu sağlanmıştır.

2011 yılında Su ve Kanalizasyon Programı'nı (SUKAP) başlattık. SUKAP'tan faydalanan proje sayısı Eylül 2020 itibarıyla 1.388'e ulaşmış olup 2011-2020 döneminde merkezî yönetim bütçesinden yaklaşık 4,6 milyar Türk lirası hibe ve uygun şartlarla 6,8 milyar Türk lirası kredi İLBANK aracılığıyla belediyelere proje karşılığı tahsis edilmiştir.

Yerel yönetimlerimizin çevre kirliliğini gidermeye yönelik çalışmalarına 2003-2020 yılları arasında merkezî bütçeden 15.165 proje için 2 milyar 653 milyon Türk lirası kaynak sağlanmıştır.

2002 yılında 15 adet düzenli depolama tesisiyle 150 belediyede 23 milyon nüfusa hizmet verilirken 2020 yılı itibarıyla işletmede olan düzenli depolama tesisi sayısı 90'a yükselmiş olup bu tesislerle 1.185 belediyede 65 milyon nüfusa hizmet verilmektedir.

Belediyelerde yaşayan nüfusun yaklaşık yüzde 23'üne katı atık düzenli depolama hizmeti verilmekte iken, bugün belediye nüfusun yaklaşık yüzde 82,5'ine bu hizmetin verilmesi sağlanmıştır.

2005 yılında 36 istasyonla başlattığımız hava kalitesi izleme çalışmaları günümüzde 355 istasyonla devam etmektedir. Ülkemiz genelinde, toplam 348 tesiste ve bu tesislerdeki 749 bacada izleme sistemleri kurulmuştur. Bu tesislerin emisyon değerleri 7/24 izlenmektedir.

Biz hep söylüyoruz, güçlü Türkiye'nin yolu güçlü şehirlerden geçer. Biz bu yolda, şehirlerimizi güçlü kılmak için elimizden gelen tüm çabayı ve gayreti göstermeye devam edecek, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde çıktığımız bu yolda yılmadan, yorulmadan, büyük bir aşkla yürüyeceğiz.

Ben bu duygu ve düşüncelerle, inşallah, Türkiye olarak şehircilik alanında on sekiz yıldır olduğu gibi gelecek yıllarda da çok büyük başarılar elde edeceğimiz bir dönemi yaşayacağımıza yürekten inanıyorum.

Şimdi, arada birkaç dakikam kaldı.

Şimdi, Sayın Paylan, bak, ben on yıl Belediye Başkanlığı yaptım, imarla ilgili kendi öz babamı -bak, daha önce söyledim, yine söylüyorsunuz- savcılığa verdim ve Belediye Başkanlığı yaptım beldemde bir tane kaçak yapı yoktur, bir tane şey yoktur. Şu anda da gidip bakabilirsiniz, sorabilirsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sizi tebrik ediyorum.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Şimdi, “Hırsınız hiç mi suçu yok?” hesabı, sürekli Çevre ve Şehircilik... Belediyeler ne iş yapıyor? Ruhsatı veren belediyeler, takip eden belediyeler.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İmar affına onay verdiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

Sayın Erim, tamamlayın sunumunuzu.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Takip eden belediyeler.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İmar affına ne oy verdin?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, lütfen...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Yapı kullanma iznini veren belediyeler.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İmar affına ne oy verdin?

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Ne yapacaksın?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Söyle, ne oy verdin?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Karşılıklı konuşmayalım.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Ne yapacaksın? Atı alan Üsküdar’ı geçti.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erim, siz vakti çok verimli kullandınız. Lütfen toparlayın Sayın Erim.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Çuvaldızı kendimize, iğneyi başkasına batıracağız.

Sözlerime son verirken Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın 2021 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Vakti verimli kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Böylece ilk oturumumuzu tamamlamış olduk.

Saat 13.30’da yemeği de yemiş olarak ikinci oturumla devam edeceğiz.

Hepinize afiyet olsun diyorum.

Kapanma Saati: 12.17

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 13.36****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 21’inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum. Daha önceki oturumumuzda 4 grubumuz söz alıp konuşmuştu sadece İYİ PARTİ Grubu kalmıştı. İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Erhan Usta konuşacaklar.

Şimdi Sayın Erhan Usta’ya söz veriyorum.

Süreniz yirmi dakikadır Sayın Usta.

Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, kurumlarımızın değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlarım, görüşmelerimizin hayırlı olmasını temenni ederim.

Şimdi, Sayın Bakan benim gündeme getirmek istediğim ilk konu, Onuncu Kalkınma Planı’nda da üzerinde hassasiyetle durulan, hatta Kalkınma Planı’nın belki de diyebilirim ki ekonomi omurgasını oluşturan bu rant vergisi meselesi. Şimdi, tabii, siz son zamanlarda bununla ilgili bir yönetmelik çıkardınız, onun farkındayım ama benim söyleyeceğim onun ötesinde bir şey. Planda şu öngörülüyordu, şu tespit yapılmıştı: Türkiye’de gerek büyük kamu yatırımlarından sonra veya gerekse imar değişiklikleri nedeniyle ciddi bir rant oluşuyor, bu rant vergilendirilmiyor. Dolayısıyla bu rantın vergilendirilmemesi de ekonomide bir çarpıklık yaratıyor. Yani o sektörü olağanüstü kârlı hâle getiriyor ve ekonominin kaynakları, imalat sanayisi başta olmak üzere diğer alanlardan bu alana doğru, bu gayrimenkul alanına doğru kayıyor. Temel, aslında iktisaden işin mantığı buydu. Yani dolayısıyla şu argüman vardı: Devletin kaynak tahsisine müdahale etmesi gerekir yani bir tarafı çok kârlı yapıyorsunuz, öbür tarafta ölümüne bir rekabet var. Ondan sonra ne oldu mesela? İşte, Türkiye’nin en büyük elektronikçisi gitti AVM yaptı veya büyük olmasına da gerek yok, küçükleri de işte, Ostim’de biraz para kazan bir sanayici, tezgâhına bir tane daha makine koymak yerine, işini biraz daha geliştirmek yerine, gidiyor, Eskişehir yolunda bir yerde arsa alıyor, arazi alıyor. Çünkü nasıl olsa aldığı arsa, arazi bir şekilde normal trendinin dışında değerlendiriliyor.

Şimdi, tabii, bu şekilde Türkiye ekonomisini belli bir yere götürme imkânı yok diye düşünülerek Onuncu Kalkınma Planı’nda iş bunun üzerine oturtuldu, rant vergisi meselesi. Tabii, bununla ilgili daha sonra dönemin Başbakanı Sayın Davutoğlu benim hatırladığım iki defa basın toplantısı yaptı. Bir defası müstakil, bununla ilgiliydi diyebilirim, bir diğerinde de geniş yer ayırdı bu konuya ve “Bu konuyu çıkartacağız.” dedi. “Bununla ilgili işlemler yapacağız.” dedi, kamuoyuna bunu anlattı. Fakat, daha sonra Sayın Cumhurbaşkanı bir şekilde bunu kabul etmedi ve bu iş, bugüne kadar geldi. Şimdi, tabii, Türkiye ekonomisine biraz daha bu konunun... Evet, bizim şimdi muhatap olduğumuz Bakanlık ekonomiye ilişkin bir bakanlık belki olmamakla birlikte ama yine de yapılan her işin bir ekonomi boyutu var, yani kentsel dönüşüm diyoruz veya bu rant vergisi meselesini falan söylüyoruz. Şimdi, tabii, Türkiye’de şöyle bir baktığımızda, inşaat yatırımlarının -Sayın Bakan, maalesef bu yeni GSMH serisi

2009'a kadar gidiyor, daha fazla geriye gitmiyor- gayrisafı yurt içi hasıla içerisindeki payı bu senenin başladığı ilk yıl olan 2009'da -yani bu geriye gittiğimizde bu daha düşük- 11,7, inşaat yatırımlarının milli gelir içerisindeki payı. 2018'de -2019 tabii daha farklı bir yıl- burada 11'den 12, 14, 16 diye diye geliyor ve en son 2018 yılında yüzde 17,1'e geliyor, yani dokuz yıl içerisinde inşaat yatırımlarının milli gelire oranı oransal olarak yüzde 50'den fazla artıyor.

Tabii, işte "Biz bir gelişmekte olan ülkeyiz, inşaata yatırım yapmamız..." falan denilebilir ama şunu bilelim ki uluslararası standardın çok üzerinde ve burada çok hızlı bir ivme var yani.

Şimdi, tabii, aslında bunu ekonominin genelinde de zaten görmek mümkün. Nasıl görmek mümkün? Şimdi, bakıyorsunuz -ben zaman zaman söylüyorum, arkadaşlar bu cümlelerime aşına- on sekiz yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarları döneminde 568 milyar dolar cari açık oluştu, cari açık yaratıldı ve bunun anlamı şu: Dışarıdan, net olarak, kendi tasarruflarımıza ilave olarak dışarının tasarrufunu kullanarak yatırım yaptık biz. Cari açığın anlamı bu. Dış kaynak kullandık, 568 milyar dolar. Türkiye'nin üretim kapasitesi bu on sekiz yıl içerisinde bu 568 milyar dolarlık koskoca... Bir milli gelir bu. Şu an bizim milli gelirimiz bu sene 600 milyar doları biraz geçmesi öngörülüyor. Yani bir yıllık milli gelir kadar dışarıdan net kaynak kullanmışız. Dolayısıyla bizim üretim kapasitemizde ne kadar artış yaptı diye baktığımızda belirgin bir artış yok ama bakıyorsunuz konut anlamında, AVM'ler anlamında... Bir kısım altyapı yatırımları da var tabii ki bunların içerisinde ama onlar inşaat açısından çok yer tuttuğunu düşünüyorum. Tabii, o kırılma olmadığı için onu bilemiyoruz burada, göremiyoruz. Oralarda tabii çok fevkalade artışlar var. Yani, nihayetinde biz bu dışarıdan aldığımız kaynakları daha üretken yani "tradable" denilen alanlara daha verimli ve ticarete konu olan alanlara yatırmak yerine ticarete çok fazla konu olmayan, üretken olmayan alanlara yatırdık. Zaten bugün ekonomide yaşadığımız tıkanıklar da o yüzden.

Şimdi, dolayısıyla bu rant vergisini bu çerçevede değerlendirdiğimizde... Tabii, biliyorsunuz, Anayasa'ya göre vergi kanunla konulur. Burada hakikaten bir şey yapmak gerekir. Bu aslında "vergi koymak" deyince vatandaşa baştan böyle bir sevimsiz geliyor; mesele vergi koymak değil, mesele bir anlamda vatandaşın hakkını koruma meselesi. Yani nedir? Şimdi, zaten bir kısım yerlerde talep üzerine veya kendiliğinden yapılan imar değişiklikleri, bunlar çoğu zaman önceden haber alınıyor, oradan birileri arsayı, araziye topluyor -yani garibanın çok fazla işine yaramıyor- ondan sonra, oradan bir bakıyorsunuz 0,25 emsalden veya 1 emsalden 3-5 emsale giden bir serüven var ve devletin resmî olarak buradan bir kuruş para alma imkânı yok, belediye veya Bakanlığınız, Hazine, ne dersiniz deyin.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM - Kanun çıktı.

ERHAN USTA (Samsun) – Yönetmeliği mi diyorsunuz?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM - Kanun çıktı, yani değer vergisi payı her türlü alınıyor ya.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, şimdi var da... Orada şimdi herhangi bir oran, şey, uygulama falan... Şu anda uygulama ne zaman başladı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tabii başladı.

ERHAN USTA (Samsun) – Ne zaman başladı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Altı ay önce...

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, yönetmelik şeyde karşılıklı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Karşılıklı lütfen konuşmayalım. Sayın hatip devam etsin.

ERHAN USTA (Samsun) – Eylül 2020'de.

Tamam, şimdi, hayır, ben o kısmının farkındayım.

Yani, Sayın Bakanım, bu konu hakikaten çok önemli bir konu; yoksa biz bu ülkede kaynak tahsisini hakikaten... Yani devletin vazifesi bu işte. Devlet; düzenleme, denetleme, yeri geldiğinde müdahale etme fonksiyonunu görmesi lazım. Dolayısıyla, bu anlamda, bu konu çok önemli bir konu, burada çok geç kaldık ama bundan sonraki aşamada hiç olmazsa bunu çok sağlıklı bir şekilde uygulamamız lazım.

Şimdi, diğer bir konu, şehirlerimizin... Tabii, ben bu anlamda şehircilik filan benim çok fazla konum değil, bizim işte ekonomi uzmanlık alanımız. Ama bir bağımsız büyükşehir belediye başkanlığı adaylığımız olmuştı, o zaman ben İstanbul'dan bir ekip getirttim, Samsun'da hani neler yapılabilir, bir şehir planlaması, şehir genel bir perspektif anlamında? Mesela orada şehrin hiçbir master planının olmadığını biz o zaman öğrendik yani muhtemelen birçok şehirde de böyle. Yani biz bu şehri konut açısından ne tarafa büyüteceğiz? İşte, sanayi açısından nasıl yapacağız? Efendim, yeni yerleşim merkezleri böyle aşama aşama nasıl olacak? Yani bunlara çok daha bir planlama çerçevesinde gitmek lazım yani bu anlamda Bakanlığımızla belediyeler arasındaki koordinasyonun tam olması lazım. Yani burada şu da değil, mesela bizim Samsun örneğinde belediye başkanlığında bir süreklilik oldu, böyle sık sık belediye başkanı değişmedi. Mesela en son değişen belediye başkanımız on dokuz yıl belediye başkanlığı yaptı, ona rağmen Samsun'da bunun olmadığını biz gördük. Şimdi, tabii, bu olmayınca bazı konularda veya bu imar meselelerinde...

Şimdi bir de şu örneği yaşadık: Bu Ataşehir'deki İstanbul Finans Merkezi Projesi meselesini. Biz o zaman Devlet Planlama Teşkilatı olarak -tabii biz inşaat kısmıyla ilgilenmiyorduk ama- Türkiye'yi bir finans merkezi nasıl yaparız, onun işte vergi boyutunu, teknoloji boyutlarını filan koordine eden kurum bizim kurumumuzdu, ben de orada koordinatör yardımcısıydım. Tabii, biz orada hep İstanbul finans merkezi dedikçe birileri İstanbul Ataşehir'de para kazanıyormuş, biz onun sonradan farkına vardık, ayrı bir hikâye. Fakat orada zamanın Büyükşehir Belediye Genel Sekreteri -ismini vermeyeyim şimdi, kendisinden izin almadım bu sözü kullanmaya- ama onun ifade ettiği şey şu -özelde söyleyebilirim, zaten biliyorsunuz, tahmin edersiniz- o hocamızın söylediği şey şuydu: "Burada koskoca -işte bir konut kısmı filan da var, rakamların büyüklüklerini tam hatırlamıyorum ama -bir proje uygulanıyor, bu proje Büyükşehir Belediyesi ile Çevre Bakanlığı arasında hiç konuşulmadı." demişti, biliyor musunuz? Yani şimdi hani bazen böyle iktidar ayrı oluyor, belediye ayrı oluyor; onun da olmaması lazım, devlette olmaz, partiler ayrı bir şey, devletin işini görüyoruz. Ama aynı parti olması durumunda dahi yani buranın altyapı ihtiyacı nedir, ne değildir anlamında büyükşehir belediyesi ile Çevre Bakanlığı arasında başlangıçta kopukluk... Sonradan belki o koordinasyon sağlanmış, mutlaka sağlanmak durumunda çünkü artık iş hayata geçiyor. Ama yani birtakım projeleri uygularken bu koordinasyonsuzluklar hakikaten ülkemize çok pahalıya mal oluyor.

Şimdi, diğer bir husus, Samsun örneğinden söylüyorum ama her tarafta var. Bizim şimdi, işte Terme, Çarşamba, Salıpazarı, Ayvacık... Sayın Bakanım, yani burada her sene neredeyse bir sel felaketine maruz kalıyoruz hatta bazen tekrarlandığı oluyor yani senede 2 defa oluyor. Yani tabii, burada DSİ'nin sorumluluğu var, o size bağlı değil bildiğim kadarıyla, Tarım Bakanlığına bağlı ama tabii, genel olarak Çevre Şehircilik Bakanlığı anlamında bu sel konusu sizin konunuz. Yani buralarda hakikaten bu sel işini kalıcı olarak önleyebilmek için ne yapacağız? Tabii, mevcut yerlerimizi korumak. İkincisi, TOKİ'nin dahi biz şunu yaptığını biliyoruz. Dere yataklarına TOKİ dahi... Hani -vatandaş zaten yapıyor da- Samsun'da oldu, Samsun'da var bu yani TOKİ'nin yerleri en fazla sular altında kaldı. Dere yataklarına yer yapılmasının mutlak surette önüne geçmek lazım artık yani bu devirde,

bunun bir şakası filan kalmadı çünkü can her şeyden kıymetli, canıyla birlikte insanların tabii malı da gidiyor, canı da gidiyor, devlete zarar, millete zarar dolayısıyla bu konuda sizden çok daha fazla gayret beklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Şimdi, tabii, diğer bir konu, bu deprem meselesi. Türkiye işte en son İzmir’de yaşadığı depremi, çok can yakıyor ülkemizde; işte, büyük Marmara depreminde de aynı şeyi gördük. Burada benim öğrenmek istediğim husus... Burada siz çok fazla konuşmanızda yer vermediniz, tabii depremden korunmak için bir kentsel dönüşüm ihtiyacı olan yerler de var. Buradaki bunun finansman modelini nasıl bir şey düşünüyorsunuz? Nasıl bir modelle bunları... Çünkü çok ciddi bir dönüşüm ihtiyacı var. Yani bunun yıllara da hakikaten iyi planlanması lazım ekonomi açısından da yani elbette yapılmalı. Yani işin ekonomi boyutu var, işte işin ne bileyim şehirleşme boyutu var, birtakım meseleler var yani yoğunluk meselesi var, trafiğinden, şundan, bundan ama buradaki modeli bize biraz daha izah edebilirsiniz... Tabii, farklı yerlerde farklı modellerin uygulanması her zaman için mümkündür. Ancak işin biraz daha finansmanı yönüyle bu konuyu nasıl değerlendiriyorsunuz, ben onu da öğrenmek istiyorum.

Tabii, bu arada herkesin sorduğu bu deprem vergileri meselesi. Yani farklı rakamlar var ama bizim uzman arkadaşlardan, bizim teknisyenlerden bir tanesinin hesabıyla 39 milyar dolar. Tabii, vatandaş bunu talep ediyor, diyor ki: “Kardeşim, yani devlet bizden bu kadar vergi topladı, deprem vergisi adı altında, fakat bununla ilgili olarak bu kentsel dönüşümlerin bir kısım meselelerinin de buradan finansa edilmesi gerekir.” Milletin böyle bir çağrısı var. Tabii, ben işin boyutunun biraz daha farklı olduğunu biliyorum ama o kısma şimdi girmeyeceğim.

Bir de, bu deprem meselesine gelmişken veya kentsel dönüşüm derken bizim Samsun’da -siz de biliyorsunuz orayı, seçim öncesi de geldiniz- İlkadım Belediyesinin, İlkadım sınırlarında, biliyorsunuz, esas, ana Samsun eski, Samsun dediğimiz yer, orada bizim altı yedi tane mahallemiz var; ciddi bir kentsel dönüşüm ihtiyacı var. Onunla ilgili olarak Bakanlığın şu anda çalışma yaptığını biliyoruz, saha çalışmaları yapıyor bildiğim kadarıyla. Orada, bilmiyorum tabii neyi düşünüyorsunuz ama böyle bir kısım nüfusu oradan bir başka yere kaydırmadan belki bir çözüme gidilirse... Yani, orada, dikey bir gecekondulaşmaya doğru gider, Samsun’a da yazık olur çünkü ciddi bir kaynak; paranın nereden çıktığının, kimden çıktığının bir önemi yok, isterse yabancı getirsin, nihayetinde ülkenin bir kaynağı oluyor; ülkenin hesabına yazılıyor bu, hem “asset”ine yazılıyor, hem borcuna yazılıyor. Dolayısıyla, orada ciddi bir kaynak kullanılacak, ülkenin kaynağı kullanılacak. Bu anlamda, yani hakikaten, Samsun’a yakışır bir şey yapılmasının uygun olacağını düşünüyoruz. İlkadım Belediyesiyle de hani belli bir koordinasyon olursa, şu ana kadar... Ben, Belediye Başkanıyla az önce görüştüm, o da çalışmadan bir miktar haberdar fakat “Bizimle bir koordinasyon sağlanmış değil henüz.” dedi ama sağlanacağı konusunda umudu var. Orada da sizden, o anlamda bir gayret bekliyoruz. Yani bir kısmı daha önceden de yapılmıştı bizim, şu andaki Belediye Başkanı ve daha önceki Belediye Başkanı döneminde bir kısım rezerv alanları oluşturulup nüfus belli yerlere kaydırılmıştı. Yine, herhâlde o model daha iyi olur diye düşünüyorum.

Şimdi, Sayın Bakanım, diğer bir konu -bu konuda da son zamanlarda bir gayret var ama biz halkın içerisinde yaşıyoruz, kendimiz de vatandaşız, işte şeyi görüyoruz- bu geri dönüşüm meselesi. Hakikaten, burada israf çok fazla; bu kaynağında ayırıştırma işini bir şekilde yapamıyoruz. Burada, tabii Bakanlık yapmayacak bunu, Bakanlık bu işin düzenlemesini, zorlamasını yapacak; bunlar, belediye eliyle yapılması gereken şeyler. Vatandaşın bilinçlendirilmesi lazım yani mesela bizim evimizde biz, on beş yirmi yıldır bunu yapıyoruz fakat bizde şöyle, şu kadar yapıyoruz: Kâğıdı ve dönüştürülebilecek olanları mutlaka diğer atıklardan ayırıyoruz, ayrı ayrı kapıcıya veriyoruz ama kapıcı ne yapıyor, onu ben bilmiyorum; biz vicdanen kendimizi rahatlatmak için... Tabii, belki onları alıp belli yerlere

koyamak lazım ama o da her zaman çok mümkün olmuyor, o tür koyacağımız kumbaraları çok da fazla bulamıyoruz. Mesela bunlar yurt dışında biraz para karşılığında yani “atığını getir, paranı götür” gibisinden birtakım şeyler karşılığında yapılıyor, depozitolar oluyor filan; belki oraya mı geçmek lazım? Benim bir ara planlamadan hatırladığım 15 milyar dolar civarında geri dönüştüremediğimiz atıklardan dolayı bir millî servet kaybı olduğuna yönelik birtakım çalışmalar vardı. Belki, şu anda çok daha fazladır ve sizin çalışmanız varsa, bir rakam biliyorsanız onu da bizimle paylaşsanız sevinirim ama üzerinde son zamanlarda durulduğunu biliyorum fakat hakikaten bunu uygulamamız... Yani her şeye kırsalda... Şimdi, bakın, daha geçen yıl mesela, okul müdürlerinin söylediği bir şey vardı: “Biz, burada kitapları biriktiriyoruz.” Çocuklardan gelen o eski kitapları -bedava kitap veriliyor ya, onları-biriktirenler bu kitapları verecek bir yer bulamıyor. Okulda yığınla kitap birikiyor yani onu en sonunda belki de çöpe atmak durumunda kalıyorlar. Bunları yapmamamız lazım, buralarda çok daha fazla işler yapmamız gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, belediyelerin, tabii, finansman sıkıntıları çok fazla. Sağ olun, sizin de özellikle Hükûmetiniz döneminde belediyeler, biraz da denetimsiz kaldığı için ve merkezden de kaynağa, yerine göre, çok kolay eriştiği için, çok ciddi bir finansman sıkıntısı içerisinde. Zaten bunu, Sayın Cumhurbaşkanı 31 Mart seçimleri öncesinde -tam ifadesini hatırlamıyorum ama- bütün belediyelerin bataktığını söylemişti aslında, öyle de bir ifadesi oldu. Herhâlde şey için: “Muhalefet partileri, siz talip olmayın. Bakın, bu işi sürdürme imkânınız olmaz.” filan diye. Hakikaten, şu anda, özellikle muhalefet partileri, belediyelerin bu borç yükü altında çok ciddi sıkıntı çekiyor, buralarda bir model geliştirmemiz lazım. Ben belediyelerin borçlarını merkezî yönetim üstlensin filan şeklinde bir şey tabii ki demiyorum ama bunu... Tabii, şimdi bir kısım belediyelerde yönetimler de değişti, büyük belediyelerde falan. Dolayısıyla, eski belediye başkanlarının yaptığı yanlışları, yaptığı sıkıntıları, yani illa yolsuzluk olması da gerekmiyor, yanlış karar alıp yanlış harcama yapması, yanlış proje uygulaması; -yolsuzluk varsa o ayrı bir konu- bunların sıkıntısını şimdiki belediye başkanları çekiyor. Buralarda nihayetinde herkesin, belediyelerin de amacı vatandaşa hizmet; hizmeti aksatmadan belediyelerin de finansmanını kolaylaştıracak birtakım hususların yapılması lazım. Tabii, geçmişte bunlara çok çalışıyorduk ama şu anda onunla ilgili nasıl bir çalışma var, bilmiyorum. Merkezden, İller Bankası üzerinden yani genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere, büyükşehirlere, ilçe belediyelerine aktarılan paylarla ilgili yeni bir çalışma var mı? Oralarda bir kısım zorlukların aşılması için -tabii bütçenin imkânlarının da çok yerinde olduğunu söylemek mümkün değil ama- belki orada bir artırmaya gidilmesi gerekecek.

Sayın Bakanım, Samsun’da -muhtemelen başka yerlerde de vardır- 2/B’yle ilgili sorunlarımız devam ediyor. Siz konuşmanızda yer verdiğiniz için ben de oradan aklıma gelerek notlarıma aldım. Bunu geçen ben Tarım Bakanlığı bütçesinde de söylemiştim. Yani özellikle bir kısım insanların öteden beri kullandıkları araziler 2/B’ye kaydedirilemediği için... “Altmış yıldır biz kullanıyoruz bu araziye.” diyor. Hatta birisi “2/B’de çıkmadı bizim orası.” diye dilekçe veriyor, dilekçe üzerine Orman İşletmeleri hemen geliyor, “Sen ihbar ettin kendini, işgalcisin.” filan diye işlem yapıyor. Hâlbuki “Biz burayı atadan, dededen kullanıyoruz, altmış yıldır bizim arazimiz burası.” filan diyor. 2/B arazisi kapsamına alınması konusunda birtakım şeyler var, 2/B’ye alınıp da hâlâ işlemleri bitmeyen yerler de var. O konularda da sizlerin bir gayreti olursa sevinirim.

Şimdi, yine Samsun’dan geçmişken, bunu size sadece çaresizlikten soruyorum. Basında da yer aldı, şöyle: Vezirköprü’de Büyükşehir Belediyesinin yaptığı bir köprü daha yapılırken çöktü. Yani Allah’tan üzerinden geçilmiyordu, daha bitme aşamasına tam gelmeden bu köprü çöktü. Bu da şimdi garip bir durum. Yani burada nasıl bir denetim getirilebilir? Yani bir belediye, bir de Büyükşehir Belediyesi; hani

küçük bir belediye olur da bilmez, çok küçük bir yer olur, işte müteahhit bulamazsın, iş küçük olur filan dersin. Büyükşehir Belediyesi ihaleyle bir iş yapıyor ve yaptığı köprü daha yapılırken çöküyor. Ben şunu demiyorum, tabii burada şu anlam çıkmasın: Bizim Samsun Belediyesi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Affedersiniz. Sayın Usta, normal süreniz tamamlanmıştır, iki dakika ek süreniz var, lütfen tamamlayınız.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, zamanında bitireceğim.

Şimdi, dolayısıyla buralarda teknik anlamda mı olur yani bir kontrol... Ben “Çok ciddi bir vesayet altına alın, bütün belediyeleri boğun.” anlamında demiyorum ama bunların bir denetiminin de olması lazım. Yani nihayetinde burada bir kamu kaynağı kullanılıyor, can kaybı da olabilir. Bu tür şeylerin olmaması için burada bir denetim mekanizması geliştirilmeli diye düşünüyorum.

Yine Samsun’la ilgili olarak, Samsun merkez Aşağı Avdan Katı Atık Projesi var. Bu, hemen bizim merkeze çok yakın bir yerde. Buraya 2001 yılında bir tesis yapılıyor, düzgün yapılmadığı için veya gerekli cihazlar konulmadığı için şu anda çok ciddi, aşırı bir koku yayıyor. 2030 yılına kadar da burada çöp toplanması öngörülüyor ama az önce Belediye Başkanıyla konuştum, “Yine doldu burası.” filan diyor. Şehrin de artık neredeyse içerisinde kalmış bir yer. Tabii, belki de bir çözüm olarak “Buranın kapatılması gerekir.” deniliyor ama burayla ilgili olarak da bir çözüme gitmemiz lazım. Yani burada sizin Bakanlığınızdan da bir ilgi bekliyoruz çünkü bu, belediyenin yalnız başına yapabileceği bir şey olmayabilir, önemli bir sıkıntı bizim açımızdan.

Diğer bir konu Sayın Bakanım, Çarşamba’da bir biyokütle santrali yapılıyor. Konu kamuoyunun gündemine çok sık geliyor. Burası bir tarım arazisine yapılmış bir santral, su kaynaklarına çok yakın bir santral ve nüfusun da çok yoğun olarak yaşadığı bir yere yapılıyor. Mahkeme kararları var durdurulmasına ilişkin fakat mahkeme kararları da bir şekilde dinlenilmeden santral yapımına devam ediliyor. Bunun hep tespitleri yapıldı, en son dün veya önceki gün buraya bir bilirkişi gitti. Burada, yine Bakanlığınız da bu anlamda... Ben biraz da bilgilendirme anlamında söyledim çünkü gerekli izinlerin alındığı ifade ediliyor. Burada tam bir şeffaflık da yok, mahkeme “Olmaz.” diyor, mühürler kırılıyor, içeride çalışma oluyor çünkü güçlü bir finansmanı olan bir sahibi olduğu iddia ediliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, ek süreniz de dolmuştur, toparlarsanız çok sevinirim. Son cümleler...

ERHAN USTA (Samsun) – Ben çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan, hemen bitiriyorum.

Bütçenizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Gruplar konuştular, şimdi üyelerin konuşmalarına geçiyoruz.

İlk sözü Sayın Mehmet Bekaroğlu’na vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

Süreniz on dakikadır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Değerli Bakanım, değerli arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bundan yaklaşık iki yıl önce, Şubat 2019’da strateji açıklamıştınız, kentsel dönüşüm stratejisi. Senede 300 bin yapacaksınız; 30 binini devlet, 270 binini müteahhitler yapacaktı. Şimdi de yeni bir şey açıkladınız, “Depremden sonra 110 bin -konut mu, bina mı, şey yapamadım- bina

yapacağız.” diyorsunuz. Bir de anayasa açıklamıştınız, her kentin anayasası. Sahi ya, böyle hiçbir anayasa manayasa mesela Rize’ye hiç gelmedi. İstanbul 3’üncü bölgede dolaşıyorum, hiç anayasana rastlamadım. Bunu niye söyledim? Sizin Hükümetiniz, siz dâhil bütün bakanlar ve Sayın Cumhurbaşkanı öyle çelişkili şeyler söylüyor ve yapıyor ki gerçekten hayretler içinde kalıyoruz. En çok da hiç çelişkili şeyler yapılmaması gereken bu kentsel dönüşümle, depremle ilgili yapıyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, sizin kent politikanız bir defa temelden ideolojik olarak problemli. Yani niye problemli? Çünkü temel insan hakkı olan konut yani barınma hakkını ticarileştirmişsiniz. Tabii tabii, siz icat etmediniz bunu neoliberal dönüşüm filan bununla oldu.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlarım; Adalet ve Kalkınma Partili arkadaşlara söylüyorum; su, hava, toprak, ya bunları Allah insanlara yaratmış, evet, bütün canlılara yaratmış. Ya, bunun üzerinde spekülasyon yapılır mı? Alınır, satılır, bu kadar istismar yapılır mı ya? Siz gerçekten nasıl bir şeyden... Mesela “Müslümanız.” filan diyorsunuz değil mi hepiniz, nerede okuyorsunuz bunu, hangi kitapta yazıyor bunlar? Gerçekten anlamakta zorluk çekiyorum. “Demokraside, hukukta, ekonomide reform yapacağız.” diyor. E, başka? Bir de “Yatay mimariye geçeceğiz.” diyor. Yatay mimariye... Ya, arkadaşlar kaçınıcı reform? Hangi yatay mimari?

Sayın Cumhurbaşkanı, belki yedi sekiz seneden beri -eleştiriden sonra- yatay mimariden söz ediyor. Bakın, şimdi size bir şey söyleyeyim: Sayın Bakanım, eski tank fabrikası arazisini -Kazlıçeşme, Zeytinburnu- TOKİ aldı, Çevre Bakanlığı -sizin Bakanlığınız- turizm ve konut imarı şeklinde imara açtı. İşte, gittiniz bir Özak GYO’ya verdiniz, efendim “Büyükyalı” diye bir proje yapıldı; Mimarlar Odası mahkemeye verdi, bu bozuldu. Siz hiçbir değişiklik yapmadan -neredeyse, ufak tefek- tekrar bozuldu, tekrar. Hani nerede 16/9 yatay... Nasıl inanalım size, bu millet nasıl insanın? Siz kentsel dönüşüm filan yapamazsınız. Niye yapamazsınız? Biraz evvel söylediğim ideolojik sebepten dolayı, ideolojik olarak körsünüz, yapamazsınız çünkü para olarak bakıyorsunuz; arsaya, şehre, konuta para olarak bakıyorsunuz, yapamazsınız. Bakın, her sene yaptığınız binalar -kaç tane yaptınız- ya, TOKİ’nin, KİPTAŞ’ın yaptığı binalar artıyor, 100 bin yapıyorsunuz, 200 bin yapıyorsunuz ama konut ihtiyacı olan insan sayısı da artıyor. İhtiyacı olanlara konut yapmıyorsunuz, yatırım yapanlar yatırım aracı olarak görüyor. Konutlar yatırım aracı olarak görüldüğü müddetçe siz, kentsel dönüşüm falan yapamazsınız, çok da adam ölür bu gidişle. Yapamazsınız çünkü siz daha iki sene evvel geldiniz, imar affı çıkardınız Cumhurbaşkanlığı seçiminden önce. Size anlattık, olmaz, Grup Başkan Vekiliniz “Siz imar affına karşıymışsınız.” diye söyletecek de millete söyleyecek “Affa karşı.” diye. Ya, madem yapıyorsunuz, hiç olmazsa depremle ilgili bir şey getirin buraya. Yok. Oraya ne yazdınız biliyor musunuz Sayın Bakan? Siz yoktunuz o zaman, ne yazdılar ve siz neye parmak kaldırdınız? “Deprem dayanaklılığı sorumluluğu malike aittir.” diye yazdınız. Nasıl yapacak malik bunları? Sizdeki vicdanı merak ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ya sizde vicdan ne arar.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 30 milyar para topladınız, seçim kazandınız, yetmedi, bizim ısrarımızla çıkarmış olduğunuz Boğaziçi’ni... Bu sefer eski Başbakanı, Binali Yıldırım’ı, İstanbul’a aday gönderdiniz, cebine bir rüşvet daha koydunuz, Boğaziçi’nde de aynı şekilde, o güzelim Boğaziçi’nde de aynı şekilde imar affı yaptınız. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim lütfen, karşılıklı konuşmayalım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Hep konuşuyorsunuz, başka bir şey yapmıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, rica ediyorum.

Değerli arkadaşlar, karşılıklı konuşma usulümüz yok lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – O imar affı dediğiniz yerlerde vatandaş -10 bin lira kardeşim, 5 bin lira- depreme dayanıklı mı değil mi, nasıl ölçecek, nasıl yapacak? Oralarda o belgeyi alan insanlardan kaç kişi İzmir depreminde öldü? Bu insanların katilleri kimlerdir?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Kimler?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanım, bunları böyle söylenip geçiyor diye bakmayın, vicdanınıza doğru gönderin, kapıyı açın. Vicdanınıza gönderin, vicdanınıza.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bayraklı’nın yerleşim merkezi nerede? Bayraklı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, rica ediyorum. Bakın sürekli yapıyorsunuz Sayın Çelebi. Sıranız geldiğinde cevap verirsiniz, Sayın Bakanımız cevap verir, lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Siz, sırf seçim kazanmak için bu rüşveti getirdiniz ve milletin çürük evini, çürük apartmanını normalleştirdiniz, meşrulaştırdınız.

Bakın, değerli arkadaşlarım, Türkiye’de 20 küsur milyon konut var, bunlardan –Sayın Bakan söyledi- 7 milyonu problemli, acilen değiştirilmesi gerekiyor. İstanbul’da 2 binadan 1 tanesi; İstanbul’da 10 bin tane bina var, bırakın depremi rüzgâr esse yıkılacak ki yıkıldı. Sayın Bakanım, bu binalara imar affı getirdiniz ya, ben başka ne söyleyeyim, bu heyete daha ne söyleyeyim, sizin vicdanınıza daha ne söyleyebilirim, ne yapabilirim? Oflu da değilim ki nefesim güçlü değil, daha ne üfleyeyim değerli arkadaşlarım size?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – O binalar yapılı değil miydi?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Anlamakta zorluk çekiyorum, bütün bunları siz yaptınız maalesef.

Sizin “kentsel dönüşüm” lafına kimse inanmıyor. Niye inanmıyor? Çünkü “kentsel dönüşüm” lafını kirlettiniz, kentsel dönüşüm diye Sulukule’de garibanları kovdunuz, zenginlere verdiniz. İşte kentsel dönüşüm diye Fikirtepe rezaleti ortada duruyor. Kentsel dönüşüm diye güzelim Diyarbakır Sur’u yıktınız, yeniden yaptınız; 100 bin lira para verdiniz maliklerine, 500 bin liraya, 600 bin liraya zenginlere sattınız. Siz böyle bir siyasi ekipsiniz.

Değerli arkadaşlarım, barınma hakkının ticarileştirildiği bir ortamda asla ve asla deprem dönüşümü yapılamaz. İmar affı büyük bir cinayettir arkadaşlar, bu cinayeti siz işlediniz.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, sorumlu kim? Şimdi, alınmasınlar, Sayın Bahçeli orada oturanları suçladı “Çürük olduğunu bile bile oturuyorlar.” diye. Ya tamam, tamam da, bunlar gariban ya, başlarını sokacak bir yerleri yok; devlet yapacak bunları devlet. Bakın, geldiğinizden beri dışarıdan 600-700 milyar borç aldınız, gavur parası. Ne yaptınız bu paraları? Niye deprem yatırımı yapmadınız? Şimdi bulacaksınız parayı da yapacaksınız. “Deprem vergileri nerede?” diye soruyorlar, “Oo biz deprem vergilerinden daha fazla para harcadık.” Öyle mi? Nereden çıkarıyorsunuz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – CHP Anayasa Mahkemesine niye gitti?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Zamanındaki bir dolara falan vurun bakalım, 35 milyar dolar. Peki, “5 katını harcadık.” diyor Sayın Cumhurbaşkanı, çarpın; 150 milyar dolara kentsel dönüşüm bütünüyle bitirilebilirdi değerli arkadaşlarım. Hadi 2003’te geldiniz, bir şey yapamadınız, 2004’te, 2005’te başlasaydınız bugün bu insanlar ölmeyecekti değerli arkadaşlarım. Bunların sorumlusu sizsiniz! Çünkü söylenen her şeye el kaldırıyorsunuz değerli arkadaşlarım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunların sonunda Anayasa Mahkemesine giden sensin, sen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Ya Boğaziçi, Boğaziçi! Her şeye göz koydu, Boğaziçi'ni kendine bağlıyor, kıyıları kendine bağlıyor, ne varsa her şeyi kendine bağlıyor. Böyle bir şey olur mu ya? Bir insan her şeyi nasıl biliyor, böyle bir insan olur mu? Sayın Cumhurbaşkanı bildiğim kadarıyla insan, nasıl bir insan bu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen de biliyorsun her şeyi zaten, bilmediğin bir şey yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye sesiniz çıkmıyor? Niye “Sayın Cumhurbaşkanı, istişare edelim bunları.” demiyorsunuz?

Bakın, dedim ki size: Siz konutları yatırım aracı olarak yapıyorsunuz. Yatırım aracı olarak yapıyorsunuz ama buradan da bir kara delik getirdiniz, konut piyasası battı.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ne zaman yaptık, ne zaman?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Bu kadar enjekte ettiniz, milletin vergileriyle, sıfır faizle kredi verdiniz ama bitti, eylülde, ekimde konut satışları düştü, düşmeye de devam edecek. Burada müthiş bir kara delik var, korkarım bu kara deliği milletin parasıyla, vergileriyle kapatacaksınız.

Değerli arkadaşlarım, biraz Karadeniz ve Rize'yle ilgili de birkaç cümle söyleyeyim, geçeyim, kızmayın. Değerli arkadaşlarım, Rize'nin şöyle bir yeri var, sahil dolgu alanı diye bir yer var, Ekrem Orhon Mahallesi, Çarşı Mahallesi, Müftü Mahallesi. Burayı bir zamanlar Belediye Başkanı doldurmuş Ekrem Orhon -ismine de onun adını vermişler mahallenin- işte “Denizden kara, karadan para.” demiş, satmış. Bitmiş bu binalar, otuz kırk senelik binalar, yıkılıyor. Sayın Özhasseki'yle geldik, bunları konuştuk, gitti, Cumhurbaşkanını ikna etti. Şeyler başladı, Sayın Özhasseki gitti, durdu. Burası yıkılacak, gündüz 50 bin kişi dolaşıyor burada, gece 20 bin kişi kalıyor. Burası yıkılacak, hiçbir şey yapmıyorsunuz. Rize, Cumhurbaşkanının memleketi. Cumhurbaşkanım, bu binalar yıkılacak, bakın, kendiliğinden yıkılacak, depreme falan gerek yok.

Ya Rize'ye ve bütün Doğu Karadeniz Bölgesi'ne Yeşil Yol diye bir şey getirdiniz, Samsun'dan girecek, Artvin'den çıkacak. Böyle saçma sapan bir şey olmaz. Nitekim mahkeme -mahkeme dediğim Danıştay Daireler Kurulu bunu iptal etti. Peki, bunu iptal etti ama inşaat devam ediyor, valiler ihale yapmaya devam ediyorlar. Bu valiler kim? Hangi hukuka bağlı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Bekaroğlu, bir dakika ek süre veriyorum, lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bari iki dakika verin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bir dakika.

Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu valiler hangi hukuka bağlı merak ediyorum. Rize Valisi, Giresun Valisi, arkadan İspir'den geliyor Erzurum Valisi, Artvin Valisi, bunlar hangi hukuka bağlılar ya? Her biri bir Cumhurbaşkanı kardeşim “Dediğimiz kanun.” diyorlar, çalıştırmaya devam ediyorlar, suç işliyorlar Sayın Bakanım, suç işliyorlar. O kayak tesisleri filan da iptal edildi, siz geldiniz orada, Ayder'i de pazarlayacaksınız Ayder'i. Ayder'i garibanların elinden alacaksınız Sulukule gibi aynı şekilde pazarlayacaksınız.

Son cümlelerim değerli kardeşim.

Erhan Usta da söz etti, Doğu Karadeniz'de sürekli sel oluyor, sürekli heyelan oluyor. Diyorsunuz ki: “Kader.” Kader mader değil değerli arkadaşlarım. Sizin o dün ismini söylediğim için kızdığınız müteahhit Cengiz var ya Cengiz; dağı, taşı taş ocağı yaptı, yıktı Karadeniz'i arkadaşlar. Millet dere yatağına ev yaptı, sesinizi çıkarmadınız siyasi şeyler için. Orayı yıkan HES'ler. Dümdüz etti HES'ler Karadeniz'i, her taraf HES, her taraf HES.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu ek süreniz de doldu.

Son cümlelerinizi alalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum, birkaç cümle için süre ver bana, bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu HES'ler, bu sahil yolu, yukarıdan yapılacak sahiller yaptınız, set çektiniz. Değerli arkadaşlarım, bunlar insan ürünü. Bunları biz yapıyoruz. Bunları farklı şekilde yapabilmeniz için insana, tabiata farklı bakacaksınız ya. Biraz solcu olun, solcu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz. Diğer konuşmalarınıza kalsın geri kalan.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biraz merhametle bakın insana, merhametle bakın, biraz Müslüman gibi bakın, Müslüman gibi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Suyu, toprağı, havayı satamazsınız. Hava satılmaz. (Gürültüler)

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ne bağıırıyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi sözü İYİ PARTİ'den Sayın Hasan Subaşı'ya vermek istiyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu kendinizde misiniz?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Seni severim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kendini kaybettin ya.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Niye bağıırıyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet Sayın Subaşı, süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ederim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Derdim var derdim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar gürültü kirliliği yapmayalım lütfen. Çevreyi konuşuyoruz. Hatibi dinleyelim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Bekaroğlu, çok çekiyorsunuz çok!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar söz verdim, hatibi dinleyelim lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Derdim var, derdim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu bir söz verdim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Karadeniz bitti, Türkiye bitti, İstanbul bitti. Derdim var, derdim, onun için bağıırıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar lütfen hatibi dinleyelim.

Buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanını kutluyorum, yeni görevinde başarılar diliyorum.

Şimdi Sayın Usta'yla konuşurken Devlet Planlamacı olduğumu biliyorum Sayın Başkanın ve Sayın Bütçe Komisyonu Başkanı da Planlamadan gelme ve son Hazine Bakanı da yine Devlet Planlama. Bu tabii ki akla şunu getiriyor: Türkiye'de geçmişte Devlet Planlamadan yetişmiş iyi ki bir insan kaynağımız var, yoksa bugünkü plansızlıklar karşısında yetişmiş kişi bulmak da son derece zorlaşacaktı.

Ben hemen şöyle söze girmek istiyorum. Kentleşme olduğuna göre Antalya'da tabii çok sorunumuz var ama en güncel sorunlardan olan çok değerli ormanlarımızın içine maden ocakları, taş ocakları yapılması ve sayısız ruhsat verildi, binin üzerinde olduğunu zannediyorum ve yine, bunun neredeyse büyük çoğunluğu çalışır vaziyette, aktif görevde. Ama Antalya ve çevresindeki ilçelerdeki bütün ormanlarımız çiçek bozuğu gibi berbat olmuş durumda, hem tarıma büyük zarar verdiği gibi hem de ormanlarımıza çok büyük zarar vermekte.

ÇED raporlarındaki ihmaller, yanlışlar ya da kanunu yeterince anlamamak nedeniyle ormanlar harap olmaya devam etmekte. Tabii ki bunun altında yatan plansızlık. Oysa iyi bir planlamayla maden ocakları, taş ocakları nerede olabilir, kişilerin nerede müracaat etmesi gerekir, ona göre bir yönlendirme olması gerekir.

Yine, koylarımıza baktığımız zaman bazı çok değerli koylarımızın balık çiftliklerine verilmek suretiyle onların da kirlilikten girilemez hâle geldiğini buradan belirtmek istiyorum.

Şehircilikteki sorunlar ise... Hepimizin bildiği gibi yirmi, otuz yıl önce, hatta kırk yıl önce İller Bankası ve Bayındırlık Bakanlığı tarafından yapılmış büyükşehirlerimizin imar planları var. 1984-85 yıllarında hemen hemen bir devrim niteliğindeydi 3194 sayılı İmar Kanunu'ydü, rahmetli Özal döneminde yapılmıştı ve 1988 yılında da yapı konut kooperatifçiliği çok geliştirilmişti. Yani yerel yönetimlere merkezin yetkileri büyük ölçüde devredilmişti, iyi de olmuştu, biz de yerel yönetimleri dünya standardındaki demokratik ülkelerle aynı seviyeye getirmiştik ama gelin görün ki yerel yönetimlerin deneyimi ve gerekli teknik donanımı olmadığı için kentlerin çok ciddi bozulma süreci bu yıllarda başlamıştı. Sonradan durdurmak belki mümkün oldu, büyükşehirler kendilerini bu konuda donattılar fakat bu defa da tam tersi, yetkilerin merkeze doğru alınması başladı.

Ben 90'lı yıllarda Antalya Büyükşehir Belediye Başkanıydım ve Cumhurbaşkanımız da İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olarak hem birbirimizin davetleri üzerine toplantılara katılmıştık hem de televizyon programlarında o günkü reform benzeri yasalara rağmen, biz, hep birlikte, yerel yönetimlerin daha da güçlendirilmesi gerektiğinden söz eder, bunları savunurduk çünkü yerel yönetimler halka en yakın, en dinamik görev yapabilen ve de en çok denetlenen devlet kurumlarıdır. Onun için, zaten "Çok usulsüzlük oldu, yanlışlık oldu." denilme sebebi, bu kurumların çok şeffaf ve açık olduğundan. Ama merkezi yönetimlerin denetimi neredeyse mümkün olmadığından, insanlar el yordamıyla nerede ne yanlışlık var, onu öyle tespit etmeye kalkarlar. Oysa belediyeler herkesin gözü önünde tasarruflarını yaptığı için, çoğu da kullanıcının ya da yararlanan kişilerin gözüne battığı için, basın da hemen birtakım şeyleri değerlendirdiği için sanki usulsüzlük ve yanlışlar çok olmuş gibi zannedilir. Oysa belediyeler en çok denetlenen kamu kurumlarıdır, en şeffaf ve en düzgün çalışan ve halka da en yakın kamu kurumlarıdır.

Ben bugünkü gelişmelerin, yetkilerin merkeze çekilmesinin, planlamanın ve ruhsat işlemlerinin giderek merkeze çekilmesinin son derece sakıncalı olduğunu buradan vurgulamak istiyorum. Hele hele -kentsel dönüşüm gibi- Türkiye'nin bir de çok ciddi deprem sorunu varken yetkilerin merkezde toplanması neredeyse konuyu daha da sorunlu hâle getirmektedir.

Geçenlerde bir hoca şunu söylemişti: "İstanbul'da 7'nin üzerinde bir deprem olursa Türkiye'nin ciddi bir beka sorunu olur." Katılıyorum. Sanıyorum İçişleri Bakanı da benzer şeyler söylemişti. Bakın, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi iki depremle karşılaştı; biri Elâzığ depremi, biri de İzmir

depremi. Elâzığ depreminde 40 kûsur vatandaşımızı kaybettik, İzmir depreminde de 114 vatandaşımızı kaybettik ve bunlar 6,6 gibi depremlerdi. Ama dünya ölçeğine baktığımız zaman -ben rakamları vermek istiyorum- Jamaika’da 7,7 şiddetinde deprem, sıfır ölü; Rusya’da 7 şiddetinde deprem, sıfır kayıp; yine Rusya’da 25 Martta 7,5 şiddetinde deprem olmuş, sıfır kayıp; Japonya’da 6,6 şiddetinde deprem, zaten sıfır kayıp; Yunanistan’da 6,6 şiddetinde deprem -son İzmir depreminin bir nevi orada da yansıması oldu, aynı şartlarla- sıfır kayıp; Endonezya’da mayıs ayında 6,8 şiddetinde deprem, sıfır kayıp; ilginç, Yeni Zelanda’da 7,4 şiddetinde deprem, sıfır kayıp; Papua Yeni Gine’de yine bu yıl temmuz ayında 7 şiddetinde deprem, 1 ölü ve böyle sıralanıp gidiyor. Endonezya’da yine ağustos ayında 6,9 şiddetinde deprem, sıfır kayıp; Şili’de 6,8 şiddetinde deprem, sıfır kayıp.

Biz bunu “kader” diyerek ve “kıyamet alametleri” diyerek geçiştiremeyiz. Bu, Türkiye’nin en önemli sorunudur ve gerçekten bir beka sorunudur. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi Elâzığ depreminde Meclise getirilen kanun Kanal İstanbul’du ve Ahlat’taki saray yapıymıydı, çok da eleştirmiştik “Bugünlerde, bu mu konuşulur?” diye. Yine İzmir depreminde de Meclis gündemine gelen konu 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’ydi. Bu da kamu borçlarının taksitlendirilmesi yani açıkçası devlet, kamu borçlarının -alınabilir taksitlerle- peşine düşmüştü, alacaklarını tahsil cihetine gitmişti.

Şimdi, buradan şunu çıkarıyoruz: Hükûmet sanki deprem konuşulsun istemiyor ama biz de özellikle depremi vurgulamak zorundayız çünkü Hükûmetin bir başarısının altını çizmem gerekir. 2012 yılında çıkarılan kentsel dönüşüm, Hükûmetin getirdiği en başarılı yasa tekliflerinden biriydi ve o yıllarda kanunlaştı ve yıllardır Türkiye’nin gündemine girdi ama bir belediyeci olarak şunu diyebilirim ki: Yenilemekten öte bir şeye gidemedi. Oysa kentsel dönüşüm çok önemli, hele böyle bir deprem kuşağındaki bir ülke için büyük şansa dönüştürülebilir bir yasadır. Hele hele Çevre ve Şehircilik Bakanlığının başında da Sayın Bakanım, sizin gibi konut yapma konusunda deneyimli bir kişi varken, Türkiye’nin en başarılı sektörü inşaat sektörüyken, biz depremi unutturmaya çalışamayız, “kader” diyerek geçiştirmeye çalışamayız. Biraz önce sıraladım, neredeyse 7-7,5 büyüklüğündeki depremlerde ölü sayısı yok ama biz de neredeyse yakın gelecekte beklenen İstanbul felaketi -Allah korusun- büyük bir faciaya neden olacaktır.

Bakın, size 17 Ağustos büyük depremin 10’uncu yılında Ağaoğlu’nun

-büyük inşaatçı, müteahhit- bir gazeteye çıkmış beyanını okumak istiyorum:

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Subaşı, normal süreniz tamamlanmıştır.

Bir dakika ek süre veriyorum, lütfen bitiriniz.

Buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Kısaltarak söylemeye çalışacağım.

“1970’li yıllarda İstanbul’un Anadolu yakasında yapılan yapıların büyük bir kısmına inşaat malzemesini ben sattım. Kumları Marmara Denizi’nden, demirleri hurdadan çektik. O zamanın şartlarında en iyi malzeme buydu. Sadece biz değil tüm firmalar aynı şeyi yapıyordu. Deprem olursa İstanbul’a ordu bile giremez.” Şimdi, bu da bir itiraf yani en büyük müteahhitlerden. Kentsel dönüşümü parsel bazında yenileme olarak değil, ada bazında, bölge bazında, mahalleler bazında yapmamız gerekir. Toplu konutları, Bursa, Antalya, Konya gibi yerlerde değil, fay hatlarının planlamasını yaparak, bunların üzerinde süratle belediyelerle iş birliği zorunludur. Belediyelerden kopmak, uzak olmak değil, iç içe belediyelerle ve yetkileri yine belediyelere devrederek, güçlendirerek, belediyelere güvenerek bu işin üstesinden çıkabiliriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Subaşı, teşekkür ediyorum.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Şimdi AK PARTİ Grubundan, Komisyonumuzun üyesi Sayın Nilgün Ök’e söz veriyorum.

Sayın Ök, süreniz on dakikadır.

Buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, çok değerli milletvekilleri, çok Değerli Bakan Yardımcılarımız, bürokratlar; ben de sizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Aslında, pandemiden dolayı ben bugün böyle az konuşma, konuşmama kararı almıştım ama yani Sayın Bekaroğlu’nun konuşmalarını duydukça insan yani çileden çıkıyor. Ben de birkaç kelime söylemek istiyorum.

Öncelikle, maalesef 2020 yılında birçok felaket yaşadık. İşte, Malatya’da, Elâzığ’da, sonra sel felaketi, sonra derken İzmir’de yine Denizli’de Bozkurt, Çardak depremi de oldu. Sayın Bakanımızın da kendileri bizzat depremden sonra bizimle bölgeye geldi. Herhangi bir siyasi parti gözetmeden oradaki 2 belediyenin depremdeki yaralarının acil sarılması anlamında -2 tane; bir AK PARTİ’li ilçemiz vardı, bir CHP’li ilçemiz depremden etkilenmişti- her ikisine de eşit ölçüde imkânları, kaynakları hemen aktardı, ciddi de bir para yardımında bulundu. Ben Sayın Bakanımıza bu emeklerinden dolayı bir kez daha çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, deprem deprem... Evet, Sayın Bekaroğlu dedi ki: “Ne yaptınız bu depremdeki paraları yani bu süreçte ne yaptınız?” Şimdi, biz 17 Ağustos depremiyle, biliyorsunuz, çok büyük bir acı yaşadık ve depremi çok acı bir şekilde tecrübe ettik. O deprem olduğunda o anda devlet yoktu, devletin haberi yoktu ama bugün görüyoruz, İzmir’deki depremde görüyoruz, devletimiz tüm imkânlarıyla anında, hemen depremden kısa bir süre içerisinde orada olabiliyor.

Tabii, ben bu süreçte, bu felaketlerde, depremde, sel felaketinde yitirdiğimiz vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet diliyorum, yakınlarına başsağlığı diliyorum. İnşallah biz bunları bir daha tecrübe etmeyiz.

Tabii, biz bununla, 17 Ağustosla birlikte ne yaptık? Mesela, hemen 2007 yılındaki bu Deprem Yönetmeliği’ni uluslararası standartlara uygun hâle getirdik. Yine 2000 yılında Yapı Denetim Kanunu yürürlüğe girmişti, bunu daha ileri aşamalara aldık. Bizim AFAD gibi çok önemli bir kuruluşumuz oldu. TOKİ ve belediyelerimiz tarafından hep birlikte konut yapmaya başladık. Bakın, on sekiz yılda 970 bin konut üretilmiş durumda. Yıl sonuna kadar 1 milyon konuta ulaşmayı hedefliyoruz. Aslında, 2023 yılı hedefimiz de 1,5 milyon konuttu, zannedersem bu sayıyı biraz daha artıracacağız. Böylece, bugüne kadar yaklaşık 5 milyon vatandaşımızın yeni konutlarda ikamet etmesini sağladık.

Tabii, biz bunları yaparken şimdi burada böyle deniyor ya “Dönüşmediniz de...” Madalyonun bir de diğer yüzü var yani kentsel dönüşümü 2012 yılında hayata aldığımızda, kusura bakmasınlar ama muhalefet de hemen bize şunu attı: “Kentsel dönüşüm-rantsal dönüşüm” Böyle bir şey olabilir mi? (CHP sıralarından gürültüler)

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, öyle.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Doğru, öyle.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bakın, ben size Denizli’de yaşadığımızı anlatmak istiyorum. Hep söylüyorum, belediyede bir kentsel dönüşüm uyguladık. Biz gittik vatandaşlarla tek tek anlaştık, Denizli CHP İl Başkanı arkamızdan gidip vatandaşlara şunu söylüyordu: “Dava açın, itiraz edin, avukat parası bizden.” Önce bir bu zihniyet değiştirilecek, öyle olmuyor bu işler, önce zihniyet; gerçekçi olacaksınız. Öyle bir şey değil, değiştirmeye çalışıyoruz. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hatibe müdahale etmeyelim lütfen.

Devam edin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – İnanın, orada, bizim dönüştürdüğümüz yerlerde insanlar yürüyemiyorlardı, duvarları yıkılacaktı ama çok şükür, zoru başardık ve Akvadi bölgesinde çok da güzel bir... İlk kentsel dönüşümümüzdür o bizim, öyle kolay olmadı.

Bakın, bunu bugün yine İzmir depreminde de gördük. Kusura bakmayın ama CHP’li yöneticiler dedi ki: “AFAD çadırına evlilik cüzdansız girilmemiş.” Ya, böyle bir şey olabilir, bu siyasi bir malzeme yapılabilir mi? Allah aşkına ya, böyle bir şey olabilir mi?

“Çürük binaları biz tespit ettik, Bakanlık yapmıyor.” Öyle bir şey yok. Bir kere, önce bu zihniyeti değiştirmek lazım.

E, sonra da diyor ki: “Sayın Cumhurbaşkanı nasıl bir insan?” Sayın Cumhurbaşkanımız adam gibi bir insandır, 83 milyon vatandaşının menfaatini düşünen, ona hizmet aşkıyla yanan bir insandır. Bir kere, bu konuda da kendisine söz söyletemeyiz.

Ayrıca, şunu söylemek istiyorum: “Deprem paraları nereye gitti?” On yedi yılda, ülkemiz maalesef 6 büyük deprem yaşadı. Bu on yedi yılda bu deprem vergilerinden toplam 147,2 milyar lira toplandı. Bakın, burası önemli: Deprem bölgelerine bugüne kadar 1,21 trilyon TL para harcandı yani toplanan paranın 8,3 katı tutarında. Nereye mi gitti? Söylüyorum: Toplanmaya başlamasıyla beraber Marmara depremine 202 milyar, Düzce depremine 3,75 milyar, Bingöl depremine 4,21 milyar, Elâzığ depremine 3,92 milyar, Kütahya depremine 5,07 milyar, Van depremine 13,8 milyar, en son Elâzığ depremine 14 milyon lira, en son İzmir için ne kadar onu bilemiyorum, orası değişecek.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Beş yıl önce harcandı o paralar.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sonra hemen depremle ilgili yapılan eğitim ve yatırımlar için 202 milyar, sağlık yatırımları için 105 milyar, kentsel dönüşüm için 115 milyar, ulaşım için 488 milyar, acil yatırımlar ve yardımlar için 11,5 milyar. Dolayısıyla, deprem için toplanan paralar yerine gittiği gibi, biz merkezi bütçeden de çok ciddi harcamalar yapıyoruz.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Onlar deprem parası değildi, deprem olmasın diye önceden toplanmıştı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Şunu söyleyeceğim: Sayın Bakanımız geçen gün bir açıklama gerçekleştirdi. Kendisinin de belirttiği gibi, şu anda ülke genelinde öncelikle dönüştürülmesi gereken 6,7 milyon konut var. Bunun 1,5 milyonunun acilen dönüşmesi gerektiğini, 300 bininin İstanbul’da olduğunu da belirtti ve bunun için de hızlı bir şekilde adım atacağımızı söyledi.

Tabii, bu dönüşümler tek başına olmuyor, vatandaş ve devlet el ele olacak. Biz bu dönüşümleri yaparken, bir bir gidip anlaşıırken vatandaşların arazisiyle ilgili, öbür taraftan, biraz önce söylediğim gibi, Denizli özelinde... Türkiye genelinde de öyle, kentsel dönüşüm oldu, vatandaşlar korktu. Hâlbuki kira yardımı yapılıyor yani on sekiz aya kadar kira yardımı yapılıyor, çok güzel bir kanunda ama öyle olmuyor maalesef vatandaşlarımızın kafası karıştırılıyor. O yüzden öyle, hani, “Siz, yaptınız, bunun

vebali sizsiniz.” diyorlar ama bu binalar bizden önce yapılmış. Ya, devletin tüm imkânlarıyla bizim bu 6,7 milyon konutun hepsini değiştirmeye, Türkiye’nin bütçesi yetmez. Hep birlikte olacak, zamanla olacak. Sizlerin de gayret etmesi gerekiyor, bizlerin de gayret etmesi gerekiyor.

Ben, beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum. Allah’ım tekrar yine böyle afetler yaşatmasın. 2021 yılı bütçemizin de Sayın Bakanımıza hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum. Zamanınızın bir kısmını da tasarruf ettiğiniz için ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Gökan Zeybek.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Bakanlık bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Deprem Komisyonu kurulması tüm partilerin iş birliğiyle olumlu olmuştur. Ancak gerek 3194 sayılı İmar Kanun, gerek 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, gerekse 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile gerekse muhtelif tarihlerde değiştirilen Planlı Alanlar TİP İmar Yönetmeliği’yle istediğimiz sonuçların elde edilemediği ortadadır. Özellikle -ben İstanbul açısından konuşuyorum- İstanbul’da yapı yoğunluğunun en yüksek olduğu, neredeyse bitişik nizam yapılmış, kat yüksekliği 21,50-24,50’leri bulmuş ve taban oturumları yüzde 80’lere gelmiş olan Avcılar, Büyükçekmece, Bağcılar, Kâğıthane, Eyüp, Fatih, Zeytinburnu ve Küçükçekmece gibi ilçelerimizle ilgili yeni bir yapılanma ve yeni bir modele ihtiyacımız olduğu açıktır. Burada, önerimiz: Mutlak suretle yeni bir dönüşüm yasasına ihtiyaç var. 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun bu manada istenilen sonucu vermemiştir. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’la da bugün yapı denetim şirketlerinin büyük bir çoğunluğunun Bakanlık tarafından işlemlerinden el çektilirilmesi ve mali açıdan ciddi zorluklara düşmeleri sebebiyle de yeniden üzerinde durulması gerekir. Ama daha da önemlisi belki de yapı yoğunluğunun yüksek olduğu yerlerde Planlı Alanlar TİP İmar Yönetmeliği’ndeki bazı değişiklikleri plan notlarına bağlanmış olan yerlerle ilgili yeni düzenlemeye ihtiyaç var. Burada önümüze bir finansman modeli çıkıyor. Şimdi, eğer biz, yoğunluğu artırmayacaksa -ki artırmamamız gerekir- buralarda vatandaşın devlet eliyle, TOKİ ya da KİPTAŞ ya da başka kamu kurumu eliyle de dönüşümü gerçekleştirme şansımız da yok ise o zaman bir finansman modelini ortaya koymamız lazım. Bizim, bu konudaki önerimiz çok açık ve net: Özellikle 1999 depreminden önce İstanbul’da çatı katları yapılmadığı için çoğunlukla binalarımızın çatı katları çatı olarak durmaktadır. Yeni bir yoğunluk artışı yapmadan çatıların mutlak surette çatı katı biçimine dönüşmesi ve buralara bağımsız bölüm numarası verilerek tapuya şerh edilmesiyle eğimden dolayı açığa çıkan bodrum katlara bağımsız bölüm numarası verilerek iskân edilmesi ve buralara bağımsız bölüm numarası verilmesiyle kamu bankaları ya da özel bankalar eliyle uzun vadeli kredi biçiminde alınacak olan finansmanla bu binaların yıkılıp yeniden yapılması ya da güçlendirilmesinin sağlanması mümkün olabilir. Burada, siz ve Bakanlık, kurumlar, belediyeler bir milyona yakın konutu yirmi yıl içinde depremde sonra dönüştürdüler. Ama şunu unutmamak gerekir ki: Dönüşmesi gereken daha 7 milyon yapı var. Yani, biz bu hızla, bu finansman sıkıntılarıyla, ekonomideki zikzaklarla bunların çözilemeyeceği çok açıktır.

Başka önemli bir sıkıntı da yani Marmara önemli ama İzmir-Muğla arasında 7'nin altında meydana gelen depremler ve yine Malatya Pötürge'den başlayarak Türkoğlu Kahramanmaraş üzerinden İskenderun'a gidecek olan Doğu Anadolu Fay Hattı üzerinde yaşayan bölgelerin çok ciddi biçimde risk altında olduğunu belirtmek istiyorum.

Yine, bakın, marka konutlar konusunda bu yılın haziran, temmuz, ağustos aylarında yaklaşık 65 milyar TL 0,64-0,69 faizlerle piyasaya sürüldü. Sayın Bakanım, biz bu kadar büyük bir rakamla İstanbul'da yıkılması öngörülen 40 bine yakın binanın mutlak suretle dönüşümünü gerçekleştirebilirdik. Yani kamu bankaları 2 milyon, 3 milyon, 4 milyona kadar satılan bu marka konutlara sağladığı bu kaynağı, iki yıl, üç yıl ödemesiz, on beş yıl vadeyle dönüşüme tabi tutturacak olan konut sahiplerine de sağlarsa bundan ciddi bir değer elde edeceğiz.

Bakın, Türkiye'de son yirmi yıl içinde, 1999'dan bugüne kadar en fazla milletvekili kaybı yaşamış olan illerimiz Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerindeki iller. Erzurum'dan başlayıp Kastamonu'ya kadar olan bütün illerimiz ile Ordu, Giresun ve Trabzon illerimiz milletvekili sayıları kaybetti. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekili sayısı 400'den 600'e çıktı; Trabzon'dan Tokat'a, Erzurum'dan Sivas'a kadar bütün illerimizin milletvekili sayıları düştü, nüfusları azalıyor. Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yeni ve çağdaş bir çözüm, bir vizyon projesi koymak lazım. Bu bölgelerdeki göç, büyükşehirlere ciddi bir baskı yaratıyor. Bu baskıyı gidermek için de devlet ciddi biçimiyle büyük kentlerde sürekli olarak altyapı yatırımlarını dönüştürmek durumunda kalıyor.

İmar barışıyla istenilen sonuç elde edilememiştir. İmar barışından önce, özellikle 2017-2019 yılları arasında yüz binlerce kaçak yapı yapıldığı gibi, yaylalarımızda sanki bu bir fırsat biçimine dönüşerek Karadeniz'in bütün yaylalarında on binlerce kaçak yapı yapılmıştır. Bunların bir kısmını Bakanlık eliyle gidermeye çalışıyorsunuz ama gördüğümüz şu: Artık, bu tür barışlarla, bu tür imar aflarıyla sorunun çözülemediği ortada. Ancak başka bir sıkıntı var: İmar barışından yararlanmış, yapı kayıt belgesi almış olan binalarla ilgili 23 Eylül tarihinde bir genelge yayınladınız, kamu arazileri üzerindeki binaların güçlendirme izni alamayacağını söylediniz. Sayın Bakanım, zaten imar barışından yararlanan yapıların büyük bir çoğunluğu kamu, üniversite, vakıf ya da belediye arazisi üzerinde. Bu binalar dönüşüm projesine tabi tutulamıyor, imar planları büyük çoğunluğuyla yapılamamış ya da afet riski altındaki bölgelerde hâlen planlar yok, o zaman vatandaş riskli yapısını yıkıp yeniden yapamıyorsa bunun güçlendirmesinin önündeki engellerin mutlaka kaldırılması gerektiğini düşünüyorum.

Bir başka önemli konu da şu: Şimdi, bir Kanal İstanbul meselemiz var, siz de iki gün önce televizyonda bu konuyu gündeme getirdiniz. Öncelikle ben Kanal İstanbul güzergâhı üzerindeki Sazlıdere Barajı'nın birinci derecede, Terkos Gölü'nün dolaylı olarak etkilenmesiyle İstanbul'un su meselesinin ciddi sıkıntıda olduğunu biliyorum. Bakın, bugün İstanbul'daki su rezervi, barajlardaki su rezervi yüzde 26,5 seviyesinde ve İstanbul şu anda Melen ve Yeşilçay regülatörlerinden tarihinin en yüksek pompalamasını yapıyor. Bugün itibarıyla şehre, tahmin ediyorum, 450 milyon metreküpün üzerinde bir su göndermiştir. Ama 2040 yılında İstanbul'un su ihtiyacı 1,2 milyar metreküpten 2,5 milyar metreküpe çıkacak. Bütün Marmara havzasının ürettiği su rezervi zaten 4,5 milyar metreküp yani Sakarya, Kocaeli, Tekirdağ, Edirne, Bursa, Yalova'ya kadar bütün Marmara havzamızda 4,5 milyar metreküp su rezervimiz var, bunun 2,5 milyar metreküpünü İstanbul tüketecek. O nedenle, İstanbul'daki her havza çok kıymetlidir, her tarım toprağı çok kıymetlidir. Yani hem tarım topraklarının imara açılmasının hem su rezerv alanlarının imar alanı olarak açılmasının doğru olmadığını düşünüyorum. 200 milyarın üzerinde bir kaynak harcayacak olan bu projeye ilgili olarak -bakın, İstanbul Büyükşehir Belediyesi muhtelif çalışmalar yaptı, bunları görsel ve yazılı hâle getirdi- benim burada Bakanlıktan ricam ve isteğim şudur: Bu kadar önemli bir mesele üzerinde planları askıya çıkarıyorsunuz, 5 binlikler,

binlikler askıya çıkıyor yani Türkiye’de seçimle gelmiş olan Cumhurbaşkanlığı makamı, bakanlıklar ile seçimle gelmiş olan Büyükşehir Belediye Başkanlığı bu kadar önemli meselelerde niçin masanın bir tarafına gelip farklı görüşleri tartışmıyorlar? Yani 21’inci yüzyılda Türkiye demokrasisi açısından bunun doğru olmadığını düşünüyorum.

Bir başka önemli nokta: Sit alanlarıyla ilgili olarak uygulama yönetmeliğinizde... Sayın Genel Müdürlerim de burada. Bilmiyorum, farkında mısınız? Sit alanlarında bir parselde bir bina yapılacaksa, 2 katlı bir villa yapılacaksa Bakanlığın onayına ihtiyaç olmasıyla ilgili bir genelge yolladınız. Zaten bürokrasi var, zaten işlemlerin çok hızlı olmadığı bir dönemde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının üzerinde binlerce dosya yükü varken yeni yeni yükler... Yani sit alanlarında 5 metrekare yola terk için çevre ve şehircilik il müdürlüğünden izin alınması gerektiğini anlamam mümkün değil. Benim buradaki düşüncem: Bakanlığın daha üstte, daha yukarıda çözüm odaklı projeler geliştirmesi ama bürokratik ve içtihat işlerinde olabildiğinde yerel yönetimleri kullanması gerekir. Niye bunu söylüyorum? Çünkü yerel yönetimlerde, şu anda, bakın, büyükşehirlerde verilen ruhsat sayıları size geliyordur. Yapı ruhsat sayısı bugün, üç sene, dört sene önceye göre neredeyse onda 1’e düşmüş durumda. Yani belediyeler şu anda fiilen atıl durumda. Kullanın, bütün belediyelerin teknik kadrolarından yararlanın, iş birliği yapın, bu riski ortadan kaldırmak açısından bunun önemli olduğunu düşünüyorum.

Bir başka önemli nokta şu: Sayın Bakanım, Göktürk’te Demirören Gruba ait olan bir araziyle ilgili muhtelif tadilatlar yaptınız. İmara açtınız, mahkeme iptal etti. İptalin dördüncü gününde yeniden buraya plan açtınız, yeniden iptal edildi. Şimdi, televizyon ve gazeteleri satın almak için Ziraat Bankasından 790 milyon dolar kredi alan kuruluşun elindeki bu spor ve yeşil alan, planları iptal olduğu için şimdi Ziraat Bankasına geçti. Yani buna hakkınızın olmadığını düşünüyorum. Yani devletin, bankaların, kamunun... Yani 790 milyon doları Ziraat Bankası Demirören Grubuna...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur, Sayın Zeybek.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bir dakika rica ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika ek süre veriyorum, lütfen tamamlayın.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yani medya el değtirsın diye bu kadar parayı veren kamu bankaları, ya, İstanbul’daki raylı sistem yatırımları ve kentsel dönüşüm yatırımları için bir tek lirayı veremiyor. Bunu anlamakta zorluk çekiyorum.

Bir başka önemli şey: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı parsel bazında plan tadilatlarında, biz, değer artış vergisi getirdik ama son zamanlarda çok plan yapıyorsunuz. Mesela, Çeşme’de yaptığınız planın her biçimiyle doğru olmadığını düşünüyorum. Yani, üstelik, bu planın içinde İzmir depreminde Sisam Adası’ndan gelen kuşak, şimdi, Karaburun fayını tetikleyecek. Planı aştığınız bölge tam da Karaburun fay hattının üzerinde. Geçtiğimiz hafta da hazine kendisine ait olan, Alaçatı bölgesindeki arazileri, yani bu plan bölgesindeki arazilerin de satışını gerçekleştirdi. Bunların doğru olmadığını düşünüyorum.

Bir de Sayın Başkanım, ben İmar, Bayındırlık Komisyonu CHP sözcüsüyüm.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, son cümlelerimizi söyleyelim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bakın, Sayın Bakanım, Tozkoparan’la ilgili sizden randevu talep ettik, çok önemli bir mesele. Güngören’de dönüşüm yapıyorsunuz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Zeybek, ek süreniz de dolmuştur.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Özür diliyorum ama hâlâ bizim milletvekillerimiz adına yaptığımız randevuya gün vermediğiniz gibi bize de dönüş yapmadınız ve bunu da dikkatinize sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Şimdi, yine, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Murat Bakan.

Sizin de süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım, değerli bürokrat arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, ben İzmir Milletvekiliyim, İzmir’de bir deprem yaşadık, 116 canımızı kaybettik. Deprem sürecinde hem siz hem bürokratlarınız, Bakanlık yetkilileri hepsine sonsuz teşekkür ediyoruz çabalarınız için, orada oldunuz.

Sürecin başında koordinasyonla ilgili birtakım eleştirilerimiz oldu. Daha sonra bizler de davet edildik. Büyükşehir Belediye Başkanımız da koordinasyon toplantılarına katıldı. O bakımdan, bu süreçte, sizin nezdinizde depremde katkısı olan tüm bürokrat arkadaşlarımıza teşekkür ederiz.

Sunumu başından sonuna dinledim. Sunumunuzu dinlediğimizde şöyle bir şey ortaya çıkıyor: Depremle ilgili üstüne düşen her şeyi yapmış bir Bakanlık görüntüsü. Yani, işte, “deprem dönüşümü” diyorsunuz, kentsel dönüşüme, “Burada deprem dönüşümü yaptık.” Aslında, bu, doğru değil. Yani sizin depremden sonra yaptığınız işler aslında, bir deprem dönüşümü değil. bugün bir sorumlu aranıyorsa benim kanaatimce, 99 depreminden sonra on sekiz yıldır iktidarda olan -tabii, sizin sorumluluğunuz Bakanlık süresiyle sınırlı- bu iktidarın sorumluluğudur. Yani bu depremde olan yıkılan binaların tüm sorumluluğu, sadece İzmir’le ilgili söylemiyorum, Van’la, Elâzığ’la, bu süreçteki yaşanmış tüm depremlerle ilgili söylüyorum. Burada AK PARTİ milletvekili arkadaşım dedi ki “İşte, biz, İzmir depreminde iyi müdahale ettik. Marmara’da böyle miydi?” Marmara’yı yaşamamış arkadaşım. Ben Marmara’yı yaşadım. Ben, Marmara depreminde ablamı ve eniştemi kaybettim, kendi ellerimle enkazdan çıkardım. On sekiz saat sonra, yeğenimi çıkardım değerli arkadaşım. Marmara’da her şey göçtü. İzmir’de 5 tane bina yıkıldı. Biz, komple yıkılan 5 binadan konuşuyoruz. 2 binadan 1 tanesi yoktu Yalova’da. Devlet yoktu, valilik yoktu, belediye yoktu, hiçbir şey yoktu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Aynı şeyleri söyledi.

MURAT BAKAN (İzmir) – Hayır, aynı şeyi söylemedi. Lütfen, bir dinle.

Dolayısıyla orada yaşanan yıkım, oradaki arama kurtarma görevlisinin de eşi, çocuğu enkaz altındaydı belki, komşusunun binası yıkılmıştı, başka bir şey yaşandı, 40 bin bina yıkıldı Marmara depreminde. Şimdi bizim şunu sorgulamamız lazım: Marmara depremi gibi bir faciayı yaşadktan sonra biz, o deprem vergilerini, değerli arkadaşımın az önce söylediği gibi, eğer öyle kullanıldıysa yıkılmış binaları yapmakta niye kullandık? Bizim, bu depremin olmaması için, depremde bu binaların yakılmaması için bu paraları harcamamız gerekmiyor muydu?

Ben sizin televizyondaki konuşmanızı dinledim, sanırım Habertürk kanalındaydı. Burada, Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve İmar Kanunu’yla ilgili belediyelerin yıkımla ilgili yetkisi olduğunu söylediniz; bunu da doğru bulmuyorum.

Bakın, yine, sunumunuzda diyorsunuz ki: “1990 öncesi yapılan yapılar, 90’la 2000 arasında yapılan yapılar, yıkılan yapılar; yüzde 70 biri, yüzde 30 biri.” Bunu siz biliyorsanız böyle bir dönüşümü hiçbir belediye yapamaz, milyonlarca binanın etrafını çevirip, vatandaşı çıkarıp, yıkabilecek belediye yok. İstanbul Büyükşehir Belediyesi yıllarca sizdeydi siz de yapamadınız, bunu Cumhuriyet Halk Partili ya da herhangi bir belediye yapamaz; bu, devlet düzeyinde yapılacak bir şeydir. Yani bu binaların tespit edilip tamamının kentsel dönüşümle ya da nasıl yapılacaksa... Ki Gökan Zeybek arkadaşşıma katılıyorum, ben İzmir’deki koordinasyon toplantısında da söyledim size, ben hayatım boyunca emsal artışına karşı oldum, beş sene de Cumhuriyet Halk Partisinin İzmir Büyükşehirde Grup Başkan

Vekilliğini yaptım ama şu depremde gördüm ki burada bir rant anlamında değil ama o insanların ekonomik koşullarının yetmediği noktada -mesela çatı katı olabilir, kottan kazanılan şeyler olabilir- insanlar binalarını dönüştüremiyorlar. Sosyal donatı alanlarını koruyarak, altyapısını yaparak asgari ölçüde buna bir çözüm hep beraber üretmemiz lazım. Yoksa biz İstanbul'da ne dönüşümler gördük yani kamu alanlarının satıldığını gördük, İzmir'de Mavişehir'de TOKİ, kent spor alanını sattı, rekreasyon alanını sattı arkadaşlar; rekreasyon alanı aynı zamanda deprem toplanma alanıdır, kent spor alanı aynı zamanda deprem toplanma alanıdır Dolayısıyla, bu deprem vergilerinin yerinde kullanılmadığını da AK PARTİ'li milletvekili arkadaşımız "Depremden sonra yıkılan binalarda kullandık." diyerek itiraf etmiş oldu. Burada sorumluluk sizindir, sorumluluğun tamamı sizindir. On sekiz yıldır ülkeyi yönetiyorsunuz, önce bu sorumluluğu almak erdemini göstereceksiniz, ondan sonra bu işi hep beraber nasıl çözeriz, biz de katkıda bulanacağız, çözeceğiz.

Pozitif bir şey söyleyeyim bu sefer: Gökan arkadaşım randevu istemiş, ulaşamamış. Ben telefonla aradığımda size ulaşıyorum, 2 defa aradım, telefonum 2'nci defa çalmadı hem Varank'a hem Birpınar'a da aynı şekilde ulaşıyorum. Bu durumda da iletişim noktasındaki hassasiyetinizden dolayı da teşekkür ediyorum, bu pozitif konuyu da söylemek istiyorum.

Şimdi, bütçe konusu. Bütçe binde 26, sunuma bakıyoruz, sunumdaki kitapçıga bakıyorum: "3 milyar oraya harcadık, 5 milyar oraya harcadık, 10 milyar..." Yani bütçenizin 10 katı yatırım yapmışsınız her nasılsa; binde 26 bütçe. Avrupa Birliği Komisyonunun çevreyle ilgili ayırdığı uzun vadeli bütçesi yani iklim krizinden etkilenmeyecek şekilde uzun vadeli, 2050 yılına kadar ayırdığı bütçe yüzde 25. Dünyanın en önemli sorunu iklim krizi, iklim krizinden daha büyük bir sorun yok. Ülkenin yakıcı sorunları var, ulusal güvenlik bizim yakıcı sorunumuz, eğitim yakıcı sorunumuz, sağlık, pandemi hepsi yakıcı sorunumuz ama arkadaşlar, gezegenimiz ölüyor. Stephen Hawking diyor ki: "Önümüzdeki yüzyılda -daha önce bin yıl diyordu- başka gezegenler aramak zorundayız koloniler kurmak için." Dünya yaşanmaz bir gezegen hâline dönüyor, ölü gezegende gelecek olmaz. Gerçek beka sorunu iklim krizidir, buna para ayırmanız lazım. Paris İklim Sözleşmesi'ni imzaladık ama bizim Parlamentomuzda onaylanmadı Paris İklim Sözleşmesi. Biz Paris İklim Sözleşmesi'ni imzalamayan Sudan'la, Libya'yla, Irak'la aynı pozisyondayız. 186 ülkenin Parlamentosunda imzaladığı Paris İklim Sözleşmesi'ni biz Parlamentomuzda onaylamadık. Parlamentoya gelip onaylanması noktasında Bakanlık olarak sizin ve iktidar partisi milletvekili arkadaşlarımızın aynı duyarlılığı göstermesi gerekir.

Diğer taraftan, ülke sizin yönetiminizde kocaman bir şantiyeye dönüştü, sit alanları yok sayıldı, madencilik için ormanlar, çevre feda edildi. Madencilik çevreye düşmandır yani madencilik yapılmasını mı? Ülkenin kaynakları çıkartılsın; çok dikkatli, kılı kırk yararak yapılması gereken bir iştir ama bizde ülkenin işte, Kaz Dağları, Fatsa... "Salda Gölü'nde millet bahçesi yapacağız." dediniz, oraya iş makinesi girdi yani o kadar uyardık, bağırdık, çağırdık burada, dedik ki: "Dikkat edin, Salda önemli, ulusal değerdir." Dipsiz Göl yani bunlar saymakla bitmez; Cerattepe, Munzur Vadisi... Çok kötü bir karne var çevre bakımından. Olumlu şeyler de gelmiyor mu? Çevre Ajansından bahsettiniz. Ben Cumhuriyet Halk Partisinin Çevre Komisyonu sözcüsüyüm, olumluya olumlu diyoruz ama her gelen kanun, iyi niyetli kanun nasılsa düzenlenirken yozlaşarak geliyor. Komisyonda ben söyledim, depozitoyla ilgili yapılan iş doğru bir iş, biz destekliyoruz ama siz depozitoyla işi niye Kamu İhale Kanunu'nun kapsamı dışına çıkarıyorsunuz? Ne düşünür halk yani böyle güzel bir işi siz Kamu İhale Kanunu kapsamı dışına çıkartırsanız, 15-20 milyarlık depozitoyu burada bir rant... Bunun altında nasıl bir bakış açısı var? Halk bunu düşünmez mi bugüne kadar ki deneyimlerimizden? 200 defaya yakın değişmiş Kamu İhale Yasası yetmiyor, ondan istisna ediyorsunuz Çevre Ajansını ve o paraları ajansın

toplaması da doğru değil. Çünkü depozito dönerse para olmayacak, siz parayı topluyorsunuz, sistemin akışına aykırı. Depozitonun geriye dönmesi yani paranın oluşmaması lazım. Bakanlığa, ajansa o para aktarılsa dönmeyebilir ve zaten bunu teklif eden sivil toplum örgütleri de bunu söylediler.

Bir diğer konu Sayın Bakan, plastik. Plastiklerle ilgili kapitalizmin bir adı olsa kapitalizmin adı “plastik” olurdu; çevre bakımından söylüyorum. Dünya plastikle dolmuş durumda, plastikten bir okyanus oluşmuş, nehirlerimizde, denizlerimizde, her yerde plastik var ve biz dünyanın plastiğini ithal ediyoruz. Dünyanın ithal çöp merkezi olduk Çin durdurduktan sonra; 1 Endonezya, 2 Türkiye. Defalarca dile getirdik, burada bir şey olmadı, sadece onunla ilgili herhâlde yüzde 50’ye düşürme gibi bir şey oldu, o da yeterli değil. Plastik atık ithalatı derhâl durdurulmalı. Biz kendi çöpümüzü dönüştüremiyoruz Sayın Bakan ve gelen atık Kemalpaşa örneğinde olduğu gibi depolarda gömülüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan, normal süreniz bitmiştir. Bir dakika ek süre veriyorum, lütfen tamamlayınız.

MURAT BAKAN (İzmir) – Peki, hemen başka konulara da geçeyim hızlı bir şekilde.

Kömürlü termik santraller durdurulmalı, yeni projelerde; mevcutların da belli bir süre içinde kapatılacağı öngörülmeli.

Yine, bir iklim kriziyle ilgili; sıcaklıktaki 1,5 ve 2,5 derece civarında bir artış, bitki ve hayvan türlerinin yüzde 20’siyle 30’unun yok olması demek. Aşırı doğa olayları yangınlar, hastalıklar demek. Yaklaşan tehlikenin farkında mısınız bilmiyorum. İklim krizi demek, hava, su, toprak krizi demek; iklim krizi demek, gıda krizi demek; iklim krizi demek sağlık krizi demek. Sayın Bakan, dünyanın gerçek beka sorunu iklim krizidir. Çünkü ölü gezegende gelecek olmaz, Bakanlığın sunumunda hazırladığı 6 sayfa da çevre politikası olmaz. Çevre ve şehircilik birbirinden ayrılmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süreniz de dolmuştur. Son bir cümle alayım.

MURAT BAKAN (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi, şu an itibarıyla söz isteyen Komisyon üyemiz olmadığı için müsaade ederseniz Komisyon dışından gelen birkaç arkadaşımıza söz vermiş olalım; salonun rahatlaması bakımından, sağlık açısından da faydalı olur diye düşünüyorum.

HDP Grubundan Murat Çepni hazırsanız eğer, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

Sayın Bakan ve bütün katılımcı arkadaşları ben de selamlıyorum.

Zamanım kısa, hızlıca birkaç şey söyleyeceğim.

Şimdi, bu metinde çevre politikası yok arkadaşlar, bu metinde inşaat politikası var. Şimdi biz bir anlayış tartışması yapıyoruz esas olarak. Anlayış konusunda bir ortaklaşma olmadığı koşullarda yaptığımız tartışmaların hiçbir manası yok. Şimdi, çevre ve ekoloji politikası, ekonomik kalkınmacılık kapsamı içerisinde ele alınamaz, dolayısıyla doğa ile insan sağlığı her türlü ekonomik kalkınmanın önünde ele alınmak durumundadır. Biz dün Genel Kurulda Maden Yasası’nı tartıştık. Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız aslında bu Maden Yasası’yla ilgili ne yapmalıdır? Ayağa kalkmalıdır, itiraz etmelidir mesela. Peki böyle bir şey mümkün mü? Yok. Bakın, Maden Yasası’nda 6’ncı madde geri çekildi fakat oraya getirildi, 2016’da lastiklerin yakılmasıyla ilgili madde de geri çekildi fakat o da

2016'daki Kanun'da hâlâ var. Şimdi orada diyor ki “Şirketler yetki alanları dışında tesis kurabilirler.” Bu ne demek? Bu bir katliam demek. Şimdi, bizim Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız buna nasıl olur da itiraz etmez.

Şimdi, HES'ler meselesi: Bakın, HES Karadeniz'i çölleştirmiş durumda. Şimdi çölleştirme deyince her tarafın kurduğu falan anlaşılmasın fakat buna doğru hızlı bir gidiş var. Biz önce bir mantık tartışması yapmak durumundayız. Burada inşaat var inşaat, burada başka bir politika yok.

Bakın, arkadaşlar, imar affı meselesi: İmar affı bir katliam, bütün bu tartışıklarımızın esas olarak kaynaklarından bir tanesi bu. Şimdi 10 milyon 79 bin vatandaş faydalanmış bu yasadan. İzmir'de faydalanan kişi sayısı 811 bin 652; Türkiye'de 22 milyon konuttan yaklaşık 11 milyonu imar affından faydalanmış. Dolayısıyla, bakın, İzmir'de yaklaşık her 2 konuttan 1 tanesi İmar Kanunu'na aykırı. Şimdi böyle bir tablo varken biz hangi deprem meselesini tartışıyoruz. Bütün bu kitapçık esas olarak sonuçlarla ilgilenen bir kitapçık, yani nedenlerle ilgili bir perspektif burada yok. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da şunu söylüyor “Kırleten kırletsin, talan eden etsin, biz böyle renkli projelerle bunları telafi ederiz.” diyor. Bakın, kendimizi kandırırız değerli arkadaşlar.

Şimdi, küresel iklim krizi diye bir meselemiz var, tüm dünyanın meselesi. Bu meseleyi tıpkı depremde olduğu gibi artık bundan yüz sene öncesi gibi tartışmıyoruz. Dolayısıyla çok yakın bir geleceğin sorunu hâline gelmiş durumda. Bugün yaptığımız her şey, aldığımız her önlem insanlığın, daha doğrusu kendimizin geleceği, o kadar yakın bir gelecekte bahsediyoruz.

Şimdi, deprem meselesinde İzmir... İzmir'in tamamı, Bayraklı gibi gevşek bir zemin üzerine kurulu. Siz burada gerçekten meseleyi köklü bir biçimde çözen bir perspektif ortaya koymazsanız sonrasında yaptığınız pansumanlarla bu sorun çözülemez. İstanbul da keza aynı şey geçerli değerli arkadaşlar.

Bakın, TOKİ deniyor, şimdi bu TOKİ bir inşaat kuruluşu, yoksullara ücretsiz ya da makul ev kazandırmakla kendisini tarifliyor. Bakın, arkadaşlar bugün aslında TOKİ zenginlere ev yapmakla esas olarak iş yapıyor, yoksullara ne yapıyor? Diyelim ki, yoksulların 4 katlı bir evi varsa alıyor, 2 katını veriyor, yirmi yıl borçlandırıyor, yani devlete kiracı yapıyor. Şimdi TOKİ... Bakın, zamanında İstanbul eski Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş diyor ki “ Bizim şimdiye kadar yaptığımız kentsel dönüşüm projeleri 3-5 binlik, hâlbuki İstanbul'da 1,3 milyon binanın yarısından fazlasının yıkılarak yeniden inşa edilmesi kaçınılmaz. Biz İstanbul'a yatırım yapmak isteyen yabancı sermayeyi kentsel dönüşüm projesine yönlendireceğiz.” Ya, nereye bakarsan bak, bir yabancı sermaye ya da onu çağıran bir yaklaşım. Şimdi bu TOKİ ne yapıyor? İstanbul'daki TOKİ konutlarının yüzde 56'sı lüks ve gelir getirici özelliklere sahip, yüzde 44'ü sadece sosyal konut niteliğinde; onların da niteliği belli. Şimdi dolayısıyla neresinde... Tabii zamanımız çok dar, hangi birini...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Biliyorsunuz, beş dakika süresi olanlara ek süre vermiyoruz. Son cümlelerinizi alalım lütfen.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Bir dakika istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika veremiyoruz, son cümleleriniz lütfen.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Bakın, İzmir Çeşme Projesi, Kanal İstanbul'un bir benzeri, ne olduğu belli değil, bitmeyen bir proje. Bakın, Rize İkizdere'de dünyanın sayılı vadilerinden bir tanesi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çepni, teşekkür ediyorum. Son cümlelerinizi söyleyin lütfen. Beş dakika olanlarda ek süre vermiyoruz. On dakikada bir, yirmi dakikada... Veremiyorum efendim yani herkese aynı kural.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Rize İkizdere’de projesi, vadi zaten HES’lerle perişan edilmiş. Şimdi orada İyidere’de Cengiz İnşaat liman yapacak diye o güzelim vadi heba ediliyor, bakın, dikkatiniz çekmek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Ayşe Sibel Ersoy.

Buyurun Sayın Ersoy, süreniz beş dakikadır.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlarımız, basının güzide mensupları; hepimizi saygılarımla selamlıyorum.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, yılda 9 milyonu aşan işlemle 20 milyon vatandaşımıza hizmet vererek kesintisiz kamu hizmeti sunan kurumların başında gelmektedir. Temasla yaygınlaşan Covid-19 virüsü karşısında dahi görevlerini yerine getiren Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeli halkımızın bu süreçte mağdur olmaması için üstün çaba göstermektedir. Bunun yanında, tapu müdürlüklerimizde yaşanan yoğunluk nedeniyle zaman zaman istenmeyen, şiddete varan olaylara da ne yazık ki tanıklık etmekteyiz. Bu durum, çalışanların işini daha da zorlaştırmaktadır. Pandemi süresince çalışma şartlarının yeniden düzenlenerek esnek çalışma saatleriyle sürdürülmesi ve acil olmayan ipotekli alımlar ve satışlar gibi işlemlerin dışındaki işlemlerin ertelenmesi iş yükünü daha da hafifletecek, çalışma şartlarını daha da iyileştirecektir.

Son olarak, Sayın Bakanım, bize sıkça sorulan sorulardan birkaçını size aktarmak istiyorum. Tapu Kadastro teşkilatında çalışanlardan, kadastro teknisyeni olup bir üst öğrenimi bitirenlerin hiçbir sınava tabi tutulmaksızın tekniker kadrolarına, mühendislik bölümünü bitirenlerin mühendis kadrolarına atanmasıyla ilgili Bakanlığımızın herhangi bir çalışması var mıdır? Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde görev yapan tüm personellerin devlet adına yaptığı tüm iş ve işlemlerden dolayı sorumluluk sigortası ile sigortalarının yapılmasıyla ilgili herhangi bir çalışmanız var mıdır?

Sayın Bakanım, çalışmalarınızdan dolayı size ve tüm bürokratlarımıza çok çok teşekkür ediyor, 2021 yılı Bakanlığımız bütçesinin devletimiz ve milletimiz adına hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ersoy, çok teşekkür ediyorum.

Vakti çok verimli kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi, yine üyelerimize dönelim; Sayın Oya Ersoy, burada mı acaba?

On dakika söz vereceğiz Sayın Oya Ersoy’a.

Süreniz on dakikadır, buyurun lütfen.

OYA ERSOY (İstanbul) – Bütün Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Bakanın konuşmasında gerçekten toz pembe bir tablo çizildi. Belki bu tablo neoliberal politikaların ilk başlarında yeterli sayılabilirdi, idare ediyordu yani ama şu an itibarıyla neoliberal politikaların yıkıcı sonuçlarını yaşıyoruz, bu çok net. İklim krizi, deprem, pandemi, sel, bunların hepsi sürdürülen politikaların birer sonucudur. Bilim insanları dünyada pandemiyi ortaya çıkaran nedenler arasında ekolojik tahribatı, yaban hayatına müdahaleyi, kontrolsüz kentleşmenin ilişkisini tartışıyor ve bunlar konusunda da bütün herkesi uyarıyor ve eğer önlem alınmazsa yeni pandemilerle de karşılaşacağımıza dair uyarılarda bulunuyor. Türkiye’ye baktığımızda, coronavirus önlemlerinin hepsi, farkındaysanız “30 büyük il ve Zonguldak” denilerek alındı. Niye Zonguldak? Çünkü Zonguldak’ta termik santraller var ve termik santraller yüzünden de Zonguldak’ta yaşayan insanların çoğunluğunda

zaten akciğer rahatsızlıkları var. Bu yüzden, vaka ve ölüm sayılarının fazla olması da tesadüf değildi ve yalnızca Zonguldak'ta değil, sanayi kentlerinde ve termik santral bulunan kentlerde benzer durumlar ortaya çıktı. Buna rağmen termik santraller çalıştırılmaya devam edildi, üstelik zehirli gaz salınımında mevzuata göre belirlenen limiti aştığını da gördük. Nerede gördük? Mesela Muğla'da, kömürlü termik santrallerin bulunduğu Kemerköy, Yatağan, Yerköy'deki hava kalitesi istasyonları hiç çalıştırılmamış, buna tanık olduk. Şimdi yaptığın mega projeler, İstanbul Havalimanı, HES'ler, JES'ler, köprüler hem halkın hayatını tehdit ediyor, yoksullaştırıyor hem de doğanın talanına sebep oluyor ve pandemi, ekolojiye ilişkin politikaların çok net ki doğayı, ekolojik dengeleri ve halkın yararını gözetken bir şekilde acilen düzenlenmesi gerektiği yönünde bir uyarıdır, böyle alınması lazım bütün devletler açısından ama siz sermayenin çıkarı için her yolu mübah saydınız ve pandemi döneminde baktığımızda doğa talanına da hız kesmeden devam ettiniz. Dünya coronavirus salgınıyla mücadele ederken su kaynaklarına zarar verecek, havayı kirletecek, bilim insanları tarafından ekolojik kırım anlamına geldiği konusunda uyarılan Kanal İstanbul Projesi'nin ilk ihalesini yaptınız. Salgını fırsata dönüştüren sermaye grupları iktidarın himayesi altında Artvin, Rize, Bursa, Eğirdir'de halkın karşı çıkmasına rağmen HES projeleri yatırımına devam etti ve bilim insanları ve çevreciler uyarıyorlar: "Kanal İstanbul, İstanbul'un ormanlık alanlarını, tarım arazilerini, yer altı ve yer üstü sularını, havasını, doğal yaşam alanlarını ulaştırma projesi adı altında imara açacak ve yok edecek." Bakın, İstanbul halkı da buna karşı çıkıyor. Peki, kim istiyor? Kimin istediği de malum onlara çok girmeyeceğim ama çok açık konuşalım, bu proje bir ulaşım projesi değildir. Devasa bir gayrimenkul geliştirme, yerli yabancı inşaatçıyı, betoncuğu, batık müteahhitlerinizi kurtarma projesidir ve o yüzden siz bu projeye bel bağladınız. Çünkü ekonomik kriz, krizi fırsata çevirme ve sermaye lehine kullanma konusunda inşaat, turizm, finans sektöründeki sıkışıklığınızı bu projeye aşacağınızı düşünüyorsunuz. Ama uyarıyorum, buradan bir kez daha uyararak istiyorum, çılgın proje adını verdiğiniz bu proje aslında sizin işin sonunu hiçbir şekilde düşünmeden, çıldırmaşasına İstanbul'a saldırdığınız bir projedir. Bakın, bu proje yapılırsa İstanbul'un yirmi dört günlük suyunu karşılayan Sazlıdere Baraj havzası ortadan kalkacak. Yine İstanbul'un ikinci büyük su varlığı Terkos Gölü tehdit altında. Kanalin geçtiği yerlerdeki yer altı suları tuzlanacak, bugüne kadar önlem almadığınız İstanbul depremi için ciddi bir tehdit yaşanacak ve İstanbul halkı sadece İstanbul depremiyle değil aynı zamanda bu deprem sonucunda oluşacak tsunami tehlikesiyle de karşı karşıya kalacak. Bakın, yıllardır sahillere, yaylalara, ormanlara, akarsulara verdiğiniz zarar belki doğa zamanla telafi edebilir ama bu İstanbul kırımının tedavisi yok, doğanın bu tahribatı yeniden yerine getirme, giderme olanağı da yok. O yüzden bundan derhâl vazgeçilmesi gerektiğini bir kez daha burada söylemek istiyorum.

Şimdi, pandemi sürüyor ve siz bu hafta Genel Kurula getirdiğiniz enerji piyasası torba kanunuyla maden şirketlerine, enerji şirketlerine sayısız avantajlar getirdiniz ve getirmeye de devam edeceksiniz, önümüzdeki hafta görüşülmesi devam edecek. Kritik maddelerden biri geçtiğimiz hafta geçti. Kaz Dağları'nda 400 bin ağacı katleden, ruhsat süresi de 13 Ekim 2019 yılında dolmuş olan ve bir yıldır da ruhsatsız olarak Kaz Dağları'nda, memleketimde, işgalde bulunan Alamos Gold'un ruhsat süresi uzatılmış oldu, geçtiğimiz hafta görüşülen maddelerden biriyle yani oradaki işgal yasalaştırıldı. Kaz Dağları'nda Kirazlı Balaban mevkinde eğer bu proje devam ederse 72,5 milyon ton kazı yapılacak ve altını ayrıştırmak için de yılda 3.150 ton siyanür kullanılacak. Fotoğraflarını her yerde gösteriyoruz, o siyanür havuzlarını orada, uçakla geçerken bile görebiliyorsunuz, ne duruma gelmiş kaz Dağları'mız. Ayrıca, birinci derece deprem bölgesinde olduğunu belirtmek istiyorum, Kuzey Anadolu Fay Hattı zonu içerisinde yapılan projenin.

Şimdi, deprem demişken İzmir depremi bir kez daha depremin ne olduğunu bize gösterdi. Maalesef 116 yurttaşımızı kaybettik ve şimdi Mecliste Plan ve Bütçe Komisyonunda 2021 bütçesini görüşüyoruz. Türkiye'nin üzerinde bulunduğu topraklar, yüzde 98'i aktif olan ve farklı deprem kuşakları üzerinde yer alıyor ve böyle bir deprem ülkesiyiz. Türkiye'nin yüz ölçümünün yüzde 92'si deprem bölgeleri içerisinde. Nüfusun yüzde 95'i deprem tehlikesi altında yaşıyor ve büyük sanayi merkezlerinin yüzde 98'i, barajların yüzde 93'ü deprem bölgesinde bulunuyor. 19 Ağustos depreminden sonra yapılması gerekenler çokça konuşuldu. Ben burada önce ne yaptığınızı söylemek istiyorum. Sizler saydınız neler yaptığınızı ama asıl yaptıklarınız şunlar: Deprem vergilerini, özel iletişim vergisi adı altında kalıcı hâle getirdiniz ve “Deprem vergileri nerede?” sorusuna hiçbir zaman cevap vermediniz. Alanında uzman kişilerden oluşan, bağımsız Ulusal Deprem Konseyi vardı, bunu lağvettiniz. DASK Zorunlu Deprem Sigortası Fonu inşaat sektörüne peşkeş çekildi. Deprem toplanma alanlarına AVM'ler diktiniz. Halkın parasını halkın yaşayabileceği güvenli konutlar ve depreme karşı dayanıklı şehirler için kullanmadığınız bugün hâlâ görünüyor, bunun en son örneği de İzmir oldu. Depremi merkez üssü Ege Denizi'ydi ama Bayraklı yıkıldı. Peki, neden Bayraklı yıkıldı? Çünkü Bayraklı 2001 yıllarının başından itibaren biliyorsunuz İzmir'in Manhattan'ı olarak pazarlandı ve inşaat şirketlerinin rekabet alanı hâline getirildi. Özellikle, İzmir Jeoloji Mühendisleri Odasının uyarılarına rağmen yüksek yapılaşmanın önü açıldı, o bildiğimiz Biva Tower, tower'la biten bir sürü inşaat şirketlerinin gökdelenleri yükseldi oralarda ve Bayraklı toplu iş yerleri, turizm, ticaret bölgesi hâline getirildi. Yani Bayraklı, rant ve kâr odaklı kent yapılaşmasının somut bir örneğidir. Yapılaşmaya uygun olmayan arazilerin imara açılması depremin merkez üstünü Bayraklı'ya taşıdı çünkü 90'ların başında bu proje uygulanmadan önce Bayraklı tarım arazisiydi ve hâlâ da güncel altıyvon toprak ile kaplı bir alan yani yapılaşmaya uygun olmayan bir alanda gökdelenler dikildi. Yıkımı büyüten ikinci neden; denetimsizlik ve çıkarılan imar afları. Yılmaz Erbek Apartmanı ve Rıza Bey Apartmanı -herkesin çokça duyduğu, televizyonlardan da duyulan 2 apartman- altında yer alan market ve kafelerin kolonlarının kesildiği iddiası savcılık bilirkişi raporuyla doğrulandı ve sadece Bayraklı ilçesinde değil, İzmir'in genelinde de faaliyet gösteren pek çok işletmenin benzer biçimde ve Türkiye'de de aynı şekilde, benzer şekilde alan açmak, kendi alanının genişletmek için kolon kestiğini biliyoruz. Ve burada suçlu sadece müteahhitler değildir burada asıl sorumlu kamusal denetim görevini yapmayan, yerine getirmeyen, bunun yanı sıra imar afları çıkarılarak da ruhsatsız yapıları -tırnak içinde- güvenli yapı statüsü sayan sizin politikalarınızdır. Bir şey hatırlatmak istiyorum: Yıl 2018, en son imar barışı denilerek imar affı getirildi ve dönemin Çevre ve Şehircilik eski Bakanı Mehmet Özhaseki: İmar affı programı çerçevesinde 50 milyar lira toplanmasını umduğunu ve bu paranın depreme karşı kentsel dönüşüm amaçlı belediyelere sıfır faizle verileceğini söylemişti. Şimdi soruyorum: Deprem vergileri dışında da imar affı süresi boyunca toplanan 23,5 milyar lira civarındaki kaynak nereye gitti? Depremle mücadele amacıyla kullanılacağı söylenen bu para nereye kullanıldı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ersoy, normal süreniz tamamlanmıştır, bir dakika ek süre veriyorum lütfen tamamlayınız.

OYA ERSOY (İstanbul) – Burada, önemle altını çizmek istiyorum: Deprem bilimsel bir gerçekliktir ve bir yapının dayanıklılığı kadere bağlanamaz bilimseldir, tekniktir ve teknik gereklilikler yerine getirilerek depreme dayanıklı yapılar inşa edilebilir ve “Riskli binalarda oturmayın.” diyerek vatandaşın üzerine sorumluluk yıkılamaz. Tüketim, rant ve kâr odaklı kent politikaları bu yüzden derhâl terk edilmelidir. Yaşam hakkını önceleyen, insan, doğa ve tüm canlıları odağına alan bir kent planı için yerel yönetimler, emek ve meslek örgütleriyle birlikte kent koordinasyonları kurulmalıdır ve halkın güvenli konutlarda oturma ve temiz bir çevrede insanca yaşama hakkı vardır. Halkın kendi yaşamlarıyla ilgili söz ve karar hakkına sahip olduğu mekanizmalar acilen yaratılmalıdır.

Depremle ilgili daha çok konuşacağımız şey var ama sürem bittiği için devam edemiyorum ancak sadece şu konuda uyararak istiyorum: Özellikle, kamu binalarının depreme karşı güvenli olmadığını hem arada yaşanan İstanbul depreminde hem İzmir depreminde bir kere daha gördük. İstanbul depreminde hem hastaneler hem okullar kapatılmak zorunda kalmıştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, son bir cümle alalım.

OYA ERSOY (İstanbul) – Özellikle, hastanelerin, okulların başta olmak üzere kamu binalarının depreme dayanıklı olması önemlidir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

AK PARTİ Grubundan Sayın Yaşar Kırkpınar.

Süreniz on dakikadır Yaşar Bey.

Buyurun lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Saygıdeğer Bakanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın çok değerli mensupları; ben de hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bütçemizin hayırlı, uğurlu ve bereketli olmasını yüce Allah’tan temenni ediyorum. Sunumunuzu dikkatle takip ettim, gerçekten çok güzel şeyler ifade ettiğiniz, ayağı yeri basan cümleler ifade ettiniz, inşallah bu söylediğiniz şeylerin hepsi bu süre içerisinde gerçekleşmiş olur. Türkiye’nin en önemli Bakanlıklarından birisinin şu an. Özellikle, bu depremlerden sonraki süreçlerde Bakanlığımızın öneminin biraz daha arttığını hem kamuoyundan hem de bizim burada konuşmalarımızdan anlamaktayım ve bunu burada görüyor ve müşahade ediyoruz.

Diğer taraftan, ben, bir İzmir Milletvekili ve depremi yaşamış biri olarak müsaade ederseniz İzmir depremiyle ilgili birkaç hususun altını çizmek istiyorum. Sayın Bakanım, özellikle Sayın Cumhurbaşkanımız deprem olduğu andan itibaren Kabinesiyle birlikte, devletimizin bütün kurum ve kuruluşları İzmir’de depreme anında devlet vasıtasıyla vaziyet ederek olaya çok ciddi anlamda müdahale ettiler. Dolayısıyla ben burada başta Sayın Cumhurbaşkanımıza ve Cumhurbaşkanlığımızın Kabinesine teşekkürlerimi ve şükranlarımı ifade ediyorum. Sizin Bakanlığınıza ve çalışan bütün bürokratlara da ayrıca şükranlarımızı arz ediyorum.

Yine, İzmir’imizin bu süreçte tabii ki başı sağ olsun. Depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum ve şu an tedavi gören hastalarımıza da, yaralılarımıza da yine Allah’tan şifa diliyorum.

Özellikle hakkı teslim etmek, kadirşinas olmak adına sizinle ilgili özel bir parantez açmak istiyorum. Yaşanılan bu zelzele dolayısıyla depremin ilk anından itibaren sürecin sonuna kadar bizlerin ve İzmirli vatandaşlarımızın hep yanında oldunuz, depremedelerle hemhâl oldunuz. Bir abi, bir kardeş, bir evlat, bir baba, bir arkadaş oldunuz. Gerçekten, depremede vatandaşın başını yaslayacağı devletin şefkatli bir omuzu oldunuz. O yüzden gecenizi gündüzünüze kattınız, ailenizi terk ettiniz, on beş günü aşkın bir süre İzmir’de bizlerle beraber oldunuz. Dolayısıyla biz, sizin bu fedakârlığınızı ne kadar anlatsak anlatalım yine de karşılığını vermiş olamayız ama şunu ifade etmek istiyorum: Yüce devletimizin güçlü ve şefkatli elini gönüllerimizde bizlere de hissettirdiniz. Oradaki depremede vatandaşlarımızla,

çadırda yaşayan vatandaşlarımızla, bu mağduriyete uğramış hemşehrilerimizle ahabap oldunuz, dost oldunuz. Şunu da ayrıca ifade etmek istiyorum ki devletimiz bütün kurum ve kuruluşlarıyla oradaydı ve hiçbir eksiklik hissedilmedi.

Ayrıca, yine müsaade ederseniz, bizim o gün orada sahada gördüğümüz, tabii ki şu an arkanızda bulunan ekibinizin gerçekten çok seçilmiş, çok muhteşem bir ekip olduğunu biz sahada bizzat çalışarak gördük. Ben özellikle Bakan Yardımcımız Sayın Fatma Varank Hanımefendiye, Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü Vedat Gürgen Bey’e, Yapı İşleri Genel Müdürü Banu Aslan Can Hanımefendiye –biz onlarla birlikte bire bir çalıştık- ayrıca teşekkür ediyorum, en kalbi şükranlarımı ifade ediyorum.

Depremın hemen ardından, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere Bakanlarımız, AFAD, UMKE, Kızılay, Emniyet ve Jandarma Teşkilatımızın, sağlık kuruluşlarımızın ve sivil toplum kuruluşlarımızın katkılarıyla, milletimizle birlikte, enkaz altında kalan vatandaşlarımızı kurtarmak ve depremde etkilenen vatandaşlarımıza yardımcı olabilmek için hep birlikte sahada yer aldık. Deprem anından itibaren arama kurtarma, enkaz kaldırma, hasar tespiti ve sağlık hizmetleriyle ilgili barınma ve gıda destekleri başta olmak üzere depremede olanların tüm ihtiyaçlarının eksiksiz bir şekilde karşılandığını ifade etmek istiyorum.

Yine, sizin de sunumunuzda ifade ettiğiniz gibi, 8 bin civarında personelimiz ve binlerce personelle, binlerce araçla sahada gerekli çalışmalar yapıldı. Bu anlamda, Bakanlarımız, belediyelerimiz, Valimiz, kaymakamlarımız, velhasıl devletimizin bütün imkânları orada kullanılmış oldu. Tabii ki geldiğimiz süreçte yaralar sarılmaya başlandı, acıların hafifletilmesi için elden gelen bütün gayret gösteriliyor. İnşallah bir ay içerisinde de deprem konutlarının yapımına başlanacak ve bir yıl içerisinde de hak sahiplerine bu konutlar inşallah teslim edilecek. Zaten Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatları doğrultusunda oluşturulan yol haritamızın da bu olduğunu ben belirtmek istiyorum. Yıkılan binaların bir kısmı yerinde dönüşüme tabi tutulacak, yine bir kısmı belirlenen rezerv alanda hak sahiplerine konutları teslim edilecek. Burada bir İzmir Milletvekili oranın yeriyile ilgili dere yatağı olduğu konusunda bir cümle ifade etmişti. Müsterih olsunlar, dere yatağından fevkalade uzak bir noktada, bunu da buradan belirtmek istiyorum.

Özellikle deprem sonrası süreçte, AFAD’ımızın, Kızılayımızın, belediyemizin o bölgede çok ciddi anlamda, kısa süre içerisinde çadır kurduklarını ve barınma noktasında çadırlarımızın yaklaşık yüzde 30’unun boş olduğunu ve yine bu süreçte bin adet konteyner yapımının devam ettiğini, misafirhanelerimizin, kredi yurtlarımızın vatandaşlarımızın hizmetinde olduğunu ben belirtmek istiyorum. Yine, eşyasını alamayan vatandaşlarımıza 30 bin TL’lik eşya yardımı, ev sahibi olan vatandaşlarımıza 13 bin lira kira ve taşıma bedeli yardımı, kiracılarımıza da 5’er bin liralık taşıma ve kira bedeli yardımı, aynı kapsamda, kapıcı diye adlandırdığımız emekçilerimize de 5’er bin lira yardım yapılıyor. Yine, çadır kentler içerisinde Covid-19 testi de yapılacak şekilde ve sağlık hizmetlerinin verilebildiği sağlık kabinleri oluşturuldu.

İşin başından itibaren taşınma süreçleri riskli binaların yıkım süreciyle ve geçici barınma alanlarının yapısıyla ilgili başta Sayın Bakanımız olmak üzere, tüm kurum ve kuruluşlarımız koordinasyon içerisinde olayı takip ettiler. Bu noktada devletimiz, İzmirimizin ve İzmirli kardeşlerimizin hep yanında oldu. Yine, Sayın Cumhurbaşkanımız, İzmir’e ve İzmirliye verilecek bütün desteklerin verilmesi ve çalışmaların büyük bir hassasiyet ve titizlikle yürütülmesinin talimatını verdiler. Bundan hareketle devletimizin burada başarılı bir sınav verdiğini ve halkımızın, vatandaşlarımızın başta Sayın Bakanımız olmak üzere tüm görevlilere gerçekten teşekkür ettiklerini ve teveccüh duygularını ilettiklerini ben, burada onlar adına bir tercüman olarak iletmek istiyorum.

Özellikle şunu da buradan ifade etmek istiyorum: Gerçekten, yine, bazı arkadaşlarımız bazı hususlara değindiler, ben onlara da... Özellikle, Sayın Sındır, Sayın Bakanımın bu yapmış olduğu çalışmalardan dolayı kendisine teşekkür etti. Yine, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı ve İzmir'deki yetkililerle Bakanlığımız bir koordine hâlindeydi hep, biz de onlarca toplantıya katılmış olduk. Murat Bakan Milletvekilimiz tabii teşekkür etti ama İzmir'le ilgili, o binalarla ilgili Hükümetimizin sorumlu olduğunu ifade etti. Yalnız İzmir'de otuz yıldan beri Cumhuriyet Halk Partisi iktidarda ve Bakanlığımıza ait yetkilerin büyük bir kısmı, zaten büyükşehir belediyelerinde de var. Tabii ki bu, burada tartışılacak bir konu, bir mesele değil, koordinasyonla birlikte çözmemiz gereken bir husus. Zaten Büyükşehir Belediye Başkanı ile Sayın Bakanımızın yapmış olduğu görüşmelerde bu anlamda bir mutabakat söz konusu, ben bunu ifade etmek istiyorum.

Özellikle, başka konuşmacılar Türkiye'yle ilgili, Türkiye'nin depremiyle ilgili birkaç hususu ifade ettiler, bizim Hükümetimizin sorumluluğuyla ilgili.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kırkpınar, normal süreniz bitmiştir.

Bir dakika ek süre veriyorum ve lütfen hassasiyetle uyalım.

Buyurun lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

2012 yılında Cumhurbaşkanımızın “Bedeli ne olursa olsun yapacağız.” sözleriyle kentsel dönüşüm seferberliğini başlattığını ben ifade etmek istiyorum.

Yine, burada ayrıca şunu belirtmek istiyorum: Sayın Bakanım, siz bugün sunumunuzda, kitapçığınızda ifade ettiniz. Şu ana kadar kamu ve özel sektör eliyle yapılan kentsel dönüşümle, TOKİ konutlarımızla, yapı denetim sistemimizle ülkemizdeki binaların yüzde 65'i güvenli hâle getirildi ve 54 milyondan fazla vatandaşımız afetlere karşı güvence altına alındı. Bunun da ne kadar büyük bir başarı olduğunu ben ifade etmek istiyorum. Şunu da belirtmek istiyorum bu süreçle ilgili...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Bakanım, tabii, konuşulacak çok şey var, pandemi dolayısıyla ben sözlerimi burada nihayetlendirirken bu kutsal bütçenizin hayırlı, uğurlu ve bereketli olmasını temenni ediyor, size ve ekip arkadaşlarınıza şükranlarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kırkpınar.

Komisyon üyelerimizle devam ediyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisinden Mustafa Kalaycı Bey'e söz veriyorum.

Mustafa Bey, süreniz bildiğiniz gibi on dakikadır.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz, deprem, taşkın, sel, heyelan, çığ düşmesi gibi afetlere sıklıkla maruz kalmakta, can ve mal kayıpları yaşamaktadır. Bu yıl bu afetlerin hepsini yaşadık. Aziz milletimiz, bu afetlerden derin üzüntü ve endişe duymakla birlikte afet haberinin hemen ardından vatandaşlarımızın yardımına koşan,

kurtarma çalışmalarına katılan, onlarla günlerce bir arada kalıp her türlü ihtiyaçlarını karşılayan, geçici barınmalarını sağlayan, hasar tespitlerini hızla yapıp telafisi için gerekli desteği veren, altyapının ve afet konutlarının yapımını hızla başlatan, bakanlarımızı ve yapılan çalışmaları takdir etmektedir.

Sayın Bakanım, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak, çalışmalarınız ve gayretlerinizden dolayı sizi ve ekibinizi kutluyorum. Maksatlı, asılsız ve provokatif itham ve iddiaları hiç kale almayın. Afetlerde çaresiz kalanlara çare olabilmek, onlara ulaşabilmek için gösterdiğiniz çabayı idrak etmekten yoksun olanların, kuru kuruya fakir fukara edebiyatı yapanların, ormanlarımızı yakan iblisin gayrimeşru çocuklarına ses çıkaramayan sözde çevrecilerin hezeyanlarına aldırmaayın. Siz, milletimiz ne derse ona bakmaya, milletimizin ne isterse onu yapmaya ve milletimize hizmet etmeye çaresiz kalanlara çare olmaya devam edin.

Diğer yandan, depremlerle ilgili karşılaştırmalar yapıyor. Depremlerle ilgili karşılaştırma yapmanın ve buradan suçlamalar çıkarılmasının doğru olmadığını düşünüyorum. Hele ki 99 depremiyle diğer depremleri âdetâ piyaleyle deveyi karşılaştırmak gibidir. 99 depremi şiddeti, büyüklüğü, kapsadığı alan, etkilediği nüfus, yıkılan bina sayısı, kullanılamaz hâle gelen altyapısı, göçen iletişim sistemi yaşanan can ve mal kayıpları itibarıyla asrın depremi olarak nitelendirilmiştir.

99 depreminden sonra ben de danışmanlığını yaptığım o dönem Başbakan Yardımcısı olan Sayın Genel Başkanım Devlet Bahçeli Bey’le beraber bölgeye gittim. Depremden zarar gören il ve ilçelerimize depremin merkezi olan Gölcük ilçemize ulaşp kurtarma çalışmalarına katıldık. Böylesi büyük bir depremde tüm zorluklara rağmen kurtarma çalışmaları, hasarların tespit ve telafisi, altyapının ve depreme maruz kalan vatandaşlarımızın geçici ve kalıcı konutlarının yapımı, vatandaşlarımızın her türlü ihtiyaçlarının karşılanmasında başarılı bir çalışma yürütülmüştür.

Ben burada değildim, Sayın Bekaroğlu da Genel Başkanımıza yönelik “İzmir depreminde insanları suçladı.” demiş. Kendisi profesör, saygı duyuyorum ama herhâlde açıklamayı okumamış ya da okumuş, anlayamamış veyahut anlamış ancak bilerek saptırıyor; buradan başka bir anlam çıkmıyor.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye bir deprem kuşağında olup çok sayıda diri fay hattının üzerindedir; coğrafyamızın gerçeği budur. Önemli olan, depreme karşı dayanıklı binaların yapılması, mevcut binaların hızla depreme dayanıklı hâle getirilmesi ve depreme mücadele şuurunun topyekün kazanılmasıdır. Bugüne kadar ülkemizdeki binaların yüzde 65’inin güvenli hâle getirilmiş olması çok önemlidir. Bu konudaki çalışmalar kararlılıkla sürdürülmelidir. Ayrıca, iller bazında deprem master planları hazırlanmalı, şehirlerin yerleşime uygunluk değerlendirmeleri yer bilimsel veriler ışığında düzenlenmeli, kentsel dönüşüm çalışmaları hızla sürdürülmeli, yapı denetimi etkin bir şekilde devam ettirilmelidir.

Ülkemizde deprem konusunda bilimsel çalışmalar yapacak bir deprem kuruluna ihtiyaç bulunmaktadır. Ekranlara uzman olarak çıkan bazı kişilerin deprem konusunda yaptığı açıklamalarla nasıl kafaları karıştırdığı ve toplumu nasıl kaygılandığı bilinmektedir. Bu konuda, toplumu bilimsel verilere dayalı olarak bilgilendirecek bir otoriteye ihtiyaç vardır. Covid-19 Bilim Kurulu kurulmasının ne kadar isabetli olduğunu, çok önemli çalışmalar yürüttüğünü, Kurula ve üyelerine kamuoyu tarafından büyük güven duyulduğunu biliyoruz. Bilimsel veriler ışığında gerekli çalışmalar yapacak, ülke ihtiyaçlarına yönelik araştırmalar için öncelikli alanları belirleyecek, kamuoyunu doğru ve sağlıklı bir şekilde bilgilendirecek, alanında uzman bilim insanlarının görev alacağı deprem bilim kurulu mutlaka kurulmalıdır.

Ülkemizde zorunlu deprem sigortasına dâhil olan konut ve iş yeri sayısı 2019 yılında 9,5 milyon adet olup 2020 yılında 9,8 milyon adet olması beklenmektedir, 2021 yılında ise 10,3 milyona çıkacağı tahmin edilmektedir. Doğal afet sigortası bütün afet türlerini kapsayacak şekilde genişletilerek yaygınlaştırılmalı, zorunlu deprem sigortası beyan ve ödemeleri etkin bir şekilde takip edilmelidir, sigortalılık bilincinin artırılmasına yönelik farkındalık çalışmaları yürütülmelidir.

Ülkemizde dar gelirlilerin ve dezavantajlı grupların karşılanabilir konuta erişimini analiz etmek üzere Bakanlık tarafından yürütülen Konut Araştırması Projesi'yle bu kesimlerin konuta erişiminin artırılması için karşılanabilir konut finansman yöntemlerini de içerek şekilde uygulama stratejilerinin geliştirilmesi öngörülmektedir. Konut yapımı yerleşmelerin gelişme eğilimlerine ve özelliklerine göre yönlendirilmeli, sosyal konut programı kapsamında konut üretimi sürdürülmeli, alt gelir gruplarının karşılanabilir konuta erişimi amacıyla uygun yapım ve finansman yöntemleri geliştirilmelidir.

Mahallî idarelerin akıllı şehir stratejilerini ve izleyecekleri yol haritalarını hazırlamaları teşvik edilmeli, akıllı şehir projelerinin ulusal katmanda öncelendirilen alanlar ve kabiliyetleri dikkate alınarak seçilmesi ve hayata geçirilmesi sağlanmalı, akıllı şehir uygulamalarına yönelik yerli üretimin geliştirilmesi desteklenmelidir. Şehirleşmede yatay mimari esas alınmalı, kentsel ortak yaşam, kentsel aidiyet, mahalle kültürü ve kent bilincini geliştirecek strateji ve uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır.

Belediyelerin aldıkları kararların uygulanmasını ve kaynaklarının yerindelik ilkesi çerçevesinde kullanılmasını sağlamak üzere hizmet öncelendirmeleri yapmaları temin edilmeli ve vatandaşların katılım sürecini güçlendirecek mekanizmalar oluşturulmalıdır.

İçme ve kullanma suyu şebekesiyle hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı 2020 yılı itibarıyla yüzde 99 seviyesindedir. Yerleşime yeni açılan alanlar ve mevcut şebekelerin yenileme ve bakım çalışmaları dışında içme suyu şebeke inşaatı ihtiyacı azalırken içme suyunu artırmaya ihtiyacı artmıştır. İçme ve kullanma suyu şebekelerinde fiziksel su kayıplarının azaltılmasına ve atık su arıtımına yönelik olarak belediyelerin su, kanalizasyon ve altyapı projelerinin desteklenmesine devam edilmelidir.

Atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek engellenmesi veya en aza indirilmesi, atığın kaynağında ayrıştırılarak geri dönüşüme kazandırılması amacıyla Sıfır Atık Projesi başlatılmıştır. Uygulamanın başladığı Haziran 2017'den itibaren Ekim 2020'ye kadar 48.445 kurum kuruluş binasında uygulanmaya başlanmıştır. Sıfır Atık Projesi uygulamaları daha da yaygınlaştırılmalıdır.

Sunumunuzda yer alan bilgilere göre 6 milyon 132 bin metrekarelik 35 millet bahçesi yapımı tamamlanmış, 50 milyon metrekarelik 237 millet bahçesi çalışmaları devam etmektedir. Şehirlerimizde sağlıklı yaşam alanları oluşturmak, kentsel yeşil alan standartlarını ve yaşam kalitesini yükseltmek için yapım çalışmaları devam eden millet bahçelerini destekliyoruz.

Kent içi ulaşımında trafik sıkışıklığına bağlı olarak ortaya çıkan zaman kaybı yakıt tüketimiyle çevre ve gürültü kirliliği sorunlarının asgari seviyeye indirilebilmesi, kentlerimizde kaliteli ve konforlu bir ulaşım altyapısının tesis edilmesi için ülkemizde toplu taşımanın ve motorsuz ulaşım türlerinin geliştirilmesi amacıyla önemli yatırımlar yapılmaktadır. Bununla birlikte bisiklet yolu master planı ve uygulama planı hazırlanmalı, bisiklet kullanımını teşvik etmek amacıyla yasal ve finansal destek mekanizmaları hayata geçirilmeli, bu kapsamda şehirlerimizde yeni bisiklet yolları yapılmalıdır. Türkiye'nin bisiklet şehri olarak bilinen Konya 550 kilometreyle Türkiye'nin en uzun bisiklet yolu ağına sahip ildir. Bisiklet yolunu 2023 yılında 625 kilometreye çıkarmayı hedefleyen Konya Büyükşehir Belediyemiz bisiklet kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla bisiklet otoparkları,

bisiklet tramvayı ve bisiklet aparatlı otobüs gibi çok önemli projeleri de hayata geçirmiştir. İlk etapta 50 otobüse bisiklet aparatları monte ettirilmiş olup bisikletler otobüsün arkasındaki aparatlara asarak yolculuk yapılabilmektedir.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bitiriyorum.

Türkiye’de yine ilk kez tramvayda, bisikletle birlikte seyahat edilebilmektedir. Sürekli ring yapan tramvayın içine, bisiklet sabitleme aparatları ve basamaklarına kadar kapılarla senkronize çalışan katlanabilir, hidrolik rampa düzenekleri monte edilmiş olup, istenilen duraklarda bisikletle tramvaya binilip, seyahat ettikten sonra inilebilmektedir. Bu konuda Konya Büyükşehir Belediyesi desteklenmeli, uygulamaları diğer şehirlerimize örnek olarak sunulmalıdır.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Sayın İbrahim Aydın...

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, Bakan Yardımcılarım, çok kıymetli bürokratlar, basınımızın seçkin temsilcileri; öncelikle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Anayasa ve Medeni Kanun ile diğer ilgili kanunlar çerçevesinde sınırları çizilerek güvence altına alınan mülkiyet hakkının tescili ve kayıtlarının muhafaza edilerek vatandaşlara ait mülkiyetin korunması görevi cumhuriyetin ilanından bu yana Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

Genel Müdürlük 11 milyonu aşan işlem hacmiyle yaklaşık 20 milyon vatandaşımıza doğrudan hizmet veren kamu kurumudur. 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla hazineye yaklaşık 16 milyar 200 milyon TL gibi çok büyük harç geliri sağlamıştır.

Ülke genelinde kadastro çalışmaları bitirilmiş, tapu ve kadastro verilerinin kesinleştirilerek elektronik ortama aktarılması çalışmalarında son aşamaya gelinmiştir.

Orman kadastrounun yapılmaya başlandığı 1937 yılından 2005 yılına kadar, altmış sekiz yılda 12 milyon 500 bin hektar orman alanının kadastrou yapılmış ve 4 milyon 650 bin hektar orman alanının tescili sağlanarak tapusu alınabilmiştir. Tabii ki, benim de otuz yıl hizmet ettiğim Orman Genel Müdürlüğü 1937’de “Beş yılda orman kadastrounu bitireceğiz.” diye başlamış fakat orman kadastrou bir ayrı çalışmış, tapu kadastrou bir ayrı çalışmış ve orman kadastrounun yaptığı çalışmalar tescil edilmemiş ve büyük uyumsuzluklar ortaya çıkmıştır ve yıllardır da -benim otuz yıllık meslek hayatımda, şefliğimde, müdürlüğümde, bölge müdürlüğümde- şöyle sıkıntılarla karşılaştık: Vatandaş, tabii, koşarak geliyor “Bak, benim elimde Türkiye Cumhuriyeti devletin verdiği tapu var ama Orman teşkilatı o tapuyu kabul etmiyor.” Büyük sıkıntılar oldu; birçoğunuzun da yakınları bu şekilde karşılaşmıştır.

Ama biz, daha sonra yapılan çalışmalarla 2005 yılına kadar, orman kadastrou ile arazi kadastrou ayrı ayrı yapılmaktayken 3402 sayılı Kadastro Kanunu’nun 4’üncü maddesini değiştiren 5304 sayılı Kanun’la sınırları dâhilinde, orman olan köy ve mahallelerde Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünün kadastro ekiplerinin, orman ve ziraat mühendisi görevlendirmesi yapılmak suretiyle orman ve arazi kadastrounun tek elden yürütülmesi sağlanmış, vatandaşların yaşadığı ve yargıya intikal eden birçok sorun olan hususlar büyük oranda azaltılmıştır. Ayrıca uzun yıllar bitirilemeyen orman kadastrou

bitirilmiş ve yüzde 85 oranında tescili sağlanmıştır. Ben, bundan dolayı gerçekten orman kadastro çalışanlarına da teşekkür ediyorum ama Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüne özellikle teşekkür etmek istiyorum. Ülkemizi büyük bir dertten kurtarmıştır çünkü mülkiyet konusu çok önemlidir.

Bu çalışmalarla 12 bin 500 hektar orman alanının kadastro yapılmış ve 16 milyon 75 bin hektar orman alanının tescili sağlanarak tapusu alınmıştır. 25 milyon hektar orman alanının kadastro yapılarak 21 milyon 400 bin hektar orman alanının tescili sağlanarak tapusu alınmıştır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; gelişen teknolojiye paralel olarak kendini sürekli yenileyen ve güncelleyen tapu ve kadastro teşkilatı haciz, ipotek, her türlü tahsilat, tapu kaydı, tapu senedi ve benzeri hizmetlerin de e-devlet kapısı üzerinden vermektedir. İşlem sahibi vatandaşlarımız tapu müdürlüklerine gitmeden, internet üzerinden başvuru yapıp belgelerini gönderebildikleri, yalnızca imza aşamasında müdürlüğe gelerek işlemlerin tamamlandığı Web Tapu Projesi hayata geçirilmiştir. Pandemi döneminde hem vatandaşlarımızın hem de çalışan personelin korunması sağlanmıştır. Ayrıca işlem taraflarının farklı yerlerde bulunması durumunda taşınmaza yönelik işlemlerin gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Genel müdürlüğün projelerinden biri olan Türkiye tapu sistemiyle ülkemizin ve yurt dışı birimlerimizin herhangi birinde yapılacak başvuru, TAKBİS sistemi üzerinden otomatik olarak iş yoğunluğu en az olan birime yönlendirilerek işlemlerin kişi ve mekâna bağlı olmaksızın en kısa zamanda tamamlanması sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; diğer önemli bir proje olan 3 Boyutlu Şehir Modelleri Üretimi ve 3B Kadastro Altlığı Oluşturma Projesi'yle tapu siciline kaydedilmiş olan arazi ve kat mülkiyetine konu bağımsız bölümlerin 3 boyutlu olarak görüntülenmesi yapılarak vatandaşlarımızın mimari modellerinin incelenmesiyle alacağı konutun kaç katlı binada ve hangi cephede olduğunu görerek gayrimenkul tasarruflarında doğru karar almalarında katkı sağlanacaktır.

Taşınmazların konumunu gösteren mekânsal gayrimenkul sistemi ile tapuda kayıtlı 58 milyon parselin sisteme entegrasyonu sağlanmıştır. Bu sistem üzerinden yürütülen parsel sorgulama uygulamalarıyla “web” üzerinden, mobil parsel sorgulama uygulamasıyla cep telefonlarından parsel ait temel verilerin herhangi bir kısıt olmaksızın ulaşımı sağlanırken e-devlet üzerinden kendi adlarına kayıtlı taşınmazları sorgulama imkânı da getirilmiştir.

Taşınmaz mülkiyetinin güncellenerek korunması ve hizmete sunulması görevini başarıyla yerine getiren, devlet-vatandaş ilişkisinin en yoğun olduğu kurumlardan birisi olan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün çalışmaları kamuoyunda memnuniyetle karşılanmaktadır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; konuşmamım bu bölümünde de Tabiat Varlıklarını Koruma Müdürlüğünün çalışmalarını konuşacağım.

Bilindiği üzere, Antalya ili çevre, turizm, tarım özellikleri bakımından ülkemizin lokomotifine olmaya devam etmektedir. Antalya ili bu özelliklerini ekolojik ve biyolojik yönden barındırdığı zenginliklerine ve orman alanlarına borçludur. Bu doğal zenginliklerin korunarak gelecek kuşaklara aktarılması için Bakanlığımız olarak ilimizde yapılan yeni doğal sit alanı tescilleri ve koruma çalışmalarından dolayı Bakanlığımıza şükranlarımı sunuyorum. Bu kapsamda ilimizde yer alan 4 adet özel çevre koruma bölgesinde yürütülen araştırma ve koruma projeleri 2020 itibarıyla tamamlanmıştır. Bunun yanı sıra ilimizde yer alan 65.187 hektarlık 44 doğal sit alanında korumacı bir yaklaşımla doğal sit tescil işlemleri devam etmektedir. Bu kapsamda, Antalya ilinde 21.782 hektarlık alanda en yüksek koruma statüsü olan kesin korunacak hassas alan Cumhurbaşkanlığı kararıyla tescillenmiştir. Bu Antalya ilimiz açısından koruma adına oldukça önemli bir rakamdır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak 2018’de yüzde 8 olan korunan alan büyüklüğümüzün şu an itibarıyla yüzde 10,6’ya çıkarılması oldukça sevindiricidir. Bakanlık olarak sürdürülen ve 22 ili kapsayan ekolojik koridorlar projesi, potansiyel doğal sit alanlarını araştırma projeleri ve yeni özel çevre koruma alanı ilanlarıyla Bakanlığımızın 2023 yılı korunan alan hedefinin OECD ortalaması olan yüzde 17’ye çıkarılacağına inancımız tamdır. Ülkemizin yeşil alanını oluşturacak ekolojik koridorlar projesinin Samsun, Sinop, Kastamonu, Karabük, Çorum, Kırıkkale, Çankırı, Ankara, Eskişehir, Kütahya, Afyonkarahisar, Bilecik, Isparta, Bolu, Konya, Aksaray, Niğde, Kırşehir, Nevşehir, Kayseri, Yozgat, Sivas illerini ekolojik ağlarla birbirine bağlayacağı ve önümüzdeki yıllarda bu ağa tüm illerimizin de dâhil olacağı inancındayım.

Şu an yaşadığımız pandemi döneminde korunan alan miktarlarının artırılması yönünde atılan adımlarla hem küresel iklimin değişikliğiyle mücadelede hem de salgın hastalıklarla mücadelede ülkemiz tampon görevi yapacaktır. Bu yönde atılacak adımlara sonuna kadar destek vereceğimizi ifade etmek isterim.

Cumhurbaşkanımızın onayıyla 179.926 hektar büyüklüğünde 171 adet doğal sit alanının kesin korunacak hassas alan olarak tescil edilmiş olması da koruma adına yapılan çalışmaların ne denli önemli olduğunun bir göstergesidir.

Bakanlık olarak yürütülen çalışmaların, güncel gelişmeleri de takip ettiğini görmek oldukça sevindiricidir. Bu kapsamda ön plana çıkan insan, doğa ve çevre üçgeninde ülkemizin sahip olduğu doğal kaynakların en etkin şekilde korunabilmesi, bilimsel ve katılımcı yaklaşım çerçevesinde gerçekleştirilmesi amacıyla 20 Nisan 2020 tarihinde Çevre ve Tabiat Varlıkları Kurulunun oluşturulmuş olması da ayrıca takdir edilmektedir.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum.

Evet, 2021 yılı bütçemiz hayırlı ve uğurlu olsun.

Sizleri de saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Antalya’ya ve ülkemize yaptığımız hizmetlerden dolayı hem şahsınıza hem de ekibinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Şevkin...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sayın bürokratlar; 2020 yılı başından bugüne kadar, 3 büyük ölümlü deprem atlattı ülkemiz; Van, Malatya, Elâzığ depremlerini yaşadı. Onun dışında sel, heyelan ve çığ gibi doğal olayların afete dönüştüğü ortamlar nedeniyle ne yazık ki 223 vatandaşımız hayatını kaybetti, 5 kişi çığın altından kurtarılmaya çalışılırken 40 vatandaşımızın hayatını kaybettiği bir olguyla karşı karşıya kaldık. Ardından gerçekleşen İzmir depremiyle beraber, 116 vatandaşımızla yaklaşık 340 vatandaşımız hayatını kaybetti.

Tarih boyunca yüz binlerce insanımızın ölümüne neden olan depremlerle yaşamayı bir kader olarak görmekten vazgeçmek zorundayız. Bilimin, aklın ve teknolojinin mutlaka öncelenmesi gerekiyor bu konuda. Bu deprem haritasına yıllar önce 2012’de de MTA’da çıkarılmış deprem haritasına baktığımız zaman Kuzey Anadolu Fay kuşağında, hemen Hatay’dan başlayıp Muş’ta biten, Muş’tan başlayıp İstanbul’da sonlanan ve yine İzmir’de 17 fay kuşağının paralel olarak yer aldığı ortamda 18 il, 82 ilçe, 500 köyümüz doğrudan 5 ve üzeri deprem üretecek fay hatları üzerinde bulunuyor. 2 kez kanun teklifi

verdim bu konuda, Fay yasasının oluşturulmasıyla ilgili. Bu fay hatları üzerinde bilimsel çalışmalarla -tıpkı sit alanları gibi ya da işte yüksek gerilim hatlarındaki gibi- bir zon oluşturularak buradaki yapıların derhâl boşaltılması ve kentsel dönüşüme uğratılması... Yani burada 100 bin konutu ve 500 bin insanı ilgilendiren bir olaydan bahsediyoruz ama bu fay zonu üzerinde yapılacak bilimsel çalışmayla -50 metre mi, 25 metre mi- bu zon üstünde derhâl kentsel dönüşüme geçilmesiyle ilgili olan fay yasası teklifim Mecliste hâlâ görüşülmedi ne yazık ki.

Evet, şimdi baktığım zaman, ben otuz yıl İller Bankasında harita tahditlerinde ve imar planına esas jeolojik etütlerde yer almış bir jeoloji mühendisi olarak konuşuyorum burada. Sizin sunumunuzu çok büyük dikkatle dinledim Sayın Bakanım. Özellikle Zonguldak'ta, Giresun Yeni Dereli'de, hem Giresun'da hem de Zonguldak'ta siz yeniden bir kentsel dönüşüm yapmışsınız. Yani, şu fotoğrafı gördüğüm zaman -98 depreminden sonra da deprem konusunda doktorasını tamamlamış bir jeoloji mühendisi olarak konuşuyorum- bizim aynı yerde iki yüz yıl, üç yüz yıl derenin akış ve yağış rejimini izleyip taşkın alanlarını buradan ayıklayıp buraya yapılaşma yasağı getirmemiz gerekirken, siz Giresun'da Dereli bölgesine "Yeni Dereli" adını koyarak yeniden yapılaşma... Yani, şu fotoğrafı gördüğüm zaman ben dehşete kapıldım Sayın Bakanım. Burası tamamen yapılaşma yasağı olması gereken bir yerken taşkın alanlarının içerisine yeniden kentsel dönüşüm adı altında bir yapılaşma gerçekleştirmişsiniz. Hem Giresun Dereli'de hem de Zonguldak'ta aynı şey yapılmış fotoğraflara baktığımda.

Yine, altı gün deprem bölgesinde kaldım. Özellikle teknik olarak da inceledim, son cansız bedenini çıkarıldığı noktaya kadar İzmir'de takip ettim deprem olayını. Ne yazık ki 77 kilometre uzakta Samos fayının 6,9 kırılmasıyla bizim İzmir'de, beklenen İzmir depreminin gerçekleşmediği bir ortamda -sizin verdiğiniz rakamlar üzerinden söylüyorum, 4.556 yıkılacak bina olduğunu, 6.464 az hasarlı, 676 da orta hasarlı binanın olduğunu ifade ettiniz- beklenen deprem olmadığı hâlde, neredeyse 11 binden fazla bina hasar görmüş durumda ve oturulamaz durumda.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bu bize neyi gösteriyor? Aslında, ovaların da hemen kuzeydoğusunda dağlık alan var. Ovaların derhâl terk edilmesi gerekirken yine burada kentsel dönüşüm adı altında, aynı yere, yeniden yapılaşma yapıyorsunuz yani kuzeydoğuda hemen dağlık alana yapılması gerekirken yine aynı yere kentsel dönüşümün yapılmasını hayretle izlediğimi buradan ifade etmek isterim.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hemen bitiriyorum efendim.

Fay yasasının bir an önce çıkarılması gerekiyor, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Yasası'nın dönüştürülmesi gerekiyor.

Bir de on binlerce atanmamış mühendis var Sayın Bakanım. Şimdi milyonların harcadığı ifade ediliyor, o çocukların mühendislik birimleri, şehir plancılar, mimarlar ve mühendislerin mutlaka atanması gerekiyor.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederiz efendim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Emin olun ki onlara ödediğiniz maaş hasardan çok daha ucuza mal olacaktır.

Ben teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Osmanağaoğlu...

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, değerli üyeler; sözlerimin başında Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum’un da yakından takip ettiği İzmir’imizde yaşanan deprem hadisesinde, depremin yaşandığı ilk andan itibaren İzmir’imizi yalnız bırakmayan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı personeline, koordinasyonuyla yaralarımızın sarılmasında çok etkin bir şekilde rol alan Sayın Bakanımız Murat Kurum’a, devletimizin cömertliğini İzmir’imizden esirgemeyen tüm kurum ve kuruluşlara alicenaplığını bir kez daha gösteren büyük Türk milletine İzmirli hemşehrilerim ve şahsım adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Gerçekten de yaşanan elim hadisenin hemen ardından yürekleri “İzmir” diyerek çarpan aziz milletimiz, elindeki tüm imkânlarla İzmir’imize çıkartma yapan devletimiz bütün dünyaya birlik ve beraberlik dersi vermiş, gösterdiği dayanışmayla tüm ulusları kendisine hayran bırakmıştır.

İzmir’imiz önümüzdeki süreçte tarihin en büyük kentsel dönüşümüne ev sahipliği yapacaktır. Yerinde ve rezerv alanında toplam 5 bin konutun projelendirilmesi tamamlanmıştır. Söz konusu konutların yapımına bir ay içinde başlanacak, İzmirli hemşehrilerimizin sıcak ve güvenli konutlarına bir yıl içinde oturmaları sağlanacaktır. Bayraklı ilçemizde bin konteynerlik alanda çalışmalar devam etmektedir, önümüzdeki on gün içerisinde sosyal yaşam alanlarıyla birlikte tamamlanması beklenmektedir. İhtiyaç duyulması durumunda Ege Üniversitesi arazisinde 312 konteynerlik bir alan oluşturuluyor olması da çalışmalardan gösterilen hassasiyetin başka bir göstergesidir. Sadece 10 binin üzerinde personelle, bine yakın araç ve ekipmanla vatandaşlarımızın tüm ihtiyaçlarının karşılanıyor olması kira ve taşınma yardımı sürecinin eksiksiz bir şekilde devam ediyor olmasının yanında, mobilya üreticilerimizin, eşyasını alamayan veya binası yıkılan bin aileye her bir ev için 25 bin lira değerinde eşya yardımı yapacak olmasını açıklaması gerçekten hepimizi duygulandıran, gururlandıran bir husus olmuştur.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; önümüzdeki zaman diliminde hepimizi çok önemli görevlerin beklediğini, İzmir’imizin hassasiyetle üzerinde durulması gereken sorunları olduğunu, çözüm girişimleri ertelenmeyerek ciddiyetle problemlerin üzerine gidilmesi gerektiğini hatırlatmakta fayda görüyorum. Çalışmalarınızda İzmir için hassasiyet gösterdiğinizizi görmek samimi ve ciddiyet sorunlarını çözecek adımları atıyor olduğunuzu görmek sevindiricidir.

Diğer yandan, 46 yıl aradan sonra özgürlüğüne kavuşan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin tarihi turizm alanı Maraş’ın ihya ve inşa etmek için göstereceğiniz gayretlerden dolayı şimdiden teşekkür ediyorum. 15 Kasım’da liderimiz Sayın Devlet Bahçeli ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın da katılımıyla gerçekleşen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 37’nci yıl dönümünde dünyaya verilen mesaj sizlerin de katkısıyla yeniden parlayan bir yıldız hâline gelecek olan Maraş’la birlikte çok anlamlı bir hâle gelecektir.

Bu duygu ve düşüncelerle bütçenizin Bakanlığımıza ve yüce Türk milletine hayırlı olmasını diliyor, çalışmalarınızda başarılar diliyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Osmanağaoğlu’na çok teşekkür ediyoruz.

Nurhayat Hanım, süreniz beş dakikadır, lütfen zamanında tamamlayalım.

Buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; Bursa’da tabii o kadar çok çevre sorunu var ki mümkün olduğunca süreme sığdırmaya çalışacağım.

Sayın Bakan, bugün Kirazlıyayla'da Kirazlıyaylalı kadınlar yargılandı, duruşmaları vardı. Sebebi neydi? Sebebi şuydu: Lübnanlı bir maden şirketine karşı topraklarını savunmaktı suçları. Maalesef verilen ÇED raporları nedeniyle artık vatan topraklarını savunan kadınlarının karşısına alay komutanları dikiliyor, kadınlar yerlerde sürükleniyor, kadınlar yüzlerce yıldır yaşadıkları topraklarını çocuklarına temiz bir şekilde bırakmak istiyorlar. Bilirkişi raporları, bu tesislerin çevreye, toprağa, suya, havaya, her türlü canlıya zarar verdiğini somut bir şekilde ortaya koymuş olmasına rağmen maalesef siyasi baskılarla mahkemeler, açılan davaların alelacele reddine karar veriyor. Gerçekten, Kirazlıyaylalı kadınların başına gelenleri pişmiş tavuk bile kıskanır hâle geldi. Yaşadıklarının ben yakından tanığıyım. Ramazan ayında oruçlu oruçlu günlerce nöbetler tuttular, taciz edildiler, gözaltına alındılar vesaire hâlâ bu mücadeleyi sürdürüyorlar. Bu konuda biraz duyarlılık istiyoruz sizden Bakan olarak.

Sayın Bakan, bugün Gemlik'te –zannedersem sabah saatlerinde- 3,5 şiddetinde bir deprem oldu. Gemlik'le ilgili bir iki yıl önce KHK'yle Gemlik'in taşınmasına dair bir kararname çıkarıldı çünkü Gemlik deprem açısından çok yüksek riskli bir bölge, 100 binin üzerinde insan yaşıyor. Allah korusun, bugünkü deprem 3,5 değil de 6'nın üzerinde olsaydı bugün burada olamayacaktım muhtemelen, on binlerce insan enkaz altında olacaktı. Aynı zamanda, Gemlik'te bir gübre fabrikası var ve olacak depremde sadece Gemlik'i değil, bütün Bursa'yı, Marmara Bölgesi'ni de İstanbul'u da gerçekten kimyasal anlamda tehdit eden bir sanayi de söz konusu orada. Bir an önce oradaki dönüşümün gerçekleşmesi gerekiyor. Bir somut örnek vereceğim, orada bir site var, Hisar Sitesi; C blokuyla ilgili hasarlı olduğuna dair rapor verilmiş, diğer bloklar rapor almak için bile başvuramıyorlar çünkü gidecek yerleri yok. Dönüşüm için krediye başvuramıyorlar, 125 bin lira verileceği söyleniyor, zaten orada oturan nüfus yaşlı olduğu için krediden faydalanamıyor, çaresizler, çaresizce bir depremde enkaz altında kalmayı bekliyorlar. Belediyenin çok ciddi çalışmaları var, gerekirse bütün kaynağını, bütçesini Belediye buraya ayırmayı düşünüyor ama sizden de Bakanlık olarak beklentileri var. Gemlik sorununun deprem ve dönüşüm açısından bir an önce çözülmesi gerekiyor. Biraz önce AK PARTİ'li vekil arkadaş da söyledi “Deprem için toplanan paraların şu kadarını ayırdık, bu kadarını ayırdık.” diye ama önemli olan depremden sonra, insanlar öldükten sonra kaynağı ayırmak değil; depremden önce dönüşümün gerçekleşmesine ayırmak ama bu dönüşümü de gerçekten kentsel dönüşüm olarak yapmak gerekiyor. çünkü biraz önce bahsedilen şeyleri biz Bursa'da da gördük, Bursa'da dönüşüm fay hatları üzerindeki binalar dururken Nilüfer gibi sonradan yerleşim yeri olan, rantı yüksek olan yerlerde yapılıyor maalesef. Kıyı kenar çizgisi içerisindeki binalarda da maalesef dönüşüm gerçekleştirilemiyor; buradaki insanlar da çaresizce bekliyorlar.

Sayın Bakan, daha önce basın aracılığıyla söylemiştim, burada tekrar sizi Bursa'ya davet ediyorum ama öyle iktidar partisi vekillerinin götürdüğü yerlere değil, gelin sizi Nilüfer Çayı'nın geçtiği 33 köye değil ama bir köye götürüyüm. İnsanlar uyuyamıyorlar. Nilüfer Çayı yıllardır zehir akıyor. Uludağ'dan çıkıp 33 köyden geçip 103 kilometre boyunca kimyasal akıyor, sanayi atıkları akıyor ve o sularla topraklar sulanıyor. Bursa, hem tarım hem sanayi iç içe geçmiş bir şehir ve insanlar hakikaten uyuyamıyorlar ve zehirleniyorlar. Bursalılar çok yoğun bir şekilde kanser hastalığıyla karşı karşıyalar. Sadece Nilüfer Çayı değil, Kocasu, Mandıras gibi birçok dere zehir akıyor ve bunlar aynı zamanda tarım alanlarını da suluyor.

Sayın Bakan, Bursa havası en kirli şehirlerimizden ve her 5 ölümden 1'isi hava kirliliğine bağlı erken ölüm olarak gerçekleşiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Altaca Kayışoğlu, son cümlelerinizi alalım.

Buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Şunu da söyleyeceğim: Deprem, sel baskını öldürmüyor, yapılan yanlışlıklar öldürüyor. Örneğin, Dudaklı sel baskınında, biliyorsunuz, maalesef 5 canımızı yitirdik. Nedeni şu: En son 2018'deki Susurluk taşkını yönetim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Beş dakika süre verdiklerime ek süre veremiyorum, lütfen son cümlenizi alalım.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Taşkın planında Dudaklı'da sel baskını olmayacağı söylenmiş olmasına rağmen sel baskını oluyor çünkü yanlış yapılan projelerle yağmur tahliye sularının hesaba katılmadığı görülüyor diyorum.

Ve diyorum ki bu bütçeyi lütfen canlar ölmesin diye harcayın. O nedenle bütçe hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Çelik süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçe sunumunu birlikte dinledik. Bakan Sayın Murat Kurum'un işini ciddiyetle yaptığını müşahade ediyoruz ancak Sayın Bakanı da aşan yanlış politikalarla saldırgan ve acımasız rant oburlarının ne ölçüde durdurulabildiği tartışmalıdır.

En büyük çevre katliamı son on beş yılda olmuştur. Altyapı ve yollar, HES'ler, altın ve maden yatırımları adı altında büyük yıkımlar yapılmıştır. En büyük toprak kaybı da bu dönemde olmuştur. Yirmi yıl önce 27 milyon hektar olan tarım toprağı, bugün itibarıyla 23 milyon hektara düşmüştür. Denizler kirletilmiş, yakılan orman alanlarına, sit alanlarına yapılaşmaya izin verildiği müşahade edilmiştir.

İmar Kanunu'nun uygulanmasında çoğunlukla bir kentsel klientalizm modeli görmekteyiz. Bunun somut örneği İstanbul Maslak, Ataşehir ve Ankara Çukurambar'dır. Bu uygulamalar AK PARTİ'nin şehircilik anlayışının âdeta bir göstergesi olarak karşımıza çıkıyor.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir uğultu var, lütfen aramızda konuşmayalım, hatibi dinleyelim.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Bir de sürekli olarak yatay yapılaşmadan söz ediliyor, Allah aşkına bu uygulamaların neresi yatay? Urbanizm, şehircilik aslında bir bilim dalı olarak mevcuttur ancak bu bilime uygun hiçbir imar faaliyetinin icra edilemediğini de görüyoruz. Ülkemizde ilk 20'ye giren bir dünya şehri de yok, küresel şehir hiç yok.

Sayın Bakan, bünyenizde Millî Emlak Genel Müdürlüğü var. Bu Genel Müdürlük tabiatı, mantığı ve işlevi gereği tüm hücrelerine kadar Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı olmalıdır. Peki, ne maksatla Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlanıyor, bunu da anlamak mümkün değildir. Millî emlak siyaseti maalesef bir talan siyaseti hâline dönüşmüştür. Fakir ve çaresiz köylülerin ve çiftçilerin bir şekilde yararlandığı alanlar, dışarıdan gelen yabancılara ihaleyle ele geçirmelerine fırsat veriliyor.

Diğer taraftan, Millî Emlak arşivinin dilerim, tahrip edilmediğine inancımı korumak istiyorum. Millî Emlak bürokrasisini bu vesileyle uyarmak isterim. Siyasi saiklerle hukuk ve ahlak dışı iş yapılmamalıdır. Millî Emlaktan çok fazla şikâyet mevcuttur, bu şikâyet ve mağduriyetlerin asgariye indirilmesi yönünde gayretler bekliyoruz.

Sayın Bakan, Türk belediyeçiliği AKP hükümetlerince Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na uygun olarak Avrupa Birliğinin talebini yerine getirmek amacıyla yeni düzenlemelere sokulmuştur; sadece belediyeler değil, il özel idareleri ve köyler de.

1930 yılından beri uygulanan 1580 sayılı Belediye Kanunu yerine 5393 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe sokulmuştur, büyükşehirler için ise 5216 sayılı Kanun. Ancak bu yasalar da on yıl sürdürülemedi ve arkasından yeni bir düzenleme getirildi 6360 sayılı Yasa'yla; Türk yerel yönetim statüsü bu yeni düzenlemeyle 1930 yılından da geriye götürüldü. Diğer taraftan, kanun hükmünde kararnameyle 1580 sayılı Kanun'da var olan mansup reislik tekrar diriltildi. O zaman niye 5393 sayılı Kanun'u çıkardık, 1580'de zaten mevcuttu.

Son iki yıldır bakanlıkların oluşumunda yerel yönetimlerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığında vücut bulması zaten büyük bir hatadır çünkü kamu düzeni için bir tehdit oluşturmaktadır, kaldı ki Anayasa'ya da aykırıdır. Bakınız, 14 bin köy statüsünü yitirmiştir, 30 il özel idaresi kapatılmıştır. Biliyorsunuz, inceleme, araştırma ve soruşturmalar İçişleri Bakanlığında fakat diğer işler Çevre ve Şehircilik Bakanlığında. Bu, mantiken olmaması gereken bir durumdur.

Ayrıca sizlere hatırlatmak isterim 5779 sayılı Yasa'yı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelik, süreniz dolmuştur. Son teşekkür cümlelerinizi alabilirsek...

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) - 5779 sayılı Yasa'da -Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun- buradaki oranların mutlaka artırılması gerekiyor. Artırıldığı takdirde belediyeler kısmen de olsa...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz...

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir cümle lütfen.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım; bütçeniz hayırlı olsun; vatanımıza, milletimize hayırlı olsun. Sizlere de başarılar diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Tulay Hatimoğulları, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırun...

Sayın Bakan, siz sunumunuzu yaparken çocuklarımızın emaneti olarak gördüğümüz dünyamızı yeşil alanlarıyla, çevresiyle, doğasıyla daha yaşanabilir bir hâle getirmek üzerine bir görüş belirttiniz. Bunun gereklilikleri acaba yerine getiriliyor mu? Buna uygun bir planlama ve bütçeleme yapılıyor mu? Kesinlikle hayır.

AKP iktidarı denilince akla gelen şey şantiye, inşaat; ülkeyi gerçekten 5'li şirkete teslim etmiş olan bir anlayış geliyor; Kolin, Cengiz, Limak, Kalyon gibi şirketlere.

Cumhurbaşkanı bir gün televizyona çıktı ve sordu, dedi ki: "İstanbul'da bu dikey yapılaşma neyin nesi?" Sanki daha önce kendisi İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı değildi, sanki kendisi 2002'den beri bu ülkeyi yöneten bir Başbakan ya da Cumhurbaşkanı değilmiş gibi. Yatay yapılanmadan bahsediyor. Bu da bu sektörde yeni bir rant kapısının habercisi. TOKİ'ler ülkenin doğasını, depreme karşı güvenilirliğini, kentin tarihini, sosyolojik yapısını, hafızasını bozan bir proje ama bu projede ısrar

devam etti. Ayrıca, ekonomi inşaat sektörü üzerinden sanki gelişiyormuş gibi aktarıldı. Sadece burada yanıltılan... Ekonomik anlamda da büyük bir çıkmazın içine sokulmuş oldu Türkiye bu planlamayla demek isterim.

Tarım arazileri de imara açıldı. Kaldı ki bu pandemi zamanında özellikle tarım sektörünün önemine ve Türkiye'nin bir tarım ülkesi olmasına sıklıkla vurgu yapıyoruz ama buna rağmen yine tarım alanlarının inşaatla, yapılanmaya nasıl açıldığına tanıklık ediyoruz.

Mersin Akkuyu'da nükleer santral projesine devam ediliyor. Tarsus'ta yapımı planlanan Tarsus Biyokütle Enerji Santrali Projesi Raporu'nu onayladınız. Cumhurbaşkanı kararıyla Adana'da 9, Artvin'de 1, Bolu'da, Erzurum'da toplam 14 bin dönümlük alan yayla alanı olmaktan çıkarıldı.

Kaz Dağları'nı altın madenciliğine açmak için, çevrecilerin bütün direnişlerine rağmen ısrarınızı sürdürüyorsunuz.

Hasankeyf sular altında.

Van Zilan Deresi'ndeki durum ortada.

UNESCO'nun listesinde olan Diyarbakır Hevsel Bahçeleri'ni millet bahçesi yapmak istiyorsunuz.

Dersim Gözeleri'ne de göz diktiniz.

“Doğal ekoloji koridoru” olarak lanse ettiniz millet bahçelerini. Aslında doğal ekoloji koridorlarını ortadan kaldırarak betona bulaşmış olan millet bahçelerini bunların yerine ikame etmeye çalışıyorsunuz. Kanal İstanbul için her yerde çok şey söylendi, Mecliste de Meclis dışında da. İstanbul kentinin yükü çok ağır, bu yükün ağırlığı bilindiği hâlde bu yükün üstüne yük bindiriliyor. Sadece İstanbullu değil, bütün Türkiye Kanal İstanbul'a karşı ama Kanal İstanbul'da hedeflenen, Katar Emirinin eşi Sheikhha Moza'ya parselleri satmak, başka sermaye gruplarına Kanal İstanbul Projesi'ni bir rant kapısı olarak açmak.

Sayın Bakan, sizin Bakanlığınızın uhdesindeki çalışmalarda belediyelerin ve yerel yönetimlerin önemine sizler de ayrıca vurgu yaptınız sunumuzda ve koordineli yürüttüğünüz işlerden bahsettiniz. Peki, Bakanlığınızın görevi belediyelerle eşit ilişki kurmak değil midir? Cumhuriyet İttifakı'na mensup olmayan belediyelere karşı merkezî Hükûmetin tutumu ve ayrıca Bakanlığınızın tutumu ortadadır ve çok yanıltır. Bakın, HDP belediyelerine kayyum atandı, halkın iradesi gasbedildi ve orada atanmışlar atanmışlarla iş yapar bir hâlde gelmiş durumda. Peki, HDP belediyelerinde HDP'ye oy veren vatandaşın hakkını kim koruyacak? Bu konu da Cumhuriyet İttifakı'nın tarihindeki kara lekelerden biri olarak kalmaya devam edecek.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Aydın Özer Bey salonda mı? Yok.

Süleyman Bülbül? Yok.

Seyit Torun? Yok.

Abdurrahman Tutdere? Yok.

Fikret Şahin Bey'in çok kısa bir söz talebi var, buyurun.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Daha sonra.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sonra, peki.

Levent Gök Bey burada.

Levent Gök Bey'e söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır Levent Bey.

LEVENT GÖK (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakan, benim soracağım soru çok kısa ve özlü bir soru buna net bir cevap vermenizi özellikle rica edeceğim. Çünkü ileride karşılaşılabilecek kimi endişelerimi gidermenizi rica edeceğim. Bildiğiniz gibi Türkiye'nin başkenti Ankara'nın Çankaya ilçesine bağlı Saraçoğlu Mahallesi'yle ilgili olarak bir restorasyon süreci başlattınız. Arzu ederdim ki tüm sivil toplum kuruluşları, mimarlar, bu konuda söz söylemek isteyen herkes ve halkın katılımıyla, herkesin katılacağı bir proje hazırlansın. Bu projeye ilgili çok ciddi tereddütler var. Yapmış olduğunuz açıklamalarda kimi ağaçları koruyacağınızı, evleri aslına uygun koruyacağınızı ifade ediyorsunuz ama Sayın Bakan, orada, 4 binden fazla ağacın olduğu bir alanda yaklaşık 280-285 anıt ağacı koruyacağınızı ifade ediyorsunuz. Şimdi, kamuoyu zannediyor ki Saraçoğlu Mahallesi'nde bu kadar ağaç var, hâlbuki ağaçların sayısı 4 binin de üzerinde. Bu geri kalan ağaçları ne yapacaksınız? Bu ağaçlarla ilgili olarak yapacağınız tasarruflarda kesme ya da ağaçların zarar görmesine neden olacak uygulamaları engelleyecek misiniz? Bu çok önemli bir soru Sayın Bakan. Yani orada sadece anıt ağaçlar değil, onların dışında kalan ağaçların durumunun da mutlaka değerlendirilmesi gerekir.

Sayın Bakan, bu konuda özellikle Saraçoğlu Mahallesi'yle ilgili olarak özgün mimarinin korunacağını ifade ediyorsunuz. Özgün mimari korunurken otel yapacağınızı ve oradaki parsellerin altında otoparkların yapılacağı ifade ediliyor. Bu yapılacak oteller ya da otopark bu özgün mimarinin korunmasında size bir engel teşkil etmeyecek mi? Özgün mimariyi ne derece etkileyecek? Çünkü işin içine oteller ve pek çok arabanın da gireceği otoparklar düşünüldüğünde, doğal olarak oranın mimari yapısının bu olumsuz durumdan etkilenmesi söz konusudur.

Sayın Bakan, esas sormak istediğim soru şudur: Bildiğiniz gibi Saraçoğlu Mahallesi'nin mimarı Alman mimar Paul Bonatz'dır. Paul Bonatz 1956 yılında vefat etmiştir. Bildiğiniz gibi Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre mirasçılarının hakları, telif hakları ve onların tazminat haklarının doğuracağı bir yasal süre var. O da eserin sahibinin ölümünden sonra yetmiş yıllık bir süredir. Dolayısıyla, Saraçoğlu Mahallesi mimarı Bonatz'ın 1956 yılında öldüğünü bildiğimize göre yetmiş yıllık koruyucu olan süre 2026 yılında dolmaktadır. Esas sorum da işte buradadır Sayın Bakan. Saraçoğlu Mahallesi'nin yapımıyla ilgili çalışmalar yapılırken Paul Bonatz'ın yani oranın mimarının varislerinden izin alınmış mıdır, alınmamış mıdır? Benim sorum bu kadar kısa ve net Sayın Bakan. Cevaplandırırsanız çok teşekkür ederim.

Sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Gök.

Şimdi Sayın Şahin'e söz veriyorum, çok kısa bir söz talebi vardı.

Buyurun lütfen.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Teşekkür ederim Başkan.

Sayın Bakan, Balıkesir Gönen ilçesi Çatak köyünde bulunan kömür madeni, pasa ve çöplerini Balya'nın Koyuneri köyünün tarım alanlarına, derelerine ve meralarına dökmektedir. Çevre ve halk sağlığına zarar veren bu uygulamanın önlenmesi için gerekli işlemlerin yapılmasını Balya köylüleri adına talep ediyorum.

Yine Balya ilçemizde, geçmişte Fransızlar tarafından işletilip terk edilen kurşun ve çinko maden atıklarının analizinde atıkların kanserojen olduğu, çevre ve insan sağlığına zararlı olduğu tespit edilmiştir. Alanda 1 milyon metreküp zararlı maden atığı bulunmaktadır. Bakanlığınız tarafından bu büyüklükteki atığın başka bölgeye taşınmasının mümkün olamayacağı, bulunduğu yerde rehabilite edilmesinin uygun olacağı bildirilmiş fakat 2017 tarihinden bu yana herhangi bir işlem yapılmamıştır. Bu maden atığının bir an önce rehabilite edilmesi için Bakanlığınızdan talepte bulunuyorum.

Çok teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Sibel Özdemir.

Süreniz beş dakikadır.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve tüm katılımcılar; şöyle ki, Avrupa Birliği müzakere sürecine 2005 yılında başladık ve gerçekten 2009 yılında da çevre “chapter”ını, faslını açma başarısını gösterdik.

2009 yılından bugüne 7 bakan değişti ve neredeyse bir buçuk yılda bir bakan değişiyor. Sayın Bakan, sizi, baktığımız zaman, gerçekten çok ciddi çevre ve şehircilik sorunları varken radikal kararlarla sorun çözen, kısa vadeli sorun çözen bir Bakan olarak değil de maalesef kronik, yapısal, çevresel sorunlarımızı -tabii ki yanlış politikalar neticesinde bugünlere gelen sorunlarda- sanki bu sorunları çözen değil de bu doğa ve çevre afetleri sonrasında olay yerinde hemen hızlıca bulunmanızla, müdahalenizle hatırlayacağız.

Umuyoruz ki bundan sonraki süreçte -görevinizde sanırım iki yılınız kaldı- iktidarınızın öncelemediği, önemsemediği çevre, kent sorunlarını kısmen de olsa çözen bir Bakan olarak hatırlanırsınız ama ben bugünkü bütçenize baktım, gerçekten çok sorunlu bir bütçe. Bir defa, dağılımını söylemediniz, bu kadar küçük bir bütçenin binde 2 düzeyinde bir pay ayrılmış. Avrupa Birliğine baktığımız zaman, gerçekten bütçelerinin yüzde 35’ini çevre ve doğal kaynaklara ayırıyorlar ve uzun vadeli bir perspektif ortaya koyuyorlar. Yani olası karşılaştığımız çevre sorunlarına nasıl... Biz sizin bütçenizde bunu görmedik, mevcut afetlerde neler yapıldığını söylediniz.

Evet, rapora biraz atıf yapmak istiyorum. Avrupa Birliğinin son raporunu incelediniz mi Sayın Bakan? Bürokratlar burada, AB müdürlüğünüz de buradaydı. Gerçekten, AB ilişkilerimiz zaten tarihin en kötü noktasında ama sizin Bakanlığınızı ilgilendiren konularda gerçekten mevzuat düzenlemesinde geriye gidiyoruz. Birçok alanda, AB atık su, atık yönetimi, çevresel etki direktifi gibi... Bunları doğru uygulamadığımız tespitleri var, halkın katılımı ve çevresel bilgiye erişim hakkına ilişkin AB müktesebatına uyum sağlamadığınız var. İklim değişikliği, Paris Anlaşması -bugün Sayın Bakan da söyledi- ciddi bir sorun olarak duruyor. Çevreyle ilgili yatay mevzuatta hazırlık noktasında geri düzeydeyiz. Mekânsal veri altyapısının kurulması direktifi, ÇED mevzuatındaki hükümler, çevreyle ilgili birçok sorun ve en önemlisi, bakın, halkın katılımı ve çevresel bilgiye erişimi hakkında “ciddi endişeler” ifadesini kullanmış yani ve bu Kanal İstanbul sürecinde de bunlara şahit olduk zaten. Hava kalitesi, atık yönetimi, doğanın korunması, yani başlığını açtığımız bir mevzuat uyumlaştırılması yapmamız gereken bir noktada ciddi geriye gidişler var.

Zamanım çok kısıtlı, Kanal İstanbul konusuna gelmek istiyorum bir İstanbul Milletvekili olarak. Gerçekten temel bir sorun alanı, maliyetli bir proje, katılımcı ve şeffaf bir süreç maalesef yürütülemiyor. Sadece bir toplantı yapıldı. Bakın, Büyükşehir Belediye Başkanımız göreve geldiği andan itibaren 17 farklı bilim alanında 29 bilim insanıyla, uzmanla bilimsel verilere dayalı çalıştay yaptı, sonra bir toplantı yaptı. Bunlar gerçekten -ben de bir akademisyenim- ÇED raporu niteliğinde ama siz bunları

yok saydınız. Yani burada gerçekten Sayın Başkan İmamoğlu'nun ortaya koyduğu ve ısrarla hepimizi uyardığı, size de zaman zaman atfı yaptığı şeylerle ilgili gerçekten nedir amacınız? Neden böyle bir katılımlı toplantı yapmıyorsunuz ve o raporları neden incelemiyorsunuz ya da siz kendiniz yapıyor musunuz? Projenin gereği olan gemi trafiği, gemi kazaları; bunların hiçbir gerçekliği yok, verilerle de ortada zaten. Doğal olarak şöyle, bakın, çok ciddi veriler de var, bu çalıştay sonucunda bilimsel veriler. Yapılan alan -benim de seçim bölgem olan bir alan- Kanal İstanbul, çok büyük bir kısmı orman köyü niteliğinde ve yüzde 7'si orman alanı, yüzde 44'ü ise tarım alanı. 134 milyon metrekare tarım alanı yok olacak, tarımsal ve hayvancılık faaliyetleri ve buradaki geçim kaynakları sona erecek. Su sorununu Sayın Zeybek dile getirdi, gerçekten ciddi bir su kaynağı sorunu yaşayacağız ve orman alanlarımızı tahrip edeceğiz. Ama en önemli sorun, İstanbul'da deprem sorunuyla ilgili ciddi kaygı yaratan sonuçlar doğuracak. Bununla ilgili, gerçekten İstanbul'un en temel sorunu, belki Kanal İstanbul süreciyle beraber deprem sorununu masaya yatırmanız gerekiyor. İşsizlik, yoksulluk, trafik, eğitim, sağlık yani sizin iktidarınız döneminde İstanbul'da ve uzun süre yönetimini gerçekleştirdiğiniz İstanbul'da ciddi sorunlar yumağı oluştu. Yapılar, imar sorunu ve bunları incelememiz gerekirken ve Sayın Başkanın da böyle bir iradesi varken neden bu iletişimi sağlamıyorsunuz, bunu dikkatinize sunmak istedim.

Sayın Bakan, şunu söylemek istiyorum: Depremle ilgili gerçekten ne yapacağız? Yani bu kadar riskli bir sorun karşısında nedir öneriniz? Bütçenizde nasıl...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Özdemir, son cümlelerinizi alalım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, şunu söylemek istiyorum Sayın Bakan: Gerçekten, baktığımız zaman, sorunlar var Bakanlığınızı ilgilendiren. Bakın, Meclise de birçok yasa geliyor, sizin sorun alanınızı ilgilendiren konular ve hepsi de çok sorunlu ve çok kritik. Zaman zaman geri çekilmesi ya da... Sizin AK PARTİ'li milletvekillerinizin imzasıyla gelen bu yasa teklifleriyle, çevreyle ilgili -daha dün birçok tartışma vardı- sizin bu konuya bakışınız nedir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Özdemir, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Sayın Ali Kenanoğlu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlığınızla ilgili olarak şunları ifade etmek isterim. Öncelikle ÇED raporları var, hani bu çevre örgütlerinin, köylülerin doğasına, coğrafyasına, suyunu yönelik birtakım projeler karşısında ellerindeki belki de tek dayanakları ÇED raporları ya da işte ÇED'le ilgili durum. Şimdi, burada baktığımız zaman ilginç bir şey görüyoruz yani Bakanlığınız bu tür konularda köylülerin yanında değil de şirketlerin yanında yer alıyor. Hani, belki eleştirilere konu olsa bile örneğin Aile Bakanlığının kimi davalarda mağdur yanında müdahil olduğunu duyuyoruz, bazen haberlerden dinliyoruz, ki yeterli olmadığını ya da o konudaki politikaları da eleştirdiğimizi biliyoruz. Ancak yani sizin Bakanlığınızın bütün bu davalarda, bu süreçlerin hepsinde köylülerden, doğası, çevresi, suyu tahrip edilen insanlardan yana değil, şirketlerden yana tavır sergilediğini görüyoruz. Bunu örnekleriyle ifade edebiliriz. Şimdi, bakıyoruz, şirketler kapasiteyi eksik gösterip “ÇED Gerekli Değildir” kararıyla faaliyetlerine devam ediyor ve bu konuda etkin bir inceleme yapılmıyor ki Sayıştay raporlarına da girmiş bu. Diğer taraftan, bitişik ada, parseldeki işletme sahibi tek işletme sahibi olmasına rağmen ayrı ayrı müracaat edip muafiyet alıyor ve buradan işini yürütüyor. Mahkeme “ÇED Gerekli Değildir” kararını iptal etmesine rağmen çalışmasına izin veriliyor, göz yumuluyor Samsun Çarşamba Ovası'nda

olduğu gibi. Daha önce davalık olup Danıştay kararıyla durdurulan projeler yeniden başlatılıyor, Van Ereçiş Zilan Deresi'nde olduğu gibi. Diğer taraftan, pandemiye fırsata çevirip şirketler lehine, çevre ve doğa savunucuları aleyhine tavırlar sergileniyor yani inanılır gibi değil. Örneğin, Kaz Dağları'nda, orada hiçbir çıkarı olmayan, hiçbir maddi beklentisi olmayan insanlar sırf yaşadıkları doğayı, çevreyi korumak adına bir nöbet tutuyorlar kendilerince. Onlara pandemi nedeniyle "Pandemi kurallarını ihlal ettiniz." diye binleri bulan, 10 binleri, 100 binleri bulan -100 binin üzerinde- para cezası kesiliyor. Yani ne hikmetse bu virüs AK PARTİ mitinglerine hiç bulaşmıyor, oraya gidenlere hiç bulaşmıyor ama Kaz Dağları'nda nöbet tutan insanlara bulaşıyor!

Şimdi, her şeye rağmen yine ayağınıza takılan ÇED'i devre dışı bırakmak için acele kamulaştırma kararını da devreye sokuyorsunuz. Şöyle bir örnek var, bu ilginç yani 15 Şubat 2020'de yine basına yansımış bir ÇED vakası. Muğla'nın Yatağan Termik Santrali'ne kömür sağlayan bir köyden kömür çıkarılacak "ÇED Gerekli Değildir" kararı veriliyor, arkasından köylüler kararı dava ediyor, önce karar iptal ediliyor sonra köylüler aleyhinde temyiz ediliyor filan derken, açıkçası mahkeme işlemi sürerken, daha henüz sonuçlanmamışken şirket Bakanlığınıza tekrar başvuruyor ve İkinci bir ÇED Raporu süreci başlatıyor. Siz burada kimden yanasınız? Doğadan, çevreden mi yanasınız yoksa şirketlerden mi yanasınız? Aslında sorunun cevabı da uygulamalarda çok net bir şekilde belli oluyor.

Şimdi, diğer bir konu, belki burada hiç dile getirilmediğini düşündüğüm için söylüyorum; Alevilerin ibadethaneleri var yani inanç, ziyaret yerleri var daha doğrusu, ibadethane tanımı belki uygun olmayabilir ama ziyaret ettikleri yerler var, ibadet alanları diyebileceğimiz yerler var ve buralarla ilgili çok ciddi bir saldırı var yani şöyle saldırı... İşte; Dersim Munzur Gözeleri, Halvori Gözeleri, Adıyaman Kömür beldesi, Sivas Hafik Beykonağı, Antalya Abdal Musa gibi bunları sayabiliriz. Şimdi, buralarda ne oluyor? Maden sahaları ilan ediliyor ve arkasından, itiraz edildiği zaman Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kuruluna müracaat ediliyor, oradan da "Uygundur" raporu geliyor. Dolayısıyla, burada da bir saldırı söz konusu. Bu anlamıyla, burada halkın beyanını ve onların değerlerini esas almak gerektiğini görmemiz gerekiyor.

Son olarak, burada çevre ve ekoloji savunucularına bir laf atıldı, ben bunu şöyle cevaplandırmak isterim: Biz ormanları kimin yaktığını trollerin attığı "tweet"lerden değil, yakılan ormanların söndürülmesini engelleyenlerden ve yakılan orman alanlarını imara açanlardan biliyoruz. Gerisi; yapılan yolsuzluğu, haksızlığı, hukuksuzluğu, terör söylemleriyle tartıştırma, konuşturama, kapatma, üstünü örtme yöntemidir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bitirdim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Hüseyin Yıldız'a söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır Sayın Yıldız, hassasiyetle uyanmanızı istiyorum.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – PKK açıkça "Biz yakıyoruz." dedi.

(AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, söz verdim.

Değerli arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım. Herkes sırası geldiğinde görüşlerini ifade etsin. Lütfen...

Hüseyin Bey...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlar, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli basınım; saygılarımı sunuyorum hepinize.

Sabah Sayın Bakanım sunum yaparken gerçekten bir taraftan sevinmiştim, çok çevreci bir açıklama yaptı. Sayın Bakanım, ben beş yıldan beri bu Meclisteyim, aynı Komisyondayım, sizi takip ediyorum, bakanlar içerisinde çalışkanlığınıza şahidim o yüzden size teşekkür ediyorum ama Aydın'da JES'lerin bize verdiği zararı şöyle kendiniz görün. Geçen hafta ben oradaydım, yine, bakın, şunu otoyolda çektim, şu şekilde Sayın Bakanım.

Yine, Aydın'da ölüm sayısında Türkiye'de 2'nci sıradayız. Yine, şurada Sayın Bakanım, otuz yıllık zeytin ağaçları, görüyorsunuz, JES'ler bu hâle getirdi Aydın'ı. Şurada, yine, yirmi yıllık incir ağacımız bu hâle geldi. Yine, zeytin ağacımız ve şurada da Hasan amcanın oğlu hüngür hüngür ağlıyor. Bu da incir ağacına JES'lerin verdiği zarar.

Sayın Bakanım, tabii ki enerjiden faydalanacaklar, biz buna karşı değiliz ama çevreye uyum sağlayacak yatırımlarla bunu halletmemiz gerekiyor. Şu an orada yapılan JES elektrik santrallerinin yüzde 70'i çevreye zarar veriyor; yüzde 30'u da gerçekten uyguluyor, çevreye zarar vermiyor. Özellikle Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne de defalarca söylememize rağmen, personeli gidiyor, herhangi bir şey yapmadan, ufacak bir ceza keserek geri dönüyor. AK PARTİ'li Aydın milletvekili arkadaşlarımız burada, kendileri şu an anket yapsa Aydın'ın yüzde 99'u bu projeye karşı. Gelin, beraber, jeotermal elektrik santralleri yerine halka faydalı şeyler yapalım. Yani evleri ısıtabiliriz, seracılıkta kullanabiliriz. Eğer bu şekilde devam ederseniz, inanın ki on yıl sonra Aydın çölleşecek Sayın Bakanım.

Yine, İzmir'de deprem olduğunda ben İzmir'in Torbalı ilçesine gitmiştim. Torbalı ilçesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının elemanları, bu arkadaşlarımız geldi; Torbalı Belediyesinin binasının ağır hasarlı olduğunun raporunu tuttular ve bu binanın merkezde olduğu için acilen yıkılması gerektiğini söylediler. Çevre ve Şehircilik Bakanlığından aldığı talimatla da Belediye o binayı yıktı, şu an küçük bir yere yani Kültür Merkezi'ne taşındı, bu bina yıkıldı. Yalnız, 2014'te, biliyorsunuz, Torbalı'yı AKP'li Belediye Başkanı almıştı. Biz o zaman kaybederken Torbalı Belediyesinin 20 milyon bütçesi vardı ve borçsuz bir belediye bıraktık, 2019'da 170 milyon lira borçlu belediye aldık ve satılan malları da saymıyorum. Bu 170 milyon borcun bir buçuk yıl içinde 60-70 milyonuna yakını size ödendi yani özellikle sizin Bakanlığa borcu olduğu için. Şimdi, ben özellikle sizden rica ediyorum Sayın Bakanım; bu, borçlu bir belediye, bir buçuk yılda 70 milyon civarında bir borç ödedi, 100 milyon bir borcu var. Bununla ilgili iki alternatif var, ya siz yapacaksınız bu binayı ya da bu Belediyeye yardımcı olacaksınız, kefil olacaksınız, yurt dışında uzun vadeli, on yıllık, yirmi yıllık çok uygun fiyatlı krediler var. Bu konuda Sayın Başkanımızın da sizden bir randevu talebi var. Bu konuda sizden yardımcı olmanızı özellikle rica ediyoruz çünkü merkezde kalan bir yer ve şu an en büyük sorunu, hizmet binası yok, küçükçük bir yerde şu an hizmet veriyorlar.

Sayın Bakanım, yine, Didim civarında -burada gündeme getirmiştik- orada deniz patlıcanları toplanıyor. Sizinle ilgisi yok gibi ama çevreyle ilgisi var. Bu deniz patlıcanları özellikle yılda 150 bin ton kumu temizliyor, denizi temizliyor ama maalesef, bir Çin firması 200-300 tane tekne kiralayarak... Şu an Akbük Koyu'nda ve Didim koylarında 400 tane tekneyle katliam yapılıyor. Bunun da bir an önce durdurulması gerekiyor. Aksi takdirde, önümüzdeki dönemde... Hepimiz biliyoruz ki önümüzdeki dönem Türkiye'nin kurtuluşu hizmet sektöründe yani turizm sektöründedir. Bugün, İspanya 120 milyar dolar ciro yaparken biz hâlâ 34 milyar dolardayız. Sizin hedefiniz, 2023'te turizmden 75 milyar dolar gelir elde etmek.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hüseyin Bey, son cümlelerinizi alalım.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Eğer böyle giderse, bu şekilde turizmimizi de katletmiş oluruz.

Bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

İYİ PARTİ Grubundan Sayın Zeki Hakan Sıdalı hazır galiba.

Sayın Sıdalı, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

ZEKİ HAKAN SİDALI (Mersin) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları, bürokrasimizin değerli temsilcileri, çok kıymetli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu konuşmaya Çevre Bakanlığı idealimi paylaşarak başlamak istiyorum. Çevre Bakanlığı diğer bakanlıklarla en fazla kesişen ve hatta diğer bakanlıkların merkezinde yer alması gereken bir Bakanlık. O nedenle, Çevre ile diğer bakanlıklar arasındaki ilişki iyi kurgulanmalı. Mesela çevre-ekonomi ilişkisi nasıl olmalıydı? Dünya ekonomide büyüme modelinden kalkınma modeline, fosil ekonomiden düşük ya da sıfır karbonlu ekonomiye geçerken Türkiye yeşil ekonomi yerine hâlâ kahverengi ekonomide direnç gösteriyor. Neden? Çünkü iktidarınız ekonomide özel sektörün gelişmesini desteklemek yerine devlet organizasyonunu büyütmeyi öngören bir vergi politikası takip ediyor. Dünyada bu gelişmeler yaşanırken Çevre Bakanlığı ne yapıyor? Ekonominin daha verimli çalışmasını teşvik etmesi gerekirken kıt kaynaklar verimsiz kullanılıyor. Toplanan vergilerin kaynağı, çevreyle doğrudan ilişkili şeyler. Bütçeyi 23 milyon araçtan alınan yakıt vergileriyle, MTV, ÖTV, KDV'yle çeviriyorsunuz. Oysa Bakanlığınız, ulaşım politikalarında daha fazla karbon salımı yapan fosil yakıtlı binek araç kullanımının teşviki yerine, daha az karbon salan toplu ulaşımın, pil teknolojilerinin, elektrikli araçların teşvik edilmesinde etkili olmalıydı. Çevre ve iş yapma standartlarının düşük, politikaların eksik, denetimlerinin yetersizliği olması nedeniyle kara yolları üç yılda bir yeniden asfaltlanmamalıydı. Son on sekiz yılda 550 milyon ton asfalt, 916 milyon ton çimento dökülmemeliydi. Bunlar yapılacaksa “Çevre”nin bir Bakanlık olmasının ne anlamı var? Artık çevreyi ekonominin üzerinde bir yük olarak görmek yerine, çevreyi ekonomide yapısal reformu sağlayan, verimliliği artıran bir faktör olarak değerlendirebilmesiniz. Artık yeşil olmayan bir bütçe, devlet, kent, kredi, iş yapma biçimi 21'nci yüzyıl dünyasında tutunamaz. Doların yeşiline değil, doğanın yeşiline odaklanın; emin olun, herkes daha kazançlı çıkacak.

Çevre-enerji ilişkisine bakalım mesela. Dünya baz yük korkusu olmadan yenilenebilir enerjiye odaklanırken, Türkiye enerjide yüzünü güneşe dönen, ithal eden değil üreten, kahverengi değil yeşil, merkezi değil yerel, dikey değil yatay enerji çözümleri geliştirebilmeliydi. Dünya enerji verimliliğine odaklanıp ekonominin enerji yoğunluğunu azaltırken, Türkiye hâlâ daha çok enerji üretmeye, daha da kötüsü, daha çok enerji tüketmeye çalışıyor. Enerjiyi artırmak yerine enerjiyi yöneterek, atıl, kurulu kapasite yatırımlarının önüne geçmelisiniz. Artık dünyanın birer birer vazgeçeceğini ilan ettiği termik santralleri teşvik etmekten, yenilerini kurmaktan vazgeçin. Elektrik, doğal gaz faturalarından daha fazla vergi toplayacağız, yandaşa daha çok sermaye transfer edeceğiz diye devleti obez yapmayın. Ülkenin doğasının, rekabetçiliğinin, ekonomisinin bozulmasına neden oluyorsunuz. Peki, sizce Çevre Bakanlığı anlattığımız bu politikaların neresinde?

Yalnız bu başlıklarda değil, Çevre Bakanlığı çevreye ilişkin işlerde de geri kalıyor. Dünya iklim kriziyle karşı karşıya ancak siz plan yapmaktan öteye geçmiyorsunuz. Oysa iklim krizine uyum ve azaltım uygulamalarını şimdiye kadar hayata geçirmeliydiniz. Ülkemizde sıcaklıklar her geçen gün artarken kuraklık ve susuzluk tüm sektörleri etkiliyor. Bugün, yükselen enflasyon rakamlarının ardında gıda enflasyonu ve iklim krizinin de olduğunu görmemiz gerekiyor. Dünya, iklim krizine karşı birlikte

mücadele etmek için adım atıyor. 197 ülke tarafından imzalanan Paris İklim Anlaşması'nı Türkiye niçin hâlâ Meclisten geçirmiyor? Anlaşmayı onaylamayan tek G20 ülkesi biziz. Angola, Eritre, İran, Irak, Lübnan, Libya, Güney Sudan ve Yemen'le birlikte anlaşmayı onaylamayan 10 ülkeden biriyiz. Siz bu ülkelerle aynı listede Türkiye'nin anılmasından rahatsız olmuyor musunuz?

Gelelim şehirciliğe. Yılda 20 milyon ton buğday, 9 milyon litre süt üretilen Türkiye'de kişi başına 1 ton buğday ve süt düşmezken, Türkiye 2017 yılında 80,5 milyon ton çimento üreterek kişi başına 1 ton çimento üretmiş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım Sayın Sıdalı.

Süreniz dolmak üzere.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) - Çimentonun ömrü elli ile yüz yıl olarak kabul edildiğinde her yıl 1 ton çimento nasıl tüketilir?

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – İhraç ediyoruz çünkü.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) - Böyle şehircilik politikası olur mu? Hükûmetiniz, Türkiye'yi yık-yap ekonomisine, inşaat cumhuriyetine, beton kentler ülkesine dönüştürdü

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Sıdalı, süreniz dolmuştur.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Tamamlıyorum Başkanım.

Artık, Bakanlığınız “Kalkınma eşittir inşaat” denkleminin zihniyetini değiştirmeli.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Sıdalı, sağ olun.

Şimdi HDP Grubundan Sayın Filiz Kerestecioğlu.

Buyurun lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli katılımcılar; Sayın Bakan, sunumuzda “Çevresel Etki Değerlendirmesiyle çevresel etkisi olabilecek tesislere gerekli önlemleri aldık.” dediniz ancak 2019 Sayıştay değerlendirmesi, bazı işletmelerin söz konusu belgeleri hazırlamamak için kapasitelerini olması gerekenden daha düşük gösterdiklerini, sizin de normalde ÇED raporu hazırlaması gereken bu işletmelere “ÇED Gerekli Değildir” kararı çıkardığınızı ortaya koydu. Ayrıca, ÇED süresi başlamadan veya tamamlanmadan inşaatla başlayan ya da faaliyete geçen işletmelere cezalarda kanunsuz bir şekilde indirim yapıldığını da kayda geçirdi. 2019 yılında bu nedenle ortaya çıkan çevresel yıkım ve ekonomik zarar hakkında bize detaylı bilgi verir misiniz? Bir sorum bu.

İkinci bir soru: Danıştayın aldığı çok sayıda yürütmeyi durdurma ve iptal kararına rağmen veya dava süreci devam etmesine rağmen birçok projenin devam etmesinde sizin payınızı bilmek istiyoruz. Son on yıl içinde Danıştay kararlarına rağmen devam eden projelerin kaç tanesiyle ilgili idari işlem başlattınız?

Evet, Şehircilik Bakanlığının kentin kültürel ve tarihî dokusunu korumasını beklersiniz, normalde böyle olması gerekir ancak görüyoruz ki Bakanlığın böyle bir kaygısı yok. Ankara'daki Saraçoğlu Mahallesi'nde veya İstanbul'daki tarihî Bomonti Bira Fabrikasında gördüğümüz gibi, şehir merkezlerindeki korunması gereken kültür varlıklarının talanına tanık oluyoruz.

Bomonti Bira Fabrikasıyla ilgili verdiğimiz soru önergemizde size Bomonti Bira Fabrikası binalarının üstelik de hâlen süren bir dava olmasına rağmen neden yıkıldığını, bu bölgenin neden hafızadan silinmek istendiğini sorduk. Cevap vermişsiniz, teşekkür ederim ancak gelen yanıt şöyle diyor: “Yıkıyoruz, ihya ediyoruz.” Şimdi, ihya etmek ne demek bilmiyoruz ama bu binaların yıkılması

için defalarca müracaat edilmiş, yıkılmaması yönünde ise 5 karar var. En sonunda, Anıtlar Kurulu şöyle diyor: “Yıkıma değil ama söküme izin veriyorum.” Şimdi, bu da literatüre yeni kazandırılan bir kavram herhâlde; yıkım değil söküm. Biz çelik bir binadan söz etmiyoruz, betonarme bir Osmanlı yapısından söz ediyoruz. Nasıl sökülebilir böyle bir bina? Aslında, o sokak “birahane sokağı” olarak biliniyor ve işçi sınıfının çalışma mekânı ile kentlinin bulunduğu bir yer burası ve bira bahçesine gelen İstanbullular ile fabrika işçileri burada sosyalleşirlerdi. Benim anneannem ile dedemin o bahçede fotoğrafları vardır yani bu bir kent hafızasıdır aslında ama bir taraftan bu hafıza silinmeye çalışılırken diğer taraftan sahibi Turizm Bakanı olan Voyage Otelleri mesela, şu anda Bodrum’da Torba’yı talan etmiş durumda. Bütün sahiller halka kapatılabiliyor ve orada her türlü içki de serbest, Bodrum’un her türlü hafızasını yok etmek de serbest. Çünkü ben aynı zamanda orada büyüdüm ve benim babam oranın ilk pansiyonlarından birini yaptı 1970’li yıllarda, hâlâ iyi anılır çünkü en fazla vergiyi verdi. Biz oranın kültürüne, geleneğine sahip çıktık; kimseye sahil kapatmamak bir yana, hizmet vermek için çabaladık o yıllarda ama şimdi baktığınızda bunları göremiyorsunuz maalesef.

Şimdi, üç gündür lastiklerden konuşuyoruz, gerçekten çok şey öğrendim. Az önce bir mesaj geldi ve siz de biliyorsunuz, lastik yenilenebilir enerji de değil, biyokütle de değil ve diyorlar ki: “Ankara Gölbaşı’nda Lösante Hastanesi, LÖSEV Sağlık Kenti ve Lösemili Çocuklar Köyü var. Siz, Sayın Bakan, birinci derece kanserojen olan dioksini lösemili çocuklara mı solutacaksınız?” Gerçekten bunu soruyorlar. Her şey bir tercih meselesi Sayın Bakan, doğadan ve insandan yana olma tercihi; size de bunu temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi Sayın Ulaş Karasu’ya söz veriyorum.

Sayın Karasu, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan sunumunun büyük bir bölümünde deprem ve kentsel dönüşüme ayırdı sunumunu. Ben de bu konudaki yanlış uygulamalara değinmek istiyorum.

Bilindiği üzere, İzmir’de meydana gelen depremin ardından Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir Deprem Araştırma Komisyonu kuruldu. Ben de bu Komisyonun üyelerinden biriyim.

Deprem komisyonları, Türkiye Büyük Millet Meclisinde 1997, 1999 ve 2010 olmak üzere yirmi üç yıl içinde 3 kez kurulmuş durumda. Bu komisyonlar birtakım önerilerde bulunmuş, deprem bölgesindeki vatandaşlarımızı ziyaret etmiş, sonunda da birer rapor hazırlamış. Şimdi, 1997 ve 1999 yılındaki raporu incelediğimizde karşımıza çıkan birtakım ortak noktalar var. Bunların en önemlisi de imar affı uygulaması. Her iki komisyon da kaçak yapılaşmanın önünü açan imar affı uygulamalarından derhâl vazgeçilmesi gerektiğini söylemiş ama aradan geçen zamanda yine birçok kez Mecliste imar affı yasaları çıkarılmış. Ve ne yazık ki Sayın Bakan da 2019’da yaptığı açıklamada “İmar affı binanın sağlam olduğunu göstermiyor” açıklamasında bulunmuştu. Yani, imar affı dediğimiz hadise tamamen kaçak yapılaşmanın, denetimsizliğin önünü açıyor, bu da depremde can kaybına davetiye çıkarıyor. Ayrıca 3 komisyonun bir başka ortak önerisi ise meslek odalarının çevre ve şehircilik uygulamalarında daha aktif rol alması yönünde olmuş. Fakat hep birlikte gördük, İzmir depreminde özellikle İnşaat Mühendisleri Odası’nın sahaya inmesine ve inceleme yapmasına dahi izin verilmedi, devre dışı bırakıldı.

Bir diğerkonu kentsel dönüşüm. Kentsel dönüşümde en önemli nokta vatandaş ile yüklenici firmaların anlaşabilmesi. Burada da devreye inşaat maliyetleri giriyor. Bugün, çok değil, bundan bir yıl öncesine göre demir fiyatları yüzde 50’den fazla, çimento fiyatları yüzde 60 yükselmiş durumda. İnşaat malzemesi maliyetlerinin yükseldiği koşullarda kentsel dönüşümden istediğimiz verimi almamız ise imkânsız. Sayın Bakana sormak istiyorum: Özellikle kentsel dönüşümün bu kadar gündemde olduğu bir dönemde inşaatdaki girdi maliyetlerinin düşürülmesi noktasında herhangi bir çalışmanız mevcut mudur?

İzmir noktasında size bir soru sormak istiyorum, bu dönüşümle ilgili. Yerinde dönüşüm projelerinin TOKİ tarafından yapılacağı ifade ediliyor. Parasını vatandaşın ödeyeceği bu projeleri Kamu İhale Kanunu 21/b’ye göre mi yapacaksınız? İhaleleri davet usulüyle mi gerçekleştireceksiniz?

Yine, kentsel dönüşümle ilgili bir başka konu var. Çanakkale’de 3 bin kişinin yaşadığı 86 bloklu sosyal konutlara 2013 yılında “Depreme Dayanıksız” raporu verildi. Yedi yıl önce verilen raporun ardından hem kat malikleri hem de belediye çalmadık kapı bırakmadı. Belediye bu konuda çok da güzel bir proje hazırladı. İktidar milletvekilleri bu alanın riskli alan ilan edildiğini söylüyor ancak öyle bir karar yok; aksine, riskli alan değil, 6306 sayılı Kanun’a göre riskli yapı tespiti yapılarak tek tek dönüşümün mümkün olacağı belirtilmiş durumda. Belediyenin projesi onaylanmadı. Yani burada bu bölgenin neden riskli alan ilan edilmediğini anlamak mümkün değil. 86 bloktan bahsediyoruz ve buranın tek tek riskli yapılarla ilgili kanuna uygun yapılması hem ekstra maliyet hem de zaman kaybı anlamına geliyor. Vatandaşlarımızın artık ufak bir sarsıntıda yürekleri ağızlarına geliyor, büyük bir korkuyla yaşıyorlar, birçoğu evlerinde oturmak istemiyor. Bu nedenle, Çanakkale Sosyal Konutları’nda çok hızlı bir şekilde adım atılması gerekiyor. Burada Sayın Bakana neden bu bölgenin riskli alan değil de riskli yapı kapsamına alındığını sormak istiyorum. Bu kadar bürokratik zorluğun gerekçesi, Çanakkale Belediyesinin Cumhuriyet Halk Partili bir belediye tarafından yönetiliyor olması mıdır?

Son olarak da meslektaşlarımızın sesini duyurmak istiyorum. Binlerce inşaat mühendisi, şehir plancısı ve mimar atama bekliyor sizlerden. Hepsi kendi mesleklerini yapmak, faydalı olmak istiyor. Kentsel dönüşümün, depremin konuşulduğu bir süreçte özellikle inşaat mühendislerinin, mimarların, şehir plancılarının daha fazla devlet kurumlarında görev alması, atamalarının yapılması ve denetimde aktif rol oynamaları gerekiyor. Kurumlara bir yılda alınan inşaat mühendisi sayısı 100’ü dahi geçmiyor. Umarım, bu sayılarda bir artışa gidilir ve inşaat mühendislerinin kurumlardaki sayısı artar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Sayın Mahir Polat, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

MAHİR POLAT (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının değerli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle İzmir depremi sırasında görevinizi yapmak için göstermiş olduğunuz tüm çabalar için depremi yaşayan bir İzmirli olarak hepinize teşekkür ediyorum. Ama tüm iktidar milletvekili arkadaşlarımızın da “ama”sız, “fakat”sız bir şekilde bugün hâlâ görevinin başında olan İzmir Büyükşehir Belediyemize ve tüm kurumlarına teşekkür etmesini bekliyorum.

Yine, az önce milletvekili arkadaşımız Nilgün Hanım konuşurken Cumhuriyet Halk Partili yöneticilerin AFAD çadırlarına evlilik cüzdansız alınmadıklarına dair açıklama yaptığını söyledi. Bu, mesnetsizdir. Lütfen, eğer biliyorsa kim olduğunu, söylemesini talep ediyorum.

Sayın Bakanım, İzmir depremi hepimiz için erken bir uyarı olmuştur. Ülkemiz, fay hatları üzerinde kurulmuş büyük kentlere sahip. Biz İzmir depremi sırasında çaresizliği gördük, enkazların başında günlerce bekledik, hepimiz o enkazlardan acıları kaldırdık ve hâlâ insanlar evsizler. Umarım -istemeyiz ama- olası bir Marmara depremi ve tekrarında bir İzmir depremiyle ilgili yeterli önlemleri alırız. Bununla ilgili sorumluluğun başta sizlere ait, sonrasında da tüm kurumlara ait olduğunu düşünüyorum.

Sunumunuzu büyük bir dikkatle dinledim. Sunumunuzun büyük bir çoğunluğunda çevre kısmı yoktu; şehircilik kısmı, kentsel dönüşüm ve deprem vardı. Dilerim ki bundan sonra çevre kısmını çok daha fazla göz önüne alırsınız çünkü salgın sürecinden sonra, sağlıklı bir çevreye sahip olmamızın ne kadar değerli olduğunu hep beraber öğrenmiş bulunmaktayız.

Bugün, su kaynaklarımız, yer altı sularımız, toprağımız, havamız kirlenmiş durumda. Yapılan bilimsel araştırmalarla ilgili kamu kuruluşlarının değerlendirmeleri ve TÜİK istatistikleri bu gerçeği önümüze koyuyor. Yüzey sularının yüzde 80'i, yer altı sularımızın büyük kısmı kirlenmiş durumda. Vatandaşlarımızın yüzde 50'si sağlıklı içme suyuna ulaşamıyor. Kentlerimizde hava kirliliği boyutları artıyor. Yeşil alanlarımız yok denecek kadar az. Tarım alanlarımız, meralarımız yapılaşma, sanayi, enerji ve benzeri yatırımlarla amaç dışı kullanılmaya başlanmıştır.

Türkiye, Avrupa Birliği bölgesi sayı ve kapasitesi baz alındığında en fazla linyit ve taş kömürü yakıtlı termik santrale sahip ülkedir. Kömür kaynaklı elektrik üretimi güneş enerjisinin yaklaşık 15 katı, rüzgâr enerjisinin de yaklaşık 6 katıdır. Yani termik santraller yerine, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerjiye Türkiye'nin yatırım yapması gerekmektedir.

Temiz Hava Hakkı Platformu tarafından yapılan analizlerde, 2017 yılında Türkiye'de hava kirliliği kaynaklı ölümlerin sayısı, trafik kazası kaynaklı yaşam kayıplarının 7 katıdır yani bu da ne kadar sağlıksız bir havada yaşadığımızı gösteriyor. Salgının etkisinin solunum sistemi rahatsızlıkları üzerinde yarattığı tahribat bilimsel verilerle ortadayken benim kentimde, Aliğa'da kirli bir havada insanlar yaşıyor ve maalesef, bununla ilgili yeterince önlem alınmamaktadır.

Geçtiğimiz yıllarda Çeşme'de yaşanan gemi kazası ve Foça'daki deniz kirliliği felaketi ile bölgemizde gemi trafiğinden kaynaklı çevresel kaza risklerini bir kez daha yaşadık. Bu süreçte acil müdahale ve temizlik çalışmaları yürütülmesine rağmen, kirlilikle yaşanan çevresel maliyetler karşı karşıya olduğumuz riskleri bir kez daha ortaya koydu.

Yine, özellikle Gaziemir'de 2007 yılında tespit edilen radyoaktif atıklarla ilgili süreç hâlâ devam ediyor. Ülkemize girişi yasak olan nükleer atıkların ne şekilde geldiğine dair daha henüz bir sonuca varılmadığı gibi, acil bir şekilde o nükleer atıklar Gaziemir'den kaldırılmadığı gibi, Gaziemirli de nükleer atıklarla yaşamaya mahkûm edilmiş durumdalar.

Sayın Bakan, 22 kentte yapılan yeşil alan miktarlarıyla ilgili verdiğiniz bilgi, evet, umut vericidir; 6 milyon metrekaare yeşil alan yapılmış fakat bir örnek vermek isterim: Son bir yılda İzmir ve İstanbul Büyükşehir Belediyeleri, ikisi sadece 2 milyon 100 bin metrekaare yeşil alan yapmış. İzmir Büyükşehir Belediyesinin beş yıllık planlamasında ise 32 milyon 720 bin metrekaare planlama var, sizin ise 77 il için toplam 50 milyon metrekaare; bunu artırmak zorundayız.

Bir de Sayın Bakanım, bu atıklarla ilgili, atık yönetimi sadece Cumhurbaşkanımızın ve eşinin himayelerine konulamaz, himayeleriyle anlatılamaz; güçlü bir Çevre Bakanlığına ihtiyaç duyulmaktadır bunun yönetimiyle ilgili diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de İYİ PARTİ'den Sayın Metin Ergun'a söz veriyorum.

Sayın Ergun, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

METİN ERGUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın kıymetli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, 21'inci yüzyıl dünyasında çevreyi önceleyen bir ekonomi ve kamu yönetimi anlayışı hem yerel hem ulusal hem de küresel siyasetin merkezine yerleşmiştir. Bugün ülkemizin ve dünyanın temel sorunları çevreyle doğrudan veya dolaylı bağlantılıdır ve çevre konusu ilk bakışta yerel gibi gözükse de sınırları aşmakta ve tüm insanlığı ilgilendirmektedir. Bildiğiniz gibi, özellikle hayvanların doğal yaşam alanlarının tahrip edilmesi sonucu ortaya çıktığı varsayılan koronavirüs pandemisi tüm dünyayı etkilemiş, doğayı ve çevreyi korumanın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir. Maalesef, yaklaşan küresel iklim krizi de aynı şekilde herkesi etkileyecektir. Bu sebeple, çevre ve doğaya insanlığın ortak mirası ve geleceği olarak bakmak durumundayız.

Sayın milletvekilleri, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de artık 20'nci yüzyılın büyüme ve kalkınma modeliyle devam etmek mümkün değildir. Artık, ekonomide katma değer yaratmak kadar, çevreyle olan ilişkimizin sürdürülebilir olması da bir mecburiyet hâline gelmiştir. Bu hususta, iktidarın on sekiz yıldır Türkiye'de uyguladığı beton ekonomisi ile yüksek karbonlu ekonomi modelinin sonuna geldiğimiz açıktır. Çünkü bu model iktisadi açıdan verimsizdir, ekonomik açıdan rekabetçiliği azaltmaktadır ve daha önemlisi çevresel açıdan sürdürülebilir değildir. Doğaya ve çevreye önem vermeyen bu anlayış, artık Türk ekonomisinin önünde engel teşkil etmeye başlamıştır. Mesela, Avrupa Yeşil Mutabakatı gibi uluslararası ticarete çevreyi korumayı amaçlayan düzenlemeler, Türkiye'yi sanayiden dış ticarete, eğitimden tarıma kadar çevreci bir dönüşüme zorlamaktadır. Bundan dolayı çevre dostu üretim kriterlerini karşılamayan ülkelerin doğal olarak iktisadi rekabetçiliği azalmaktadır. Dolayısıyla, birçok alanda ihtiyaç duyduğumuz yapısal reformların merkezinde hukuk, demokrasi, özgürlük kadar çevre politikalarının olması gerekmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu konuda inisiyatifli ele almak durumundadır. Ancak ne yazık ki hem mevcut sistemin doğası hem de iktidarın son derece yanlış siyasi ve ekonomik tercihlerindeki ısrarı sebebiyle bu mümkün gözükmemektedir.

Sayın milletvekilleri, iktidarın on sekiz yıllık çevre politikalarını ele aldığımızda, göllerin yok edilmesinin, nehirlerin, derelerin HES'lerce kurutulmasının, tarihi, turistik, doğal ve tarımsal sit alanlarının imara açılarak beton işgaline uğramasının, yer altı ve yer üstü sularının kirlenmesinin ve ormanların katledilmesinin, yakılmasının ne yazık ki vakayiyadiyeden olduğunu gördük. Özellikle seçim bölgem olan Muğla'da doğal sit alanlarının yakılması ve sit alanı vasfının kaybettirilmesi sonucu rantı kurban edildiğini çok yakından biliyoruz. Ve yine biliyoruz ki, bu sadece Muğla'ya has bir durum değildir, Türkiye'nin tamamında karşımıza çıkan bir olgudur. Ne yazık ki Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bu konuda vebali ve sorumluluğu çok büyüktür.

Sayın milletvekilleri, iktidarın şehircilik uygulamalarına baktığımızda ise estetiği ve kimliği olmayan, tarihi kültürümüzden yoksun bir şehircilik anlayışıyla karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz. Ayrıca, ülkemizin deprem gerçeğine uygun bir kentsel dönüşüm konusunda da kayda değer bir ilerleme sağlanmamıştır. Zira, 1994-2019 arasında İstanbul'da olduğu gibi on sekiz yıldır da tüm Türkiye sahilinde deprem gerçeği hiçe sayılmış ve şehirlerimiz âdeta rantı feda edilmiş durumdadır. Geldiğimiz aşamada Bakanlığın öncülüğünde, çevre ve şehircilik konusunda ciddi ve kapsamlı reformlara ihtiyaç duyduğumuz artık saklanamaz bir gerçektir.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2021 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, Sayın Ergun.

Şimdi de HDP Grubundan Sayın Züleyha Gülüm’e söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, kendi sözüme başlamadan önce, hukuksuz bir şekilde gözaltına alıp tutukladığınız eski dönem MYK üyemiz ve milletvekilimiz, yıllarca ekoloji mücadelesi yürüten Beyza Üstün’ün sözlerini aktarmak istiyorum. O, cezaevinde de olsa yaşamı savunmaya, doğayı savunmaya devam etmek için bugün buraya bu sözlerini aktarmamızı istedi. Çünkü o, yıllarca Dersim’de, Fatsa’da, Kaz Dağları’nda, Artvin’de ve Türkiye’nin dört bir yanında ekoloji mücadelesi verdi. Önceliği her zaman, sizin aksinize, tüm canlıların yaşam hakkı oldu. Siz, tutsak etseniz de mücadeleden vazgeçmeyeceğini bir kez daha gösterdi ve Beyza Üstün diyor ki: “Dün, bugün, yarın birbirine hiç bu kadar karışmamıştı.”

2021 yılı bütçesi önceki yıllarda olduğu gibi, doğal ekosistemler üzerindeki sermaye baskısını, talan ve tahribatı artırmayı hedefliyor. İzmir depremi fırsat bilinerek Murat Kurum tarafından inşaat sektörüne kentsel dönüşüm ve rezerv yapı alanları üzerinden rant sağlamaya dönük açıklamalar yapılıyor. Enerji Bakanı tarafından, yenilenebilir enerji yatırım garantileri üzerinden, önümüzdeki dönem enerji şirketlerine yeni teşviklerin verileceği ve kamusal varlıkların şirketlere transfer edileceğine dair demeçler veriliyor. Tarım Bakanı, açıkça, tarım alanlarının maden şirketlerine açılmasına dönük çalışmalar yaptıklarını beyan ediyor. Dolayısıyla, 2021 bütçesi, son yirmi yılda doğanın, emeğin sömürüsü programının bir devamı niteliğinde.

AKP sözcülerinin ivme kazanacağını söyledikleri politikaların ne olduğunu geçmiş uygulamalarına bakarak görmek hiç de zor değil. Üçüncü havalimanı, geçiş garantili otoyol projeleri, Kaz Dağları ve diğer yörelerdeki madencilik projeleri, suyun şirketlerin kullanımına tahsis edilmesi, kentsel ve kamusal alanlarımızın yok edilmesi sürecine hız verileceği çok açıkça görülüyor.

Kıdem tazminatının gasbına yönelik tasarı, şimdilik geri çekilmiş olsa da emeğin haklarının siyasal iktidarın hedefinde olduğu ve genel bir sermaye programıyla hareket edildiğini gösteriyor. Aynı şekilde, ekoloji hareketinin ve muhalefetin tepkileri nedeniyle torba yasadan bazı maddeler çekilmiş olsa da diğer tüm maddeler çekilen maddelerle aynı ruhu taşıyor.

Gelecek için yapılan bütçe, dünyanın programını ve bugün sermayenin içinde bulunduğu krizin karakterini taşıyor. Bugünkü krizden dünyanın politikalarıyla çıkamayacağız çok açık. Bu politikalar yaşamın yasalarına göre yok hükmündedir. Gerçekten çözüm istediğiniz varsa sermayeden değil, doğadan, halktan yana bir bütçe planlanmalıdır. “Bizler nerede olursak olalım özgür yarınlar için yaşamı savunmaya, doğanın talanına karşı mücadele etmeye devam edeceğiz.” diyor Sevgili Beyza Üstün.

Evet, ben bundan sonrasında kendi ilgili cümlelerimi kuracağım. Bir İstanbul Milletvekili olarak Kanal İstanbul’dan bahsetmek istiyorum: Gerçekten, ısrarla üzerinde durduğunuz her türlü engellemeyi, Kanal İstanbul’a karşı muhalefetini yürüten, ekoloji mücadelesini yürüten insanlara her türlü gözdağı vermeye çalıştığınız bir projeden bahsediyoruz ve İstanbul halkı diyor ki: “Ya Kanal ya İstanbul.” İkisinden birini tercih edeceksiniz aslında ama siz ısrarla Kanal’ı tercih ediyorsunuz. Bu Kanal’ın getirecekleri neler? Yerleşim alanlarını yok edeceksiniz, elli yıllık hafriyat ortaya çıkacak ve bunun getirdiği sonuçlarla karşı karşıya kalacağız, 23 milyon metrekare orman alanı yok olacak, 136 milyon

metrekare tarım alanı yok olacak -bu alan İstanbul'un tarım alanının yüzde 13,5 'ini oluşturuyor- arıtma tesisleri, boru hatları, mezar yerleri, yol yapımları gibi pek çok alanda yeniden yapılanma gerekecek ve bunların hepsi halkın cebinden çıkacak, 427 milyon metreküp su rezervi ortadan yok olacak ve bugün İstanbul'un su sorunu da zaten açıkça durumu ortaya koyuyor.

Kanal İstanbul için sadece merkezden ayrılan para 75 milyar. Yani Bakanlığınızın kentsel dönüşüm ama aslında "rantsal dönüşüm" diye söyleyebileceğimiz proje için ayırdığı paranın tam 7 katı. İstanbul halkı, Kanal İstanbul'u istemiyor, diyor ki: "Bizi depreme karşı koruyacak mekanizmalar üretin. İstanbul'u talan edecek, yaşanmaz hâle getirecek, dengesini tümüyle ortadan kaldıracak ve hatta en önemlisi de deprem açısından çok daha riskli bir hâle getirecek Kanal İstanbul Projesi'nden bir an önce vazgeçin. Bizi depreme karşı koruyacak güvenlik önlemlerine bu konudaki bütçe'yi ayırın. Bütçe, Kanal İstanbul'a değil, deprem için ayrılın."

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Gülüm.

Şimdi CHP Grubundan Sayın Ednan Arslan.

Buyurun.

Süreniz beş dakika.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli Bakanım ve değerli hazırun; öncelikle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Ben de bir İzmir Milletvekili olarak depremde göstermiş oldukları samimiyet, iyi niyet ve yapmış oldukları çalışmalardan dolayı Sayın Bakana ve bürokrat arkadaşlarına bir kez daha teşekkür etmek istiyorum.

Evet, İzmir'de bir deprem yaşadık, hep beraber ciddi bir felaketin eşiğinden döndük. Devletin tüm kurumları, İzmir Büyükşehir Belediyemiz ve ilçe belediyelerimizle beraber iyi niyetle, iyi bir koordinasyonla işin o ilk andaki şaşkınlığını üstümüzden atarak güzel bir iş birliği yaptık orada; bu anlamıyla da bu iyi niyet ve iş birliği için teşekkür etmek isterim. Eksiklerimiz var mı? Tabii ki var, bizim de eksiklerimiz var, herkesin eksikliği olabilir. Önemli olan, bu eksikleri yerinde ve zamanında tespit edip bunları gidermektir.

Şimdi, Sayın Bakanım, buradaki önemli sıkıntılardan biri bu orta hasarlı bina meselesi. Yani şimdi bu orta hasar, neye göre orta hasar? Yani az hasarın ne kadar fazlası orta hasara girer, ağır hasarın ne kadar azı orta hasara girer? Yani sonuç itibarıyla, biz orta hasarlı binalar için insanlara "Evinde oturma; bunu bir yıl içinde güçlendir, bir yıl içinde güçlendirmezsen yıkacağız." diyoruz ama orta hasarlı binalarda bu güçlendirme işinin ben çok da sağlıklı bir şey olduğunu düşünmüyorum. Bakın, Bakan Yardımcılarımız var, çok kıymetli Bakan Yardımcılarımız yani onlar da teknik olarak katılırlar bize bir mühendis olarak. Orta hasarlı binayı biz ne kadar güçlendirirsek güçlendirelim asla onun hasarını sıfırlayamayız. Yani sonuç itibarıyla, ben şuradan da bir soru sormuştum Sağlık Bakanlığımıza, demiştim ki: "İzmir'deki hastanelerin ne kadarı depreme dayanıklı, ne kadarı dayanıksız?" Orada bana ilginç bir cevap gelmişti. Gelen cevapta diyor ki: "İlimizde yapılan değerlendirmelerde, güçlendirme maliyetlerinin ekonomik olmaması nedeniyle yeni bina yapımına gidilmemektedir." Yani Bakanlığımız bile orta hasarlı ya da depreme dayanıksız binaları güçlendiremiyor, vatandaş nasıl güçlendirecek? Komşuluk ilişkilerini zedeliyor bu iş. 20 dairelik, 30 dairelik binalar var orada yani kiminin parası var, kiminin yok. Kafa kargaşası var "O binada bir daha yaşamak istemiyorum." diyen var, işin psikolojik boyutu var yani bu orta hasarlı bina tanımını bence kaldırmak lazım, bir şey ya vardır ya yoktur; hasarlı

mı hasarsız mı? Hasarsızlara söyleyelim, vatandaşlarımız gitsinler, gönül rahatlığı içinde otursunlar ama orta hasarlı, ağır hasarlı... Zaten ağır hasarlıda oturamıyorlar ama yani bu orta hasarlı tanımını da kaldırıp bu işi ağır hasarlı ya da hasarlı şekline çevirip çözmek lazım.

Bakın, burada 647 tane ağır hasarlı, acil yıkılacak ve yıkık bina var ama 676 tane de orta hasarlı bina var yani biz bir kabaca hesap yaptığımızda 13-14 bin konut ihtiyacı ortaya çıkıyor, bunu vatandaşın inisiyatifine bırakmayalım, bunu devlet olarak biz çözelim. Ben burada vatandaşın çok fazla bir şey yapabileceğini... Yani yapar da çok fazla sıkıntı çekecek. Ya da onlara cazip birtakım finans modelleri sunalım yani onlar finans modelleriyle bu işleri çözsünler.

Süre de tabii kısıtlı, her şeyi de söylemek mümkün olmuyor. Mesela dediniz ki Sayın Bakanım, güzel bir şeydi: “Yapı denetim şirketlerinin olduğu binalar da sınıfı geçti.” ama ben yapı denetim şirketlerinin de denetlenmesinden yanayım. Neden yapı denetim şirketleri denetlensin? Ya, yapı denetim şirketinin kapısından içeriye bir girdiğimizde, orada bir eleman var; vallahi çaycı da o, sekreter de o, mimar da o, inşaat mühendisi de o. Önüne bir kutu içine kaşeleri koymuş, gelen projelerin üstüne basıp basıp geçiyorlar. Zaten denetçi ve yardımcı kontrol elemanı var burada yapı denetimde çalışan. Yardımcı kontrol elemanı çok az bir paraya oraya gelip çalışan yeni mezunlar. Denetçiler ise -zaten on iki yıllık mühendis değilseniz denetçi olamıyorsunuz- artık emeklilik çağına gelmiş büyüklerimiz, saygı duymak lazım birikimlerine ama evden idare ediyorlar bu işleri yani bunları düzeltmekte fayda var.

Mesela, kolon kesilme meselesi var. Beş yılda bir iş yeri ruhsatlarını geri çağırıp sadece statik kontrollerini yapmak lazım. Gene bu kolon kesmeyle ilgili bir şey daha söylemek isterim: Ya, bir kaba inşaat vizesine ihtiyaç var. Nedir bu kaba inşaat vizesi? Sıhhi tesisatın incelendiği, elektrik tesisatının incelendiği ve enerji kimlik belgesinde dediğimiz ısı yalıtımların incelendiği bir kaba yalıtım vizesine ihtiyaç var. Çünkü kolon ve kirişlerde en büyük tahribat aslında o dönemde yapılıyor. Sıvayla kapatıldığı için biz onları göremiyoruz. İşte, sıvayla kapatılmadan önce biz bu tesisatları da elektrik ve sıhhi tesisatlarını da bir an önce denetleyelim.

Bir de sismik izolasyon ve izolatörlerin kullanılması var. Sağlık Bakanlığımızın bu konuda bir çalışması var. 100 yatak ve üzerindeki hastanelerde, birinci ve ikinci derece deprem bölgelerinde var ama bunu daha çok kamu binalarına ve yüksek katlılara da zorunlu hâle getirme yönünde Meclisimiz bir çalışma yaparsa çok değerli ve kıymetli olacağını düşünüyorum.

Süremiz bitti mi Sayın Başkan, devam edeyim mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Şimdi Sayın Bakırlioğlu'na söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, sabahki sunumunuzu izledik, burada “2020 yılı içerisinde çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla 30 bin çevre denetimi yaptık. Çevreyi kirlüten 4.047 tesise 202 milyon lira idari para cezası uyguladık.” demektesiniz. Ancak benim şahsen yaşamış olduğum bir tecrübe bu çevre denetimleri konusunda, çevre denetimlerinin niteliği konusunda daha almamız gereken çok mesafe olduğunu göstermekte.

Şimdi, 28 Şubat 2020 tarihinde Manisa yerel basınına ve Türkiye basınına “Akhisar’da yer alan Başlamış Deresi kırmızı akıyor.” diye bir haber düştü. Ben de bu haberi okudum. Şöyle bir fotoğraf vardı, kıpkırmızı akan bir dere, Akhisar’ın Başlamış Çayı. Bu haberden sonra hemen Manisa’daki Çevre ve Şehircilik İl Müdürüyle temasa geçtim, “Konu hakkında bilginiz var mı, numune alındı mı?” dedim. Çevre ve Şehircilik İl Müdürümüz, bize, konu hakkında bilgilerinin olduğunu, numune almadıklarını, bu kırmızı akan derenin bölgede DSİ’nin yapmış olduğu hafriyat çalışmalarından kaynaklandığını söyledi. Daha sonra, ben Google arama motoruna “dünyadaki kırmızı akan dereler” diye bir ibare yazdım, önüme bir sürü haber düştü, bir sürü görsel düştü. Esasında, bu kırmızı akan dereler, renkli akan dereler bir tek Başlamış Çayı’nda olmamış, dünyanın birçok bölgesinde ve Türkiye’de de buna benzer olaylarla karşılaşmış. İşin tuhafı, bu kırmızı renkli derelerin bulunduğu yerlerde mutlaka bir maden tesisi var ve bunların atık barajı var. Söz konusu Başlamış Çayı’na çok yakın bir mesafede bir nikel zenginleştirme tesisi var ve bunun atık barajı var. Daha sonra, sizin taşra teşkilatınızla, İl Müdürlüğünüzle bir kere daha temasa geçtim. Dedim ki: “Çok yakında bir nikel zenginleştirme tesisi var, atık barajı var, lütfen burada denetim yapın.” Daha sonra, 3 Mart tarihinde zannederseniz yani olaydan dört gün sonra İl Müdürlüğü bölgeye gidiyor ve tesiste incelemelerde bulunuyor ve herhangi bir bulguya rastlanmadığını bana bildirdiler. Daha sonra, 28 Şubattan on gün sonra 9 Mart tarihinde ben bölgeye gittim, bölgede atık barajı... Şunu da göstereyim, bakın, atık barajı şöyle bir şey, kıpkırmızı bir şey. Bu atık barajına çok yakın, yaklaşık 200-300 metre mesafede bir çay var ve bu çay da Başlamış Deresi’ne bağlanıyor. On gün sonra bölgeye gittiğimizde şöyle bir manzarayla karşılaştık yani derenin kıpkırmızı olduğunu gördük. Bu fotoğraflarla beraber, tekrardan Çevre ve Şehircilik İl Müdürüyle görüştük, göreve davet ettik, burada çok ciddi bir çevre felaketi olduğundan bahsettik. Ancak ne yazık ki Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünü harekete geçirmemizin imkânı olmadı. Numune alması gerektiğinden bahsettik, ne yazık ki Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü numune almadı. Biz de Akhisar Belediyesine başvurduk, Akhisar Belediyesi görevlileri bu dereden numuneyi aldılar, daha sonra akredite bir laboratuvara gönderdiler. Buradan gelen sonuçları biz Çevre Mühendisleri Odası İzmir Şubesindeki yetkililerle değerlendirdik, bir rapor hazırladılar. Bu rapor sonucunda, almış olduğumuz su numunesindeki kobalt oranının olması gerekenden 389 kat daha fazla olduğunu, bakırın olması gereken eşik değerden 310 kat daha fazla olduğunu, civanın 71 kat, nikelin 30 kat daha fazla olduğunu ve Yer Üstü Su Kaynakları için Belirli Kirleticiler ve Çevresel Kalite Standartlarına göre de bu derede yoğun bir ağır metal kirliliği olduğunu ortaya koydular. Biz daha sonra, bütün bu belgeleri, bilgileri, raporları, fotoğrafları, hepsini tekrardan taşra teşkilatınıza gönderdik; basın açıklaması yaptık, soru önergeleri verdik, size mektup yazdık “Burada çok büyük bir çevre felaketi var, lütfen harekete geçin.” dedik. Ancak bu kadar çabamıza rağmen ne yazık ki ne İl Müdürlüğünüzü, ne Bakanlığınızı harekete geçirmemizin imkânı olmadı. Ne yazık ki İl Müdürlüğünüz ve Bakanlığınız burada üç maymunu oynadı, “Görmedim, duymadım, bilmiyorum, konuşmuyorum.” dedi ve bunca şey varken, böyle acı bir örnek varken ben şimdi size bir soru istiyorum: Siz Çevre Bakanı olarak bu ülkenin deresine, havasına...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, sürenizi aştınız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Efendim, bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bitirdiniz, süreniz bitti.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Siz bu ülkenin Çevre Bakanı olarak bu ülkenin havasına, suyunu, toprağına sahip çıktığınıza inanıyor musunuz, bu konuda gönlünüz ferah mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi Komisyon dışından gelen vekillerimizin kendilerini hazırlamaları bakımından sıralamasını okumak istiyorum: İlk sırada CHP’den Sayın Seyit Torun, ikinci sırada CHP’den Sayın Aydın Özer, üçüncü sırada İYİ PARTİ’den Sayın Bedri Yaşar, dördüncü sırada CHP’den Sayın Mürsel Alban, beşinci sırada CHP’den Sayın Süleyman Bülbül, altıncı sırada CHP’den Sayın Abdurrahman Tutdere, yedinci sırada CHP’den Sayın Uğur Bayraktutan. Bu sıralamayla söz verip tamamlamış olacağız.

Şimdi Sayın Seyit Torun’a söz vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Torun.

Süreniz beş dakikadır.

SEYİT TORUN (Ordu) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, yaklaşık üç yıldan bu yana -sizin Bakanlığınızdan önce de- yerel yönetimler yasasıyla ilgili bir çalışma yapılacağı sürekli gündeme geldi. Bu konuyla ilgili, geçmiş bakanlarımızla da görüştük fakat daha sonra, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte, Cumhurbaşkanı Yardımcısının başkanlığında bu işin sürdürüleceği ifade edildi. Birçok defa Cumhurbaşkanı Yardımcısından bilgi istedik fakat hep böyle yuvarlak cevaplar verildi. Zaman zaman Bakanlığınız da bu yasa çalışmalarıyla ilgili sürecin devam ettiği yönünde açıklama yaptı fakat görüyoruz ki sürekli torba kanunların içine birkaç madde atılarak süreç böyle yönetiliyor ama biliyoruz ki şu anda yerel yönetimlerin sorunları oldukça büyük, bunun siyasi partisi yok. Sonuçta, belediyelerimiz partisi ne olursa olsun bütün vatandaşlarımıza hizmet ediyor. Fakat görülüyor ki şu anda büyükşehir ve büyükşehre bağlı ilçeler arasında ciddi idari ve mali sorunlar var ve her geçen gün de bu sorun giderek büyüyor. Gene il, ilçe ve beldelerin de sorunları aynı şekilde, hele hele yaşadığımız bu ekonomik buhran sürecinde belediyeler inanılmaz bir sorunlar yumağı içinde hizmetlerini vermekte de ciddi anlamda zorluklar çekiyorlar. Sizin de başkanlığınızda yerel yönetimler yasasıyla ilgili yeni bir çalışma başlayacak mı veya Cumhurbaşkanı Yardımcımızın başkanlığında mı başlayacak? Açıkçası yeni bir yerel yönetimler yasasına şiddetli bir şekilde ihtiyaç var. Eğer bunu da siz başlatırsanız ve bütün siyasi partileri de bu çalışmanın içerisine ortak ederseniz, bu çalışmada herkesin düşüncesi olursa, paylaşımı olursa inanıyorum ki çözümü de çok rahat bir şekilde bulmuş oluruz. Bu konuda sizlerin katkısını mutlaka bekliyoruz

Bir diğer konu, tabii, aslında Karadeniz’in çok önemli sorunu, ülkemizin çok önemli sorunu, altın madenleri. Özellikle Ordu’muzda şu anda orman alanlarının yaklaşık yüzde 66’sı madenlere açıldı. Artık, Altınordu, Fatsa, Perşembe, Ulubey, Gürgentepe, Kabadüz, Mesudiye gibi her ilçemizde maalesef belli alanlar ihale edildi, şu anda çalışmalar gerçekleştiriliyor. O bölgeleri gezdiğinizde, inanıyorum ki bu alınan kararın ne kadar hatalı olduğu ortaya çıkar. Yani gerçekten o eşsiz doğa, o inanılmaz fındık üretim alanları, orman alanları hiçbir şekilde bir daha geri döndürülemez. Ne kadar rehabilite edilse de ne kadar “Oradan ekonomik bir değer elde ediyoruz.” denilse de inanın, bunun bedeli çok ağır olur. Kaldı ki Karadeniz Bölgesi, Ordu su bakımından zengin olarak bilinir ama maalesef aslında su sadece yüzeyden akar, dereler vasıtasıyla denizlere dökülür ve bu açılan, verilen altın madeni ocaklarının hepsinde de su kaynakları var, su yatakları var. Belki ÇED’le ilgili belli çalışmalar yapılıyor olabilir ama ben bu çalışmaların çok titiz yapıldığı anlayışında da değilim. O bölgeleri adım adım gezdim, biliyorum, geçmişten bu yana oralarda hangi üretimlerin yapıldığını biliyorum, bu madenlerin inanın o bölgeye çok ciddi tahribatı olacak.

Şimdi, Fatsa’daki hazır alan yetmiyor gibi bir de genişletildi alan, maden alanı genişletildi. Şimdi, o madende işte, bir düzeltme, yeşillendirme çalışmaları yapılıyor ama bakın, yapılan hiçbir çalışma... Ağaç diktiler kurudu, şimdi çim döküyorlar, rulo çim döküyorlar, inanın o da yaşamayacak orada, o

da yaşamayacak, o da maalesef kuruyacak. Bu maden ruhsatlarının tekrar gözden geçirilip daha titiz bir şekilde değerlendirilmesini istiyoruz ve Ordu’da fındık, çok önemli bir ürün, bu ürünle ve diğer ürünlerle ilgili de ciddi bir tehdit olmaya başladı, bölgemiz için de ciddi bir sorun olmaya başladı. Bu konuda duyarlılığınızı bekliyoruz.

Çok teşekkür ediyorum.

2021 bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Torun, çok teşekkür ediyorum, süresinden önce de tamamladınız.

Şimdi Sayın Aydın Özer’e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Özer.

Süreniz beş dakikadır.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, saygılar sunuyorum bütün hazırına.

Sayın Bakan, ülkenin dört bir yanında halk toprağını koruma savaşı veriyor. Doğayı talan eden şirketlerle hukuk mücadelesini sürdüren halk, yargı kararlarını beklemeyen, hatta dinlemeyen, gözünü rant bürümüş güçlere karşı “Toprağımdan vazgeçmem.” direnişinde. Halk sadece, maden şirketlerinin; mermer ocaklarının, taş ocaklarının veya enerji santrallerinin evlerinin yanı başında kurulmasını istemiyor ama toprağını korumaktan başka amacı olmayan insanımız teröristmiş gibi güvenlik güçleriyle karşı karşıya bırakılıyor.

Bakın, Antalya’da -geçen yıl da söz etmiştim- İbradı’da “Kardelenler Diyarı” olarak bilinen Karamıklı Yaylası’nda NAYA Mermer Şirketi halkın ve çevrenin sağlığını tehdit ediyor. İlçenin ve mahallelerinin tek içme suyu kaynağına 500 metre mesafedeki ocağın madencilik faaliyetlerinin durdurulması için açılan davada bilirkişi heyeti yaptığı incelemeler sonucunda durdurma yönünde bir keşif raporu sundu. Dava devam ediyor ve belli ki sonuçlanana kadar da doğanın canına okunmuş olacak çünkü valiliğin “ÇED gerekli değildir” kararıyla işletme ruhsatı verdiğiniz şirket büyük bir iştahla, hızla çalışıyor. İçme suyuna, ağaç popülasyonuna, kardelenler ve endemik bitkilere kasteden bu şirket oradaki işini bitirdiğinde arkasında kalanı kim, nasıl düzeltecek?

Sayın Bakanım, aynı zamanda bir maden mühendisi, jeoloji eğitimi almış bir kardeşiniz, arkadaşınız olarak söylüyorum, oradaki içme suyuna 500 metre mesafedeki tek kaynak suyu, yer altı suyu bir patlamayla yer değiştirdiği zaman o ilçede, o mahallelerde yaşayan binlerce insan susuz kalmakla karşı karşıya kalacak. Sadece burası değil, Antalya’nın her yöresinde yöre halkı doğa konusunda sıkıntıda. Finike’de, Gündoğmuş’ta, Kaş’ta, Korkuteli’de, Akseki’de, Elmalı’da neredeyse her ilçe ve köyde Sayın Bakan, neden madencilik faaliyeti yapılan ya da talepte bulunan yerlerdeki yöre halkını görmezden, şikâyetlerini ve itirazlarını duymazdan geliyorsunuz? Neden bilirkişi raporlarını, bilim insanlarının uyarılarını yok sayıyorsunuz? Neden Antalya gibi eşsiz bir tabiat, nesli tükenmekte olan canlılar, az bulunan türler, yer altı suları, anıt ağaçlarla dolu ormanlar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor?

Bir başka mesele, Kaş ilçesi Çukurbağ Yarımadası Hidayet Koyu’nda beş yıl önce eski yapıyı onarım izni alınarak başlayan bir girişim 13 odalı lüks bir butik otel ve plaj tesisleriyle sonlanmış bulunuyor. Koy, 3’üncü derece sit alanı olduğu için bu kaçak işletme hakkında Antalya Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu tarafından yıkım kararı çıkmış ancak Kaş Belediyesi yıkıma yönelik bir girişimde bulunmamış. Defaatle yapılan şikâyetler neticesinde 20 Ağustos 2020 tarihinde bir kez daha

toplanan komisyondan tesisin yıkımına dair karar çıkmıştır; tuhaflık şu ki, bu karara karşın yıkım henüz gerçekleştirilmediği gibi hatta tesiste yeni eklemelere gidildiğini de öğreniyoruz. Bu hukuk tanımazlık karşısında Bakanlığınız bir şey yapacak mı? Tesisin yıkılmamasının nedeni, tesis sahiplerinin, onarım iznini veren önceki dönem belediye başkanının oğlu ve kayınbiraderi olması mı? Belediye Başkanı AK PARTİ’li olmasaydı bu kaçak tesis bugünkü gibi işletmeye devam eder miydi diye merak ediyoruz. Eşsiz koylarımız da bu yayılmacı zihniyetten kurtulmalı ve kurtarılmalıdır.

Son sözlerimi ise genç arkadaşlarımızın taleplerine ayırmak istiyorum. Çevre mühendisleri, şehir planlamacıları, mimarlar, makine mühendisleri istihdam azlığı problemi yaşıyorlar, mezunlar artarken kamudaki kontenjan sayıları yetersiz kalıyor. Gençler bu yılki atamalara umut bağlamış durumda; en azından, gençlerin bu beklentisini gerçekleştirip gerçekleştirilmeyeceği konusunda bir açıklama yapacak mısınız? Bu yıl Bakanlığınız bünyesinde hangi branşlarda kaç kişilik atama yapılması planlanıyor?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Özer, tamamladınız mı sözlerinizi?

AYDIN ÖZER (Antalya) – Tamamladım efendim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, çok Değerli Bakanım, çok değerli milletvekilleri, çok Değerli Bakan Yardımcılarımız, çok değerli bürokratlarımız ve saygıdeğer basın mensupları; ben de 2021 yılının Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, elbette ki Parlamento bünyesinde herkes istediği şekilde konuşabilir, bunda hiçbir beis yoktur; bunu özellikle belirtiyim ama biz konuştuğumuz zaman -tabii belli cümleler dâhilinde- bu cümlelerimizin özellikle tarihe tanıklık ettiğini de düşünmemiz lazım. Herkesin başkasına taş attığı, kendi durduğu yeri ise dokunulmaz kıldığı bir zeminde hiçbir konu sağlıklı bir biçimde değerlendirilemez, konuşulamaz. Bu, genelde bir vakıa, bir tespittir. Dolayısıyla, bu tespit üzerinde de bir iki hususu belirtmek istiyorum.

Şimdi, Komisyondaki arkadaşlarımızın -tabii bunlar hem milletvekili hem biliyorsunuz, bu Komisyon ihtisas komisyonu, aynı şekilde bir rol model- konuştuğu zaman cümlelerimize daha dikkat etmesi ve bu cümleler karşısında da gerçekten karşıdaki bir insanın değer yargısını nasıl tahrir ettiğimizi de bilmemiz lazım.

Şimdi, arkadaşınız Çevre ve Şehircilik Bakanı burada sunumlarını yaptığı zaman şunu söyledi, dedi ki Sayın Bakanımızı -bana göre çok üslupsuz ve çok nahoş bir şekliyle- istifaya davet etti. Eleştirebilir misiniz? Elbette ki eleştirebilirsiniz, zaten eleştiriyorsunuz. Şimdi tutanakları aldım, baktım; diyor ki: “Ben sizi eleştireceğim.” Eyvallah, eleştirebilirsiniz. “Eleştiriye hak ediyorsunuz.” Hepimiz insanız; milletvekili de eleştirilebilir, odacı da eleştirilebilir, bakan da eleştirilebilir, başbakan da eleştirilebilir, cumhurbaşkanı da eleştirilebilir, herkes eleştirilir. Hatta Sayın Cumhurbaşkanımız çok büyük bir alicenaplık gösterirken, kendi makamında, kendi canlı yayınında “Biz şunda hata yaptık.” dedi. Bunu herkes söyler, bunu söylemek bir erdemlilik, bunu söylemek toplumun önderliğidir, bunlar doğru olan şeylerdir. Şunu söylediler: “Sunumunuz rant bakanlığı gibi.” Bu sizin cümleleriniz, bu sizin

kanaatiniz, bu sizin görüşleriniz. Başka ne var? “Kaz Dağları, TOKİ, küresel ısınma, ekolojik yıkımdan dolayı göç başlamış, kitlesel göçle karşı karşıyayız...” Elbette ki herkes cümlelerini söyler, ona bir şey söylemiyorum ama hani bir de işin gerçek tarafı var. Şimdi, ekolojik çalışmaya baktığınızda, ilk kez AK PARTİ hükümetleri döneminde, 2019 yılında yanlış hatırlamıyorsam başladı; Sayın Bakanımız büyük ihtimalle kendi sunumlarında buna değinirler. Şu anda da yanlış hatırlamıyorsam, Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Hacettepe Üniversitesi arasında bir protokol var, 2020 sonu itibarıyla da başlanıyor ve artı, bununla ilgili olarak 20 tane il de bu kıstasa dâhil ediliyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, hani keşke şunu yapsak -biz milletvekiliyiz, ben demin de söyledim, milletvekilleri toplumda rol modeldir- bu cümleleri konuşmadan önce ilgili Bakanlık birimlerine bir sorun “Ya, sizin bunlarla ilgili ne gibi çalışmalarınız var?” diye. Artı, Google’a sorun: “Google’da acaba Bakanlık merkez teşkilatının bu çalışmalarla ilgili neleri var, neler yapabiliyor?”

Yine şöyle bir konuya değinildi, denildi ki: “Elektrikli arabalar konusunda düşünün, bir Tesla şirketi bile 200 milyar dolarlık bir değere ulaşmış, bizim bulacağımızın gazın 20 katı bir değere ulaşmış.” Doğru mu? Doğrudur. “Peki niye? Bir hikâye yaratamamışız, bizim bir hikâyemiz yok.” denildi.

Şimdi, Plan ve Bütçe Komisyonun çok değerli üyeleri, hatırlarsanız, Kültür ve Turizm Bakanlığımızdan bir randevu aldık, hep birlikte gittik.

Bülent Ağabey, doğru mu, beraber gittik oraya?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi, orada Sayın Bakan turizmle ilgili bir şeyler açıkladı. Tabii, ben de özellikle Ağrı’da, il bazında, Göbeklitepe’de olduğu gibi, 2020 veya 2021 yılının Ağrı İshak Paşa Yılı olması ricasında bulunmuştum. Bana şunu söyledi, dedi ki: “Ya, Ağrı’ya bizim yeni bir hikâye yazmamız lazım.” “Çok haklısınız.” dedim. Şimdi, sayın vekilimiz dedi ki: “Ya, bizim bir hikâyemiz yok.” Ya değerli arkadaşlar, bizim altı yüz yıl bu dünyaya hükmetmiş bir devletimiz var, Osmanlı’nın biz küllerinden -cumhuriyet- doğmuşuz, Atatürk, Gazi Mustafa Kemal Paşa bizi yeniden bir devlet yaptı. Bizim zaten böyle bir hikâyemiz var ama bizim en büyük hikâyemizi inkıtaya uğratan nedir biliyor musunuz? Terördür. İnanın, eğer terör olmasa var ya... Bakın, ben bunu her seferinde söylerim; hepimiz Türkiye Cumhuriyeti devletin milletvekilleriyiz, 600 milletvekiliyiz, 81 ille müteşekkiliz ama şunu unutmayalım: Bizim bu topraklardan başka gidebilecek hiçbir toprağımız yok. Bizim hikâyemiz burada başlıyor. Eğer şimdiye kadar teröre verilen destek –yaklaşık olarak bu devlet kırkı yıldır terörle uğraşıyor- olmasaydı var ya, bizim müthiş hikâyelerimiz olurdu. Biz bu hikâyeleri getiriyoruz, getiriyoruz, değerli arkadaşlar, Meclisin içerisinde sanki bir kavmiyetçilik varmış gibi onu bir kenara sığdırıyoruz, ondan sonra burada Bakana, Bakanlığa saldırıyoruz “Siz şunu yapmadınız, bunu yapmadınız” Ya ben bunların doğru olduğunu zannetmiyorum.

Şimdi, şunu söyleyeyim: Hani biraz önce, Diyarbakır Sur dedi arkadaşlar. Yani bu devlet gidip oradaki hendek ve çukuru kazmadı veya orada yaşayan insanlar gidip de Sur’un içerisindeki yerleri gerçekten onlar kazmadılar. Ormanları bizim insanlarımız, mütedeyyin insanlarımız gidip yakmadı, köylü yakmadı. Doğu Anadolu veya Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ne giden –yatırımları- araçları mütedeyyin insanlarımız yakmadı veya oraya giden işçileri bizim kendi insanımız öldürmedi. O bölgeye işte Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ihale yapıyor, iş adamı gitmek istemiyor, korkuyor: “Acaba alayım mı almayayım mı? Alsam oradaki insanlarla nasıl bir ortaklık yapabilirim?” Bizim her şeyden önce kendi vicdanımızdaki hikâyeyi dinlememiz lazım. Biz bunları dinlemediğimiz sürece, biz bunları

galebe çalmadığımız sürece biz devleti ne kadar eleştirirsek eleştirelim bunun bir anlamı yok. Bir gün Sayın Bakan gider, öbür gün başka birisi gelir ama şudur: Bu devlet ilelebet kalacaktır; bunu herkes böyle bile, bunu özellikle söylemek istiyorum.

Yine, hani biraz önce özellikle Sur’la ilgili bir açıklama yaptım, bunların bütünü göstermeyeyim. Bakın değerli arkadaşlar, Sur’un devlet tarafından yapılan şu andaki durumu bu. Necdet Bey, sen bölge milletvekilisin, -Garo Bey, Bülent Ağabeyle konuşuyor ama- dolayısıyla şu andaki durumu bu.

Şudur: Devletin eleştirilebilecek yanları varsa biz bunu eleştiririz ama devletin artıları da varsa, bizim bu artıları söylememiz lazım.

Yine, dediler ki: “Ya, hatırayı yok ediyor, hafızayı yok ediyor, tabut evde yaşıyorlar, TOKİ evlerine psikolog girer.” Değerli kardeşlerim bakın, benim ikinci dönem milletvekilliliğim, daha önceki dönemde de Hasip Kaplanlar vardı yani özellikle, bizim Plan Bütçe vardı, biz o zaman da konuşurduk. İnanın, bunu bütün samimiyetimle söylüyorum, AK PARTİ hükûmetlerinden önce o bölgelerde yatırım yoktu ama şu anda oluk oluk o bölgelere para geliyor, yatırım geliyor. Ha, şunu söyleyebilirsiniz: “Yeterli değil.” Evet, elbette ki yeterli değil ama şu var: Devletin de bir imkânı ve bir ölçütü var. Devlet, bu imkânları ölçütünde düşünün ki 7 coğrafi bölgeye bunu pay ediyor ama şu var: Bizim bölgelerimiz geçmişte o kadar dezavantajlıydı ki ama şu anda kendi farklı bölgelerimize göre çok avantajlı bir duruma geldik.

Ben daha önceki konuşmalarımda da yanlış hatırlamıyorsam bir kere söyledim, bakın, köy yollarında, kara yollarında, sıcak asfaltta biz şu anda Türkiye’de 1’inci konumdayız. Yani Sayın Bakanımız Konyalı; bakın biz onlardan daha öteyiz, Bakan Yardımcılarımızdan Karadenizli olanlar var, milletvekillerinde Karadenizli olanlar var.

Bakın, 2007 yılına kadar Ağrı’da üniversite yoktu. Bizim, şu anda 14.900 civarında öğrencimiz var. Bir havaalanımız vardı, inanın, pisti yetmiyordu. 2015’te, havaalanını işte, Sayın Cumhurbaşkanımız o tarihte gelip açtılar.

Dolayısıyla şudur: Biz, hani, bazı şeyleri eleştirebilir miyiz? Elbette ki eleştireceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi, lütfen tamamlayınız, süreniz bitti.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir şey daha söyleyeyim Başkanım.

Bakın, bizim dönemimizde yapılan sosyal konut sayısı 975 bin; bizden, AK PARTİ hükûmetlerinden önce, cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar yapılan 40 bin. Demin de söyledim, elbette ki bu devletin eleştirilebilecek yanları olacaktır ama şunu da söyleyeyim: Değerli milletvekillerimiz, bu devletin, bu hükûmetlerin bana göre en büyük özelliklerinden bir tanesi, gecekonduyu önlemesi. Bakın, siz, çoğunuz Ankara merkezde yaşıyorsunuz -bir gün gidin- eski Mamak tarafına gittiğinizde, AK PARTİ hükûmetleri dönemine, 2007 yıllarına kadar her taraf gecekonduydu, Altındağ’a gittiğinizde yine öyleydi ama şu var...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi, lütfen tamamlar mısınız?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Düşünün ki bu devlet elinden geleni yapıyor; bu sene pandemiye rağmen inanılmaz derecede bir yatırım yaptı. Bütün ülkelerin ekonomilerinde yüzde 40’a yakın bir küçülme görülürken, pandemiye rağmen bu devlet artı koydu. Dolayısıyla, bizim özellikle bunları da söylememiz lazım.

Değerli Başkanım, şunu da arz edeyim ondan sonra...

OTURUM BAŞKAN ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Çelebi. Süreyi çok aştınız; lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Peki, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın bütçesinin, 2021 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, bu vesileyle hepinize saygılarımı arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ediyorum.

Salonun havalandırılması için görüşmelere on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.38

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.50****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuzun 21’nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın Bedri Yaşar, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının değerli üyeleri, kıymetli Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, ben önce çevreden başlamak istiyorum, vakit sınırlı ama... Samsun’da da bazı çevresel problemlerimiz var, bunlardan bir tanesi Samsun Kavak Şahin Dağları; burada altın aramaları başladı, ağaç kesimleri başladı, aynı şekilde, orada da taş ocakları var.

Sayın Bakanım, bu ÇED raporları bitmeden, bunların sonuçları alınmadan aslında bu üretimlerin başlamaması lazım ama maalesef mücadeleler daha çok bununla alakalı. Yine, bizim Çarşamba’da bilinen bir biyokütle santralimiz var; orada da ha bire ÇED raporları, o itiraz ediyor, bu geliyor, heyetler geliyor derken bu işler uzuyor. Daha ÇED raporlarıyla mücadele devam ederken bir de bunun mahkeme boyutuna sarktığı andan itibaren yürütmeyi durdurma kararı vermezse bu işlemler devam ediyor, sonunda tesisler bitiyor ama davalar devam ediyor. Onun için, bu, Karadeniz’de de önemli, Ege’de de önemli. Özellikle bu altın madeniyle ilgili yapılan ÇED’lerde bunların bütün sonucu bittikten sonra bu işlemler başlarsa isabet olur diye düşünüyoruz. Yani çevre hakikaten çok ciddi bir problem.

Yine, yerel yönetimler yasası -Seyit Bey detaylarıyla gündeme getirmişti- hakikaten bugün yerel yönetimlerle gerek büyükşehirlerle gerekse bağlı bulunduğu belediyelerle belli problemler var, işlerin yürütmesi konusunda sıkıntılar var. Bunun da bir an önce çıkmasında büyük fayda var. Özellikle, belediyelerle olan ilişkilerde belediyeler bazı konularda borçlanmak için sizden yetki istiyorlar. Mesela, güneş enerjisi, bizim Antalya Demre Belediyesi... Ben aynı zamanda yerel yönetimlere de bakıyorum partimizde dolayısıyla bütün belediyelerin bu tür sorunları bize geliyor. Mesela, Burdur Kocaaliler Belediyesi, istediği 200 kilovatsaat, hepsi bu kadar yani rakamı da belli; bu sizden izin alacak, siz onay vereceksiniz, bu da bunun yatırımını yapacak. Bakın, bunlar çok önemli projeler. Özellikle, yenilenebilir enerji konusunda yani bunlar... Daire Başkanıyla da ben bir iki sefer bizzat telefonla görüştüm Turan Bey’le, belki şahsen görsem tanımayabilirim. Yani bunların hızlıca realize olması lazım.

Ben, sizin programlarınızı üç aşağı beş yukarı takip ediyorum. Pratik cevaplar veriyorsunuz, pratik yaklaşımlarınız var yani sizin tarzınızda bir Bakanın... Bu yazının oraya girmesiyle çıkması arasındaki zaman diliminin bence on günü geçmemesi lazım; yani konuştuklarımızla icraatlarımızın arasında bir paralellik olması açısından bunu söylüyorum. Çünkü bunlar çok rutin talepler. “Ben, enerji ihtiyacımı karşılamak istiyorum, e, belediyenin de bütçesi küçük ama bununla ilgili de yatırım yapmak istiyorum.” Kaldı ki bunlar geri dönüşümü itibarıyla da kendi kendini karşılayan projeler, her birinin elektrik faturaları var. Geçtiğimiz hafta Parlamentoda da... Hatta bunlarla ilgili yasanın da şu an

birinci bölümü de geçti, orada da diyoruz işte “İhtiyaçlarının daha fazlasını ortalama fiyattan mevcut sisteme aktarırlar.” diye. Bunu tümüyle desteklememiz lazım; yani bırakın, bir an önce imzalamayı diğer belediyelere de örnek teşkil edecek şekilde kendi enerjilerini kendi üretmelerine yönelik gerek rüzgâr -adına ne dersiniz- gerek biyoenerji gerek güneş enerjisi yani bağlı bulunduğu belediyeler neyi çözebiliyorsa bunlara kesinlikle destek olunması lazım.

Zaman zaman sayın genel müdürlerimizle de görüşüyoruz, İller Bankasıyla, kendilerini de zaman zaman ziyaret ediyoruz. Burada mesela, çevresel atık, Avrupa projeleriyle ilgili destekler, bunlar da çok ciddi mesafe katedebildiğimiz projeler değil. Daire Başkanlığınız var ama... Bir belediyenin bunların bütün elemanlarını istihdam etmesi mümkün değil. Dolayısıyla bu yardımın İller Bankası seviyesinde alınması lazım; yapmaya çalışıyorlar, zaman zaman da görüşüyoruz, bağlı genel müdür yardımcısı da var. Dediğimiz gibi, realize olana... Biz daha çok sonuçlarla ilgileniyoruz. Biraz önce Ekrem Ağabey icraatlardan bahsediyordu ama... Askerlikte de bir söz var Ekrem Ağabey: “Hiçbir mazeret başarının yerini tutamaz.” Yani istediğimiz kadar mazeret anlatabiliriz ama başarı bir başka.

Özellikle kentsel dönüşümlerle ilgili -ben birkaç sefer de izledim- bu hakikaten ciddi bir problem yani sadece depremsel faktörler değil, 1990 yılından önce yapılan binaların -artık bunu hepimiz biliyoruz, sıralamaya gerek yok- gerek beton kaliteleri gerek demir kaliteleri gerek zeminleriyle ilgili problemler... Yani bunları hepimiz bildiğimize göre demek ki bu dönüşümün genel manada betonun icadıyla beraber... Yani eski tarihî binalarda bunlar sadece yenilemeyle, tamiratla gidiyor ama beton binalarda maalesef malzemenin ve demirin özelliğinden dolayı deprem olmayan bölgelerde bile ciddi oranda bu dönüşüme ihtiyaç var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Başkanım, son bir dakika...

Şöyle söyleyeyim: Teknik eleman olarak özellikle işçi alımı konusunda çok duyuyoruz -siz de bir teknik elemansınız- bugün belediyelerimizde veya bağlı kuruluşlarda inşaat mühendisi, elektrik mühendisi, çevre mühendisi kadroları yani bu açılırken çok sınırlı sayıda açılıyor, Komisyondaki bütün arkadaşlara da buradan söylüyorum; bu, hakikaten çok önemli. Üniversitelerimiz ha bire bu konuda mezun veriyor ama eleman alınacaksa, işçi alınacaksa bunların sayısı onların yaklaşık 10 katı, 20 katı. Bu alanda da bir gayret sarf etmenizde fayda var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Sağ olun.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ediyorum.

2021 yılı bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Başarılar diliyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Süleyman Bülbül, sözü size veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Başkan.

Sayın Bakan, Aydın, birinci derece deprem bölgesidir; Büyük Menderes Ovası çöküntü ovasıdır; Kuşadası, Germencik, Aydın, Nazilli, Buharkent fay hattında bilim adamlarınca 7 şiddetine kadar olası bir deprem olacağı açıklanmıştır, aynı zamanda bu hatta sadece elektrik üretimi yapan 28 JES kuruludur. Aydın’ın havasını, suyunu, toprağını denetlenmeyen JES’ler zehirlemektedir. Ne yazık ki

2015'ten bu yana JES'ler için toplam 34 ÇED olumlu raporu verilmişken ÇED olumsuz kararı hiç verilmemiştir yani Bakanlık nasıl olmuşa bu kadar JES'e rağmen tüm raporları uygun bulmuştur, bu da anlaşılır değildir.

Denetlenemeyen JES'lerin Aydın'da yaşattığı çevre katliamı dışında deprem riski ve depremi tetiklediği bilimsel araştırmalarda açıklanmıştır. Depremlerin sıklığının enerji üretimi sırasında yer altından çekilen ve verilen suyun hacmine bağlı olarak değiştiği bilimsel kabullerdendir. Bakanlığın hazırlamış olduğu Kümülatif Etki Değerlendirmesi Raporu'na göre de jeotermal faaliyetlerin depremler üzerinde bir etkiye sahip olduğu ortaya konmuştur yani deprem ve jeotermal faaliyetler arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Bu açıdan JES'lerin kapsamında sismik hareketler Bakanlık tarafından raporlanmakta mıdır? Bu konuda tespitler nelerdir? Kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?

Sayın Bakan, İmar Kanunu'nda toplam 30 kez değişiklik yapıldı; bu değişikliklerin 22'si son on sekiz yılda yapıldı ve bunun yanında imar afları çıkarıldı. İmar aflarıyla yağma ve talan özendirildi yani mevcut yapıları güçlendirme ve iyileştirme çalışmaları sürdürmek yerine kaçak binalar affedildi. Bu nedenle yaşadığımız felaketlerin nedeni iktidarın imar affı, kentsel dönüşüm, konut altı ticaret alanına karşı gerçekleştirdiği yanlış politikalar oldu.

Depreme karşı bilimsel bir yaklaşım gerekiyor; ya bu denetim sistemi değişmeli, hazırlanan projeler jeolojik olarak incelenmeli ya da bu denetim sisteminde jeoloji mühendisliği disiplini mutlaka getirilmelidir; yani sadece bina yapmaya odaklanmamalıyız.

Yapı denetim ekiplerinde inşaat, elektrik ve makine mühendisleri yer alıyor, zemin etüdünden sorumlu jeoloji mühendisleri de bu denetim içinde bulunmalıdır. En önemlisi, binalar periyodik aralıklarla belediyeler tarafından denetlenmelidir. Belediyelerde istihdam edilecek jeoloji mühendisi, mimar ve inşaat mühendislerinden oluşacak bir ekibin yapıları hasar ve deprem dayanıklılığı açısından iki yılda bir denetlemesi bu açıdan çok önemlidir; bu konuda kanun teklifi verdim. Bu çerçevede gerekli yasal düzenlemelerin yapılması mutlaka gerekmektedir.

Sayın Bakan, İzmir depreminden sonra Kuşadası'nda da 400 civarında orta hasarlı bina, 20 civarında ağır hasarlı bina vardır. Kuşadası, afet bölgesi olarak ilan edilmediği için şu anda verilecek desteklere ilişkin net bir açıklama yapılmadı ancak bilindiği üzere, Kuşadası, beklenen depremin de tam üzerinde yer alıyor ve artçı 800 depremin tamamı Kuşadası Körfezi'nde gerçekleşti. Bu durumda Kuşadası'yla ilgili, hasarlı binalara dair verilecek olan destekle ilgili bir çalışma ve ileride yapılacak yapı stoku ve alınacak tedbirlere ilişkin çalışmalara da ekonomik destek verilmesi konusunda Bakanlığınızda bir çalışma var mıdır?

Aydın'ımızın turizm ilçesi Didim'de kurulmak istenen balık çiftliklerine mavi bayraklı plajlarıyla Didim sahillerini çöplüğe dönüştüreceği ve ekosistemi yok edeceği açıkken ÇED olumlu kararlarının verilmesi anlaşılır değildir. Bu konuda bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Temmuz ayında, Mera Yönetmeliği'nde yapılan değişikliğe göre meraların amaçları dışında kullanımına JES'ler için istisna getirilmişti. Sayın Bakan, şimdiye kadar JES projeleri için kaç tane merada tahsis değişikliği yapılmıştır?

Sayın Bakan, olası bir deprem ve alınacak önlemler açısından Aydın'da kaç binanın çürük raporu vardır? Aydın'da kaç bina yüksek risk taşımaktadır? 2018 imar affıyla birlikte toplam kaç yapı aftan yararlanmıştı?

Şimdiye kadar JES'ler için verilen ÇED olumlu kararlarında projelerin yüzde kaç birinci sınıf tarım alanı içerisindeydi? Son bir yılda jeotermal santrallere ilişkin kaç tesise ceza verilmiştir, verilen cezaların toplam miktarı ne kadardır? JES'ler kapsamında, sismik hareketler Bakanlık tarafından

raporlanmakta mıdır? Bu konudaki tespitler nelerdir? JES'lere kredi veren Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasıyla birlikte hazırlanan Kümülatif Etki Değerlendirmesi Raporu'nun objektif olacağını siz Bakan olarak düşünabiliyor musunuz? Nazilli'de TOKİ çalışmaları hangi aşamada? İlköğretim okullarında zorunlu jeoloji ve deprem dersleri konulması konusunda planınız var mıdır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, çok teşekkür ediyoruz Sayın Bülbül.

Şimdi, Sayın Mürsel Alban'a söz veriyorum; buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, öncelikle seçim bölgem olan Muğla'da Bakanlığınızın adını, Bakanlığınızın unvanını kullanarak, orada yerel yönetimlere alternatif olarak kurulmuş bir kurumunuz var. Bu "MUÇEV" diye adlandırılmış bir limitet şirket ama bu limitet şirket sanki kamu iştirakiymiş gibi Muğla ilinde, 14 koyu kendi bünyesine Bakanlığınızca doğrudan verilerek işletmeye almıştır. Bunun içerisinde Ölü Deniz başta olmak üzere Datça'nın İskele'si, Akyaka'nın Kadın Azmağı, Muğla'nın Akbük'ü ve Ortaca'nın İztuzu olmak üzere -bunu daha da çoğaltabiliriz- başlıca bunlar gelmektedir. Bu yetmiyormuş gibi bu şirkete son dönemde Okluk Koyu'nun yanında, Cumhurbaşkanlığı yazlık sarayının hemen dibindeki Karaca Koyu'nu verdiniz. Proje ihale bedeli 8 milyon 445 bin lira. Burada 41 metrekaare olan yüzer iskeleyi tam 100 kat büyütürken 41 bin metrekaare iskele alanına boğacaksınız oradaki çok güzel olan koyu ve denizi. Bu da yetmiyormuş gibi Fethiye'nin Tuzla Mahallesi'nde, Çalış'ın göbeğine 173 bin metrekaarelik iskeleleri oraya kuracaksınız ve buraları MUÇEV'e 24 milyon 445 bin lira, -her ne hikmetse son rakamlar aynı- bu rakamlarla doğrudan verdiniz.

Ben şimdi soruyorum size Sayın Bakanım; MUÇEV bir kamu iştiraki midir, bir limitet şirket midir? Bu MUÇEV, Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin olduğu yerlerde yerel yönetimlere alternatif olarak kurulmuş paralel bir yapı mıdır? MUÇEV'e neden doğrudan buralar veriliyor? Neden Muğla talan ediliyor? Biz, sizin Bakanlığınıza soru önergesi olarak sormuşuz: "MUÇEV'in görevleri nedir?" MUÇEV'in görevleri olarak bizlere saymışsınız: "MUÇEV çöp toplar, sahilleri temizler, Ramazan ayında kaymakamlıklar aracılığıyla koliler dağıtır." Sayın Bakan tekrar soruyorum: MUÇEV bir kamu iştiraki midir yoksa Muğla Ticaret Sanayi Odasına kayıtlı bir limitet şirket midir? Bu şirket yağmanın, talanın yeni adı mıdır? Bu şirketin -yine Bakanlığınıza soru önergesiyle sormuşum- yöneticileri kimlerdir? Şirketin yöneticileri sır gibi saklanmaktadır. "Kamu yöneticilerinden oluşmaktadır." denilmektedir. Sayın Bakanım, Muğla'da MİT'in Başkanının kim olduğunu biliyoruz, onların yönetiminde kimler olduğunu biliyoruz -çok gizli olmasına rağmen- ama biz MUÇEV'in yönetiminin kimlerden oluştuğunu bilmiyoruz. Neden bu derece gizliyorsunuz? Kimlerdir bunlar? Neden açıklamıyorsunuz? Sayın Bakan, MUÇEV'in "beşli çete" denilen gruba bu Bakanlığınızın vermiş olduğu ihalelerin devamına bir 6'ncısını eklediniz; o da MUÇEV'dir. Bu da yerel yönetimlere alternatif olarak kurulmuş ve 6'ncı bir şirket olarak talanın yeni adıdır, yağmanın yeni adıdır MUÇEV.

Sayın Bakan, Akyaka'nın yeni planlamasını yaptınız, Akyaka'yı yine yağmaya, talana açıyorsunuz, Kadın Azmağı'nın olan yerleri yeniden imara açıp planlıyorsunuz. Siz, buraları yeniden planlıyorsunuz ama Akyaka halkının görüşünü aldınız mı? Yerel yönetimlerin, Büyükşehir Belediyesinin ve İlçe Belediyesinin görüşlerini aldınız mı? Akyaka'nın nasıl oluştuğundan bilginiz var mı? Örneğin, soruyorum, Nail Çakırhan kimdir, bilir misiniz? Nail Çakırhan'ı ben size anlatayım: Nail Çakırhan, Rusya'da yetişmiş, kendisi hukukçu ama Akyaka mimarisini, Akyaka'daki o yapı eserlerini ortaya çıkarmış, o ahşap mimariyi ortaya koymuş, Akyaka'nın mimarisinde söz sahibi olan biridir. Şimdi, siz, buralardaki o mimari yapıyı yok ederek oradaki bir avuç yağmacının, talancının çıkarı, menfaati için doğrudan Bakanlığınızca plan yapıyorsunuz. Bunlar doğru değildir, bundan vazgeçin. Şunu unutmayın

Sayın Bakanım, orası İstanbul değil, orası başka bir yer değil; orası Muğla, orası Akyaka. İnanın, bütün halkı oraya yığarız, oradaki planı size değiştirtmeyiz; Akyaka'nın tarihi dokuya sahip olan mimarisini size bozdurtmayacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Alban, süreniz dolmuştur.

Şimdi, söz sırası Sayın Abdurrahman Tutdere'de.

Buyurun Sayın Tutdere.

Süreniz beş dakikadır.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, sabahki konuşmanızda 2020 yılında Elâzığ'da meydana gelen deprem sonrasında altı ay içerisinde 960 konutu yaparak depremzedelere teslim ettiğinizi ve yıl sonu itibarıyla da yaklaşık 8 bin konutu teslim edeceğinizi söylediniz. Evet, bu çok önemli bir başarı, teşekkür ediyoruz size ancak maalesef, bu Elâzığ depreminin Adıyaman kısmı Bakanlığınız tarafından çok görülüyor. Sivrice depremi sonrası özellikle Gerger, Sincik, Çelikhan bölgesi bu depremde çok olumsuz etkilendi ve şu anda AFAD tarafından yapılan hasar tespit çalışmalarında yaklaşık 800 konut ağır hasarlı olarak tespit edilmiş ancak bu saate kadar vatandaşlarımız hâlen o 800 konutta yaşamaya devam ediyorlar, yaşam mücadelesi veriyorlar ve olası bir depremde buradaki bütün yurttaşlarımızın hayati tehlikeleri söz konusu olacaktır. Onun için, özellikle, Adıyaman kısmının da bir an evvel dikkate alınmasını ve buradaki çalışmaların hızlandırılmasını bütün Adıyaman halkı bekliyor ve biz bunu sizden talep ediyoruz.

Sayın Bakan, hepimiz çok iyi hatırlarsınız, Samsat ilçemizde 2017 yılında 5,5; 2018 yılında da 5,1 şiddetinde 2 deprem yaşandı ve bu depremde de binalarda çok ağır hasarlar meydana geldi ve şu ana kadar depremin üzerinden yaklaşık üç yıl geçmiş olmasına rağmen Samsat'taki bütün deprem konutları teslim edilemedi. Sadece 1'inci etap 395 konutu teslim ettiniz, 2'nci etabın ihalesi yapıldı ancak köylere hiç dokunmadınız. Köylerdeki ağır hasarlı binaların sahipleri, depremzedeler şu anda hâlâ -üç yıldır- konteynerde yaşıyorlar. Buraya gelmeden önce bir muhtar aradı, konteynerlerin aktığını ve bu kışı da burada geçirmek zorunda kalacaklarını ifade etti. Bu konuda da Bakanlığınızın gerekli hassasiyeti göstermesini bekliyoruz çünkü burada çok büyük bir mağduriyet var. Hatta ben size bir fotoğraf göstermek istiyorum, 12 Ekim 2019'da Adıyaman'a gelmiştiniz, Samsat Örentaş Mahallesi'nde -çok iyi hatırlarsınız- Sayın İçişleri Bakanını arayarak "Bir an evvel bu işlemleri yapacağız ve çalışmaları başlatacağız." demiştiniz, 2020'nin sonlarına geldik, henüz bu konuda da somut bir adım göremiyoruz; bu konuda da somut adım atılmasını bekliyoruz.

Sayın Bakanım, bir de bizim Adıyaman'da yılan hikâyesine dönen bir katı atık tesisimiz var. Daha önce katı atıkla ilgili, katı atık tesisiyle ilgili verilen ÇED raporu hakkında sivil toplum örgütlerinin açmış olduğu davada, Şanlıurfa İdare Mahkemesi ÇED raporunu iptal etti ve bu katı atığın yapılacağı yerin özellikle Atatürk Barajı havzası sahası içerisinde olduğu, buradaki Kırkgöz yer altı suyu başta olmak üzere çevredeki sulara olumsuz etki edeceği gerekçesiyle buradaki bilirkişi raporlarına göre iptal etti, bu karar kesinleşti. Bundan sonra Bakanlığınız her ne hikmetse tekrar aynı yere -bakın, size gösteriyorum Sayın Bakanım- yeniden ÇED olumlu raporu verdi. Yani, ne oldu da hukuku arkadan dolanarak -Anayasa'mıza göre hukuk herkesi bağlar, sizi de bağlar- aynı yere ÇED olumlu raporunu tekrar verdiniz? Ne oldu da şehrin kuzeyine, kuzey rüzgârlarına açık ve bütün şehri kirletecek bir yere, oradaki, yerleşim birimlerine zarar verecek bir yere ÇED olumlu raporunu veriyorsunuz. Ben sizlere soruyorum, Atatürk Barajı hâlâ yerinde, Kırkgöz Suyu yerinde, hiçbir şey değişmedi ki, ne değişti?

Acaba araya giren araçlar mı değişti? Ne oldu da bu şekilde tekrar olumlu raporu verdiniz? Bu katı atık bütün Adıyaman halkını tedirgin etmektedir, yeri doğru değildir. Buraya boşuna masraf yapmayın, millî servetimizi çarçur etmeyin diyorum çünkü yine davalar açıldı, yeniden bir iptalle karşılaşma ihtimali bulunmaktadır.

Yine, Sayın Bakalım, Koçali Baraj sahasında bulunan, benim de köyüm olan Bağlıca, Gökçay, Doğanlı, Çatalağaç köylerindeki tarımsal iskâna ilişkin çalışmalar maalesef aradan uzunca zaman geçmiş olmasına rağmen bir türlü sonuçlanmadı; yer tespitleri yapıldı, iptal edildi. Köylüyü zorluyorlar, aslında “Tarımsal iskândan vazgeçin, para alın.” şeklinde kurum tarafından bir zorlama var, hâlbuki tarımsal iskânın amacı, hepimiz çok iyi biliyoruz ki insanlar üretimden kopmasın, üretmeye devam etsin, doğayla çevreyle barışık bir şekilde yaşamaya devam etsindir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tutdere, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi bir AK PARTİ tarafına dönelim, Ayşe Hanım’a söz verelim.

Ayşe Keşir Hanım, süreniz on dakikadır ama siz hep tasarruflu kullanıyorsunuz.

Buyurun.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Bakanlığın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başkana söz verdim çok tasarruflu kullanacağım süremi.

Sayın Bakanım, biz sizi Düzce’de yaşadığımız sel felaketinden biliyoruz. Allah razı olsun. 7 vatandaşımızı kaybettiğimiz, bize hem maddi hem manevi çok büyük maliyeti olan sel felaketindeki -hem sizin hem ekibinizin- yoğun, gayretli çalışmalarınızdan biliyoruz. Sabahtan bu yana yapılan konuşmaları dinledim. Hakikaten, özellikle yapıcı eleştiriler... Tabii, bu toplantının mahiyeti yapıcı eleştirileri konuşabilmek, müzakere etmek ama özellikle muhalefet partili belediyeler üzerinden Sayın Bakana yapılan eleştirileri gerçekten kabul etmiyorum. Bizim sel bölgemizdeki 2 belediyemizin 2’si de AK PARTİ’li değildi ve biz Sayın Bakanımızdan gerçekten büyük destek aldık ve o bölgedeki hemşehrilerimizi... Çünkü biz bölgemize hizmet götürmek istiyoruz ve -Cumhur İttifakı’mızdaki belediyeler de- özellikle afet dönemlerinde bu asla mevzu bahis olmaz, söz konusu olmaz; bizde hiçbir şekilde partili partisiz, oy veren oy vermeyen, böyle bir ayırım olmaz ama buna rağmen sabahtan bu yana, bu anlamda dinlediğim konuşmaları gerçekten hayretle izliyorum. Sayın Bakanın da ekibinin de AK PARTİ’nin de bunu hak etmediğini düşünüyorum.

Özellikle Düzce özelinde birkaç hususu sizlere söylemek istiyorum. Bizim Katı Atık Bertaraf Tesisimiz sizlerin desteğiyle yakın zamanda bitmek üzere; burada biz, sizlerin desteğiyle, neredeyse sıfır atığa yakın geri dönüşümlü bir tesisi bölgeye kazandırıyoruz.

Diğer yandan, yine Bakanlığın destekleriyle, iki etaplı Millet Bahçemizin ilk etabı bitmek üzere ve aynı zamanda 2’nci etabının içinde Düzce’de artık şehrin orta yerinde kalmış küçük sanayi sitesinin kentsel dönüşümü de söz konusu. Bakanlığın bu anlamda da büyük desteği var, bunu da buradan ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, bazı beklentiler açısından şunu söylemem lazım: Özellikle büyükşehir olmayan illerde, ilim gibi olan illerde belediye gelirleri açısından bu genel bütçe gelirlerindeki payla ilgili ciddi anlamda bir talep var; 1,5 çok düşük bir rakam, bunu... Özellikle illerin üretimlerine baktığınızda bizim

3 tane büyük OSB'miz var ve hakikaten, ciddi anlamda vergi geliri üretiyor bu OSB'ler. Buna rağmen bu gelirin yeterli olmadığı kanaatindeyiz, bu konuda taleplerimizi size iletmıştik zaten; bu anlamda, bunu da buradan kayda geçirmek istiyorum.

Bir de, konuşmanızda bir yer çok dikkatimi çekti, hemen onu söyleyeceğim, dediniz ki: “Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde terör olaylarında zarar gören şehirlerimizde konut, okul, cami, taziyeevi, park, ve altyapı...” Epey bir yekûn var burada; söylediniz, saydınız bunları. Özellikle bundan hareketle, bölgede PKK terör örgütünün bir maliyeti söz konusu -savunma ve diğer kalemleri ayrı geçiyorum- yani bir şehircilik maliyeti söz konusu, böyle bir maliyet çıkardınız mı? Soru-cevap kısmında sormayacağım. Böyle bir maliyet çıkarıldı mı? Bu maliyetin çıkarılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bu yatırım, aynı zamanda bir terör maliyetidir. Bunu da buradan kayda geçirmek istiyorum.

Tekrar söylüyorum: Biz ilimiz olarak sizin destek ve gayretlerinizi gördük, Türkiye’de gördük, Türkiye gördü özellikle Giresun ve İzmir’de. O anlamda ben tekrar sizin şahsınıza, tüm ekibinize yani her kademede görev yapan tüm ekibinize teşekkürlerimi sunuyorum.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Ayşe Hanım, özellikle zamanı tasarruflu kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

HDP Milletvekilimiz ve Komisyon üyemiz Necdet Bey’e on dakika süre veriyorum.

Tabii, bütün gruplardan süreyi tasarruflu kullanmalarını, özellikle çevreyi konuştuğumuz bir noktada rica ediyorum.

Buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Sayın Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar ve sevgili milletvekili arkadaşlarımız; hepinizi selamlıyorum.

Çevreye, tabii, hepimiz bulunduğumuz yerden tanımlama getirebiliyoruz yani genelde herkes çevreden söz edebiliyor; kimine göre ot, çiçek, böcek gibi bir tanımlama çıkabiliyor. Aslında çevre, bu pandemi döneminde de en önemli meselelerin başında geliyor. Sanayi, ekonomi, kalkınma ve yoksullukla beraber aldığınızda çevre, aslında tümüyle siyasi bir olay ve burada gerek yurttaşların gerek siyasi partilerin gerek kurumların tercihlerini kimden yana koyacakları konusunda da önemli bir kriter. Son dönemde dünyada işte, ekolojiden, doğadan, çevreden söz edildiğinde, çevreyle ilgili önlemler düşünüldüğünde “Aslında çevreci; işte bacaya filtre taktırdı...” Sorun filtre takmak değil, o baca niye orada açılmış, niye orada insanlara zarar veriyor? Önemli olan filtre taktırmadan orada o önlemi alabilmektir. Bunu niçin söylüyorum? Doğanın korunması en önemli meseledir. Eğer biz doğayı korumuyorsak, doğayla iyi bir şekilde dengeyi tutturamıyorsak burada ciddi problemler ortaya çıkıyor ve bu problemlerden en çok zarar gören kimler? Dezavantajlı kesimler. Dezavantajlı kesimler kim? Yoksullar ve belli bir azınlık bundan daha çok yararlanırken büyük bir çoğunluk zarar görmekte.

Biz merkezî bütçeyi ele aldığımızda, aslında Halkların Demokratik Partisi olarak genel tavrımız, biz daha doğadan yana, ekolojiden yana bir bütçeyi savunuyorduk ve diyorduk ki: “Belli bir azınlığın değil, yüzde 99’un bütçesi olsun.”

Bakın, pandemiyle beraber ne ortaya çıktı? Ya, birçok yerde tarım alanları endüstri alanlarına, sanayi alanlarına dönüştürüldüğü için insanlar şimdi gıda krizi çıkabilir mi, çıkamaz mı; bunlarla ilgili önlem almaya çalışıyorlar. Bir de ne anlaşıldı? Eğer biz, hepimiz çevreye sahip çıkmazsak bir virüsün -doğadan dolayı- hepimizin yaşamını ne hâle sokabileceğini gördük. Burada bize düşen görev, aslında bir azınlık için değil, hepimiz için daha çevreci, daha doğadan yana barışık bir düzen kurmak ve sistemi geliştirmek ve son dönemde yapacağımız şey, birçok problemde olduğu gibi önce korumak.

Ben sağlık emekçisiyim, hekimim; biz hekimliğe başladığımızda -Komisyonda daha önce birkaç kez söyledim- bize ilk öğretilen "...” (***) "Önce zarar verme.” Çevre de budur, önce zarar vermemek. Zarar vermemeyi düşünürseniz birçok şeyi yerine getirirsiniz ve beraberinde gelir diğerleri. Çünkü "çevre" dediğiniz; fiziksel, psikolojik, biyolojik, sosyal, ekonomik, kültürel birçok şeyi barındırıyor içerisinde ve hatta tarihi barındırıyor içerisinde -Hasankeyf"den birazdan örnek vereceğim- kültürü barındırıyor içerisinde ve çevre, sadece geçmiş değil, gelecektir de. Siz geleceği de o şekilde kurguluyorsunuz. Böyle düşündüğünüz zaman, gerçekten zarar da vermezsiniz, çalışma da yaparsınız ama Sayın Bakan, bu bütçe, korumadığı gibi geleceğe bir miras da taşıyamayacak çünkü çok cüzi bir bütçe, merkezî bütçeden hele hele bu pandemi sürecinde ayrılan pay çok az bir para.

Sizin Bakanlığınızı ilgilendiren sel, deprem, çığ gibi felaketler; biliyorsunuz Van'da Bahçesaray'da çok büyük bir felaket, çığ yaşandı. Şimdi, birçok şeye "doğal afet" diyoruz ama aslında bilim insanları günümüzde yaşanan "doğal afet" dediğimiz birçok şeyin insanların yanlış yönetiminden, yönetiminden kaynaklandığını söylüyor. Yani bugün Türkiye'deki selde; siz sel yataklarına bina yaparsanız, köprüler yaparsanız, yollar yaparsanız buna bilim diyor ki: "Orası bir gün sel görecektir." Siz betondan veya "imar barışı" diye tanımladığınızdan -nedense "barış" genelde bu şeylerde tanımlanıyor, gerçek ihtiyaca dönüşmüyor- binalar yıkıldığında işte diyorsunuz ki: "Deprem oldu, doğal felakettir, kaderimizde varmış." Bunların çoğu artık geçti, bilim bazı şeyleri önlememiz gerektiğini düşünüyor ve böyle bakmamız lazım. Türkiye'de geldiğimiz aşamada ne oldu biliyor musunuz? Türkiye'de çevreyle ilgili bir şey konuşulduğunda, yurttaş bu kadar baskıya rağmen çevreci görünüyor, iktidar sanki bu çevreye itiraz edenlere yönelik baskı aracına dönüştü ve büyük bir kesim buna itiraz ederken belli bir azınlık bu zenginliğe doymuyor Türkiye'nin doğal zenginliklerini de yok etmeye çalışıyor ve beraberinde doğal afet ile insan afeti yan yana geliyor; sanki doğayı yağmalamaya çalışıyorlar ve ne oluyor? Biz, hepimiz altında eziliyoruz. Artık yer altı, yer ve yer üstü, yani hava denilen şeyde de bilumum problem yaşıyoruz ve ben şunu söyleyeyim sağlık açısından: Çevreye duyarlı olmazsak çevre, gerçekten giderek halk sağlığı sorununa dönüşüyor ve sağlık hepimizi ilgilendiriyor.

Şimdi, diğer konulara gelince; biraz özellikle bölgeyle ilgili konuşmak istiyorum. Biraz önce Ekrem Bey de söyledi, -Ekrem Bey burada, geçen yıl da aynı fotoğraflar... Herhâlde grup fotoğrafları sağladı- Ya, Bakan Bey, biz milletvekiliyiz, Garo Paylan da Diyarbakır Milletvekili; Sur'a giremiyoruz, sokağa çıkma yasağı. Bir hafta sonra Tahir Elçi'nin katledildiği yerde yıl dönümüne gideceğiz, Dört Ayaklı Minare'nin arkasına gidemeyeceğiz; Bu binalar daha teslim edilmedi, döküldü. Bakın, Toplu Konut da burada, döküldü Ekrem Bey. Bakın, bir şeyi siz tanıtırken, geçmişine girmiyorum, yani neyin ne olduğunu da görmemiz lazım.

Peki aynı Diyarbakır'da -şimdi Diyarbakır denilince akla ne geliyor? Gitmişsinizdir, Diyarbakır Surları- surların uzunluğu kaç kilometre biliyor musunuz? Dünya çapında uzaydan görülen bir fotoğraftır; 5,5 kilometre, yüksekliği 12-13 metre. Şu anda ne yapılıyor? Ben dün de söyledim, şu anda yeni bir Sur yapılıyor; Diyarbakır'ı ikiye bölüyorlar.

(***) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Diyarbakır'dan tren geçiyor; Kurtalan Ekspresi Diyarbakır'ın içinden geçiyor. Diyarbakır büyükşehir oldu; Kayapınar, Bağlar, Yenişehir diye merkez ilçeleri var, üçünün içinden de geçiyor. İstenirse bu, raylı hizmete dönüştürülebilir ama Cengiz Holding yoluyla, güvenliğiyle, özelleştirmesiyle, her şeyiyle kendisine Mazıdağı'nda bir tesis açmış ve oradan, üstünden -gerçekten çok tehlikeli madde taşıyacak, taşısın ama- bunu kentin içinden götürecek. Kentin içinden gitmesinde şöyle bir problem var: Ya bir felaket çıkarsa ya bir çevre faciası çıkarsa... Dün söyledik, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığıyla görüşmüş, Devlet Demiryollarına o zaman demiş ki: "2 metreye yakın bir duvar örün tellerle." ve 12 kilometre; Diyarbakır surları 5,5 kilometre.

Bakın, daha önce burada bir görüntü vardı. Yayaların geçmeyeceği şekilde düzenlenmiş; bu, birçok yerde var. İstanbul'da var, Eskişehir'de var, Ankara'da da var, her yerde var. Şimdi, siz 5,5 kilometrelik surun yanına -yani UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi'ne alınmış- 12 kilometrelik bir bölme işlemi yapıyorsunuz, kenti bölüyorsunuz ve biz konuştuğumuzda da buna itiraz ediyorsunuz. Bunun izahı yok arkadaşlar, bunun çevreyle alakası yok, şehircilikle alakası yok.

Hevsel Bahçeleri, dünya mirası. Evet, arkadaşlar konuşuyor fotoğrafları, ben bunu da gösteriyorum; çok güzel ve tarihi çok eski. Şimdi burası millî parklara dönüştürülüyor ve şu anda Diyarbakır'da bunun ihaleleriyle ilgili konuşmalar yapılıyor. Lütfen, burada tümüyle, yani bitki örtüsüyle, yaşayan canlılarıyla, konumuyla, nehriyle... Yani birçok fotoğrafçı için ilham kaynağı burası, bir çok kesim için. Buraları ihalelere açmayalım.

Gelelim benim vekili olduğum Batman'a. Sayın Bakan, kaymakam ne yaptı, biliyor musunuz? Hasankeyf'e misafirlerimizi bekliyoruz. Siz deprem günü oradaydınız, belki gidecektiniz ama haklı olarak yarım kestiniz, döndünüz. Yeni Hasankeyf bu; yani cetvelle çizseniz bu kadar olmaz. "Tek tip, tek tip." diyoruz ya -tekçi yönetim- bakın, arkadaşlar, tekçi yönetim. Hasankeyf buydu Sayın Bakan, buydu on iki bin yıl... Çocuklar ellerinde bir şey, Kürtçe, Türkçe, Arapça, Süryanice, neyse çocuklar gelip tanıtım yapıyordu; o dönemki kaymakamlar o çocuklara ders veriyordu. Şu anda yok. Biz yeni yüz istemiyoruz, yüzümüzün bozulmasını istemiyoruz; buydu. Siz bundan söz etmeseniz ne olur? Peki, ne oldu?

Hasankeyf'le ilgili başka bir şey söyleyeceğim, Ilısu Barajı. Sayın Bakan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Normal süreniz tamamlanmıştır.

Bir dakika ek süre veriyorum Sayın İpekyüz.

Lütfen tamamlayınız.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan bu ilginizden dolayı, kolaylığınızdan dolayı.

Sayın Bakan, bu, geçtiğimiz hafta, sekiz gün önce bütün haber sitelerine düştü, bir kısım televizyonlara da düştü; Hasankeyf'te Ilısu Barajı'ndaki suların birden çekilmesiyle ilgili bir balık katliamı... Bakın arkadaşlar, görün; biz bunu söylediğimizde buna itiraz mı edeceksiniz ya. Yani on iki bin yıllık tarih gitti, birçok şey gitti. Biz dedik ki: "Ya, canlılar yok oluyor. Orada yaşayan hayvanlar yok oluyor." Batman'daki yerel gazeteci diyor ki: "Biz gittiğimizde kokudan duramadık." Bunlar böyle devam ediyor.

Şimdi, toplu konutla ilgili birçok şeye değinebiliriz. Ya, Nusaybin'le ilgili burada... Bakın, bunlar süs değil, yapılandırılan şeylerin düşmesidir; geçtiğimiz ay 4 çocuğun kafasına düştü bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın İpekyüz, ek süreniz de bitti.

Lütfen toparlayıp bitirelim.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Yani birileri bir şey yaptığında sorun yapmak veya tanıtmak değil. Bir, siz koruyacaksınız ve denetleyeceksiniz, yani denetleme hepimizin görevi. Bu denetlemelerde bürokratlar veya gidenler size nasıl bilgi veriyor bilmiyorum ama Sayın Toplu Konut İdaresi Başkanı da burada...

Diyarbakır’da “Çölgüzeli” diye toplu konut var. Arkadaşlar fotoğraflarını göstermiş, size de iletebilirim. Bir gittiğinizde bize de söyleyin ya, hep kendi yandaşlarınızla gitmeyin, bizimle beraber de gidin; bize oy verenlerle beraber gezelim. Siz kendi ekibinizle beraber gittiğinizde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Sayın İpekyüz, teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi, AK PARTİ Grubundan Sayın İsmail Güneş Bey’e söz veriyorum.

Sayın Güneş, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, çok değerli milletvekillerimiz, çok değerli bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tabii, öncelikle, sözlerime başlamadan önce, İzmir’de meydana gelen depremden dolayı hayatını kaybeden hemşehrilerimize Cenab-ı Allah’tan rahmet diliyorum, yaralanan kardeşlerimize acil şifalar diliyorum; tüm İzmir’imizin ve tüm ülkemizin başı sağ olsun diyorum.

Tabii, ülkemizde çeşitli dönemlerde ciddi şiddette depremler meydana gelmiştir. 1983’te Erzurum depremi, 1993’te Erzincan depremi, 1999’da Marmara Gölçük depremi, Düzce depremi, Bingöl depremi, Simav, Van, Elâzığ. Tabii, burası bir deprem bölgesi. En büyük yıkım da 1999 depremlerinde meydana gelmiştir. Bu deprem neticesinde 17.480 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 285.211 bina, 42.900 iş yeri yıkılmıştır. Tabii, 1999 depreminden sonra önemli kararlar alınmış ve önemli yaptırımlar uygulanmıştır; Hükûmetlerimiz de bu uygulamaları daha sıkı bir şekilde yerine getirmiştir; yapı denetim gibi, inşaatların denetlenmesinde çok önemli bir adımı da atmıştır.

Şimdi, tabii ki Sayın Bakanımız da ifade etti, Türkiye’deki yaklaşık olarak 9,8 milyon binanın 1,5 milyonu depreme dayanıksız ve kötü binalardır. Tabii, bunların değişmesi, dönüşmesi için Bakanlığımız önemli adımlar atmaktadır ve hızla değişim, dönüşümü yapmaktadır. Yani sanki muhalefet partileri bu depremde yıkılan binaların faturasını tamamen Sayın Bakanımıza veya Hükûmetlerimize yıkmaya gibi bir hataya düşmektedir. Bunların yapımından biz sorumlu değiliz, 2000 öncesi yapılan binalarda. Ama biz şunu yapıyoruz: Allah’a şükür devletimiz şimdi daha güçlü, imkânlarımız daha iyi ve deprem olan yerlerdeki mağdur vatandaşlarımıza kısa sürede ulaşıyoruz, onların acılarını sarmaya çalışıyoruz, onlara her türlü yardımı yapıyoruz. Bunlar nedir? İşte, taşınma yardımıdır, iaae yardımıdır, kira yardımıdır ve evlerini de yapıyoruz. Dolayısıyla da bu yönden gerçekten hükûmetlerimiz çok başarılı; işte, Elazığ, Malatya’da meydana gelen depremler için yaklaşık 32 bin konuta başlanmış, bunların da 303’ü tamamlanmış.

Burada arkadaşlardan birileri şunu ifade etti, çok üzüldük tabii: İşte, TOKİ sadece zengin kesimlere hitap ediyormuş gibi, rant oluşturuyormuş gibi bir algı oluşturdu; herhâlde bilgisizlikten veya yeterli bilgi sahibi olamamasından kaynaklanan bir durum diye ben ifade etmek istiyorum. 975 bin konut yapmış TOKİ. Daha önceki, 1984 yılında kurulan TOKİ 2002’ye kadar 40 bin konut üretmiş. Daha

önceki dönemlerde “TOKİ’nin vatandaşlarımıza ev yapıp da vermişliği var mıdır?” dersiniz herhâlde çok azdır. Şimdi, bakın, ben şöyle söyleyeyim: TOKİ, bu 975 bin konuttan 438 binini dar ve orta gelirli grup için... -Sayın Paylan dinliyorsunuz değil mi?- ondan sonra 153 binini alt yoksul gelir grubu için yapmış, ondan sonra 164 binini gecekondu dönüşümü için yapmış. TOKİ’nin sosyal projelerinin yanında kendine finansman sağlamak için yaptığı projeler de var; bu çok az. Ne kadar o? 21 bin gibi bir rakam. Bunun yanında, hastane yapmış, üniversite yapmış, okul yapmış; ne bileyim, yani her türlü hizmeti vermiş. Dolayısıyla TOKİ, belki de kurumlar arasında en faydalı, en verimli hizmeti sunmaktadır. Ben buradan da tüm çalışanlarımıza canıgönülden teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, tabii, çevre çok önemli, çevre temizliği çok önemli. Siz bununla ilgili çok büyük adımlar atıyorsunuz işte, OSB’leri sürekli elektronik ortamda izliyorsunuz, arıtma tesisleri yapması için zorluyorsunuz, hava kirliliğini önleme anlamında pek çok adımlar atıyorsunuz. En önemli attığınız adımlardan da bir tanesi, seçimlerde bize de zararı olmasına rağmen şu poşet uygulaması; gerçekten de takdire şayan bir adım. Yani bu çevre bizim ve dolayısıyla da bu çevreyi korumak da bizlere düşüyor.

Burada diğer bir önemli adım da tabii, su kullanımıyla ilgili. Ülkemizde çok büyük tasarruf yapmamız gerektiğini ben düşünüyorum, yer altı sularımız çok azalıyor maalesef. Organize sanayilerimizde su kullanırken sadece enerji fiyatını baz alıyoruz; esas suyun kullanımını, ne kadar kullanıldığını... Herkes keyfekeder su kullanıyor; bunlara da tedbir getirmek gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Zamandan da tasarruf edelim İsmail Bey.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Aynen, hemen. Başkanım uyarıyor.

Ben kendi ilimden, şöyle bir şeyden bahsetmek istiyorum: Türkiye’de çevre temizliği adına bugün 2019 yılında 500 bin ton tekstil telef ürünleri üretilmekte ve bunlardan geri dönüşüm vasıtasıyla 475 bin ton elyaf üretilmektedir. Bu kadar elyafı üretebilmeniz için yaklaşık 1 milyon 319 bin ton pamuk üretmeniz lazım ve bunun için de 311 bin 700 hektara pamuk dikmeniz lazım ve bunu sulamak için de Ankara’nın kullandığının 20 katı kadar su kullanmanız lazım. İşte, bu geri dönüşümden elde edilen ve pamuk ihtiyacını azaltan geri dönüşümün yüzde 70’ini Uşak ilimiz üretmektedir. Dolayısıyla da günlük 900 ton, işte elyaf atıkları olsun, pet şişeler olsun bu gibi malzemeleri geri dönüştürerek biz ip üretiyoruz, diğer taraftan araba lastiklerinden de kauçuk üretiyoruz ve tekrar bunları kullanıma sunuyoruz. İşte, Uşaklı hemşerilerimizin sizlerden en çok beklediği “Bu sektörün stratejik sektör olarak alınması, bunların işte AR-GE’sine, üretimine, geliştirmesine, ondan sonra teçhizatlarını yenilemesine, enerji yenilemesine destek verilmesi yine enerji desteği verilmesi, bazı vergilerden de muaf olması gibi talepleri var.” diye sizlere iletiyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hemen bitiriyorum Başkanım.

Gerçekten de şimdiye kadar iktidardaki milletvekilleri olsun, muhalefetteki milletvekilleri olsun sizlerin çalışmalarından övgüyle söz etmesi bize gurur verdi; Allah razı olsun diyorum.

Başta Cumhurbaşkanımız olmak üzere zatiyelerinize, tüm ekibinize canıgönülden teşekkür ederim.

2021 yılı bütçenizin hayırlara vesilesi olmasını diler, saygıyla selamlarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyon dışı arkadaşlarımızdan 2 arkadaşımız kaldı; onlara söz verelim.

Sayın Uğur Bayraktutan’a söz veriyorum.

Buyurun, süreniz beş dakikadır.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütün milletvekilleri kendi seçim bölgeleriyle alakalı sorunları ileri sürdüler, benim de Artvin’de, seçim bölgemde bir sıkıntı var Sayın Bakan; Cerattepe. Parlamentoda uzun zamandır Cerattepe’yi dile getiriyorum; uzun yıllardır süren bir çevre mücadelesi. Kente geldiniz, biliyorum, Artvin’e geldiniz, gördünüz kenti. Yüzde 70 eğimi olan bir kentte, Artvin’in üzerinde bir madencilik faaliyeti yapılıyor; bununla ilişkin olarak da yirmi beş yıldır süren bir çevre mücadelesi var ve bu çevre mücadelesinin sonunda, Artvin’de Artvinliler hangi siyasal gelenekten ve görüşten gelirlerse gelsinler bir hukuksal süreç yaşadılar, idare mahkemesinde arkasından Danıştaydan ÇED olumlu kararının iptaliyle alakalı kesin hüküm teşkil eden mahkeme kararları aldılar. Ben de milletvekilliğimden önce o davaların içinde avukat olarak bulundum. Ama ne yazık ki 2009/7 Orman Bakanlığının biliyorsunuz bir genelgesi var ve bu genelgeye dayanarak, ÇED’le alakalı bir eksiklik tespit edilirse buna ilişkin birkaç maddede veya birkaç hususta yeni bir düzenleme yapılıyor ve alınmış olan mahkeme kararları bir anlamda çöpe atılıyor Sayın Bakan. Bize fakültelerde şunu öğrettiler: Yani anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik gibi bir hiyerarşik sıralama vardı. Bir bakanlık genelgesi ne yazık ki Türkiye’de Anayasa’dan da öte, kanundan da öte, tüzükten de öte, yönetmelikten de öte bir kesinlik, hüküm teşkil ediyor. Bu hususu sizin takdirlerinize sunuyorum.

Bu konuda birçok şey yapıldı; bakın, 2012’de elimizde mahkeme kararları olmuş olmasına rağmen -Sayın Bakan o süreçte siz yoktunuz- o mahkeme kararlarının varlığına rağmen o dönemde Enerji Bakanlığı yeni bir ihale sürecine başladı, ihale şartnamesi hazırladı. İhale şartnamesinin 9’uncu maddesinde “Burada maden faaliyeti yapacak olan firmanın yılda 10 bin ton metal bakır, 500 bin ton tüvanan malzeme üretecek tesise sahip olması gerekir.” denildi. Ben ilgili Bakana, Taner Yıldız’a, Enerji Bakanına sordum ki: “Türkiye’de bu koşullarda kaç firma var, kime aittir?” diye. Ne yazık ki Eti Bakır’a, Cengiz Grup’a böyle bir firmanın ait olduğu Türkiye’de bir tane olduğu ortaya çıktı ve yapılan ihalede bu firma değil de bir başka firma aldı. O firmayla onun arasındaki hukuki irtibatı, fiili irtibatı kanıtladım, arkadan beş-altı ay süre geçtikten sonra ilgili firma yetkilileri bana geldiler “Bu işin üzerine gitme.” Dediler; redevansla Cengiz Grup’a tekrar devrettiler Sayın Bakan. Yani benim avukatlık yaptığım yıllarda ihaleye vatandaş fesat karıştırdı, şimdi ihaleye devletin yetkilileri fesat karıştıyorlar; bakın, ne dediğimi bilerek konuşuyorum bir hukukçu olarak. Önceden böyleydi, benim seçim bölgemde benim avukatlık yaptığım yıllarda çevreyi vatandaştan korurduk; şimdi biz çevreyi devletten korumaya çalışıyoruz. Artvinliler o çevreyi korumak için altı ay boyunca Cerattepe’de ormanda nöbet tuttular. Askerle, polisle geldiler, kırdılar Artvinlileri ve bugün orada madencilik faaliyeti yapılıyor ve daha üzücü olanı da şudur: Devletin görevlilerinin işe masrafları Cengiz Grup tarafından karşılanıyor; bundan daha büyük bir ayıp yoktur Sayın Bakan.

Bunun ötesinde de Murgul’da -şimdi Murgul’da da bir tabloyla karşı karşıyayız- ilgili firma yeni bir tablo yarattı. Daha önceden, yapmayacağını 2014’te yazılı taahhülle belirtmiş olmasına rağmen, kaşe vurup altına imza atmasına rağmen şimdi dedi ki: “Hayır, ben Murgul’da siyanür havuzu kuracağım.” Bir ilçe komple ayağa kalktı. Bir Artvin düşünün Sayın Bakan. Artvin’de 325 maden ruhsat alanı var, 325 tane maden ruhsat alanı var, 129 tane de HES projesi var, benim seçim bölgemde. Biz Artvin’i eğitim kenti yapmak istiyoruz, bir kültür kenti, turizm kenti yapmak istiyoruz ama bu kenti bir enerji kenti yaparak zaten barajlarla, Çoruh Vadisi’ndeki, havza projeleriyle -ne olduğunu bilen bir kenti- HES’lerle yok etmeye çalışıyoruz hem de maden projeleriyle yok etmeye çalışıyoruz.

Bugün Murgul’da daha önce yapılmış olan bakırla alakalı ki daha önce Sayın Başbakanla yapmış olduğumuz görüşmede dediler ki: “Artvin’de herhangi bir şekilde altın madeni çıkartmayacağız, açık alan çalışması yapmayacağız.” Ne yazık Hükümet tabii sözünde durmadı. “Kapalı işletme yapacağız.” dediler, bugün açık işletme yapıyorlar; “Altın çıkartmayacağız, bakır çıkartacağız. dediler, bugün altın çıkartıyorlar. Şimdi, yani oradaki vatandaşlar devlete güveneceklerdi; ne yazık ki devlet onları emniyeti suistimale uğrattı, inançlarını yok etti.

Murgul’da da şu anda siyanür havuzuyla alakalı gelişmeler var, siyanür havuzu kurmaya çalışıyorlar. İlgili firma çökertme havuzlarıyla alakalı dört yıldır buradaki sızıntıyı durduramıyor, bir kenti yok etmeyle alakalı bir siyanür havuzu ortaya çıkartmaya çalışıyor. Bunu şiddetle reddediyoruz ve kabul etmiyoruz Sayın Bakan.

Bir şey daha söyleyeyim çünkü beş dakika zamanım var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet süreniz bitiyor, son cümlelerinizi alalım.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Bakanım, biz Artvin’de bütün belediyeleri aldık, 9 belediyenin 7’si Cumhuriyet Halk Partisinde. Bu yapmış olduğunuz çevre katliamından dolayı bu belediyeleri aldık, onu bilin.

Bakin, bu özel kalem müdürü atamalarıyla alakalı size yazılı soru sordum, buna ilişkin gerekli başvuruları yaptım, herhangi bir ses yok. Özel kalem müdürü...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz, sağ olun Sayın Bayraktutan.

Şimdi, Sayın Ali Öztunç’a söz veriyorum.

Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Evet, Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Sizlere hayırlı uğurlu olsun diyorum, Allah mahcup etmesin sizleri Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 2021 bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

Türkiye’de bir ekonomik kriz yaşanıyor, maalesef yaşanıyor. Sayın Cumhurbaşkanı da artık bu ekonomik krizi kabul ediyor, reformlardan söz ediyor ama bir yandan da hazineye para sokabilmek için, krizi aşabilmek için maalesef memleketimizin dağları, dereleri, yaylaları, tarlaları, sahilleri, plajları, denizleri satılığa çıkartılıyor, satılmak isteniyor. Bakın, son bir yıl içerisinde 1.100 yeni maden sahası için izin verildi Sayın Bakanım.

Sayın Bakan, ikinci bir meselemiz siyanür meselesi. Gerçekten de Hükümetiniz, Adalet ve Kalkınma Partisi bu kadar çok herhâlde dünyada yoktur siyanürsever bir iktidar, siyanürsever bir Hükümet. Kaz Dağları’nda milyonlarca ağaç kesildi, siyanürle altın ayrıştırılıyor. Afyon Emirdağ, Ordu Fatsa, Tokat Erbaa, Türkiye’nin neresine bakarsanız bakın Sayın Bakan, siyanür kullanılıyor. Siyanürün yer altı sularına zarar verdiği, siyanürün su şebekelerine zarar verdiği sizin tarafınızdan da biliniyor, herkes bunu biliyor. Siz Çevre Bakanısınız, Çevre Bakanı olarak çevreyi korumakla görevlisiniz. Neden bunlara müdahale etmiyorsunuz, edemiyorsunuz? Görevinizi neden iyi yapamıyorsunuz Sayın Bakan?

Bir başka mesele, ülkemizi Avrupa’nın çöplüğe hâline getirdiniz. Adalet ve Kalkınma Partisi Türkiye’yi Avrupa’nın çöptü hâline getirdi. Bakın, Çin kabul etmedi ama Türkiye Avrupa’nın çöplerini alıyor. Birkaç gün önce Adana’da yol kenarında bulunan bir poşetin Hollanda Den Haag kentinde bir evin çöptü olduğu ortaya çıktı. Hollanda’nın Den Haag kentinde adam çöptünü akşam götürüyor,

kapısının önüne bırakıyor, o çöp poşeti Adana’da çıktı. Marketlerde poşet uygulaması evet, doğru bir uygulama, az önce sayın vekilimiz bahsetti ama Hollanda’nın, Avrupa’nın, Avrupa ülkelerinin çöplerini ayırtırmak için Türkiye’ye getirmek yanlış. Maalesef memlekete büyük kötülük yapıyor.

Bakın, Kanal İstanbul meselesi gündemde, birkaç gün önce sizi de izledik televizyonda Sayın Bakan. Kanal İstanbul’la ilgili İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı konuşmayacak da kim konuşacak Sayın Bakan? Kanarya sevenler derneğinin başkanı mı konuşacak? Affedersiniz Kanal İstanbul’la ilgili diyorsunuz ki: “Bu bir devlet projesidir.” Siz de söylüyorsunuz. Merak ediyorum, 2021 bütçesinde Kanal İstanbul’a ilişkin bir şey var mı? Bu bütçede Kanal İstanbul’a ilişkin bir şey var mı arkadaşlar, merak ediyorum. Kanal İstanbul’a ilişkin diyorsunuz ki: “Bu bir devlet projesidir.” Ama 2021 bütçesinde yok, 2020 bütçesinde de yoktu Kanal İstanbul. MGK kararı da yok, Türkiye Büyük Millet Meclisinden alınmış bir karar da yok ki devlet projesi olabilsin bu ama siz “devlet projesi” diyorsunuz. Sayın Bakanım, size soruyorum: Hangi devletin projesi bu, Katar’ın projesi mi? Çünkü Katarlılarla yürüyorsunuz bu noktada. Gerildiğimiz zaman...

SALİH CORA (Trabzon) – İstanbul Belediye Başkanı belediye bütçesinden...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Salihçğim, bir izin verirsen, bir izin ver; senin memleketinden bahsedeceğim, Kahramanmaraş’tan bahsedeceğim. Senin memleketin sayılır Kahramanmaraş, kardeş şehirdir Trabzon’a.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Karşılıklı konuşmayalım lütfen arkadaşlar.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Bakanım, Kahramanmaraş’ta Aksu Çayı var, Sır Barajı var. Ben Sır Barajı’na ilişkin size daha önce çağrıda bulundum. En son savcılığa bir suç duyurusunda bulundum, dedim ki: Sır Barajı kirletiliyor, Aksu Çayı kirletiliyor. Herkes biliyor kirli olduğunu, AK PARTİ milletvekilleri de biliyor, herkes biliyor. Mahkeme karar verdi, daha doğrusu savcılık takipsizlik kararı vermiş. Neye dayanarak veriyor dedik, bir okuduk ki Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bir yazı göndermiş, diyor ki: “Kahramanmaraş’ta Sır Barajı’nı ve Aksu Çayı’nı kirleten kimse yok.” Allah’ın hikmeti mi ya? Doğa kendi kendini mi kirletiyor? Aksu Çayı kendi kendini mi kirletiyor? Organize sanayiden buraya, fabrikalardan buraya kimyasal atık gittiğini bilmiyorlar mı, bilinmiyor mu? Yazık günah değil mi orada oturan insanlara?

Bir başka konu: Afşin-Elbistan Termik Santrali de kül saçmaya, zehir saçmaya devam ediyor Sayın Bakanım, maalesef devam ediyor. Daha önce “külbistan” demiştik, Elbistan artık oldu “zehiristan.” Yazıktır, oradaki yaşayan insanlar da vergisini veriyor.

İzmir’de deprem yaşandı, deprem çalıştay yapıldı birkaç gün önce, Sayın Bakan, oraya gelmediniz. Hadi yoğunsunuz, anlarım, gelmeyebilirsiniz. Bilimsel bir çalıştaydı yani bilim adamlarının konuştuğu, siyasetçilerin konuşmadığı bir çalıştaydı, çok da verimli bir çalıştaydı. Çevre ve Şehircilik İl Müdürü niye gelmez? İzmir’de deprem yaşandı, Giresun’da daha önce sel olmuştu. Ufacık belediyelere bile Hükümet destek verdi, ekonomik destek. İzmir’de depremden dolayı Bayraklı Belediyesine sadece 1 milyon söz verildi. Diğer belediyelere; Seferihisar olsun, Bornova olsun, Karşıyaka olsun neden sahip çıkmıyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Öztunç, süreniz bitmiştir.

Son bir cümle lütfen.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Evet, neden destek olmuyorsunuz? Lütfen, siyasi parti ayrımını özellikle deprem zamanlarında yapmayalım diyorum ve 2021 bütçesinin hayırlı, uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Cavit Bey, buyurun, size söz veriyorum.

Süreniz on dakikadır ama hepsini kullanmak zorunda değilsiniz.

Buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, Sayın Başkanım, değerli Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle Sayın Bakanım sabahki sunumunuzu gayet dikkatli bir şekilde dinledik. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının özellikle şehircilik kısmıyla ilgili çok sayıda örnek projelerinizi anlattınız ancak bu konuda şunları söylemek istiyorum: Her ne kadar şehircilik bölümüyle ilgili çok detay anlattınız ama ben özellikle çevre bölümüyle ilgili birtakım eleştirilerimi burada ifade etmek istiyorum.

Ona geçmeden önce de Sayın Bakanım, Antalya ili Kepez ilçesinde bir kentsel dönüşüm projesi var. Bu kentsel dönüşüm projesinde, Kepez Santral Mahallesi’nde gerçekleştirilen bu projede 2.658 vatandaşımız şu an mağdur edilmek üzere ve daha doğrusu bu mağduriyeti de sekiz aydır devam etmekte. Antalya Büyükşehir Belediyesi Bakanlığınıza müracaat etti. Sekiz aydır bu vatandaşlara kira ödemesi yapılmamakta, bu ödemenin yapılmama sebebi de sizin 24 Nisan 2020 tarihinde Resmî Gazete’de kentsel dönüşümle alakalı kiralama süresinin otuz altı aydan kırk sekiz aya çıkarılması yani kira ödeme süresinin artırılmış olmasından kaynaklı. Şimdi, şirket nasıl olsa yönetmelik çıktı, bunu Bakanlığın ödemesi gerekir diye ödemiyor, siz de Bakanlık olarak bu konuda bir ödeme yapmamaktasınız. Antalya Büyükşehir Belediyesi resmî müracaatta bulundu. Bugüne kadar Antalya Büyükşehir Belediyesine yazılı olarak “Biz bu ödemeyi yapmayacağız.” şeklinde cevap dahi vermediniz. Benim yazılı soru önergem üzerine verdiğiniz cevapla biz bu ödemenin yapılmayacağını anladık. Antalya Büyükşehir Belediyesine de bildirdik. En azından resmî yazıyla Antalya Büyükşehir Belediyesine bu ödemeyi yapmayacağınızı bildirin ki şirkete bu yükümlülüğü hatırlatılsın ve 2.658 vatandaşımızın mağduriyeti giderilsin. Zaten inşaat süresi yeterince uzadı, zamanında bitmedi. Şu an insanlar perişan, bir taraftan da kirasını alamamakta.

Sayın Bakanım, Antalya ili Korkuteli ilçesi Dereköy’de Turkuaz Linyit Kömür İşletmeleri AŞ isimli bir firma bu köyümüzün ve çevre köylerimizin tüm tarım alanlarını tehdit edecek şekilde bir linyit arama girişiminde bulunmakta. Bununla ilgili en son Antalya Toprak Koruma Kurulu bir ret kararı vermişti ancak bu ret kararının arkasından dolanarak tekrar arama kararıyla ilgili birtakım girişimlerde bulunuldu. Bununla ilgili yapmış olduğumuz çalışmalar ve verdiğimiz soru önergeleri çerçevesinde en son bu çalışmayla ilgili, bu projeyle ilgili ÇED raporu alınması gerektiği ifade edildi. Benim sizlerden ricam, bu konuda duyarlı olmanız. Bakın, Dereköy ve çevresindeki Sülekler, Taşkesiği, Kırkpınar gibi birçok köyümüzün bulunduğu bölgede -şunu söyleyeyim- yaklaşık 11 bin dönümlük tarım alanı ve ayrıca Korkuteli ilçesinin sulama ve içme suyu kaynaklarının bulunduğu yer tehdit edilmektedir. Dolayısıyla, bu projeyle ilgili ÇED raporu talep edildiğinde lütfen kurum olarak duyarlı olun ve Korkuteli halkını, özellikle içme suyu ve tarım alanlarını tehdit eden bu projeden kurtarın diyorum Sayın Bakanım.

Yine, şunu ifade etmek istiyorum: Çok sayıda toplanma alanının -geçtiğimiz yıllarda da ifade ettik- maalesef ki rezidanslara ve iş merkezlerine çevrildiğini -bu, özellikle depremle ilgili endişelerin devam ettiği bu süreçte çok daha önem taşımakta- bu toplanma alanlarına gökdelenlerin dikildiğini biliyoruz.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanımız geçen hafta içerisinde bir açıklamada bulundu, dedi ki: “İyi ki Cumhurbaşkanınız var. Ben dikey mimariye karşıyım, dikey mimari memlekete ihanettir.” Ben şimdi size şuradan göstermek istiyorum. Sayın Bakanım, bakın, bu gördüğünüz resimlerdeki gökdelenler ki İstanbul gibi... Bakın, bu, Ayasofya dâhil, Sultanahmet dâhil, yarımadaanın bulunduğu yerlerde silüetin değiştiğini gösteren şu resimden de görüldüğü üzere, arkadaki gökdelenler; yine şu resimde gördüğünüz gibi gökdelenler, İstanbul’da; yine, İstanbul’da; efendim, şu an, Ankara’da çok sayıda gökdelen var Sayın Bakanım. Bu gökdelenler maalesef ki Sayın Cumhurbaşkanımızın gerek Belediye Başkanlığı gerek Başbakanlık gerekse şu an Cumhurbaşkanlığı döneminde iktidarınız ve belediyeleriniz tarafından dikilen gökdelenler. O nedenle, İstanbul silüeti bu hâle getirildikten sonra, Ankara gökdelenler şehrine döndürüldükten sonra “Dikey mimariye karşıyım.” demenin hiçbir anlamı kalmadı Sayın Bakanım.

Yine, dikey mimariye karşıyız ama Antalya’da bir örnek vereyim: Antalya’nın Lara bölgesinde, ana cadde üzerinde, deniz kenarıyla arada kalan bir ada var. Bu adadaki yaklaşık 3 katlı 4 tane binanın şimdi kentsel dönüşümden yıkıldığını görüyoruz. Ancak, duyduk ki buraya Bakanlığınız tarafından -nasıl olur bilmiyorum- bir inşaat izni verileceğine ve burada yüksek katlı bir inşaat yaptırılacağına dair Antalya’da kamuoyunda konuşulan bir husus var. Eğer böyle bir izin verir iseniz bu, Antalya’da o bölgedeki şehirciliğin katledilmesi demektir Sayın Bakan. Bu konularda özellikle daha dikkatli olmanız gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Serik bölgesinde yine bir bakanımız tarafından gündeme getirilen bir rüşvet meselesi vardı. O görüşmede 2 bakanın olduğu, valinin olduğu bir mevzu; kamuoyunda yeterince tartışıldı. Bu konu Antalya’nın Serik ilçesi Belek ve Kadriye bölgesinde geçen bir mevzuyla alakalı Sayın Bakan. Sayın Bakanım, Belek’te yaklaşık 240 bin metrekairelik, Kadriye’de 60 bin metrekairelik bir alanın turizm tesis alanı hâline çevrildiğinden haberdar mısınız, biliyor musunuz? Burada, kıyı bantlarını koruduğunuza dair sunumunuzda bir ifade geçmekte. Aynı yerde, Belek’te 8 kilometreden zaten 830 metreye düşmüş olan kıyı bandının -yani vatandaşın denize girebildiği yerin- 259 metreye, Kadriye’de 8 kilometreden zaten 498 metreye düşmüş olan kıyı bandının 286 metreye indiğinden haberdar mısınız Sayın Bakan? Yine, bu bölgede bu kadar, 300 bin metrekairelik alanın turizm tesis alanına çevrilmesiyle beraber hem bölge turizminin zarar göreceğinden hem de buradaki yeşil dokunun zarar göreceğinden haberdar mısınız Sayın Bakanım?

Bu bölgede -sizin Sayıştay raporlarınızda da geçen- Serik Belediyesinin yükümlülüklerini yerine getirmemesinden yola çıkarak tahsisleri iptal ettiniz. Bakın, Sayıştay raporunda da bu geçmekte, Serik Belediyesi kira ödemesi dâhil yükümlülüklerini yerine getirmede. Böylelikle AKP’li bir bakanın, yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle şu an orası Bakanlığınız ve Turizm Bakanlığı tarafından alındı ve turizm tesis alanları hâline getirilip binalar yapılma riskiyle karşı karşıya.

Aynı risk, Manavgat Ulualan bölgesinde de mevcut. Yaklaşık 1.750 metrelik bir sahil şeridi -ki 2 milyon 700 bin metrekairelik bir alan- 3 tanesi konaklamalı, bir tanesi konaklamasız 4 ayrı parçaya bölünerek, burası golf sahası yapılarak yeşil doku ve çevre orada zarar görecektir Sayın Bakanım.

Sayın Bakan, sunumuzda “Çevreyi korumak en kıymetli görevimizdir.” diye açıklama yapmışsınız ve altında da ne acı tesadüftür ki sunum kitapçığınızda Salda Gölü’nün resmi var. Bu Salda Gölü’nün, buradaki yapılan proje çalışmalarında ne hâle getirildiğini çok iyi biliyorsunuz. Burada yayanın dahi yürümesinin neredeyse yasak olduğu yerde iş makineleri çalıştı ve buna da Bakanlık olarak yeterince takipçisi olmadınız. Salda Gölü bundan zarar gördü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, teşekkür ediyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiyorurum Sayın Başkanım.

Mavi bayraklı plaj sayısını 486 olarak açıkladınız ama ben size söyleyeyim: Konyaaltı Sarısu mevkisine akaryakıt yüklü tankerlerin yanaşacağı, 66 metre eninde 961 metre boyunda iskele yapılması amacıyla 1/5.000’lik ve 1/1.000’lik ölçekli plan hazırlanmış. Böylelikle, eğer bu proje gerçekleşir ise Antalya Konyaaltı ve Sarısu bölgesindeki yeşil dokunun ve denizin mahvedileceğini, oranın resmen katledileceğini sizlere buradan ifade etmek istiyorum. Bunun lütfen önüne geçin Sayın Bakanım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorurum Başkanım.

Son söz olarak şunu söyleyeyim: İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Kanal İstanbul’la ilgili açıklamalarını arkadaşlarımız da dile getirdi. Bir belediye başkanın görevi....

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, yeni konulara girmeyelim, defalarca dile getirilen konular. Lütfen, siz kısa konuşmaya söz vermiştiniz ama maalesef ek süreyi dahi aştınız.

Buyurun, toparlayın lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Toparlıyorum.

Son cümlem, bu MUÇEV konusu, her tarafı tehdit eden bir konu hâline dönüşmüştür. Muhalefetteki belediyelerin elindeki tüm yerleri alan bir kurum hâline, şirket hâline dönüştürülmüştür.

Sonuç itibarıyla Sayın Bakanım, sizlerin çevreye daha duyarlı bir Bakanlık olarak görevlerinizi yapmanızı bekliyoruz.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Şimdi Sayın Ahmet Kılıç’a söz veriyorum, kısa bir söz talebi oldu.

Buyurun Sayın Kılıç.

AHMET KILIÇ (Bursa) – Sayın Başkanım, çok değerli Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyelerimiz; tabii, geçtiğimiz günlerde yaşadığımız İzmir depremi ve yine sene başında yaşadığımız Elâzığ depremi ve geçmişte yaşadığımız Van, Düzce ve Marmara depremleri bize açıkça göstermektedir ki Bakanlığımızın ve ülkemizin en önemli gündem maddesi aslında doğal afet riski taşıyan bölgelerdeki yapı stokunun olası bir afet durumuna hazır hâle getirilmesidir. Bu noktada da Sayın Bakanım, Bakanlığımızın yoğun bir çalışma yürüttüğünü görüyoruz, öncelikle bu noktadaki hassasiyetiniz için teşekkür ederiz.

Sayın Bakanım, ben özellikle seçim bölgesi Bursa’yla alakalı size, özellikle kendi ifadeniz “Türkiye’nin çınarı Bursa’mızda tarihi gün yüzüne çıkartacağız.” demiştiniz ve tarihî Hanlar bölgesinde güzel, çok önemli işler katettik hep beraber. Sizin verdiğiniz destekle, Büyükşehir Belediyemizin himayelerinde, hakikaten Hanlar bölgemizde, şu an itibarıyla İŞKUR ve Kızılay binalarının yıkımları gerçekleştirildi ve güzel adımlar sayesinde de tarih gün yüzüne çıkmaya başladı. Biz, yine aynı şekilde Büyükşehir Belediyemizin Yeşil ve Emirsultan bölgesi için de gerçekleştireceği, tarihin gün yüzüne çıkarılmasıyla alakalı projelerde de desteklerinizi bekliyoruz Bursalılar olarak.

Yine, Osmangazi Belediyemizin çok güzel kentsel dönüşüm çalışmalarına verdiğiniz destekler söz konusu. Soğanlı Millet Bahçesi’yle alakalı tüm detaylar tamamlanmış vaziyette. Sizden bu konuyla, inşallah bir an önce projemizin hayata geçmesiyle alakalı da biz hızlı bir şekilde bir dönüş bekliyoruz.

Tabii, bugün denizlerimizin temizliğine dair uluslararası sertifikalar alıyorsak, yine bugün ağaçlandırma seferberliklerimizle ülkenin toplam ağaç sayısını artırıyorsak elbette ki bu çevreci yaklaşımımızın, çevreci politikamızın bir göstergesidir.

Yine Bakanlığımızın çok önemseydiğimiz Sıfır Atık Projesi’nin detaylarına girmeyeceğim ama hem atıkların dönüşümünü sağlama hem ekonomiye katkı yapma hem de çevreyi koruma noktasında örnek bir proje olarak hayata geçmesini ve şu anda da güzel bir şekilde işlenmesini, ülkemizin geleceğindeki çevrecilik vizyonu açısından önemli bir çalışma olarak görüyorum. Ben, başta sizlere çok teşekkür ediyorum.

Tabii, burada eleştiriler geldi, herkes çevreci yaklaşımlardan dem vurmaya çalıştı ama “Endüstrileşerek çevre korunmaz deyip yıllarca Marmara Denizi’nin kirlenmesine seyirci kalanlara Haliç’i tertemiz yaparak en güzel cevabı bizler verdik diyorum ve hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, sürenizi çok çok tasarruflu kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Girgin, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGIN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün size, ağırlıklı olarak, Muğla’nın yaşadığı çevre sorunlarından bahsetmek istiyorum ancak anlattığım sadece Muğla’nın hikâyesi değil, Kaz Dağları’ndan Hasankeyf’e, Türkiye’nin bütün çevre siyasetinin hikâyesidir.

Nasıl ki Sayın Erdoğan 2017 yılında “İstanbul’a ihanet ettik, ben de sorumluyum.” dediğinde ihanet edilen sadece İstanbul değil, ülkemizin bütün şehirleri idiye Muğla çevre sorunları da Türkiye çevre sorunlarının bir küçük modelidir.

Sayın Bakan, Muğla’nın çevre sorunlarının kalbindeki sorunlardan birisiyle başlamak istiyorum. MUÇEV nedir Sayın Bakan, görevi nedir, neye hizmet eder, niçin kurulmuştur? MUÇEV, Sayın Erdoğan’ın “Ülkeyi anonim şirket gibi yönetmek istiyorum.” anlayışının Muğla’daki iz düşümü müdür? “Türkiye’yi şirket gibi yöneteceğiz.” denilen, tam da bu olsa gerek. Türkiye’nin bütün kıyılarını yağmalatmak mıdır görevi MUÇEV’in? Gerçek adı “MUÇEV Turizm Limited Şirketi” olmasına rağmen bu şirketin adına vakıf çağrıştırması yapsın diye mi “v” harfi konulmuştur? Kamu aracılığıyla kurulan şirket, halka açık kıyıları ticari işletmelere dönüştürmüş ve kıyıları ücretli yaparak halka kapatmıştır. Ne olduğu, üyelerinin neden bu şekilde oluşturulduğu, elde edilen gelirin nereye gittiği tam olarak bilinmeyen bir yapı var karşımızda. Esasen, kıyıların büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından işletilmesi gerekir; kıyıları halkındır. İktidarın, kazanamadığı sahil belediyelerinin kıyılarında vakıf görünümüne MUÇEV eliyle rant oluşturması ve sahil koylarını MUÇEV eliyle özelleştirmesi yaklaşımı doğru değildir. Bu, arka kapıdan özelleştirme. Kıyısız alanların, buralara hizmet götüren, altyapısını yapan, çöpünü temizleyen yerel yönetimlere devredilmesi gerekirken hizmete gelince “Koş yerel yönetim.” gelire gelince “Sen uzak dur yerel yönetim.” denmektedir.

Muğla’da MUÇEV yetki alanında, hazine yetkisinde olan alanlar dâhil, imar barışından yararlanarak yapı kayıt belgesi almış mıdır? Sayın Bakan, bunu özellikle araştırmanızı istirham ediyorum. Almışsa bu yapı kayıt belgelerinin usul ve esaslara uygun olarak alındığına dair bir inceleme yapılmış mıdır? Yapılmışsa sonucu nedir? Bu konuda mutlaka bir inceleme yapılmalıdır.

Sayın Bakan, kıyılarımızda ecrimisil işlemini yapan çevre şehircilik il müdürlüğü ve ecrimisil işlemini tesis eden millî emlak müdürlüğü iken devlet malını hakkı olmaksızın kullananlara uygulanan alanların tahliyesi ve yıkımı işlemi belediyelerin üzerine bırakılmaktadır. Böylelikle vatandaşla karşı karşıya gelen, belediye olmaktadır. 644 sayılı KHK'den gelen yetkiler kullanılarak kaçak veya ruhsata aykırı her tür ve büyüklükteki yapıya müdahale, merkezî idarenin önderliğinde yapılmalıdır.

Sayın Bakan, Kaz Dağları'ndan Ayder'e kadar yürütülen talan politikasının Muğla'daki boyutunu örnekleyen bir örnekten, Ortakent'in imara açılmasından bahsetmek istiyorum. Şu, elimde gördüğünüz resim Ortakent'in en güzel yerlerinden birisi. Burası 1 milyon 100 bin metrekare ve imara açıldı, Sayın Bakan. Ortakent'te daha önceki projelerde büyük yeşil alan olan, 1 milyon 100 bin metrekare olan bir alan, üstelik Muğla Büyükşehir Belediyesi İmar Müdürlüğü'nün "uygun değildir" görüşüne rağmen yangından mal kaçırır gibi çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle imara açılmıştır. Bodrum'un imar alanlarına değil koruma planlarına ihtiyacı vardır. Bu bölgeyi bir mesire alanı, yeşil alan olarak insanlarımıza kazandırmamız daha güzel olur. Yine, devletin himayesinde olsun ama halkın olsun. Bodrum nüfusu, uzun yıllar devam eden yapılaşma ve inşaat yoğunluğu nedeniyle sürekli artmıştır. Mevcut altyapı sistemi bu yükü artık kaldıramamaktadır. Dolayısıyla kamuya ait arazilerin yine kamuda kalması gerekir, bu girişimden vazgeçilmelidir.

Sayın Bakan, Muğla'ya yönelik bir jeotermal enerji ısrarı var. Şu, elimde görmüş olduğunuz da Fethiye'de, Marmaris'te ve daha sonra 32 yerde jeotermal enerji için arama sondajları proje çalışmalarını gösteren bir örnek. Bu yıl, Fethiye'de, Marmaris'te, sonra Muğla'nın tüm ilçelerinde, 32 yerde sondaj yöntemiyle jeotermal kaynak arama faaliyetine girildi. Muğla halkının kararlı itirazının etkisiyle olumsuz ÇED raporu şu anda çıktı. Şimdilik bu girişimlere iptal kararları çıksa da ısrar devam etmektedir. Yerel yönetimlerin, sivil toplum örgütlerinin ve halkın haberi olmadan, ne amaçlı sondaj yapıldığını kimsenin bilmediği, tepeden inmeci bir yaklaşım sergileniyor. Enerji amaçlı mı, turizm amaçlı mı, sağlık amaçlı mı, ne olduğu belli olmayan bu girişimler şeffaflıktan uzak bir anlayışla yapılıyor. Muğla'yı jeotermal enerjiye açmak doğaya yönelik bir katliamdır, turizmi baltalamaktır. Aydın'ın jeotermal enerjiden çektiği ortada.

Sayın Bakan, Gökova Körfezi'ne marinalar yapılacağıyla ilgili duyumlar alıyoruz; bu doğru mudur? Şu resim, Sakar Seyir Tepesi'nden Akyaka'yı gösteren Gökova Körfezi'ni gösteren bir resim, cennet bir yer. Şimdi, tekrar sormak istiyorum: Gökova Körfezi'ne marinalar yapılacağıyla ilgili duyumlar alıyoruz; bu doğru mudur? Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Muğla ili Ula ilçesine bağlı Akyaka Mahallesi ve Azmak kıyı bandı için imar planı 15 Ekimde askıya alındı. Söz konusu Revizyon İmar Planı'nın raporu incelendiğinde birçok teknik hata ve hukuk ihlalleri görülmektedir. "Koruma amaçlı" diye yazılan raporun satır aralarında ve ekli yazışmalarda gözden kaçırılmaya çalışılan şeyin aslında Akyaka'nın mevcut sakin kent özelliğinin yok olmasına sebebiyet verecek bir yat limanı, marina, devasa bir otel ve alışveriş alanından oluşan yoğun yapılaşma olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu revize imar planı iptal edilmelidir çünkü bu plan koruma amaçlı değildir; yıkım, talan ve rant girişimidir. Yat limanı ve otel inşaatı için öngörülen alanda 1970'li yıllardan beri imarlı ve tapulu evlerinde oturan 200 civarında ailenin anayasal mülkiyet hakları ağır şekilde ihlal edilmektedir. Yat limanı için seçilen alan coğrafi açıdan teknik olarak yanlıştır; bölgenin ekolojik yapısı, florasını ve faunasını bozacak, Azmak Nehri'nin ekosistemine tamiri imkânsız zarar verecek niteliktedir. Çevresel etki değerlendirme süreci de işletilmemiştir. Mavi Tur'un en önemli bölgesi Gökova Körfezi'ni gözümüz gibi korumamız gerekir. Gökova Körfezi sadece Gökova ve Muğla'nın değil tüm ülkemizindir. Bırakın, buralar cennet kalsın Sayın Bakanım.

Sayın Bakan, Evliya Çelebi'nin yüzlerce yıl önce "Bir benzeri yok." dediği Karabağlar Yaylası'nda MTA tarama amaçlı sondajlar yaptı. Şu, elimde gördüğünüz Muğla'nın Menteşe ilçesinde Karabağlar Yaylası. Asırlık çınarları, serin suları ve yemyeşil doğasıyla sadece Menteşe'mizin değil ülkemizin de en güzel yaylalarından olan Karabağlar Yaylası'nda yapılacak madencilik faaliyetleri halkın tepkisine neden oldu. Halkın direnişi sonucunda faaliyetler engellendi fakat doğal sit alanlarında bu tarz faaliyetler neden kalıcı olarak engellenmiyor Sayın Bakan? Özel çevre koruma bölgeleri ve sit alanlarının kati surette arama iznine kapatılmasını sağlamalısınız. Bu verdiğimiz örnekler bile Türkiye'nin çevre sorunlarının bir fotoğrafını vermektedir.

En güzel yaylalarımızda maden arayan, en güzel koylarımızı imara açan bu anlayıştan vazgeçilmelidir diyor, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Girgin.

Şimdi Sayın Mustafa Baki Ersoy'un kısa bir söz talebi var.

Buyurun lütfen Sayın Ersoy.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcılarım, kıymetli milletvekillerimiz, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın güzide mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, aslında ben bugün söz hakkı almayacaktım ama bir hakkı teslim etmek için söz hakkı aldım. Bakanlığınıza bağlı tüm kurumlarınızın başta genel müdürleri olmak üzere, tüm bürokratlarına çok teşekkür ediyorum çünkü bizler kendilerine bir taleple alakalı ne zaman ulaşsak, Allah razı olsun hepsinden, anında bizlere konuyla ilgili dönüş yaptılar. Kendilerine çok teşekkür etmek istiyorum.

Ayrıca, seçim bölgem olan Kayseri'mizde Büyükşehir Belediyemiz dâhil olmak üzere toplam 17 belediye var ve bu belediyelerin tamamı Adalet ve Kalkınma Partili ve Milliyetçi Hareket Partili yani Cumhur İttifakı'nın belediye başkanları. Kendilerinin sizlere çok selamları var, şehrimize olan katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorlar; bunu da iletmek istiyorum. Ayrıca, ben de çok teşekkür ediyorum katkılarınızdan dolayı.

2021 yılı bütçenizin de hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz, vakti çok tasarruflu kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyoruz.

Sayın Salih Cora, sizin de kısa bir söz talebiniz var.

Buyurun.

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Çok kıymetli Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli hazırın; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum ki bu yıl acı haberlerin geldiği, hüznü anların yaşandığı ve gerçekten millet olarak büyük felaketleri yaşadığımız bir dönem gerçekleşti. Ben evvela bu depremlerde, sel felaketlerinde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımız ve bakan arkadaşları afet olur olmaz Cumhurbaşkanımızın talimatıyla ilgili afet bölgelerine hep gittiler, oralarda vatandaşımızın yanında yer aldılar, acıları paylaştılar, yaraları sardılar; öyle, dostlar alışverişte görsün misali, deprem mahalline uğrayıp oradan kayak yapmaya gitmemişlerdir. Bunu, bir defa, bilmemiz gerekiyor. Afet bitmeden, enkaz kalkmadan, vatandaşlarımız huzurla ve güvenle evlerine yerleşmeden olay mahallerinden ayrılmamışlardır. Gece gündüz, yaz kış demeden olay yerinde vatandaşımızın yanında yer alarak alnı ak, başı dik bir şekilde milletimizin dualarıyla beraber olay mahallerinden ayrıldılar. Talimatları yerinde verdiler, takip ettiler, terk edip gitmediler. Bir hakkı teslim etmemiz gerekiyor; burada öyle hariçten gazel okumamak gerekiyor, ahkâm kesmemek gerekiyor. Hiçbir sorumluluk almadan, sadece akıl vermekle bu işler olmuyor. Google’den topladığımız belgelerle, fotoğraflarla burası meydan okuma yeri değildir. Burada Google siyaseti yapmanın hiç kimseye bir faydası yoktur. Yasama, yürütme, yargı ayrılır, kuvvetler ayrılığı vardır ama bunun yasamanın yürütmeye tahakkümü olarak algılanmaması gerekiyor. Yasama, yürütme, yargıyı aynı zamanda bir güçler kaynaşması olarak değerlendirmek gerekiyor. Soru sorabilirsiniz, görüş, eleştiri ortaya koyabilirsiniz; öyle masanın üstüne yumruk vurarak “Ben hesap soruyorum sana.” tarzı böyle bir yaklaşım yoktur. Bunu kabul etmiyoruz. Bu hadsizliktir, bu yakışmıyor; bir milletvekilinin üslubuna, adabına da yakışmıyor. Bunu özellikle ifade etmek istiyorum. Milletten bihaber yaşayanlar; deprem, afet bölgesi olduğunda Nişantaşı’nda oturup, orada kahvesini yudumlayıp “tweet” atarak siyaset yapılmaz. Olay mahalline gidip milletin acısını bizzat yaşamak gerekiyor.

Şimdi, biz, burada Komisyondayız, farklı farklı bakanlıkların bütçelerini gerçekleştiriyoruz. Ya, bir defa, bütçede çok ciddi bir ikilem yaşanıyor. Yani Enerji Bakanlığının bütçesinde “Türkiye’nin yer altı zenginlikleri var, Türkiye’nin madenleri kendisine yeter, hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Yenilenebilir enerjiyi niye hayata geçirmiyorsunuz, bu oranlar niye yükselmıyor.” deniliyor ama Çevre Bakanlığının bütçesine gelindiğinde, maden sahalarının çevreyi kirlettiğinden bahsedilmesi tamamen ikircikli bir davranıştır.

Değerli arkadaşlar, biz çevre noktasında çok hassas bir iktidarı. AK PARTİ çevresel duyarlılığı esas alan bir kalkınma modelini ortaya koymaktadır. Sadece çevreyi değil, tabiatı her yönüyle dikkate alan bir partiyiz. Nesli tükenmekte olan bir kuşa takılan çiple onun günlük aktivitelerini takip edecek kadar duyarlı bir siyasi harekete, anlayışa ve zihniyete burada çevre dersi vermek sizin haddinize değildir. İstanbul’da gaz maskeleriyle dolaşan, çöp dağlarıyla orada çevreyi kirleten, çukurlara bulaştıran bir yaklaşımın bize çevre dersi vermesi bizi hiçbir şekilde doğru bir yöne yönlendirmez. Bunu özellikle ifade etmek istiyorum. Yine, aynı şekilde, ormanlarımızı ateşe verenler, yakıp yıkanlar; bir defa şehirleri yaşanamaz kılan, çukurlarla, barikatlarla teröriste edenler şimdi kalkıp orada yaktıkları, yıktıkları yerlerde kentsel dönüşüm yapılırken kalkıp bize iç mimarlık, mimarlık dersi veremez, estetik dersi veremezler.

Değerli arkadaşlar, şunu ifade etmek istiyorum: Bizim çevreye bakışımız, sadece Çevre Bakanlığının politikalarıyla birlikte de değildir. Her alanda, her yönüyle baktığımızda, Türkiye, esasında dünyayı en az kirleten ülkelerin başında gelmektedir. Bu bile attığımız adımların, yaptığımız yatırımların ne kadar sonuç verdiğini göstermektedir. 81 ili doğal gazla buluşturmamız bir defa hava kirliliği noktasında çok önemli bir adım attığımızı göstermektedir. Her bir şehir merkezimizde elektrik hatlarını yerin altına almamız esasında önemli bir görüntü kirliliğini ortadan kaldırdığımızı göstermektedir. Her bir şehirde yine, yaptığımız katı atık tesisleriyle, katı atık depolama tesisleri, bunların işte, biyoenerjiye dönüştürülmesiyle beraber çöp dağlarının ortadan kaldırılmasıyla şehirlerdeki pis kokuları ortadan kaldırdık. Yine, içme suyu arıtma tesislerimizle beraber milletimizi temiz suya kavuşturduk. Her

bir tarafta oluşturduğumuz millet bahçeleriyle işte, yeşil koridorlarla birlikte muazzam yeşil alanlar oluşturduk, milletimizin nefes alacağı alanlar oluşturduk. Şehirlerdeki metruk, çirkin ve çarpık görüntüyü kaldırmak için kentsel dönüşümleri hayata geçirdik.

Değerli arkadaşlar, bu manada, biz şunu ifade etmek istiyoruz: AK PARTİ iktidarı olarak çevre alanında güzel bir sınav verdik ve bunda büyük bir başarı ortaya koyuyoruz, bunu kara çalmayla bozmanız asla mümkün değildir. Bakın, burada bir sürü itirazlarınız oldu; işte, şurada şu çevre kirliliği var, hava kirliliği var, şu var, bu var. Bunların hepsine Çevre Bakanlığı çok duyarlı bir şekilde davranmaktadır. Bir tane örnek vermek istiyorum, denemek için yaptım bunu. Trabzon'da Maçka Vadisi'nden gelen Değirmendere vardır. Orada bir fabrikanın -çakıl taşı imalatı yapan zannedersenem konkasör fabrikası vardı- orada atıklarını dereye boşalttığı yönünde bir ihbar geldi, ben de olay mahalline gittim, baktım ki gerçekten böyle bir durum var. Hemen Çevre İl Müdürlüğü'nün o ihbar hattını aradım, baktım, bir saat içerisinde oraya geldiler, hemen ilgili firma hakkında tutanak tuttular, ceza işlemi tesis ettiler. Bunu bizzat teyit ettim, kontrol ettim, denetimimizi yaptık, bu hassasiyetle, bu duyarlılıkla hareket eden bir yaklaşımımız var.

Arkadaşlar, biz, bakın dünyadaki diğer ülkelere, Avrupa ülkelerine, ÇED veren, ÇED yönetmeliği olan bir ülkemiz biz. Hangi ülkede bunlar var? Dolayısıyla Türkiye'nin yaptığı adımlara katkı sağlayan yaklaşımlar ortaya koyun, yaptıklarımızı da takdir etmeyi bilin, fedakârlıklar karşısında en azından teşekkür etmesini bilin, daha güzelini yapmak için hep birlikte hareket edelim.

Bütçenin hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum. Sayın Bakanım, sizlerin nezdinde tüm bürokrat arkadaşlara teşekkür ediyoruz. Hakikaten güzel bir ekip çalışmasıyla hareket ediyorsunuz. Hangi bürokratınıza bir meselemiz, memleketimizden olsun, vatandaşımızın bir sorunu olsa her birine ulaştığımızda... Gerek Millî Emlak Genel Müdürümüze gerek TOKİ Başkanımıza gerek İller Bankası Genel Müdürümüze gerek ÇED Genel Müdürümüze gerekse de isimlerini tek tek sayamadığım her bir Genel Müdürümüzün hepsine, Bakan Yardımcılarımıza çok çok teşekkür ediyorum, sizlere hassaten teşekkür ediyorum.

Bütçenin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Cora.

Sayın Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yalnız, Sayın Komisyon Başkanım, konuşmama geçmeden önce süremi kısa kullanacağımı söylemiştim, böyle bir söz vermiştim ama bunu tam tutamayacağımı baştan size söyleyeyim çünkü arkadaşlarımıza da biraz cevap verme ihtiyacım doğdu.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tabii ki nasıl istiyorsanız.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Bakan, değerli Bakanlık bürokratlarımız, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli basın mensuplarımız; öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, Bakanlık bütçenize ve genel değerlendirmeye geçmeden önce arkadaşlarımızın şu anda içinde bulundukları tutumla ilgili birkaç söz söylemek istiyorum, kusura bakmayın.

Değerli arkadaşlar, burada bir tutum oluşmaya başladı, gelişti. Yani bütçe görüşmelerinde Bakanlarımız geliyor, bürokratlarımız geliyor ve Bakanlıkların bütçesini görüşüyoruz ve biz, konuşurken Bakanlarımızı muhatap alıyoruz yani hitabımız onlara yönelik, eleştirimiz onların faaliyetlerine yönelik. Elbette ki partilerinizin faaliyetlerini savunacaksınız, buna karşı bir itirazımız yok ama son

zamanlarda dikkatimi en fazla çeken şey, “Bakanlarınız burada, Bakanlarımız, devletimizin Bakanları sanki kendilerini savunamayacakmış, sorularımıza cevap veremeyecekmiş, eleştirilerimize cevap veremeyecekmiş” gibi bir savunma içerisindeyiz, onların yerine siz konuşuyorsunuz. Biz burada “Sizler bize cevap verin.” diye değil, “Bakan bize cevap versin.” diye konuşuyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – Dört ay deprem bölgesinde kaldı, el insaf!

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Bakın, biz muhalefetiz tabii ki eleştireceğiz, bazen sert eleştirilerimiz de olabilir, bunları siz karşılamak durumundasınız, kusura bakmayın iktidar olan sizsiniz, iktidardaysanız bunları siz karşılamak durumundasınız.

SALİH CORA (Trabzon) – Masaya yumruk vurup “Hesap verin.” denmemesi lazım.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Yani muhalefet olan biziz, sanki siz kendinizi savunur hâle düşüyorsunuz. Lütfen müsaade edin, bakanlarımız cevap versinler bunlara. Bu, yanlış bir üslup, yanlış bir tutum. Sizi tutumunuzu değiştirmeye davet ediyorum.

Sayın Cora, konuşmasında, konuşmamım sonunda özellikle sel felaketiyle ilgili konuşacaktım, Giresun sel felaketiyle ilgili...

SALİH CORA (Trabzon) – Giresun’a gittiniz mi? Giresunlusunuz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bana hesap soramazsınız.

Gittim, gittim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Cora, müdahale etmeyin.

SALİH CORA (Trabzon) – Dereli’ye gittiniz mi?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Dereli’ye de gittim. Orada çamurların içinde çizmeyle dolaştım, Sayın Soylu’yla toplantı da yaptık.

Nasıl bir üslup bu?

Siz bana nasıl hesap sorabilirsiniz?

SALİH CORA (Trabzon) – Ben soru soruyorum, hesap sormuyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Yapmadığım tek şey, kepeğe binmedim ben, öyle bir şey yapmadım. Ha, bunu sorabilirsiniz “Bindiniz mi?” diye. Bana böyle bir hesap soramazsınız, sizin haddiniz değil bu.

SALİH CORA (Trabzon) – Hayır, hesap sormuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Cora...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Siz bizim Belediye Başkanımızı da “Felaket bölgesine gitti, sonra da kayağa gitti.” diye de eleştiremezsiniz.

SALİH CORA (Trabzon) – Soru soruyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir dakika, hayır hesap soruyorsunuz.

Burada felaket bölgelerinde...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Emecan, karşılıklı konuşmayalım, isterseniz siz konuşmanıza devam edin.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Tamam ama kusura bakmayın buramıza geldi, buramıza geldi artık yani yeter.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Cora, lütfen...

Arkadaşlar, lütfen...

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sel felaketlerinde sorumlu olan, görevi olan, oralara müdahale etmek durumunda olan neresidir? İktidardır, Bakanlıklardır, değil mi?

SALİH CORA (Trabzon) - Acıyı paylaşmak.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Biz o acıları paylaştık, biz gittik orada Bakanla toplantı yaptık. Bakın, İzmir’deki deprem felaketiyle ilgili arkadaşlarımız Sayın Bakana orada yaptıkları için teşekkür ettiler. Öyle değil mi? Bir belediye başkanının görevi değildir ama bizim Belediye Başkanımız görevi olmamasına rağmen gitmiştir, ziyaret etmiştir, gereken yardımları yapmıştır, onu o şekilde eleştiremezsin, haddinizi bilin. Siz önce kendi görevinizi yapacaksınız, kusura bakmayın, yeter.

SALİH CORA (Trabzon) – Sonra kayağa gitti ama.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, bu işi karşılıklı yapmayalım.

Sayın Cora, lütfen...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Bakan cevap verebilir bu soruya.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER - Sayın Emecan, siz de Sayın Cora’ya konuşuyorsunuz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ben başta arkadaşlarıma biraz hitap edeceğimi söyledim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Ama konuştukça o da cevap veriyor.

İkili diyalogu bırakalım Sayın Cora.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bakın, Sayın Başkan, bazı şeylere bir son vermemiz gerekiyor lütfen.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Bana mı söylüyorsunuz?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Hayır, arkadaşlara söylüyorum, size değil, kusura bakmayın size değil.

Çok özür diliyorum yani zamanımı, kimsenin zamanını açıkçası bu şekilde almak istemezdim ama bunları da konuşmamız gerekiyor ve şunu da söyleyeyim: Tabii, Bakanlık bütçesinin görüşmesiyle de biraz bağlantılı olacak bundan sonraki konuşmam.

Sayın Bakan, tabii bizlere her şeye karşı olduğumuzla ilgili de arkadaşlarımız tarafından eleştiriler geliyor. Dün, Ulaştırma Bakanlığı görüşmelerinde de aynı şeyi yaşadık; sürekli yapılanlara itiraz ediyorsunuz, hiçbir yeniliği kabul etmiyorsunuz, her şeye karşısınız şeklinde. Aslında bizim karşı olduğumuz, projelerin yapılması, ülkenin, devletin gelişmesi, ileriye gitmesi değil, asla. Elbette yapılmasını onaylıyoruz. Tabii ki yollar yapılacak, köprüler yapılacak, bu ülkenin gelişimi için tabii ki Çevre ve Şehircilik Bakanlığı çatısı altında da birçok çalışma yapılacak ama burada asıl bizim itiraz ettiğimiz şey kentleşmenin, doğanın, talanın, çevrenin korunmasının ve rantın dengesinin kurulması. Şimdi, bizim burada itirazımız anlayışadır. O anlayış nedir? Yıkarak yapma anlayışı. Şimdi, hiçbir gelişmiş ülkeye baktığınızda böyle bir anlayış göremezsiniz. Yıkarak değil, üzerine koyarak yapılır ama maalesef Türkiye’de öyle olmuyor. Sayın Bakan, birçok konuşmacı arkadaşımız tarafından, Çevre ve Şehircilik Bakanı olarak “Çevre Bakanı” olamadığınızla ilgili eleştiriler aldınız. Ben açıkçası bunu değerlendirmenizi öneriyorum size, bu eleştirileri. Bunun yapıcı bir eleştiri olduğunu düşünüyorum çünkü. Bu ülkede eğer ormanlık alanlar, tarım alanları imara açılmaya devam edecekse, sit alanları

imara açılmaya devam edecekse, yine madenler, çeşitli HES’ler barajlar yoluyla çevre korunmadan, ÇED olumsuz raporları dikkate alınmadan bu ruhsatlar dağıtılmaya devam edecekse bu eleştirileri almaya siz de devam edeceksiniz diyorum.

Çevreyle ilgili bir şey sormak istiyorum Sayın Bakan: Geçen yılki bütçenizde size Paris Antlaşması’na taraf olup olmamanız konusunda soru yöneltmiştim ve cevabınız şu şekilde olmuştu: “Meclisten geçirmemiş ve taraf olmamışızdır.” Onu biliyorduk zaten. Şimdi, taraf olunmamasıyla ilgili, Türkiye’nin finans ve teknoloji desteklerine erişebilmek bakımından kendisiyle benzer konumdaki ülkelerle aynı şekilde muamele görmemesini -tutanaklardan, sizin konuşmanızdan okuyorum bunları- gelişmekte olan ülkelerin erişimine açık olan Yeşil İklim Fonu ve iklim teknolojilerinden faydalanamadığımızı, bunlardan faydalanmak istediğimizi, bu nedenle imza atmadığımızı, gerçekleştirdiğiniz müzakerelerin sonuçsuz kaldığını ama bu müzakerelerin devam ettiğini söylemişsiniz yani gelişmiş ülke kategorisinde olmamızdan dolayı. Sayın Bakan, sormak istiyorum: Şu anda Paris Anlaşması’yla ilgili konuda hangi durumdayız? Neler yaptınız? Bu fonlara ulaşabildiniz mi? Anlaşmayı Meclise getirecek misiniz? diye.

Şimdi, tabii kentsel dönüşüm ve depremle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Sizinle de meslektaşız aynı zamanda. Kentsel dönüşüm faaliyetleri kapsamında, sunumunuzda “TOKİ on sekiz yıl içinde 975 bin konut yaptı.” dediniz ve “Türkiye genelinde 1,5 milyon, İstanbul’da 300 bin konutun çok acil bir şekilde dönüştürülmesi gerekiyor.” dediniz. Ben size bunların içindeki 48 bin konutun İstanbul’da çok çok acil şekilde dönüştürülmesi gerektiğini de eklemek istiyorum. Yalnız buradaki hesaba baktığımız zaman, 1,5 milyon konutun da dönüştürülmesi için yani on sekiz yılda 975 bin konut için sanki otuz-otuz beş yıl, otuz altı yıla ihtiyacımız varmış gibi bir görüntü çıkıyor ortaya açıkçası. Deprem sorununa bağlı olarak, tabii, kentsel dönüşüm artık siyaset üstü bir mesele olarak bakmak zorundayız, -Sayın Bakan, dinlediğinizi umuyorum- aslında bunun sözünü siz İstanbul’da, Kentsel Dönüşüm İstişare Toplantısı’nda verdiniz diye biliyorum, bu şekilde biliyoruz, sizin konuşmalarınızı da takip ettik. Sonra, bir deprem konseyi kurulmasıyla ilgili konuya da sıcak baktığımızı biliyorum. Açıkçası yani sizin bu konuda olumlu yaklaşımınız tabii bizleri de mutlu ediyor. Çünkü, açıkçası, deprem konusu ve kentsel dönüşüm konusu Bakanlığınızın tek başına yürütüp çözebileceği bir konu değil. Biraz önce bir yıl hesabı da yaptık yani otuz-otuz beş yıl, Türkiye’nin böyle bir zamanı yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika ek süre veriyorum Sayın Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Son oluşan depremlerle zaten İstanbul depreminin öne çekildiğini söyleyen uzmanlar da var, o yüzden bütüncül bir politikayla ve yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde ilerlemek durumundasınız. Yani vatandaş, devlet, yerel yönetim, müteahhit, finans ayağını hep birlikte organize etmemiz gerekiyor. 6306 sayılı Yasa’nın yeterli olmadığı da ortaya çıktı. Yeni bir deprem yasası mutlaka yapılmak zorunda. Depremde oluşacak hasarları azaltmayı, önlemeyi öncelik olarak belirlemek durumundayız.

Son otuz saniyemde de, Kanal İstanbul’la ilgili bir şey söylemek istiyorum. Dün de konuştuk, bugün de birçok arkadaşımız bu konudan bahsetti. Sayın Bakan, eğer dinlerseniz, ben size sadece bir çağrıda bulunmak istiyorum Kanal İstanbul’la ilgili. Şimdi 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı doğrultusunda imar planlarının İstanbul’da 7 etabından 3’ünü onayladınız. Sayın Bakan, Kanal İstanbul Türkiye’nin şu anda önceliği değil. Bakın, çok ciddi bir pandemi sürecindeyiz, hem sağlık krizi yaşıyoruz hem bir ekonomik kriz yaşıyoruz. Bu kadar krizin içerisinde insanlarımız, ülkemiz ve devletimiz de bunlarla mücadele ederken benim size çağrım, özellikle şu imar planlarını onaylama işini durdurmanız, vazgeçmeniz; en azından bir süre erteleyin, bunu biz daha sonra konuşalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çünkü bölgeye de zarar veriyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, süreniz...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Cümlemi tamamlayayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bölgede 2011’den bu yana 30 milyon metrekare de el değiştirdi ve o bölgede insanlar tedirginler, özellikle Arnavutköy bölgesinde, bu onaylanan bölgede çok tedirginler, insanlarımızı tedirgin etmeyelim. Bu işi, siyasallaştı ama lütfen erteleyelim ve başka....

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Emecan. Mesajınızı verdiniz, sağ olun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Hayırlı olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, Sayın İbrahim Aydemir, başka söz isteyen olmazsa son konuşmacı olacak inşallah, ondan sonra da soru-cevaba geçeceğiz.

Şöyle, haftayı güzel bir şekilde kapatmamıza vesile olan bir konuşma bekliyoruz, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyete saygı sunuyorum.

Yine güzel Bakanım, Emine Hanım bizim Komisyonun nezaket timsali üyesi, Salih Bey de mertliği ifade eden, delikanlılığı ifade eden genç üyemiz; her ikisinden de istifade ediyoruz. Münazaalara ara ara münakaşa dozu katmak güzel oluyor. Bu bapta ben bu sohbeti öyle değerlendirdim.

Sizin keşcenin üzerindeki görüntünüz bizim için şeref varakası, şeref sayfası. Milletın yüreğinde yer etmiş bir ifadedir o görüntü. Bunu özellikle kayda geçiriyorum, ilgili arkadaşlarımız da düşüncelerini yeniden “check” etsinler, bir düzenlemeye koysunlar diye söylüyorum bunu. Çünkü biz sizinle beraber hem çevreye hem de çalışkanlık kavramına özel bir tanım getirdik. Siz Bakan olarak ve Bakan Yardımcıları, ekibinizin tamamı, nerede görüntü verseniz, en azından yüreklere bir ferahlık geliyor. Deprem varsa, siz görünüyorsanız orada bir kolaylık, bir ferahlık çıkıyor orta yere.

Yanımda Giresun Milletvekilimiz var, ara ara konuşuyoruz. Sizin işte oradaki, o sel felaketinde yaptıklarınızı filan anlatıyor. Bunu sadece bizimkiler değil, muhalefete mensup milletvekillerinden de duyuyorum, dolayısıyla da iftihar ediyorum. AK PARTİ’nin bir milletvekili olarak, mensubiyet duyan, davasına mensubiyet duyan herkes adına iftihar ediyorum.

Bir kayıt düşmek istiyorum, ara ara konuşuyoruz biz, haksızlık olmasın diye çünkü biz hakkı adaleti üstün bir yapıyı ifade ediyoruz. 1999 depreminde, Milliyetçi Hareket Partisinin tavrını yakından bilen birisiyim, Sayın Bahçeli’nin gayretlerini bilen birisiyim. Ara ara mukayese yapılırken aslında üzerinden çok zaman geçmesine rağmen rahmetli Başbakanımız Ecevit’in “Efendim, benim, henüz haberim yok olaylardan filan.” ifadesinden dolayıdır tenkitler, yoksa bizim arkadaşlarımızdan Devlet Bahçeli Bey’e bir tenkit yönelmiyor, bunu özellikle söylüyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Söyle ya, onun iktidarını niye ayrı tutuyorsunuz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Neyi söyleyeyim? Kardeşim, tespit...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edelim İbrahim Bey, karşılıklı konuşmayalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım “Böyle sulh üzere, sükûn üzere götürelim.” dedi ama kaşınıyor ya, yapma bunu işte ya kardeşim yapma bunu.

CAVİT ARI (Antalya) – Devlet Bey olunca niye fikir değiştiriyorsun?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim biz, çevre mevzu edildiğinde iki kavramı yan yana çok kullanıyoruz, Sayın Cumhurbaşkanımız kullanıyor, bize ait, bizim mahalleye ait, bizim tefekkür dünyamıza ait bu kavramlar. Vazıcedit ve keşfikadim yani yeniye ortaya çıkarmanın gayretinde olmanın bir anlamı yoktur çevre mevzusunda. Özellikle eskiye ait güzellikleri keşif noktasına taşımak çok daha lezzet verir diye bu kavramları kullanıyoruz ve biz bunu zaten hayata geçiriyoruz çevreye duyduğumuz duyarlılıktan dolayı. Bizim muhayyilemizde Efendimiz’in tarzı var, o bir yerden içeri girdiğinde velev ki kimse olmasa da eşyaya dahi selam veren bir yükseklikti. Onun izinde gidenler olarak çevreye böyle bakıyoruz ve “Hangi yöne baksan benim veçhimi görürsün.” buyuran Cenab-ı Hakk’ın tembihatına kulak asıyoruz biz. Dolayısıyla bırakın insanı, mahlukat, canlı, cansız hepsine saygıyla yaklaşıyoruz ve bu tarzımız Sayın Cumhurbaşkanımızın hayatına yansımıştır. Her gün bu hâl üzere davrandığı için ekibine de bunu enjekte etmiştir, elhamdülillah böyle de yürüyoruz. Bakın arkadaşlar, bir şey söyleyeyim ben: Bütün renkleriyle, efendim, Kürt’üyle, Türkmen’iyle, Çerkez’iyle yahut diğer unsurlarıyla Türk milleti törelî bir millettir. Türk, töre demektir zaten. Bizim töremizde de çevreye riayet esastır. Mahalle kültürü -ara ara ben konuşmalarımda bunun altını özellikle çiziyorum- mahalle bizi ifade ediyor, bizi tanımlıyor. Herkesin mahallesi... Biz ara ara “biz” kavramını, yani “bizim” kavramını daha doğrusu, bir zamir olarak mülkiyetin önüne asla koymayız. yani “bizim arabamız” bizim efendim makam olarak varsayalım ki işte “bizim pozisyonumuz” demeyiz ama “bizim mahallemiz” deriz biz. Ondan bir büyük haz duyarsınız çünkü mahalle bütünüyle bizi tarif eder. Öyleyse mahallelerin mevcut hâllerine öteden beri, kadimden beri getirdiğimiz hâllerine çok ciddi bir duyarlılık koymak lazım. Biz de hep bunu yaptık zaten bugüne kadar, bundan sonra da Allah’ın izniyle bu hâl üzere yürüyeceğiz.

Değerli Bakanım, Başkanımız tabii, bir sabır abidesi ve tabii, bilgisini de birikimini de istifade noktasında alıyoruz, Allah razı olsun, sabahtan beri de orada oturuyor, fazla uzatmayacağım. Ekibinize hususen teşekkür ediyorum ama benim bir hemşehrim var, onu ihmal ettiler burada, ismini açmadılar. Zeki Bey bizim Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz, onun da çok ciddi katkıları var. Erzurum’a hususen TOKİ kanalıyla yapılan hizmetler var. Kardeşimiz burada, TOKİ Başkanımız. Salih’i görüyorsunuz değil mi Değerli Bakanım yani hakikaten alıcınap bir kadromuz var bizim. Efendim İller Bankası Müdürlüğümüz Vedat Bey mesela, gördüğümüzde hakikaten Vedat Bey, Allah razı olsun yani onun şahsında bütün genel müdürlerimizden. Ahmet kardeşim, bizim Büyükşehir Başkanlığımızı yaptığı Erzurum’a çok ciddi katkıları oldu. Sizinle beraber şimdi ekibinize katkı sunuyor, ona da minnettarım.

Hasılı, herkese yaptıklarından dolayı medyunuşıkranız, minnettarız. Bütçemiz de Allah’ın izniyle bereket getirecek, hayır uğur getirsin diyor saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

Biz de size bu güzel, kapsayıcı konuşmanızdan dolayı teşekkür ediyoruz.

Şimdi, soru-cevap bölümüne geçiyoruz. Sayın Bakanımıza soru sormak isteyen değerli milletvekillerinin sisteme giriş yapmalarını rica ediyorum.

Komisyon üyelerimiz için on dakika, diğer milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağım. Sonra da sorulara cevap vermesi için Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum’a söz vereceğim.

Soru-cevap bölümünü başlatıyorum.

Sayın Garo Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, şu Kanal İstanbul Projesi'nden vazgeçip Türkiye'yi depreme hazırlamaya ne dersiniz? Bununla ilgili görüşlerinizi hassaten çok merak ediyorum. Sayın Bakan, G20 içinde Paris Anlaşması'nı onaylamayan tek ülke Türkiye. Bu Paris Anlaşması'nı neden hâlâ yürürlüğe koymuyoruz? Sonra Sayın Bakanım, imar affıyla ilgili görüşlerinizi merak ediyorum. Sayın Bakan, imar affıyla ilgili bir özelleştirme yapacak mısınız? Ve imar affıyla sağlanan 10 milyarlarca lira gelirin, kentsel dönüşüm yani şehirlerimizi depreme hazırlamak için kullanılacağı söylenmişti ama sizin bütçenizde bununla ilgili beş kuruş yok. Önceki Bakanın verdiği bu söze rağmen, Mehmet Özhasseki'nin verdiği bu söze rağmen neden bütçenize şehirlerimizi depreme hazırlamak için imar affı gelirleri konulmuyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, iki sorum olacak. Fethiye Körfezi gerek kara yoluyla gerekse deniz üzeri faaliyetler sonucu yapılan deşarjlar ve kirleticilerin etkisi sonucunda kirliliği artmış vaziyettedir. Mağdur olan sivil hak ve kaybolan çevresel değerler noktasında Bakanlığınızın müdahalesi şarttır. Bu konuda daha önce sizinle telefonda yapmış olduğumuz görüşmeyi ben halkımıza aktırdım ve bu konudaki bir an önce temizlenme isteği noktasında Fethiye'liler sizden bir olumlu cevap beklemektedir, bu konuda son durum hakkında bilgi verir misiniz? İkincisi, 442 sayılı Köy Kanunu'na eklenen ek maddeyle Muğla genelinde 1955 adet arsa üretilmiştir. Bu maddeyle sahiplerine bina yapmaları veya taksitlerini ödemeleri amacıyla 31/12/2020 tarihine kadar ek süre verilmiştir. Köy yaşamı ve tarımsal üretimin geliştirilmesi gözetilerek, içinde bulunduğumuz şartlar da gözetilerek bu sürenin uzatılması veya sınırlamaya tabi tutulmaması yönünde bir çalışma var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, TOKİ konutlarında yönetim hizmetleri için özel firmalara aylık 130-256 TL arasında aylık aidat ödenmesine rağmen, konut sakinleri hizmet alamadıklarından şikâyetçiler. Apartman temizliği, dezenfektan işlemleri, bahçe bakımları, çevre düzenlemelerinin yapılmadığı görülmektedir. Üstelik, konut sahipleri üç ay aidat ödemedikleri için yasal işleme tabi tutulmakta ve evlerini satmak zorunda kalmaktadırlar. TOKİ sakinleri, yönetim firmalarıyla yaşadıkları sorunlarının çözümünü Bakanlığınızdan talep etmektedirler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın İbrahim Aydemir...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, özellikle bizim Büyükşehir Belediyesinin, Palandöken, Yakutiye ve Aziziye Belediyelerimizin size müracaatları var, size bağlı başka kurumlara müracaatları var. Bunların projelerinin bir an önce değerlendirilip maddi yönüyle efendim bir pozitif yönelme beklentimiz var, tabii ki bütçe imkânları ölçüsünde ama hususen ben not düşünüyorum efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, Side Sorgun'da bulunan 7.758 metrekare alan için hesaplanmış bulunan kiralama bedelinin dört ayrı taşınmaz için uygulanmış olmasından kaynaklı Sayıştay raporu var. Yani bir taşınmaz bedeliyle dört taşınmaz verilmiş. Bu konuda ne gibi bir sonuç

elde ettiniz? Bir de imar barışı uygulama süreci içerisinde davaların kaybedilmesi nedeniyle çok sayıda vekâlet ücreti ve mahkeme masraflarını ödendiğine dair Sayıştay raporu var. Detayı incelediğimizde, idarenin kendi içerisinde bir uygulama birliğini oluşturamadığını görmekteyiz. Bu konularla ilgili ne gibi önlem aldınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İbrahim Aydın bu arada talepte bulundu.

Buyurun İbrahim Bey.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Antalya ilinin sınırları içerisinde yer alan Finike Denizaltı Dağları özel çevre koruma bölgesinde, herhangi bir araştırma veya izleme çalışması planlanıyor mu? Yine bir sorum daha olacak: Bakanlığınızın yetki ve sorumluluğunda bulunan anıt ağaçlara yönelik ne gibi koruma tedbirleri yürütülmektedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, 2’nci bir talebiniz mi oldu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyon üyeleri bittikten sonra Komisyon dışından gelenlere söz vereceğim.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, şehir plancıları kadro bekliyorlar, bu konudaki taleplerini sürekli dillendiriyorlar, bize ulaşıyorlar, eminim size de ulaşıyorlar ancak bütçenizde kadro için bütçe olmadığını görüyorum, şehir plancılarına kadro nasıl sağlayacaksınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın İsmail Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, pek çok şehre millet bahçesi yapıyorsunuz, Uşak’a da böyle bir millet bahçesi planladınız, ne aşamada, ne zaman inşaatla başlanıp, ne zaman bitecektir? diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Erim...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Bakanım ben de Aydın için yaptıklarınızı gerek TOKİ gerek Büyük Menderes’in temizliğiyle ilgili arıtma tesisleri gerekse millet bahçesi ve bütün yaptıklarınız ve bundan sonra yapacaklarınız için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Şimdi Komisyon üyesi olmayanlara söz veriyorum.

Sayın Bedri Yaşar...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, imar barışından istifade etmek üzere müracaatlar kabul edildi, yaklaşık 24 milyar da gelir elde edildi. Bunların depreme dayanıklılığı konusunda bir çalışma yaptınız mı? Bu müracaatların yüzde kaçını depreme dayanıklı, ne kadarı değil? Değilse bunların paralarını iade etmeyi düşünüyor musunuz?

İkinci sorum, deprem master planları. Hangi şehirlerimizde deprem master planları yapıldı? Türkiye genelinde özellikle deprem bölgeleriyle ilgili deprem master planı yapmayı düşündüğünüz iller var mı?

Üçüncü sorum: 2021 yılı için bağlı kurumlarınıza ne kadar teknik eleman almayı düşünüyorsunuz? Şehir plancısı, inşaat mühendisi, makine mühendisi ve bunun gibi teknik elemanlarla ilgili bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sayın Çepni...

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – İzmir Gaziemir’deki nükleer atıklarla ilgili ne yapmayı düşünüyorsunuz?

İkinci sorum: İmar affını tümüyle iptal etmeyi düşünüyor musunuz?

Üçüncü sorum ise Kirazlı Yayla, Ünye, Salihli gibi yaşam alanlarına sahip çıkan halka dönük saldırılar, göçaltılar yaşıyor. Bakanlığınız bu konuda ne düşünüyor yani bunlara dair fikri nedir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Sayın Kerestecioğlu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Konuşmam sırasında sormuştum ama belki kayda geçmemiştir diye tekrar etmek istiyorum: Bu, Danıştayın yürütmeyi durdurma ve iptal kararlarına rağmen devam eden projelerin kaç tanesiyle ilgili idari işlem başlattınız?

İkinci sorum da ÇED’le ilgili. Bazı işletmeler belgeleri hazırlamamak için kapasitelerini gerekenden daha düşük gösteriyorlar, Sayıştay raporunda bu çıktı. “ÇED gerekli değildir.” kararı çıkarttığınız doğru mu?

Aynı şekilde, ÇED süreci başlamadan veya tamamlanmadan inşaatı başlayan veya faaliyete geçen işletmelerde cezalarda indirim yaptığınız da kayda geçti. 2019 yılında bu nedenle ortaya çıkan çevresel yıkım ve ekonomik zarar hakkında bilgi verir misiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Sayın Şahin...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, size bağlı İller Bankasının, geçtiğimiz hafta, bu Covid sürecinde sağlık çalışanlarına dahi periyodik olarak PCR testi yapılmazken kendi personeli için bir PCR testi ihalesine çıktığı ve bu konuda 300 bin liralık bir harcama yaptığına dair haberler doğru mudur? Bu ihaleye çıkmayıp da bu hizmeti Sağlık Bakanlığından alamaz mıydınız? Bu konudaki görüşünüzü öğrenmek istiyorum.

Diğer bir konu da seçim bölgem Kaz Dağlarında geçen yıl sorduğum bir soru önergesinde toplam 279 maden şirketine ruhsat verildiğini öğrenmiş bulundum geçen yılki rakamla. Kaz Dağları, Türkiye’nin en fazla oksijen üreten dağı, flora ve faunasıyla da dünyada eşi benzeri olmayan bir yer. Bunu hep birlikte korumamız gerektiğine inanıyorum. Bu konuda özel bir çalışmanız var mı, bunu sizlerden öğrenmek istiyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sibel Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Avrupa Birliği fonlarından yaklaşık 1 milyar avro hibe alındı. AB mevzuatımız bu kadar sorunluyken hangi projelere hibe desteği alındı?

İkinci sorum: “Giresun sel felaketi iklim değişikliğinin en acı sonuçlarından biridir.” dediniz sunumunuzda. Bu yıl bütçenizde bu konuda, iklim değişikliğiyle mücadelede ne kadar bütçe ayırdınız, kaynak ayırdınız?

Son sorum: Yine sunumunuzda “Her ziyaretimizde vatandaşlarımızdan, esnaftan başlamak üzere valiler, milletvekillerimiz, belediye başkanlarımızla görüşüyoruz.” dediniz. Bakanlığınız döneminde İstanbul’da bir toplantı yaptınız mı ve İstanbul milletvekillerine bir bilgilendirme yaptınız mı? Bizim bu konuda bir bilgimiz olmadı, sormak istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, tekrar mı söz alacaksınız?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, bir sorum daha var: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bir yasa teklifini görüşmüştük aslında burada. Gayrimenkul değer tespitiyle ilgili bir düzenleme yapılacaktı ama bu yasa teklifi geri çekildi. Şimdi, gayrimenkullerin gerçek değeri üzerinden alınıp satılabilmesi ve vergilendirilebilmesi için bir pilot çalışmanız vardı, bu pilot çalışma iptal mi edildi bu çerçevede ve bununla ilgili bir çalışma, düzenleme yapmayı ve Meclisimizle paylaşmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz.

Böylece sorular bitmiştir. Soru soran, görüş ve eleştirileriyle katkıda bulunan herkese çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum’a söz veriyorum.

Sayın Kurum, süreniz otuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli üyelerimiz; tabii, her şeyden önce ben bütün milletvekillerimize yapmış oldukları değerlendirmelerden dolayı teşekkür ediyorum ve otuz dakika içerisinde de tüm sorulara cevap vermeye çalışacak, açıklamaları yapmaya gayret göstereceğim.

Ben, öncelikle yapmış olduğumuz görüşmeler çerçevesinde genel bir değerlendirme yapmak istiyorum, ardından da eleştirilerinize cevap vereceğim.

Tabii, biz eleştirilere açığız; daha doğrusunu, daha güzelini yapabilmek için gözümüz de kulağımız da bu anlamda sizlere, değerli milletvekillerimize her zaman açıktır. Şöyle geriye dönüp baktığımızda, AK PARTİ’imizle on sekiz yıl boyunca tüm çevre politikalarını, şehircilik anlayışımızı, projelerimizi, stratejilerimizi kadim medeniyetimizden aldığımız değerler doğrultusunda şekillendiriyor ve uyguluyoruz.

Biraz önce de ifade ettim, yine ifade etmek de fayda var; şehrimizi, doğamızı ve çevremizin bir parçası olarak görüyoruz ve şehirlerin, çevrenin ve doğanın içinde doğduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla, şehirlerimize attığımız her adımı yüksek bir çevre hassasiyetiyle atıyoruz. Bizim projemizin adı kentsel dönüşüm de olsa, bizim projemizin adı sosyal konut da olsa her bir projenin merkezine bugüne kadar hep çevremizi koyduk, milletimizi koyduk. İnşallah bundan sonraki süreçte de aynı anlayışla projelerimizi yapmaya devam edeceğiz.

Bizim yaptığımız tüm inşaa faaliyetleri, konutlar, iş yerleri, kamu binaları, bunların tamamı sıfır atık uyumlu; hem yalıtımlı, hem enerji verimli, hem de akıllı binalardır, çevreci binalardır. Ayrıca, şehirlerimize nefes aldırarak 81 milyon metrekare büyüklüğünde 300 millet bahçesi projesini de inşallah yapıp 2023 yılına kadar milletimizin hizmetine açacağız. Bu çerçevede ülkemizi bir uçtan bir uca ekolojik koridorlarla öreceğimiz ve bu koridorları yine şehirlerimizle, yataydaki yeşil alanlarımızla bağlayacağımız, bu alanlara bisiklet yolu, yürüyüş yolları, doğamızı, denizlerimizi çöpten, plastikten korumak için yürüttüğümüz sıfır atık projemizle korunan alanlarımızın sayısını ve miktarını artırmaya yönelik çalışmalarımızı da yapacak ve bu çerçevede inşallah çevremizi de insanımızı da koruyacak adımları da atmış olacağız.

Evlatlarımızı, bize emanet edilmiş memleketimizin her güzel alanını, her güzel doğa parçasını ve temiz bir Türkiye bırakmak için ekibimizle gece gündüz çalışmaya devam edeceğiz. Bunun yanında, onlara doğa sevgisini, ağaç sevgisini, hayvan sevgisini, şehirlerimizin temiz tutulma hassasiyetini de vermeye çalışıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamda da dile getirdim, burada yine söylemek istiyorum; tüm çalışmalarımızın merkezine çevreyi koyarak, çevre hassasiyetini en yüksek düzeyde taşıyarak, cennet vatanımızın her bir köşesini, gölünü, kıyısını, akarsularını, yaylasını koruyarak yürütüyoruz ve yürütmeye de kararlılıkla devam edeceğiz.

Şimdi, depremle ilgili, hatta ve hatta bizim konuşmamızda çevreyle ilgili az süre verildiğine ilişkin eleştiriler geldi ki biz konuşmamızın yaklaşık yüzde 40'ını çevreye, yüzde 60'ını da şehirciliğe ayırdık. Şehirciliğe bu kadar fazla ayırmamızın sebebi de o olan, yaşanan depremler sebebiyle halkımızı, vatandaşlarımızı, siz değerli vekillerimizi bilgilendirmektir.

Şimdi, Türkiye'de hep şunu söylüyoruz: Deprem, terörle mücadele kadar önemlidir ve hakikaten bu ülkenin en önemli sorunlarından bir tanesidir ve depremi, kentsel dönüşümü hep siyaset üstü bir mesele olarak görmemiz gerektiğini söyledik. Ben, açıkçası siz değerli vekillerimizden de bu yöndeki çalışmalara destek olmanızı beklerim. Bu noktada, şehirlerimizde ilçelerimizde yapılacak her projeye biz Bakanlık olarak destek vermeye çalışıyoruz. Kimseyi ayırt etmiyoruz, 81 ilimizde 83 milyon vatandaşımıza, İstanbul'umuzun 39 ilçesinde, Ankara'mızda, Konya'mızda, Kayseri'mizde, İzmir'imizde hiçbir ilçeyi, hiçbir vatandaşı ayırt etmeksizin çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Kentsel dönüşümle ilgili kimse şunu diyemez ki... Hiçbir belediye başkanımız, vekilimiz belki bir hafta geçmiştir, on gün geçmiştir, on beş gün geçmiştir ama bizden talep ettiği görüşmeyi bir şekilde yapmış, bizden talep ettiği çalışmaya bir şekilde Bakanlığımız ortak olmuştur. Bundan sonraki süreçte de aynı anlayışla sürecimizi devam ettireceğiz. Bakın, bu, siyaset üstü bir mesele diyoruz ve bu çerçevede yaklaşmamız gerekir diyoruz. Kentsel dönüşümü, deprem dönüşümünü sadece Bakanlığın yapması gereken bir iş olarak görmekte haksızlıktır. Bu çerçevede, süreçle ilgili bu işin bir tarafının siyaset olduğu, bir tarafının belediyelerimiz olduğu, bir tarafının vatandaşımız olduğu ve diğer bir tarafının da Bakanlık olduğunu hiçbir zaman göz ardı etmemeliyiz. Biz, Bakanlık olarak göreve gelir gelmez Kartal'da bina yıkıldığı gün 81 il valiliğimize bir genelge gönderdik, dedik ki: "81 ilinizde illerinizde, ilçelerinizde acil, öncelikli dönüştürülmesi gereken ne kadar alan varsa bu alanları tespit edin ve

Bakanlığımıza gönderin.” Biz, Bakanlık olarak belediyelerinizde İller Bankası Genel Müdürlüğünden 5 milyar liraya kadar yüzde 50 faiz desteği vereceğiz, tüm kentsel dönüşüm projelerine kira, taşınma yardımı vereceğiz.”

Yine, Bakanlığımızın prensip olarak koyduğu hızlı, yerinde, gönüllü dönüşüm prensipleriyle yapılacak tüm kentsel dönüşüm projelerine gerekirse Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız eliyle yapım desteği vereceğiz ve bu çerçevede, bu anlayışta biz çalışmalarımızı yürütüyoruz.

Ben söylemiyorum, burada da açıklamak da istemiyorum. Bazı belediyelerimizden çalışma geldi, bazılarından gelmedi. Ama biz sanki gelmiş gibi bizim yapmış olduğumuz tespitler çerçevesinde çalışmalarımızı yürütüyoruz. Hiçbir belediyemiz şunu demesin: “Ben riskli bina tespiti yapamam, riskli bina yıkımla ilgili yetkim yoktur.” Bütün belediyelerimizin, bütün belediye başkanlarımızın bu konuda yıkımla ilgili de binanın hasarlı, riskli olduğunun tespitine ilişkin de yetkileri vardır ve bugün verilmiş yetki değildir ta rahmetli Cumhurbaşkanımız Turgut Özal döneminde 3194 sayılı Kanun’la, yine 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’yla, yine 6306 sayılı kentsel dönüşüm yasasıyla bu yetkiler belediyelerimize de verilmiştir.

Şimdi, burada el birliği içerisinde bu süreci yönetmek zorundayız. Bu, bizim veya bir belediye başkanının başarısı değildir, bu ülkenin bir başarısıdır. Madem ülkenin bağımsızlığı, ülkenin geleceğinden bahsediyorsak eğer burada da tek yürek olmak zorundayız, birlikte hareket etmek zorundayız. Bu çerçevede, biz, 1,5 milyon konuta ilişkin hedef koyduk. Bu hedef doğrultusunda yıllık 300 bin konutun dönüşümünü ve Bakanlık olarak yılda bu 300 binin yüzde 20 ila 30’unu Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız eliyle yapacağımızı ifade ettik. O çerçevede, bizim koymuş olduğumuz hedefler doğrultusunda kentsel dönüşüm projeleri devam etmektedir. Kalan kısma ilişkin de hem İller Bankasından hem Bakanlığımızdan taşınma yardımı, kira yardımı ki bugüne kadar 15,5 milyar lira taşınma ve kira yardımı yapılmıştır, bu çerçevede, çalışmalar devam etmektedir. Talep eden tüm belediyelerimize de bu konuda hem kredi desteği hem faiz desteği vereceğimizi ifade ettik. Vatandaşlarımıza da bu konuda her zaman şunu dile getiriyoruz: Riskli binalarda oturmayın, gelin, hep birlikte biz Bakanlık olarak belediyelerimizle birlikte her türlü desteği vereceğimizi ve bu çerçevede binalarımızı acilen dönüştürmemiz gerektiğini ifade ettik ve onları hiçbir zaman sahihsiz bırakmamaya gayret gösterdik. Tabii, bunu hiçbir zaman tek başımıza yapmayacağız, özel sektörümüzle, yine belediyelerimizle, vatandaşlarımızla birlikte yapmaya gayret göstereceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; HDP Milletvekilimiz Garo Paylan aslı astarı olmayan sözlerini tekrarlamaktan bıktığı, ezberlerine, tamamen mesnetsiz iddialarına cevap vermekten açıkçası imtina ediyorum. Giresun sel felaketini alışıktı oldukları üzere, yine tamamen bağlamından koparıp “Çevreye saygınız olmadığında böyle kepçeye binersiniz.” diyor. Biz, kimlerin bu milletin ödediği paralarla hain emellerini gerçekleştirmek için kepçeye bindiğini, o kepçeyle kimlerin çukurlar kazdığını, sonra kepçeyle kazdıkları o çukurlara kimlerin gömüldüğünü biliyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Haddini bil, haddini bil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, herkes görüşünü ifade etti, Sayın Bakanı dinleyeceğiz.

Sayın Bakan görüşlerini, cevaplarını ifade ediyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bizi çevreci olmamakla suçlayanların çevreciliklerini de gördük, şaşkınlık içerisindeyiz. Hepsı birbirinden daha çiçek çocuklar olarak takdim edilen, eli kanlı ihanet çetesi mensuplarının çevreciliğini de şehircilik anlayışını da Doğu’nun, Güneydoğu’nun bütün sokaklarında gördük, milletimiz gördü, bölgedeki kardeşlerimiz gördü. Bugün ulusal ve uluslararası her alanda büyük bir cesaretle dünyanın...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bu nasıl bir üsluptur ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size yönelik bir şey yok burada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne demek bir şey yok ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Görüşünü söylüyor. Siz görüşünüzü söylediniz, o da görüşünü ifade ediyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Cevap veriyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne demek cevap veriyor ya!

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Giresun’la alakalı soruya cevap versin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, sükûneti sağlayalım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Sayın Başkanım, Sayın Vekilimiz her şeyi söyledi, biz hiçbir şekilde konuşmasını bölmeden, burada saygılı bir şekilde kendisini dinledik. İstirham ediyorum, kendisi de aynı nezaketle bizi dinlesin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz siyasetçi değilsiniz, siyaset yapamazsınız!

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Geç onları, geç ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Haddini bil!

SALİH CORA (Trabzon) – Sen haddini bil!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen Sayın Bakanı dinleyelim. Görüşüne katılırsınız katılmazsınız, o sizin bileceğiniz şey ama dinleyelim.

Sayın Bakanım, devam edin lütfen.

Değerli arkadaşlar, herkes kendisini ifade ediyor, beğenmek durumunda değilsiniz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bugün ulusal ve uluslararası her alanda büyük bir cesaretle dünyanın, ülkemizin, doğanın, çevrenin ve insanlığın haklarını müdafaa eden bir Türkiye vardır. Çevrecilik dersi vermeye kalkan anlayışınızın...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, müdahale etmelisiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, hayır, lütfen. Siz görüşünüzü ifade ettiniz, herkes dinledi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, siyaset yapıyor burada, Sayın Bakan siyasetçi değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii ki siyaset yapacak, siyaset kötü bir şey değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, Bakan siyasetçi değil!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli kardeşim, siz de görüşünüzü ifade ettiniz, herkes sabırla dinledi, siz de dinleyeceksiniz. Burada bir şey yok, bir hakaret yok. Görüşünü elbette ifade edecek, sizin hoşunuza gitmek zorunda değil, lütfen dinleyiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakan siyasetçi değil, siyaseti biz yaparız. Sayın Başkan, sizi de kınıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Herkes siyaset yapar, siyaset kötü bir şey değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, olur mu? Sayın Bakan atanmış bir Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siyaseti böyle bölemezsiniz, siyaseti böyle kompartmantalize edemezsiniz.

Sayın Bakan siyasi bir kadronun elemanıdır, siyasi bir programı hayata geçirmek üzere bir görev yürütmektedir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, olur mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Siyaset yapmasın.” demek ne demek Sayın Paylan? Öyle şey olabilir mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben çevreyle ilgili soru soruyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çevreyle ilgili cevap versin, çevreyle ilgili soruya cevap versin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen devam edin Sayın Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Çevrecilik dersi vermeye kalkan anlayışımızın Kırklar Dağı’nı ne hâle getirdiğini hepimiz biliyoruz. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesini sadece bu yapmış olduğunuz hizmetten dolayı -ki sizin hizmet anlayışınız bu- bu konuda 100 milyon TL zarara uğrattınız. Bu mudur çevrecilik anlayışı? Biz sizin çevrecilik anlayışınızı da şehircilik anlayışınızı da çok iyi biliyoruz. Bu ülke için, Kürt kardeşlerimiz için, onların geleceği için yaptığınız tek bir hizmet, attığınız tek bir adım yok; taşıdığınız tek bir iyi niyet yokken kalkmış bize çevrecilikten, belediyeçilikten bahsediyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, müdahale etmeniz lazım ama.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, görüşlerini ifade ediyor, dinlemeniz gerekiyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunu yapamaz! Bunu yapamaz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, öyle şey olabilir mi ya? Görüşlerini ifade ediyor, konuşmasını mı Sayın Bakan? Böyle şey olabilir mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Soruya cevap verecek.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sana mı soracak nasıl cevap vereceğini?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz belirleyemezsiniz ne anlatacağını. Sizi dinlediler, siz de dinleyeceksiniz. Görüşlerine katılmayabilirsiniz ama dinlemek zorundasınız. Lütfen, Komisyonumuzun düzenini bozmayalım.

Sayın Bakanım, devam edin lütfen.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bizden istifayı ancak bize bu görevi tevdi eden ister ve istediği zaman da alır. Bizim gayemiz, milletimizin gönlünde, kalbinde olmaktır, bu ülkede hoş bir seda bırakmaktır. Ne biz ne de herhangi bir bakanımız koltuk, makam, mevki peşinde değiliz, bunun heveslisi de değiliz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sana mı soracak nasıl cevap vereceğini? Kimsin sen!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Uğur, lütfen, Bakanımızı dinleyelim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O kadar fütursuzsunuz ki alışmışsınız her şeye.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, fütursuz olan sizsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Uğur, rica ediyorum, yeter artık, herkes görüşünü ifade etti.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dön bir kendine bak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Uğur, rica ediyorum, lütfen, yeter.

Sayın Bakanım, devam edelim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Kentsel dönüşüm, özellikle ihtiyaç duyan semtlerde daha yoğun olarak yürüttüğümüz bir faaliyet. Burada önceliğimiz acil yıkılacak binalar, burada yoksul veya semt olarak ayırmak tamamen bilgisizliktir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakan değişecek, aynı parmağı size sallayacak, bunu bilin; etme bulma dünyası, unutmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, siz de eleştireceksiniz ama cevapları dinlemeyeceksiniz; böyle şey olabilir mi ya! Böyle bir şey olabilir mi! Siz hoşlanmayabilirsiniz, görüşlerini ifade ediyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Üniversitelerimizin, uzmanlarımızın görüşleri ve yerelden gelen önerilerle belirliyoruz. Bu konuyu da açıkça çarpıttıyorsunuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sorulan sorulara cevap vermiyor. Sorulan sorulara cevap verin.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Hamdolsun, her ziyaretimizde vatandaşlarımızın memnuniyetlerini gördük, kendileri de dile getiriyorlar, devletleri ve milletleri için dua ediyorlar.

Diyarbakır kentsel dönüşüm meselesine gelince başta Diyarbakır ve Güneydoğu illerimizde hainler tarafından sadece vatana ihanet değil, bir de şehircilik ihaneti yaşanmıştır. Bitmedi; camilerimiz, kiliselerimiz ve diğer ibadethanelerimizi yaktılar, yıktılar, çevreye yapılan ihaneti ise ormanlarımızı yakarak gösterdiler. Tabii, siz nedense bu konuda en ufak bir tepki bile vermediniz. Biz hem dağda teröristle mücadele ettik, hem düzde insanımızın evlerinin altına bile bombalar koyan terör örgütünün yol açtığı yıkımı ortadan kaldırdık. Evlerini boşaltan vatandaşlarımıza yeni yuvalarını teslim ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Size sorduğumuz sorulara cevap verin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, lütfen rica ediyorum. Size sıra geldiğinde başka vekillere görüşlerinizi ifade edersiniz. Sizinle aynı düşünmek zorunda değil hiç kimse. Sıra geldiğinde siz de görüşünüzü ifade edersiniz, bu kadar.

Sayın Bakan kendi görüşlerini ifade ediyor, buyurun lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl cevap verdiğini sana mı soracak?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sana mı soracak?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben Şehircilik Bakanına sordum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Süleyman Soylu’yu bu...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama Sayın Başkan, böyle bir şey olur mu?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Birileri hoşlanmayabilir ama hamdolsun biz Diyarbakır’ımıza da gidiyoruz, Şırnak’ımıza da gidiyoruz ve artık bu şehirlerimiz huzur içerisinde, vatandaşımız mutluluk içerisinde sağlam, güvenli konutlarında sükûnet içerisinde oturmaktadır. Biz bu yapmış olduğumuz uygulamalarla artık şehirlerimizi yeniden inşa edince şehirlere olan tersine göç başladı ve inşallah bunu daha da hızlandırarak bölgesel kalkınmayı da sağlamış olacağız.

Konuya siz açıkladığınız için giriyorum; yeşil ekonomi ve yenilenebilir enerjiyle ilgili yeşil ekonomiden söz ettiniz. Sizin yeşil ekonomi dediğiniz şey esasında, tasarruf ve üretimin aynı anda gerçekleştirildiği ve bu noktada doğal çevrenin zarar gördüğü, zararın minimize edildiği bir ekonomik modeldir ve yeşil ekonomi, sizin yine kasıtlı olarak çarpıttığınızın aksine, yine anladığınızın tersi olarak yenilenebilir enerjiyi emreder. Bize yeşil ekonomiden dem vuranlara “İklim değişikliğiyle mücadeleniz yok, karbon vergisi, kömürdür, şudur, budur.” diyenlere şunu söylemek istiyorum: Bu noktada az önce

“Kömürden vazgeçiyor.” dediğiniz Avrupa’da bugün 682 kömür santrali faaliyet yapıyor. Biz Avrupa’nın aksine bugün ülke olarak yenilenebilir enerjide âdeta bir zirve yarışı içerisine girmiş durumdayız. Bugün Türkiye’nin özellikle yenilenebilir enerjide geldiği nokta, iklim değişikliğiyle mücadelemizin ve çevreci bir ekonominin en önemli göstergelerinden biridir. Bugün ülkemizin yenilenebilir enerjide kurulu gücü 2011’den bu yana 19 bin megavattan 45 bin megavatın üzerine çıkmıştır. Bu alanda Avrupa’nın 6’ncı, dünyanın 13’üncü ülkesiyiz. İnşallah çok kısa zamanda 1’inci ülkesi olacağız.

Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle ağustos ayında Türkiye’nin ilk, Avrupa ve Orta Doğu’nun tek entegre güneş paneli üretim tesisini açmanın gururunu yaşadık.

Yine, yapmış olduğumuz projelerde koymuş olduğumuz hedefler doğrultusunda yerli otomobil meselesini de kapsayan akıllı şehir uygulamalarını, bölgesel ve ulusal ölçekte gerçekleştirmek için tüm illerimizin birbirine entegre olduğu yeni bir sistemi hayata geçiriyoruz. Yapacağımız bu çalışmalarla sadece şehirlerimizin kendi aralarında değil aynı zamanda o şehirde bulunan tüm sistemlerin, mekânların, eşyaların hatta otomobillerin entegrasyonunu da sağlamış olacağız. Mesele şu anda ülkemizin ilk yerli ve akıllı otomobilini üretme meselesi ki inşallah 2022 yılında seri üretime geçeceğiz. Akıllı otomobil tanıtılırken şöyle bir ifade kullanıldı: “Türkiye’nin yerli otomobili akıllı bir otomobildir. Sürücüsünü kullandığı tüm mekânlarla entegredir.” İşte, bu entegrasyonu sağlayabilmek adına Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızla birlikte gerekli olan şarj istasyonları altyapılarını inşa edecek navigasyon uygulamalarını da gerçekleştiriyoruz.

Yine yerli otomobil projemizi yakından ilgilendiren elektrikli şarj istasyonlarının kurulumu noktasında mevzuat çalışmalarını yapıyoruz. Otopark Yönetmeliği’yle birlikte bölge ve genel otoparklarda, AVM’lerde, otoparklarda her 50 park yerinde en az 1 elektrikli araçlara uygun şekilde park etme yeri zorunluluğu getiriyoruz ve bu parklarda şarj ünitesi de olacak. Geçtiğimiz haziran ayında elektrikli şarj istasyonlarına ilişkin yeni düzenlemeler getirdik. Buna göre, şarj istasyonlarının otoparklarda, AVM’lerin otoparklarında, akaryakıt istasyonlarında ve imar planlarında müstakil olarak ayrılmasını zorunlu hâle getiriyoruz.

Yine, 2023 yılından sonra konutlarda elektrikli şarj istasyonlarının kurulmasıyla ilgili mevzuat çalışmalarımız da devam ediyor. Bu sayede, tıpkı şehirlerimiz gibi mekânların da araçların da birbiriyle uyumlu olduğu bir şehircilik anlayışını ortaya koymuş oluyoruz. Bu sevindirici bilgiyi de milletimizle paylaşmış olalım ama tabii bizim asıl sorunumuz şudur: İnşallah, biz, bu projeleri en hızlı şekilde hem kentsel dönüşümde hem şehirlerimizin alt yapısında hem yenilenebilir enerji kaynaklarının artırılmasında artırmaya devam edeceğiz. Tabii, burada, yakında benzin kullanmayacağız derken Almanya’yı öven vekillerimizin aynı Alman gazetelerinin “Türkiye’nin Tesla’sı” dediği yerli otomobilimize dair haberden bihaber olması da önemli bir ayrıntıdır diye düşünüyorum.

Bugüne kadar deprem vergileri kapsamında ve yine imar barışı kapsamında yapılan çalışmaları sizlere aktaracağım. İmar barışında 7 milyon 285 bin vatandaşımız imar barışı müracaatı yapmıştır ve bugüne kadar 50 milyar değil, 25 milyar 315 milyon TL Yapı Kayıt Belgesi tahsil edilmiştir. Türkiye genelinde imara aykırı 13 milyon bağımsız birim sahibinin devletle ihtilaflı olduğu ve bu yapılara da çok daha dar gelirli vatandaşlarımızın oturduğu hepimizin malumudur. Bu yapılar kentsel dönüşümüne girene kadar devlet ile vatandaş arasındaki ihtilaf imar barışıyla büyük oranda çözülmüştür. Ülkemizdeki ruhsatsız, sağlıksız, modern mimari ve mühendislikten faydalanmamış yapı stokumuz net bir şekilde ortaya çıkarılmıştır. İmar barışıyla mevcuttaki vatandaşımızın mülkiyet problemi; elektrik, su, doğal gaz gibi, yine mülkünü teminat gösterememe gibi problemlerinin önü açılmış, vatandaşımıza bu noktada sürece ilişkin destek sağlayacak bir düzenleme yapılmıştır. Ve en önemli çıkış amacı da afet risklerine hazırlık yapmaktır. Daha önce de söylemiştim, yine söylemekte fayda var; bu yapılar kentsel

dönüşüm projeleri başlayana kadar geçerlidir. Yine, bu yapılara ilişkin “Evet, riskli binada oturuyorsun, imar barışına müracaat etmişsin ama o riskli bina da otur.” demiyoruz ki yapmış olduğumuz, Mecliste vekillerimizin de desteğiyle yapılan bu düzenlemede Yapı Kayıt Belgesi alan vatandaşlarımızın binalarını güçlendirmesinin de önü açılmıştır.

Deprem vergileri kapsamında devletimiz on yedi yılda 147 milyar lira deprem vergisi toplamıştır. Bu toplanan deprem vergilerininin 8 katı yani 1,21 trilyon lira deprem bölgelerine ve depremzede vatandaşlarımıza harcanmıştır. Bu kadar para yalnızca depremin yaşandığı yerlerde mi harcanmıştır? Hayır, sadece deprem bölgelerinde değil, yine deprem öncesinde hazırlık için devletimiz gitmiş tüm Türkiye’yi kapsayan hazırlık, güçlendirme ve önleme çalışmaları yapmıştır. Riskli görülen binlerce kamu binası depreme karşı güçlendirilmiştir. Biz, Elâzığ depreminde yapılan şehir hastanesindeki şiddeti... Ki orada, şehir hastanesinde deprem izolatörü kullanıldı, 6,6 şiddetindeki depremi şehir hastanemiz 3,5-4 şiddetinde almış ve bütün süreçte afetzede vatandaşlarımıza hizmet vermiştir. Okullar, cezaevleri hatta barajlar yapılmış, afetzede vatandaşlarımıza sosyal destekler, yine köhneleşmiş sanayi alanlarının yeniden güçlendirilmesi sağlanmıştır.

Şunu da çok net bir şekilde söylemek isterim ki 81 ilimizi 300 kez ziyaret ettim; vatandaşlarımızla, muhtarlarımızla, belediye başkanlarımızla konuştuk, istişarelerde bulunduk ve bugüne kadar “Ben deprem mağduruym, devlet benimle ilgilenmedi.” diyen tek bir vatandaşımızı bile görmedim ki bu konuda zira devletimiz hakikaten 1999’dan bu yana yapılması gereken tüm çalışmaları Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, onun göstermiş olduğu hedefler doğrultusunda kararlı bir şekilde yapmaktadır. Biz, tüm dönüşüm alanlarını, bilimsel veriler ışığında üniversitelerimizin, uzmanlarımızın görüşleriyle ve yerelden gelen önerilerle belirliyoruz. Bu konuyu da bu anlayışla yürütmeye gayret gösteriyoruz; inşallah, bu anlayıştan da hiçbir şekilde uzaklaşmayacağız.

İstanbul’da kentsel dönüşümün genellikle rant sağlayan projelerde olduğu iddiası var. Şu ana kadar Bakanlığımızca bu projelere yaklaşık 1 milyar TL ilave finansman sağlanmıştır. Bırakın kâr etmeyi, biz bu projelere -sadece İstanbul için- 1 milyar TL finansman sağladık.

Kirazlıtepe’de “Ya, burayı niye yapıyorsunuz? Hangi rant projesidir?” veya “Buraya üst gelirden kim gelecek?” dendiği süreçte, bugün, bütün Üsküdar’da Kirazlıtepe Mahallesi “Bizi de dönüştürün.” demektedir. Bu örnek dönüşüm projelerine -Kirazlıtepe’ye veya herhangi bir kentsel dönüşüm projesine- dışarıdan ilave bir nüfus veya vatandaş getirilmemektedir. Sırf İstanbul ilimizde 72.166 binada riskli yapı tespiti yapılmış, bu konularda 367 bin bağımsız bölüm bulunmakta ve bu hak sahiplerine de bugüne kadar sadece ve sadece 1,7 milyar TL kira yardımı verilmiştir.

Antalya Kepezaltı dönüşümünde bugüne kadar Bakanlığımızca 55 milyon lira kira yardımı yapılmış ve aradan geçen sekiz aylık sürede kira yardımı yapılmamış. Hak sahiplerinin mağdur olmaması için, projenin tamamlanması için yaklaşık 20 milyon TL daha ilave kaynak ayırarak kira yardımlarımıza devam edeceğimizi de buradan bildirmek isterim.

CAVİT ARI (Antalya) – Ne zaman ödenir Sayın Bakanım, bir tarih var mı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Süreç yürüyor, arkadaşlarımız takip ediyorlar, Büyükşehirle de görüşüyorlar. Vatandaşın mağdur olmaması için hızlı bir şekilde süreci yürütüyoruz.

İzmir depreminde yaşanan, deprem sonrasında acil ihtiyaçların giderilmesine yönelik, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız olarak İller Bankası Genel Müdürlüğümüz aracılığıyla İzmir Valiliğine, Seferihisar Belediyesine ve Bayraklı Belediyesine toplamda 8 milyon TL hibe sağlanmış, bu noktada hiçbir belediye ayrılmamıştır.

Afşin'deki termik santrallerle ilgili, 1 Ocak 2020 tarihinde kapattığımız termik santrallerde yapılan denetimler neticesinde, çevre mevzuatı kapsamında baca gazı arıtma sistemlerinin, filtrelerinin, sürekli emisyon ölçüm sistemlerinin ve bunun gibi çevresel yatırımların tamamlandığı yerinde yapılan denetimlerde tespit edilerek ünite bazlı termik santrallere bir yıl süreyle geçici faaliyet belgeleri verilmiştir. Geçici faaliyet belgesi verdiğimiz bu tesislerin bacalarındaki emisyon değerleri, sürekli emisyon ölçüm sistemleriyle gerçek zamanlı olarak izlenmektedir, yedi gün yirmi dört saat bu tesisler takip edilmektedir. 4 ünitesi bulunan Afşin-Elbistan A Termik Santralinin, 3 ünitesine baca gazı arıtım sistemi kurduğu tespit edilmiş ve 3 ünitesine de geçici faaliyet belgesi verilmiştir. 4'üncü ünite ise çevresel yatırımlara ilişkin çalışmalar devam etmektedir, bitmesi hâlinde de mevzuatımıza uygunluğu çerçevesinde yine bu süreçte izni verilecektir.

Sıfır enerjili binalar için hangi uygulamalar var? Şu an 200 milyon dolar değerinde, beş yıl süreli "Türkiye'de Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi" başlattık. Buna ilişkin kaynağımızı hazırladık ve bu çerçevede 700 adet kamu binamızın da tespitlerini yaptık. İnşallah, 2022 yılında da hızlı bir şekilde bu süreci tamamlayacağız.

Depreme hazırlık kapsamında kamu binaları envanterinde yine Hacettepe Üniversitesinden, Gazi Üniversitesinden, ODTÜ'den akademisyenlerimizle kurulan komisyon çerçevesinde süreci takip ediyor ve 2021 yılında tamamlamayı öngörüyoruz.

İklim değişikliği ve Paris Anlaşması'yla alakalı; 2020 sonrası iklim rejimini düzenleyen Paris Anlaşması 2015 yılında kabul edilmiş olup Türkiye 2016 yılında anlaşmayı imzalamıştır. Anlaşmaya şu anda 190 ülke saftır ancak Türkiye anlaşmanın tarafı değildir, Meclisimizden geçmemiştir. Bunun temel nedeni, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi altında Ek-1 ülkesi olması nedeniyle, gelişmiş ülke kategorisinde sayılarak Paris Anlaşması çerçevesinde iklim finansmanına ulaşması noktasında kendine benzer gelişmişlik düzeyindeki ülkelerle aynı konumda olmaması ve finansman alabilecek ülkeler arasında yer almamasıdır. Diğer bir nedenle Türkiye'nin Ek-1 ülkesi olması dolayısıyla, gelişmiş ülke statüsü nedeniyle kendisinden mutlak emisyon azaltımı beklentisinin olması endişesidir. Türkiye, benzer gelişmişlik düzeyindeki diğer ülkelerle aynı konumda olmak istemekte -bu, haklı bir taleptir Sayın Vekilim- ve bu konuda da Ek dışı ülke olma yolundaki müzakerelerimiz devam ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, normal süreniz sona ermiştir. Epeyce de kesildi sözünüz tabii, size on beş dakika ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Teşekkür ederim Başkanım.

Bunu biz her konferansta dile getiriyoruz, ısrarlı bir şekilde "Biz gelişmekte olan bir ülkeyiz, gelişmekte olan ülke olarak bu iklim çerçevesi sürecinde verilecek finans desteklerine erişmek zorundayız." Yine, taahhütlerimizin gelişmiş ülkelerle değil, gelişmekte olan ülkelerle aynı kategoride değerlendirilmesi gerektiğini net bir şekilde, hem ben gittiğimde hem İklim Başmüzakerecimiz, Bakan Yardımcımız gittiğinde, ilgili bakanlarımızla birlikte bunu hep söylüyoruz ve bu, haklı bir talebimizdir. İnşallah bu talebe karşılık bulana kadar da Paris Anlaşması'na imza atmayı düşünüyoruz.

Diyarbakır Sur'da, Mardin Nusaybin'de dökülen taşlar... Sur projemizde herhangi bir cephe dökülmesi bulunmamaktadır. Sosyal medyada dolaşan bu fotoğraflar, henüz inşaatı tamamlanmamış bölgelerden çekilip yayınlanmıştır ve bu roketli saldırı sonucunda dökülen taşlar yüklenici firmalar tarafından tespit edilerek tekrar yapılmıştır.

Jeotermal enerji santralleri ÇED Yönetmeliği kapsamında yer almakla birlikte izin alma yükümlülükleri, biliyorsunuz, bulunmamaktaydı ancak biz Aydın ilimize gittiğimizde yapmış olduğumuz ziyaretlerde jeotermal tesislerle ilgili de Bakanlığımızca gerçekleştirilen incelemeler ve denetimler neticesinde söz konusu tesislerden kaynaklanan emisyonların kontrol altına alınarak denetimlerin ve takibinin daha etkin yürütülebilmesi için 2 yönetmelik, 1 tebliği revize edilerek 6 Kasım 2020 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlandı.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan konuşuyor, karşılıklı konuşmayalım, dinleyelim lütfen.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Bu çerçevede, kurulu gücü 5 megavat ve üzerinde olan jeotermal üretim tesislerinde hidrojen sülfür emisyonları için tesislerin üretim kapasitelerine göre sınır değerler ile emisyon miktarına bağlı olarak sürekli ölçüm sistemi ve çevre izni alma zorunluluğu getirilmiştir. Bu kapsamda 947 çevre denetimi gerçekleştirilmiş ve 5 milyon 400 bin lira da idari ceza uygulanmıştır.

Rize ilimizde çok önemli bir kentsel dönüşüm projesi yürütüyoruz -Sayın Vekilimiz Mehmet Bekaroğlu sordular- ve kapsamda 986 milyon lira yatırımla merkez ilçesi Çarşı Mahallesi “dolgu alanı” diye bildiğimiz alanda 404 adet ofis, yine 133 iş yerinin yapımına başlanmıştır. Yağlıtaş Mahallesi’nde toplamda 1.498 adet konut projesi hazırlanmış, ilk etapta 465 konutun ihalesine çıkılmış, yapımına başlanmıştır. Yine, Salarha’da 465 konut ve 12 dükkân inşaatı devam etmektedir. Eski sanayi alanını, hal alanını yine taşımak suretiyle küçük sanayi sitesi kapsamında da 207 dükkân projesinin ihale çalışmaları da devam etmektedir.

Çevre ve Tabiat Varlıkları Komisyon Kurulu çerçevesinde Bakanlığımızca oluşturulan; 9 profesörümüz, 2 doçent doktorumuz, 9 sivil toplum kuruluşu temsilcimiz ve 5 kamu görevlisinden oluşan Çevre ve Tabiat Varlıkları Kurulunca 8 adet konu başlığında alt çalışma grupları oluşturulmuş ve bu Komisyonla birlikte hem hocalarımızın hem sivil toplum kuruluşlarımızın görüş ve önerileri alınmaktadır.

Yine, Gökân Zeybek Vekilimizin imar barışına ve hazine taşınmazlarına ilişkin sorusu... “İmar barışı” olarak bilinen düzenleme, afet risklerine karşı hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınmasıdır. Böylece, bu yapıların yıktırılıp yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar malikler ile idare arasında imar mevzuatından kaynaklanan problemlerin ortadan kaldırılması amacıyla yürürlüğe koyulmuştur. Bu kapsamda yapı kayıt belgesine istinaden yapıya imar mevzuatına aykırılık sebebiyle verilen cezaların iptali, elektrik, su, doğal gaz bağlanması ve mülkiyet problemlerinin giderilmesine yönelik haklar tanınmaktadır. Yapı kayıt belgesi alan yapılar için güçlendirilme imkânı getirilmiştir. Yine hazine taşınmazı üzerine yapı kayıt belgesi olan binalar güçlendirmeyi arsa satışından sonra yapabilmektedir.

DASK çok önemli; şu an Türkiye’de DASK oranımız yaklaşık yüzde 58 ve bu kapsamda bugüne kadar 11,5 milyar lira para toplanmış ve bugüne kadar da depremlerde vatandaşımıza 491 milyon TL ödeme yapılmıştır. İzmir ilimizde şu an devam eden hasar tespitleri çerçevesinde 45 milyon lira DASK ödemesi yapılmış ve yapmış olduğumuz görüşmede DASK yöneticileri İzmir ilimizde bu rakamın 700 milyona kadar ulaşacağını ifade etmektedirler. Bu fon amacı dışında herhangi bir yerde kullanılmamıştır.

GES projelerini İller Bankası Genel Müdürlüğümüz aracılığıyla gerek kredi vermek gerek hibe desteği vermek süreciyle destekliyoruz. Bu kapsamda hem çevremizi hem doğamızı koruyacak ve yenilenebilir enerji miktarımızı artıracak adımları da belediyelerimizle birlikte atıyoruz.

Yine, termik santrallerde kirletici vasfı olan her türlü tesisi izliyor, denetliyor ve gerekli idari yaptırımları da uyguluyoruz. Kapatma dâhil her türlü cezai işlem yapılmıştır. Kirletilmesi hâlinde yine yapılacaktır, bundan kimsenin endişesi olmasın. Çevre mevzuatına uygunlukları tamamlayan hiçbir işletmeye de bu konuda izin verilmemektedir.

Saraçoğlu Mahallesi, Levent Gök Vekilimiz sordu; çok önemli bir proje, Ankara'mız için, Türkiye'miz için hakikaten üstüne titrediğimiz bir proje ve 1946 yılında yapılan, cumhuriyet tarihinin ilk toplu konut projesi ve içinde 45 tane tescilli yapıyı barındıran ve yine tescilli ağaçların olduğu bir proje. Biz de bu projeye ilişkin kurul onayıyla restorasyon projemizin ihalesini gerçekleştirdik. Bu kapsamda Ankara'nın göbeğinde, 100 dönüm alan içerisinde tüm tescilli ağaçlarımızın, tüm tescilli yapılarımızın, yeni bir yapı yapılmayacağı için orada yetişmiş tüm ağaçların korunacağı ve Ankaralımızın, Türkiye'mizin burada yedi gün yirmi dört saat istifade edeceği çok önemli bir projedir ve ecdadın bize bıraktığı tarihî eserleri bu noktada koruma projesidir.

Yine, Hergele Meydanı'nda da aynı projeyi yapıyoruz, kale etrafında da önemli bir kentsel dönüşüm projesi yapıyoruz. Diğer illerimizde de Konya'da da, Erzurum'da da, Sivas'ta da, birçok ilimizde bugün gittiğinizde o tarihî meydanların ihyası projesini de gerçekleştirmekteyiz.

“Türkiye’de yeşil ve sürdürülebilir gelişme için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak ne yapıyorsunuz?” Döngüsel ekonomi çalışmaları kapsamında Sıfır Atık uygulaması, artık yurt çapında yaygınlaşmaya yurt içinde devam etmektedir ki 2023 yılına kadar tüm belediyelerimizde uygulamaya geçmeyi hedefliyoruz.

Düşük karbonlu büyüme için gerekli gördüğümüz sera gazı azaltımı taahhütlerimizi açıkladık. Ayrıca bisiklet yolu uygulamalarımızı hızla yaygınlaştırmaya devam ediyoruz. Korunan alanların sayısını, miktarını artırıyoruz. Biyoçeşitlilik kaybının azaltılması noktasında çalışmalarımızı sürdürüyoruz. OECD verileri olan korunan alan büyüklüğümüzü ülke yüzölçümümüzün yüzde 17'sine çıkarmak için çalışmalar yürütülmektedir.

Binalara enerji verimliliği uygulamasında enerji kimlik belgesi verilen bina sayısı 1 milyonu geçmiştir. Yine, düşük karbonlu büyüme için yenilenebilir enerji kurulu gücümüzü de 19 bin megavattan 45 bin megavatın üzerine çıkarmış durumdayız.

Yine, Avrupa Yeşil Mutabakat Eylem Planı hazırlanmasıyla ilgili çalışmalar çerçevesinde, tüm kurum ve kuruluşlarımızın katılımıyla devam etmektedir. Avrupa Yeşil Mutabakat Eylem Planı taslağı oluşturulmuştur. Bakanlığımız koordinatör kurum olduğundan “sınırdan karbon düzenlemesi” ve “yeşil ve döngüsel bir ekonomi” gibi başlıklarda çalışmalar yapmaktadır.

Salda Gölü'ndeki durumu bir önceki bütçe konuşmamda da yine, yaptığım her konuşmada dile getiriyorum. İnşallah orada hiç kimseyi utandırmayacağımız, Salda'ya sahip çıkacağımız çok önemli bir çevre projesi yürütüyoruz ve bu kapsamda 14 Mart 2019 tarihinde bu alanı özel çevre koruma bölgesi ilan ettik. Koruma amaçlı imar planı çalışmaları bu kapsamda yapıldı. Göl aynasına kadar girilerek jeolojik oluşuma zarar veren araçların girişimi engellenmiş, alanda kontrolsüz ve plansız kullanımlar engellenmiş. Mevzuata aykırı tüm yapılar yıkılmış. Yine, sıfır atık yönetimi oluşturulmuş ve bu kapsamda atık suların Salda'ya bırakılmasını engelleyecek, ilçede ve etrafında ne kadar belediye varsa, yine, arıtmalarını sağlayacak çalışmaları İller Bankası Genel Müdürlüğümüz eliyle yapmaktayız. Ziyaretçilerin ihtiyaçlarını asgari seviyede karşılayacak tek katlı, doğal malzemen, sökülüp takılabilir, hiçbir şekilde betonun, demirin kullanılmadığı birimler tasarlanmış, imalatları bitmek üzeredir. Salda Gölü kıyısında sigara içilmeyen, dumsız hava sahası oluşturulmuştur. Alanın kontrolü için 7 gün 24 saat kamera izleme sistemi oluşturulmuştur. Titizlikle inceleme yapılmaktadır. Otopark ihtiyacı için Salda Gölü'nün dibine kadar giren araçları 2 kilometre uzaklıktaki bir alanı da otopark alanı yapmak

suretiyle çözüyoruz. Yapılan çalışmalar ve tedbirler çerçevesinde su kalitesinin iyileştiğini gördük. Yine, biliyorsunuz, orada Beyaz Adalar kısmında artık göle girişi de yasakladık ve bu çerçevede vatandaşlarımızın huzurlu bir şekilde izleyebileceği teras alanları oluşturuyoruz.

MUÇEV ortakları kimlerdir? MUÇEV Turizm Limited Şirketinin yüzde 50 hissesi Bakanlığımız kuruluşu olan Türkiye Çevre Vakfının, TÜÇEV'in, yüzde 50'si ise Muğla Valiliğinin kuruluşu olan Muğla'ya Hizmet Vakfına aittir. MUÇEV Turizm Limited Şirketi kamunun sahip olduğu, Yönetim Kurulu üyeleri kamu görevlilerinden oluşan kişilerdir. Yönetim Kurulu üyeleri gizli değildir. Tamamı Bakanlığımızdaki ya genel müdürler ya basın müşavirleri ya da çevreye ilişkin arkadaşlarımızın yer aldığı, buradaki süreci, sıfır atığı, bölgedeki vatandaşımıza daha iyi hizmet verecek adımları atacak kişilerden oluşturulmaktadır.

“Gününbirlik alanlar ihalesiz olarak doğrudan MUÇEV'e nasıl kiralanmaktadır?” Bakanlığımız iştiraki olan MUÇEV'e bu kapsamda kiralanma ve kullanma izni verilen alanlar ihalesiz verilmemekte olup SPK lisanslı gayrimenkul değerlendirme şirketlerine hazırlatılan bedel tespitleri dikkate alınarak Bakanlığımızca belirlenen ihale bedelleri üzerinden 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında, 2018/8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi etrafında gerekli izinleri alınarak ihale sonucu kiralama işlemleri yapılmaktadır.

Değer artış payı düzenlemesi Meclisimizde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede, değer artık payı daha önce imar planı yapılmış, yeni bir imar planı yapılıyorsa burada oluşan değer tamamı kamuya aktarılmaktadır. Büyükşehir belediyesinin olduğu illerde yüzde 25'i büyükşehir belediyesine, kalan yüzde 25'i ilgili ilçe belediyesine, yüzde 25'i Bakanlığın kentsel dönüşüm projeleri hesabına, kalanı hazineye; yine, büyükşehir olmayan illerde de yüzde 40'ı hazineye, yüzde 30'u Bakanlığa, yüzde 30'u da büyükşehir ilgili belediyesine aktarılmaktadır. Yine, yapmış olduğumuz düzenlemelerde şehirlerimizi yatay şehirleşmeye uygun hâle getirecek çok önemli adımları attık. Bu çerçevede parsel bazında imar planı değişikliğini tamamen ortadan kaldırdık, artık ada bazında yapılmak zorunda. Kentsel dönüşüm projelerinden vatandaşın veya müteahhitten kaynaklı sorunların halledilebilmesi amacıyla -ki Fikirtepe'de, Esenyurt'ta bu şekilde birçok vatandaşımız mağdur olmuştu- tek taraflı fesih hakkı getirdik ve bu çerçevede vatandaşlarımızın mağdur olmamaları adına da bu düzenlemeyi yapmış olduk. Korunan alanlardaki kaçak yapılarla ilgili 40 ilde kasım itibarıyla 6.755 kaçak yapı tespiti yaptık. Bunlarla ilgili 3.256'sına suç duyurusunda bulunduk, 672 tanesinin yıkım işlemini gerçekleştirdik ve bir buçuk sene içerisinde de 2.617 denetim gerçekleştirdik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, süreniz tamamlanmıştır.

Geri kalan soruları yazılı...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Toparlayıp bitireyim Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman üç dakika daha süre vereyim, üç dakikada toparlayabilirsek geri kalanları da artık yazılı olarak cevaplandırırız.

Üç dakika ek süre veriyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tamam, peki. Teşekkür ediyorum Başkanım.

Biz hiçbir işimizde kendi dediğimizin doğru olduğunu, karşıdaki insanın ne deyip demediğinin hiçbir önemi olmadığını düşünerek hareket etmedik ve bundan sonra da etmeyeceğiz. Her projemizde ilgili belediye başkanımızla bu İstanbul Finans Merkezi için de geçerli, İstanbul'daki kentsel dönüşümümüz için de geçerli, Ankara'daki kentsel dönüşüm, İzmir'deki kentsel dönüşüm için de geçerlidir. Bu çerçevede atılması gereken tüm adımları atarak çevremizi ve doğamızı da

önceleyerek ki ÇED raporlarında da aynı anlayışla, gelen bütün ÇED başvurularını bir komisyonumuz değerlendirmektedir. Bizim buradan alacağımız, çevreye vereceğimiz zarardan fazla mıdır, az mıdır, her türlü detaylı bir şekilde bakılarak çevreye olan bir zarar var ise altından ne alacağımızın hiçbir önemi olmadı ki bunu birçok ÇED raporunda da yaptık yine bundan sonraki süreçte de bize emanet edilmiş doğamızı çocuklarımıza en iyi emanet etmek üzere çalışmaya gayret göstereceğiz.

Ben bu sürece katkı sağlayan, 2019-2020 projelerimizi, şehirlerimize yapmış olduğumuz projeleri yürüten tüm çalışma arkadaşlarıma, mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Görüşlerini, önerilerini, fikirlerini bizimle paylaşan tüm değerli vekillerimize, siz değerli Başkanımıza teşekkür ediyor, hepinizi sevgi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geriye kalan soruları da bir hafta içinde yazılı cevaplayıp Komisyonumuza iletirseniz biz ilgili milletvekillerimize tutanakla ileteceğiz.

Ben de bir Başkan olarak değil, Bingöl milletvekili olarak Bingöl’de yapılan çalışmalar için şahsınıza ve ekibinize -çok önemli sorunlar çözüldü bu süreçte- teşekkür etmek istiyorum.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz’ın, toplantıda görüşler ifade edilirken sabırla dinlenilmesi, büyük tepki gösterilmemesi gerektiğine ve Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan’ın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum’un soruları cevapladığı sırada Bakana yönelik kullandığı bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir de usul konusunda size bir şey söylemek istiyorum içerik anlamında değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye.

Herkes burada görüşünü ifade ediyor, saatlerce konuşuyoruz. Katıldığımız görüşler olur, katılmadığımız görüşler olur, hiç hoşumuza gitmeyen, hoşumuza giden görüşler olabilir ama sabırla dinlemek durumundayız. Hakaret olmadığı sürece, açık olarak kişilik haklarına bir saldırı olmadığı sürece büyük tepkiler göstermeyi ben açıkçası yadırgıyorum, doğru bulmuyorum bunu ifade etmek isterim.

İkinci bir husus, özellikle bu husus Garo Bey’le ilgili. Belki sonradan oturup sohbet de ederiz bu konuda. Çünkü benim gördüğüm kadarıyla gerilim şundan çıkıyor: Garo Bey bakanların siyasi faaliyet yapmadığını düşünüyor, kendi bakış açısı içinde bakanlar siyasi bir yorum yapmışsa, bir tercihte bulunmuşsa buna hakları olmadığını düşünüyor benim algıladığım -bunu sonra konuşabiliriz- buradan da bir gerilim çıkıyor. Yani sadece vekiller siyaset yapar, başka kimse yapmaz gibi bir anlayışı ben doğru bulmuyorum. Bunun ne hukuki bir zemini var ne de siyaset biliminde ben böyle bir şey bugüne kadar gördüm doğrusu. Elbette yeni sistemimizde bakanlar milletvekili değiller ama siyaset sadece milletvekillerinin yaptığı bir iştir gibi bir anlayışı kabul etmek mümkün değil. Sokaktaki vatandaş da siyaset yapar, akademik çevrelerde de olur her türlü... Siyaset dediğimiz sadece Meclis, sadece milletvekillerine has bir faaliyetir gibi bir anlayışı doğrusu kabul etmek mümkün değil. Çünkü böyle gidersek bütün bakanlarımızla aynı gerilimi yaşayacağız, ben bunu doğru bulmuyorum.

Bakanların yeni sistemdeki konumu bellidir. Hükümet mensubu olarak gelip Mecliste yemin ediyorlar, milletvekili yeminleri var. Görevleriyle ilgili bir hata yaptıkları zaman Yüce Divana gidiyorlar. Hiçbir bürokratin tabi olmadığı birtakım süreçlere tabiler. Yine Meclisin soruşturma faaliyetlerine muhataplar, hesap vermek durumundalar, siyasi olarak hesap vermek durumundalar. “Siyaset yapmasınlar.” demek bana doğrusu çok tartışılır bir yaklaşım gibi geliyor.

Bunu dediğim gibi Garo Bey’le oturup ayrıca siyaset felsefesi olarak hukuk olarak nereye oturttuğunu gerçekten dinlemek isterim. Bunu ben zihnime oturtmadım doğrusu ama sadece bugün bir usul olarak söylüyorum çünkü böyle baktığımız sürece bütün bakanlarımızla aynı gerilimi yaşayacağız. Bu, doğru bir şey değil bence. Bakanlar siyasi bir ekibin parçasıdır, seçimlerde vatandaşın önüne koyulan siyasi bir programı hayata geçirmek üzere görev yapmaktadırlar. Yeni seçimlerde farklı bir siyasi programı vatandaş benimser, farklı bir siyasi anlayışa onay verir; o zaman farklı görevlendirmeler çıkar ortaya. Dolayısıyla bu konuyu bence bir gerilim konusu olmaktan ziyade oturup birlikte konuşalım, tartışalım. Ben gerçekten merak ediyorum: Niye böyle keskin bir ayırım yaptığınızı çünkü gördüğüm kadarıyla gerilime sahip olan şey bu yaptığınız keskin ayırım. Onu ayrıca konuşalım diye ifade etmek istiyorum ama bu sürekli bir gerilim kaynağı olduğu için sadece usul açısından bu açıklamayı yapma ihtiyacı duydum. Burada... Bu tartışmaya yukarıda devam edelim isterseniz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Her gelen bakan İçişleri Bakanı gibi konuşursa kendi alanında konuşmazsa...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Elbette konuşacak ama sadece sorulara cevap verme diye bir şey yok. Görüş, eleştiri ve sorulara; usul bu. Görüşe de cevap verecek, eleştiriye de cevap verecek, soruya da. Burada öyle yazıyor. Yani görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere söz veriyoruz. Gelen eleştiriye de kendisi de cevap vermek durumunda. Onu beğenirsiniz, tatmin edici bulursunuz, bulmazsınız o sizin bileceğiniz bir iş. Sırası geldiğinde siz de görüşünüzü, eleştirinizi ifade edersiniz. Bundan tabi bir şey olamaz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bu, işin kolay tarafı Başkan. Gelen her bakan bunu yapıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sataşmadan söz istiyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle bir sataşmadan söz usulü yok biliyorsunuz Komisyonca.

Şimdi önergelerin var, orada görüşlerinizi ifade edersiniz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Devam)

b)Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli hazırun, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2021 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konuda 3 adet önerge vardır, 1’inci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Yıl: 2021

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	DÜŞÜRÜLEN MİKTAR
21	20.31	01	06.02	1.000.000.000 TL

Necdet İpekyüz

Garı Paylan

Batman

Diyarbakır

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Garı Bey, şimdi gerekçenizi dinleyelim.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, öncelikle şunu söyleyeyim: Bakın, ben sonuç olarak elbette bakanlar da siyaset yapabilirler ama bundan hiçbir kuşku yok ama kendi alanları vardır. Kendisi Çevre ve Şehircilik Bakanı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla ilgili...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen karşılıklı tartışmayalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben siyasi eleştiri yaptım, kendisi de çevre ve şehircilik alanıyla ilgili siyasi eleştirilerime cevap verebilirdi.

Bakın, benim... (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar dinleyelim lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Benim sabahki eleştirilerime sizler cevap verdiniz arkadaşlar, hepiniz cevap verdiniz. Sayın Bakan da kendi alanıyla ilgili cevap vermeliydi ama...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Ben ona göre ifade ettim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Herhâlde kendisi İçişleri Bakanı olmak istiyor ki saldırgan bir tavırla İçişleri Bakanının alanına girdi. Bu, doğru değil arkadaşlar.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Kendi alanıyla ilgili bilgi verdi zaten.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, bugün bu bize karşı yapılır, yarın sizlere karşı yapılır.

Suçluluk duygusu içinde olan her bakan, HDP'ye saldırıp kendini aklamaya çalışıyor. İzmir'de 114 vatandaşımız enkaz altında kaldı. Demokratik ülkelerde bir vatandaşın tırnağı taşa değse o ülkenin bakanı istifa eder. İstifa etmek bir kurumdur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinleyelim, katılmak zorunda değilsiniz. Siz de sırası geldiğinde görüşünüzü söylersiniz.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bununla ilgili arkadaşlar, bakın, sorunlarla ilgili... Bir vatandaşımız eğer ki hayatını kaybediyorsa bakan da lütfen istifa etsin.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ne alakası var.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Önergeyle ilgili değil bu konuştukları.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz de önergeyle ilgili gerekçenizi lütfen Garı Bey.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Herkesin de... Bakanların kendi alanlarıyla ilgili ancak cevap verme hakkı vardır. Ondan ötesi siyasettir. Sayın Bakana da istifa edip siyasete atılmasını tavsiye ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bir dakika, önergeyle ilgili de konuşayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

SALİH CORA (Trabzon) – Şehirleri yıktınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, lütfen önergeyle ilgili...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sen yıktın şehirleri.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ne alakası var ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan; önergemiz Sayın Bakana bütçesinin artırılmasını önerdim yeşil ekonomiyle ilgili ama yeşil ekonomiye de maalesef yanlış anladığını düşünüyorum. Yani, ben, yeşil ülkemizin sanayi devriminde geç kaldığını düşünüyorum. Sayın Bakan, bu anlamda sanayi devrimine geç kaldık ve geç sanayileştik. Bununla ilgili de ülkemiz zenginleşemedi. Dijital devrimde de geç kaldık yani ikinci devrimde de geç kaldık. Bu konuda da geride kaldık ve pek çok dünya şirketinin şu anda müşterileriyiz gördüğümüz gibi hepimiz.

Şimdi de yeşil ekonomi devrimi var yani yeşil ekonomiye doğru gidiyor dünya. Bununla ilgili bir master plan çerçevesinde eğer ki ulaşımdır, efendim sanayidir, enerjidir, barınmadır, tarımdır, bütün bunları içeren ve bütün bu teknolojileri içeren bir atılım yapabilirsek dünyada öne geçebiliriz. Şu anda 700 milyar dolarlık bir ekonomiye sahibiz, 2 trilyon dolarlık bir ekonomiye ulaşmamızın tek bir yolu, yeşil ekonomi devrimini yakalamaktan geçiyor. Bununla ilgili bakanlıklarımızın ve iktidarımızın bir master planı yok, gerçekten palyatif tedbirleri var ama esas...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, bir tamamlayabilirsiniz, lütfen...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu konuda gerekli atılım yapılması için 1 milyar TL bütçenizin artırılmasını öneriyoruz. Bununla ilgili Bakanlığınızda gerekli birikimin olduğunu düşünüyorum. Gerekli bilim insanlarıyla beraber bu çalışmalarını diğer bakanlıklarla birlikte yaparsanız ülkemiz yeşil ekonomi devrimini yapar ve gerçekten 2 trilyon dolarlık ve ekolojik bir ülkeye sahip olabiliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler Sayın Paylan.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci önergeyi okutuyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Yıl: 2021

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
2	20.34	01	03.07	10.000.000 000 TL

Necdet İpekyüz

Garo Paylan

Batman

Diyarbakır

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, 2’nci önergeyle ilgili gerekçenizi dinleyebilir miyiz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; deprem toplanma alanlarında ciddi anlamda sıkıntı yaşanıyor. Başta İstanbul olmak üzere bir depremde vatandaşlarımızın toplanabileceği yeterli toplanma alanları yok hatta vatandaşlarımızın çadır kurabileceği alanlar dahi yok. Bu alanlar AKP döneminde ya AVM oldu ya imara açıldı. Deprem toplanma alanlarının tekrar oluşturulması için kamulaştırmalarının yapılması gerekiyor. Bu kamulaştırmalarının yapılması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin 10 milyar TL artırılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Yıl: 2021

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
2	20.34	01	03.07	50.000.000 000 TL

Necdet İpekyüz

Garo Paylan

Batman

Diyarbakır

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Sayın Paylan, 3’üncü önergenizin gerekçesini dinleyebilir miyiz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, bakın, vatandaşlarımız tabut evlerde yaşıyorlar. Sayın Bakan, kentsel dönüşüm yaptığını iddia ediyor ama kentsel dönüşüm yalnızca rant olan alanlarda oluyor. Sayın Bakan, bakın, Güngören’de, Esenler’de inanın 10 katlı, 12 katlı binalar var, o binalar imar affına girdiler, imarı yalnızca 3 katlı; o binaları dönüştürebiliyor musunuz acaba? Dönüştüremiyorsunuz. Yoksul vatandaşlarımız kolonları kırılmış binalarda, tabut binalarda yaşıyorlar. Bu binaları dönüştüremiyorsunuz ve Bakanlığınızın bütçesinde kaç kuruş var? Ben baktım, neredeyse hiçbir şey yok. Yani sizin her yıl 50 milyar lira kaynağa ihtiyacınız var, en az 50 milyar TL kaynağa ihtiyacınız var. Bu kaynak olmazsa vatandaşlarımızı bu tabut evlerden kurtaramazsınız. Yalnızca imar affından değerli arkadaşlar, 25 milyar TL kaynak, bütçe...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, gerekçenizi...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Önceki Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Özhasseki bu kaynağın kentsel dönüşüm, yoksulların evlerinin dönüşümü için harcanacağını söyledi ama bu bütçede yok arkadaşlar. Şu anda bütçede 1 milyar TL bile yok kentsel dönüşüm için.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Var, siz görmüyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu çerçevede Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin... Eminim ki Sayın Bakan da destekleyecektir, eğer ki başka tercihlerden vazgeçersek, yandaşlara giden, saraylara giden kaynaklardan, Sayın Bakanın kapıda bindiği 10 milyonluk Mercedes'ten vazgeçerse belki 100 vatandaşımızın hayatını kurtarabilir. Bu anlamda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin 50 milyar TL artırılmasını öneriyoruz arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, okunmuş olan bütçeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kesin hesabını okutuyorum:

(Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi de Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara ve bütün katılımcılara katkıları için teşekkür ediyorum.

Bu arada biliyorsunuz, Ticaret Bakanımızın annesi vefat etti, kendisine başsağlığı diliyorum.

23 Kasım Pazartesi günü saat on birde Ticaret Bakanlığı bütçesi üzerinde görüşmelerimize devam etmek üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati:20.50

